LIBER

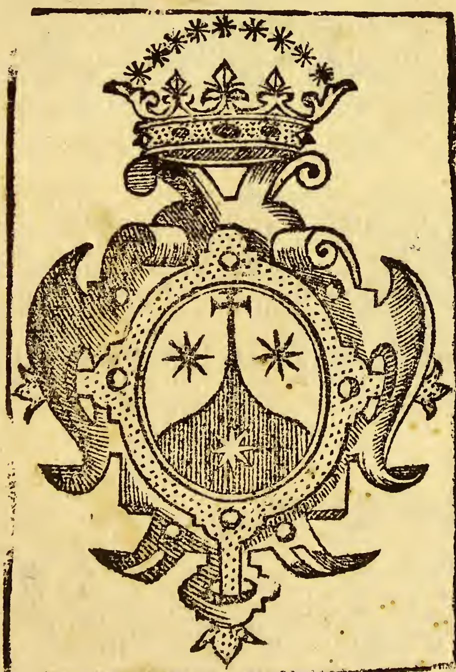
APOLOGETICVS

PRO IMMACVLATA DEI-paræ Virginis Mariæ Conceptione.

Vbi non modò caruisse peccato originali, sed neque in Adamo peccasse, nec debitum proximum originalis habuisse defenditur.

Ad Illustrissimum Noui Orbis Patriarcham.

Authore P. Fr. Ioanne Baptista de Lezana Ordinis Carmelitarum, & sacræ Theologiæ apud Complutenses Lectore.

Anno 1616.

CVM PRIVILEGIO.

MATRITI, Apud viduam Alphonsi Martin.

FOl.9.pag.2.de hoc,le. de hac.fol.11.p.1.exponit?le. exponunt?fol.16.p.1.vocet,lege vocat. fol.37.p.1.fœtorie,lege fœtore.fol. 40. p.1.inimantur lege imitantur.fol.41.p.2. paccipiendum, lege accipiendam.fol.44.p.1.Regionum,lege Religionum,fol.65.p.2.placui,lege placuit. fol.75. p.1. oblatum, lege ablatum.fol.107.p.2.Quintus, lege Sextus.fol.124 quod per errorem est 113.p.2.qui,lege quod.

Liber hic conformis est cum suo originali dēptis his mendis. Dat.Matriti die 20. Augusti 1616.

Licenciatus Murcia de la Llana.

YO Iuan de Xerez escriuano del Rey nuestro Señor, de los que residen en su Consejo, doy fee, que auiendose presentado ante los Señores del dicho Consejo vn libro intitulado (Apologeticus liber, pro immaculata Mariæ Conceptione) compuesto por fray Iuan Baptista de Lezana Letor de Teologia, del Conuento de nuestra Señora del Carmen de la villa de Alcala de Henares, que con licencia de los dichos Señores fue impresso de su pedimiento, le tassaron a quatro marauedis el pliego en papel, y a este precio, y no a mas, mandaron se venda, y que esta fee de tassa se pōga al principio de cada libro de los que ansi fueren impressos, en virtud de la dicha licencia, y para que dello conste, di esta fee en la villa de Madrid a veynte y tres dias del mes de Agosto de 1616. años.

Iuan de Xerez.

SVMA DEL PRIVILEGIO.

TIene priuilegio el padre fray Iuan Baptista de Lezana para imprimir este libro por diez años, despachado ante Iuan de Xerez escriuano de Camara, su fecha a 25. de Iunio de 1616. años.

Facultas Reuerendi Patris Prouincialis.

FRater Ildefonsus Loarte in sacra Theologia Magister, atque huius Prouinciæ Castellæ nouæ, Ordinis Beatæ Virginis Mariæ de monte Carmeli, humilis, & indignus Prior Prouincialis, facultatem cõcedo patri fratri Ioanni Baptistæ de Lezana eiusdem Ordinis, ac Prouinciæ in nostro Collegio Complutensi Lectori Theologiæ, vt possit in lucem emittere librum Apologeticum pro immaculata Virginis Mariæ Conceptione: eo quòd sit iudicio Doctorum hominum nostræ familiæ examinatus, & approbatus: dum tamen primò deferatur ad Supremum senatum Catholici nostri Regis Hispaniarum. Matriti in nostro Carmelo, die vigesima octaua Maij, anno Domini 1616.

Frater Ildefonsus Loarte. Prouincialis.

Approbatio pro Ordine.

EGo Frater Ambrosius Vallejo, sacræ Theologiæ Magister, sanctæ Inquisitionis senatus à Qualificationibus Consultor, necnon Ordinis Carmelitarum in Philippica Curia Generalis Procurator, librum hunc Apologeticum pro Immaculata Deiparæ Conceptione, per Fratrem Ioannem Baptistam de Lezana nostri Collegij Complutensis Theologiæ Lectorem, compositum, ex commissione Reuerendi Patris nostri Prouincialis huius almæ Prouinciæ Castellæ Nouæ, qua potui diligentia perspexi. In eo verô nihil dissonum, contrariumuè fidei Catholicæ, sanæ doctrinæ, aut rectæ rationi reperi: Quin potiùs consona cuncta, eruditione plena, omnigenaquè varietate referta vidi. Ideoquè dignum putaui, librum hunc prælo, typisquè mandari. In cuius fidem hæc propria manu subscripsi. Matriti die 28. Maij anno 1616.

Fr. Ambrosius Vallejo.

Censura, & Approbatio grauissimi Doctoris D. Ioannis de Vargas, & Mendoça, Metropolitanæ Ecclesiæ ciuitatis Regum Thesaurarij, & eiusdem Academiæ quondam Theologiæ vespertini professoris.

LIbrum hunc apologeticum, pro immaculata Virginis Mariæ Conceptione, à patre Fr. Ioanne Baptista de Lezana, ordinis Carmelitarum, & sacræ Theologiæ apud Complutenses Lectore compositum, supremi Cæsareæ Maiestatis Senatus iussu, meo examini, & censuræ commissum, vidi accuratè: & qua potui diligentia per dies aliquot perlegi: & in eo nullus est inuentus error, neq; aliquid fidei contrarium, aut sacræ Scripturæ vero & legitimo sensui, neque etiam decretis Pontificum & Conciliorum: verùm etiam sanam doctrinã, Christi laudem, & virginis honorem extollentem, ex antiquitate patrum tam Græcæ, quàm Latinæ Ecclesiæ exactissimo iudicio & peculiari electione de prõptam con-

continet, denique de immaculato Deiparæ conceptu sententiam elegantissimis congruentijs & rationibus pulchrè probat. In ea etiam parte qua Virginem nō modò caruisse peccato originali, sed neque in Adamo peccasse, nec debitum proximū habuisse asseuerat, ita modestè & attentè eam defendit, vt non solùm talis sententia non posit censura notari, sed probabili veritate gaudeat, ea enim eruditione & studio author procedit, vt nō modò sacræ Scripturæ loquutiones mirificè saluet, verùm etiam in materia scholæ & in positiuis diligentissimus indagator veritatis & sententiæ Patrum ostēdatur. Quare existimo quod omnibus scholasticis & concionatoribus, magni pretij hoc opus haberi debet. Poterunt insuper ab authore plura alia & maiora in posterum expectari pro sui ingenij acumine & fælicitate, atque adeò cum magno fidelium fructu & ædificatione poterit prælo mandari, vtpotè dignum, vt imprimatur. Matriti, die octauo mensis Iunij, anno Domini 1616.

Doctor D. Ioannes de Vargas, & Mendoça.

PROLOGVS
Ad Lectorem.

APHRAATEM vnum ex Therapentis, cùm communis quædam Ecclesiæ tempestas accideret, à Valente interrogatum, cur è solitudine sese Antiochiam contulisset? respondisse ferunt: *Nemini è domesticis, aut vicinis pigritandum esse, si quod fulgur paternam inuasisset domum, sed summa omnes diligentia, aquam haurire, & proserpentem ignem suffocare debere.* Accidit id quoque mihi, cùm enim cellulæ solitudinem incolerem, Theologiæ studijs totus deditus, rixarum strepitus, contentionumquè tumultus, ab aliquibus contra Immaculatam Mariæ Conceptionem excitatos audiui; adeoquê inualuisse perspexi, vt (quod de pijs hominibus vereor dicere) ferè iam causa manibus, & pugnis ageretur, ita vt, quæ Ennius quondam, vsurpari possent:

Tollitur è medio sapientia, vi geritur res,
Non ex iure manu consertum, sed magè ferro
Rem repetunt.

Quis verô hæc prospiciens pigritandum esse censeret? Quis Deiparę honorem, quoad hanc causam per multos abhinc annos, quasi ius possessionis habentem (ita vt nisi inter priuatos parietes, contra illum mutiret nullus) labefactatum cernens, pro ipsius defensione in campum disputationis non insiliat? Huc igitur, Candide lector, aduenio, & summa diligentia à paterna domo (hoc est ab Ecclesia Christi) huius contentionis *proserpentem ignem* (vt ille dixit) auocare volens, calamum scriptoris assumo.

Hic

AD LECTOREM.

Hic ſcopus apologetici mei libri, in quo hoc vnum mihi præfixi, vt non modò (aut leuiter quidẽ) alicui iniurioſus eſſem, ſed neque auſtera, immoderata, aut ſuperciliosa verba contra oppoſitæ ſententiæ fautores aſſumam: cùm ſciam Sapiẽtis dictum Prouerb. 30. *Qui vehementer emungit, elicit ſanguinem*, & illud Alexandri, *Odiſſe ſe olitorem, qui olera ab ima ſtirpe reſcidit*. Illa ergo ſolùm argumentando, meamquè de immaculato Mariano Conceptu ſententiam tuendo, verba proponam, quæ vtilia, conducentiauè forè iudicaui: reliqua omnia prorſus reſpuo, penitus abijcio, &, ſi fortè argumẽtationis calore irrepſere, omnino deteſtor. Nec enim aliud, quàm Chriſti laudem, virginis honorem, fidelium ædificationem, & ſcandali, ſi alicubi eſt, vel fuit, omnimodam extinctionem perquiro.

Duo autem (vtinam fæliciter) probare contendã. Primum quidem vulgare ſatis, & à cunctis fidelibus receptum, videlicet, originalis peccati participem non fuiſſe Mariam: ſecundum autem, etſi pluribus Theologis arrideat, nequaquam tamen, ita applauſibiliter admittitur, videlicet ipſam Deiparam Mariã in Adamo non peccaſſe, nec debitum proximũ peccati originalis habuiſſe. Vtrumque ergo in hoc apologetico opere defendendum ſuſcepi, nec inutiliter certè, ſi tibi, lector pijſsime, gratũ fuerit opus, ex quo me in poſterum ad maiora prouocabis. Bene vale.

ILLVSTRISSIMO, & Reuerēdissimo D.D. Didaco de Guzman, Noui Orbis Patriarchæ, supremo Catholici Regis Eleemosynario, & Capellano, sanctissimæ Inquisitionis supremi Consilij Senatori, Galliȩ Reginȩ, & Principū Magistro, Abbati de Santander, Ecclesiæ Toletanæ Canonico, &c.

F. Ioan. Baptista de Lezana Carmelita Theologus.

COGVNT multa, Patriarcha Illustrissimè, librorum Scriptores, vt sibi magnos tutelares, egregiosquè Mæcenates exquirant; quorum sub alis innauigabile vulgi æquor, fælici vento, fausta sorte, inconcussaquè fama transigendo percurrant. Instat ad id primò miserrima filiorum Adæ conditio, qua, si nihil cuique proprium displicet, alienum nihil plenè arridet. Hinc Athenæus in Platonem morsus iacit, eiusquè Rempublicam ridet. Quintilianus (Politiano teste) *in Senecam* *Athe. li. 2. Dymnosoph. c. 22 Politit. in præf. insti. Quin.*

¶¶ *inuehi-*

inuehitur, eiusquè dicta, Arenam sine calce *compellat.Caligula Imperator (affirmante Suetonio)Titi Liuij pellucida opera, caliginosa nebula obscurare fuit aggressus. Aristoteles non omnibus placuit, Demosthenes Tullio displicuit, & in Salustium insurgere Seruus Grammaticus non timuit. Denique quantas detractorum linguæ, Ecclesiæ iubari (Hieronymum dico) molestias tulerint, testis est ipse ad* A*sellam. Hinc prophani scriptores hominibus illusoribus, & dicacibus, qui naso cæteros adunco suspendunt, nasum rhinocerotis tribuunt: scite Martialis:*

Hiero. in Epist. ad Asellam.

Mart. li. 1

Maiores nusquam ronchi, iuuenesquè, senesquè,
Et pueri nasum rhinocerotis habent.

Vt ergo ab his mordacibus, malignisquè susurronibus, librorum scriptores sint immunes, P*atronum quendam, cuius patrocinium ipsorum ora obtrudat, diligentissimè quærunt. Ad id quoque secundò cogit immedicabile impiorum vulnus (inuidiam dico:) ea enim, quæ in alijs lucida conspiciunt, aut ab ipsis abstrahere conantur, aut sibimet arrogare cupiunt: cumquè aliquis in vita superstes fuerit, si tamen excellentius quid possideat, horum maledicorum hominum contumelias euadere nequibit. Post mortem id fæliciter impetrabit, quod belle* H*oratius:*

Hor. lib. 2. epis. 1.

Nisi quæ terris semota, suisquè
Temporibus defuncta videt, fastidit, &
odit.

Cuius aliam causam ignoro, nisi quia, vt ille dixit:

Pascitur in viuis liuor, post fata quiescit.

Sed non hæc, Illustrissime Domine, animum compulere meum, vt te opusculi mei Patronum inuestigarem. Cùm enim religiosæ vitæ (etsi indignus) famulatum præstem, sæculariquè auræ, famæ, & opinioni vale dixerim, â mundanisquè honoribus animum abstraxerim; detractorum, aut maledicorum loquacitatem non exhorreo. Cùm etiam nihil in me boni, aut excellentiæ agnoscam, vt quid inuidos affectus, qui non nisi ad optima quæque aliorum feruntur, pertimescam? Tu igitur, & tua (inter tot Hispanos Principes) cor rapuistis meum, vt sub tui patrocinij vmbra arbuscula hæc ingenioli mei, seu noua germina è terræ pullulentia visceribus requiescerent. Quem enim ingenua tua Guzmanorum prosapia toto orbe celeberrima, & spectatissima, ad sui maximam reuerentiam non alliciet? Quot verò Regibus, Principibus, Ducibus, & Magnatibus exornetur, narrent alij, scio namque Hieronymianum dictũ: Sola apud Deum nobilitas est clarum esse virtutibus. *Quanta verò virtute præcellas, insignia ea munera, quibus decoratus viges,* Hiero. ad Cellanti.

plenis buccis proclamant. Princeps Patrum (*hoc enim sonat nomen* Patriarcha) *noui Orbis compellaris, vt te omnibus illius amplissimi mundi* Patribus, *&* Prælatis *excelsiorem æstimemus* Antistitem. *Hincquè iam illum non tam copia auri & argenti, nundinarum, gemmarum, lapillorumquè abundantia, innumerisquè, quibus pollet, diuitijs illustrem & præclarum dicam, sed te Antistite, faustum, fælicem, & beatum concinnè prædicabo. Serenissimorum Principum magistrum, pædagogum, & indiuiduum comitem te in pluribus conspicio, quo (vt iudico) Monarcha noster* Philippus *aptiùs quàm Macedo ille* (Philippus *etiam*) *de suo* Aristotele, *proclamare poterit:* Immortali *Deo se gratias exhibere, quòd te superstite liberos ipsi concessisset, vt tuæ tibi traderentur disciplinæ. Supremi etiam sanctissimæ* Inquisitionis *Senatus iudex assistis, vt inde quisque æquitatis tuæ iudicium ferre possit: æquissimi namque tribunalis, quis nisi æquissimus esse debet iudex?* In *alijs hoc tribunalibus (proh dolor!) cernidatur, vt quandoque, non æqua causæ appendantur statera: at de hoc, quæ Bernardus quondam, vsurpare licet.* Nunquam dicit: Satis est, sed semper esurit, sititquè iustitiam: non enim ad annum, vel ad tempus, instar mercenarij, sed in æternum diuino se mancipat famulatui. *Quo mihi luce clariùs, qua tu æternitate, qui illius eximium membrum es, polleas*

Bernard. in epist. ad Garinum Abbatem.

leas

leas, in propatulo ponitur. Hincquè te, Illustrissime *Antistes, maxima laudis gloria dignum censeat quiuis. Si enim antiquitus, dum quis ad scalas, seu patibulum damnabatur, maximis iudex, qui illum condemnarat, afficiebatur encomijs, quòd iniqui hominis fæce Rempublicam expurgaret: de quo* Iuuenalis *iudicem quendam alloquens:* Iuuenal. sat. 2:

Fingantur virides scalarum gloria palmæ.

Quibus te laudibus, encomijs, honorificisquè epithetis prosequentur omnes, cûm vineam Domini Sabaoth purgare nimis contendis, ne aper de sylua, leo, vrsus, aut mala bestia, hoc est hæretici, illã deuastare, aut leuiter attingere queant? Mirè autem in hac causa Religiosissimum nostrum Monarcham Philippum, *religiosissimi quoque populi Dei Regis* Iosaphat *æmulatorem aspicio. Hic namque, vt dicitur* 2. *Paralipom.* 19. *In* Hierusalem constituit leuitas, & sacerdotes, & Principes familiarum, vt iudicium, & causam Domini iudicarent: *hos verò Græca versio* Patriarchas *vocat. Sic etiam noster Hispanus* Iosaphat*, te alterius orbis* Patriarcham *in hoc sanctissimo tribunali* Inquisitionis *constituit,* vt iudicium, & causam Domini iudicares. *Maximè tamen eximiæ tuæ virtutis odorifera signa supremi* Eleemosynarij *Regij munus & dignitas præostentat, quo, te verum instrumentum charitatis, & beneficentiæ esse, clarè præ-* 2. Par 19.

prænoscitur: ad charitatis namque, & eleemosynæ munia obeunda non impius, sed misericors; non raptor, sed donator aptus esse potest. De Othone quondam apud Cornelium Tacitum Piso dicebat: Perdere iste sciet, donare nesciet: *de te è contra Regiæ charitatis ministro fari possumus;* Donare scies, pe dere nescies. *Verè quidem ditissimus es, dum egenis opem tribuis; pauperibus namque opem tribuere, veras opes appello, quæ danti, & recipienti opem tribuunt. Hinc os aureum Chrysostomi dixit:* In thesauro indeprædabili reponimus, quæcumque per manus pauperum præmittimus. *Dum te autem eleemosynæ operibus, insudantem video, Tobiam alterum, alterumquè Iobum considero, cuius illa est vox:* Si negaui, quod volebant, pauperibus; & oculos viduæ expectare feci: si comedi buccellam meam solus, & nō comedit pupillus ex ea. *Quot autem miseris adiutorium tribuisti, quot viduis solatium, quot virginibus remedium, quot pupillis fauorem, narret ille, qui numerat multitudinem stellarum. Ego namque tuis in laudibus ampliùs immorari nolim. Vnum tamen silentio non supprimam, eximiæ tuæ virtutis, nobilitatis, ingenuæquè modestiæ micantia signa prætendere, quod inter tot Principes, &* Prælatos *ad tot munera habenda â nostro religiosissimo Monarcha Philippo sis euectus. Religiosissimus namque, &*

Corn. Tacit. lib. 1.

Chrysost. hom. 48. in Gene.

Iob. 31.

pijs-

piissimus Rex, cuius nisi Religiosissimi, & piissimi ministri consortium quæret? Si enim (Seneca teste:) Seneca. Dissimilitudo morum, distantia vitæ, & ingenia contraria amicitiam dissoluunt, *quid ni morum similitudo, vitæ coniunctio, & paria ingenia, amicitiam conciliabunt?*

Hæc iam, Patriarcha Illustrissime, & alia quæ prætereo, me ad te, nec inuitum venire coegerunt. His attractus meum apologeticum pro immaculata Mariæ Conceptione librum ad pedes tuæ dignitatis constituo, vt tua sub vmbra inimicorum tela (si illi fortè aliqua aduersentur) retundere facilè queam. Causæ pietate, quam defendo, supplex id exposco: immunitatem namque Christiferæ Mariæ ab originali piaculo tueor, quin eam in Adamo non peccasse pro viribus confirmo, quorum primum ferè tota recipit Ecclesia, secundum verò pluribus Theologis arridet, & (quod magis est) â supremo sanctissimæ Inquisitionis Senatu, cui integerrimus iudex adstas, approbatum, & receptum extat. Carmina iam Ouidij solita benignitate exaudias:

Cultor, & Antistes Doctorum sancte virorũ,
Carmina sunt stirps hæc, progenieśq; mea.
Hanc tibi commendo, quæ quo magis orba parente est,
Hoc tibi tutori sarcina maior erit.

Inte-

Interim viue, vale, saue, & foue, Nestoreosquè superes annos, vtramque fælicitatem in Domino adeptus. Ex Carmelo Matritensi.

FINIS.

QVIDDITAS ORIGINALIS *peccati præscribitur. Caput I.*

NEcessum est, dum Sanctissimam Deiparam primordiali, & originali labe penitus caruisse demonstro, ipsius maculæ perniciosissimam naturã perquirere: incongruè enim Augustissimam Virginem ab eo defendere nitar, quod prorsus ignorare deprehendar. Ab hoc autem labyrintho facilè se Pelagius expedijt, originale nãque peccatum iunctis pedibus denegabat: vnde (vt verbis August. lib. de Hæres. Hæres. 88. vtar) *proprius error Pelagianorum est, negare peccatum originis.* Iam verò commune malum dixerim, cùm nostri temporis hæretici, qui scarabęi more stercora, in vnum copulata globum, amplexati sunt, hũc etiam errorẽ recepere. Hi sunt Anabaptistæ, vt Philippus Melãthonius retulit, Zuinglius in lib. contra Vrbanũ Regium, vt in suo Elencho Prateolus scripsit, Ioannes de Vuesalia Moguntinus, vt Bunderius in suo compendio, tit. 1. art. 1. enarrauit. Sed quis propter istos veritatem fidei, hoc est, sententiam affirmantem peccatum originale dari, derelinquet? Illam tradit sacra pagina, definiunt Concilia, recipit Ecclesia, approbant Patres, varijsque rationibus, & argumentis confirmant sacri

August. lib. de Hæresibus, Hæres. 88.
Philippus Melant.
Zuingli⁹ lib. cõtra Vrbanũ.
Prateolus in l. Elēc.
Ioannes Vuesalia.
Bũderius in suo cõpend. tit. 1. arti. 1.

Theologi. Nos ergo, qui cũ Catholicis litẽ gerimus, abiectis hæreticis, Adæ posteros originalis maculæ contagio tabefactos esse supponamus, & eius quidditatem, vt proposito nostro vtilem, enucleemus.

Mathias Princeps Cẽturiat. In quo etiam hallucinantur hæretici, nec Catholici concordes reperiuntur; Mathias ergo Illyricus Cẽturiatorum Princeps, primus in lucem prodeat, qui adeò ineptè, stultè, & oscitanter, de peccati originalis natura sensit, vt eam diceret esse, nõ accidens, non qualitatem, non priuationem; sed (ò terrificum portentum!) ipsam substantiam naturæ humanæ. Atque, vt hominem bestijs deteriorem faciat, nõ veretur nouus iste Manichæus, illũ post Adę lapsum imaginem gestare Satanæ, contendere. Eò etiam Illyricana progreditur impietas, vt diabolum animarũ creatorem inducat. *Hierem. Hõberg.* In huius erroris barathrum inductus fertur Hieremias Hombergius, etsi postea resipuerit, cuius hoc carmen extat:

Proh dolor! hinc Satanæ simulacrum nascitur; omnis
Quem patris, & matris copula gignit homo.

Et rursus:

Ipse ego peccatum sum, proprieque vocor.

Petr. Canis. de B. Virg. lib. I. c. 8. Petrum Canisium de B. Virg. lib. I. c. 8. consulat lector. Interim sectariorum somnia (potiùs dicam vigilantium deliria) audiat lector. Illi ergo, licet Illyricam sententiam nobiscum condemnent, crassè tamen nimis de peccato originali loquuntur: concordi namque animo (vt vulpes Sansonis caudis alligatæ, vt Ecclesię segetes comburant) dicunt peccatum istud esse concupiscentiam, & fomitem, qui nos ad malum inclinat, id est, prauitatem, & corruptionem naturæ, secundùm quam integræ iustitiæ, qualem habuit in initio Adamus, defectum habemus.

mus: Ita colligo ex confeſsione Auguſtana, art. 2. & ex Apologia eiuſdem,& ex locis communibus Philippi Melanthonis,qui Apologiam, & cõfeſsionem, vt bonus ſutor, conſuit:& ex Martino Kemnitio in examine ſeſsionis 6. Tridentinæ,& ex Caluino,libr. 2.inſtit.cap.1.& alijs.

Aug. confeſ. art. 2. & in Apol. Phili. Melanth. Mart. Kẽnitius in exam ſeſ. 6 Tride. Calui. li. 2. inſtit. c. 1.

Si de horum ſanaticis opinionibus rectè iudicemus,comperiemus certè, illos veritatis ſcopum,toto cælo,toto mundo,totaque cogitatione perdidiſſe.Nec mirum,quia *in maleuolam animam non introibit ſapientia*, neque habitabit in corde Lutherano.Primò ergo Illyricum illum manifeſtè falſitatis redarguam, & quia indignum puto illius errorem, dum animarũ creatorem cacodœmonem inducit,retũdere, (hoc enim quaſi idololatriæ peſtem fugiẽdum eſſe, etiam cęci vident) ipſum Illyricum ſic interrogabo: Aut tuãmet ſubſtantiã,Illyrice,in qua peccatum originale aſſeris conſiſtere,ex diabolo formatam eſſe concedis,aut negas? ſi primum aſſeris,diabolicum, dæmoniacum, & ſatanicum hominem te appellabo,& vt ſic ſigno crucis,vt filium diaboli te abijciens,nec verbis tecum diſputare volo. Si tamen illud neges, cur alijs id maledictũ imponis? cur hominis ſubſtantiam è diabolo productam concedis? cur ita iniurioſus hominibus vis videri?

Inſuper præcipuam partem huius erroris, qua talem ſuſtãtiam peccatum eſſe originale debacchatur iſte, ſic euellam. Primò, ex hæreticorum malleo Auguſtino,qui lib.6.cont.Iul.c.1. ait: *Malum non eſſe aliquam naturam,quæ ſit noſtræ naturæ admixta*: quin ex ipſius Auguſtini ſententia, quãm nobilior Theologorum cohors ſequitur,ratio mali,non eſt niſi carentia boni,quod egregiè exponit lib.2.cõtra Secund.Ma-

Aug. lib. 6. cõt. Iul cap. 1.

 nich.

Idem lib. 2. cont. Secund. Manich. c. 12. 13. & 14 & li. cõt. epist. fundam. c. 33 & 35. & in Enchirid. c. 11.

nich cap.12.13.& 14.& lib.cont.epist.fundamẽti c. 33.& 35.& in Enchirid. à cap. 11. vt bellè notarunt Theologi: cùm ergo istius error, peccatum originale positiuam substantiam hominis constituat, contrarius est Augustino. Hanc præterea insaniam plurima sacræ paginæ testimonia improbant, ad Rom. 14. *Omnia sunt munda.* 1. ad Timoth. 4. *Omnis creatura Dei bona est.* Ecclesiast. 3. *Cuncta fecit bona in tempore suo.* Genes. 1 *Vidit Deus cuncta, quæ fecerat: & erant valde bona.* Cùm ergo cogi possit affirmare hanc substantiam, quam ipse peccatum originis appellat, esse ex Deo, quia Ioann. 1. *Omnia per ipsum facta sunt*, eius error in propatulo ponitur. Quin etiam tertiò illum sic confundam: nam nullus dubitat, hãc hominis substantiã, post Baptismum manere, cælum intrare, si in gratia decedat: fide, spe, charitate, & alijs virtutibus in hac vita ornari: nullus tamen, etsi insanus sit, hæc de peccato originali fatebitur: igitur peccatum originale non est dicta substantia.

Ad Rom. 14. 1. ad Tim. 4. Eccles. 3. Gene. 1. Ioann. 1.

Iam verò sectariorum somnia, meras imaginationes esse, eisdem ferè argumentis, quibus Illyricum cõfutauimus, comprobare possumus. Peccatum enim non est ens, aut natura (vt vocant Theologi) positiua: non ergo est concupiscentia. Vlterius peccatum per Pœnitentiam deletur, per Baptismum abluitur, & per Christi gratiam tollitur: concupiscẽtia autem, dum viuimus, inseparabiliter, ad meritum, & agonem, nobiscum permanet; nimis ergo crassè, & insipidè eam esse originalem maculam garriunt isti. Si verò huius syllogismi maiorem propositionem non concedant, manifestis scripturæ testimonijs redarguentur, ad Rom. 6. *Quicunque baptizati sumus, in Christo Iesu baptizati sumus, consepulti enim sumus, &c.* &

Ad Rom. 6.

cap. 8. *Nihil damnationis est ijs, qui sunt in Christo Iesu.* Ad Titum. 2. *Qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus, vt mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.* 1. Ioann. 1. *Sanguis Iesu Christi emundat nos ab omni peccato.* Sexcenta alia omitto, quia nugis, & nænijs, eorum efficacitatem illudent hæretici, neque cũ illis contendens modò, tempus insumere placet. Vnum tamen silentio non supprimam, tota facie mẽtiri istos, dum sui erroris Augustinũ fautorem autumant. Oppositam enim veritatem docuisse hæc testimonia inter alia ostendunt: primum ex libr. de nuptijs, cap. 23. *Concupiscentia in renatis iam non est peccatum, si ei ad illicita opera non consentitur.* Secundum ex 6. contra Iulian. cap. 5. *Regeneratus omni peccato caret, non omni malo.* Quid planius? Nihil.

Ad Rom. 8.
Ad Ti. 2
1. Ioã. 1.
Augu. li. de nupt. cap. 23.
Idem 6. cont. Iul. cap 5.

Catholicorum iam falsas explodamus theses. Occurrit primus Albert. Pighius controu. 1. in comit. Ratisp. qui nihil in paruulis inueniens, quod sibi videretur peccatum originale iure appellari posse; peccatum ipsum primi parentis, peccatum originale esse, totis neruis contendit. Eius asseclam video Catharinum opusc. de peccato originali, cap. 8. nec leuiter ipsis annuit Caietanus in illud ad Roma. 5. *Per vnum hominem*, &c. Et si illos apertè non sequatur, quin clarè oppositum defendat, 1. 2. quæst. 82. arti 3. Sed (quod bona venia istius sententię dixerim) de horum Theologorum placito verificatur illud:

Alb. Pigh contro. 1. in comit. Ratisp.
Cathari. opusc. de pec. orig. c. 8.
Caiet. in illud ad Rom. 5.
Idem 1. 2 q. 82. ar. 3.

Incidit in Scyllam cupiens vitare Charibdim.

Dum enim errorem Lutheri vitare contendit, nescio an in Pelagij barathrum miserè detrudatur. Nam si tantùm pueri dicuntur peccatores, quia in communi parente Adamo in cibi comestione peccauerunt: non hoc negaret Pelagius: negabat tamen aliquid

in nobis esse, quod veram rationem originalis culpæ indueret, quod etiam videtur negare isti. Deinde si nihil in paruulis est, quod peccati cõmunis rationem sortiatur, vt quid Baptismus prædicatur necessarius? vt quid circumcisio in recutitorum lege præcepta? vt quid remediũ contra originalem maculam prouisor vniuersalis Deus semper instituit? neque enim actus ille peccaminosus Adæ per talia remedia deletur, neque ab ipso potest paruulus peccator denominari. Obstare etiam videtur huic sententiæ Sacra Tridentina Synodus ses.5. can.3. dum dicit, quòd peccatum originale *omnibus inest*, *vnicuique proprium*: si tamen peccatum istud esset actualis Adami præuaricatio, non nobis inesset in propria persona.

Cõci.Tri. ses.5.can. 3.

Horum igitur relinquẽdo placitum, aliorum Theologorum existimationem audiamus. Quidam enim rationem originalis labis in morbida quadam qualitate, quam sibi confinxere, collocarunt. Sunt hi Theologi Gregor. in 2.d.30.q.2.art.1. Gabr.q.2.art.1. Holcot.q. de imputabilitate peccati ad 1. Gandauens. quodlib. 2.q.11. & alij. Est autem istorum explodenda sententia, primò, difficilem namque (ne dicam impossibilem) prouinciam capiunt, dum qualis sit hæc qualitas explicare conantur. Secundò, quia cùm hęc qualitas, positiua entitas sit, necesse est Deum authorem habere: *Sine quo factum est nihil*. Ioan.1. Tertiò, nã hæc qualitas si esset, medio semine communicaretur animæ à Deo creatæ: semen autem, cùm corporeum sit, corporeę solùm qualitatis productiuum erit. Si verò hæc qualitas corporea dicitur, quomodo animã, quę spiritualis est, afficere poterit? Meritò ergo Theologorum calculus huic sententiæ valedicit.

Grego. in 2.dist.30 q.2.ar.1. Gabr.q 2 ar.1.Hol cot.q de imputab. pec. ad 1. Gandau. quod li. 2. q 11. Ioann.1.

Quid-

Quidnam nobis sentiendum est? Certè nulla de peccato originali verior sententia apparet, quā quæ adstruit esse priuationem iustitiæ originalis debitæ paruulis inesse. Hanc Theologorum coriphæus amplexus est sanct. Thom. 1. 2. q. 82. artic. 2. & 3. & omnis eius expositorum veneranda cohors. Quibus iunge Scotum in 2. d. 32. antiquiorem Bonau. dist. 30. art. 2. q. 1. & innumeros alios, quos bellè Bellomontanus Vazquez, huius temporis celeberrimus Theologus in comment. ad 1. 2. disp. 132. c. 8. illucidat, sequitur, & citat. Igitur ratione huius priuationis iustitiæ, pueri nascuntur filij iræ, & in odio Dei, & debitores pœnæ, ad modum (inquit Christopolitanus episcopus Psalm. 45.) quo de Iunone, & Troianis, inquit Virgilius AEneid. primo:

S. Thom. 1. 2. q. 82. ar. 2. & 3. Scot. in 2. dist. 32. Bonau. d. 30. art. 1. q. 1. Vazquez in 1. 2. dis 132. c. 8. Christop. Psal. 45. Virg. Aeneid. 1.

——— Manet alta mente repostum
Iudicium Paridis, spretæque iniuria formæ,
Et genus inuisum, & rapti Ganymedis honores, &c.

Neque est animus eam ad longum probare, sed quātum ad nostri instituti raiionem pertinet, breuiter supponere. Verumtamen hac efficacissima ratione illā amplector. Nam ratio originalis peccati in illius rectitudinis defectu, quæ nobis, si Adamus non peccaret, eueniret, constituenda est. Sed rectitudo nobis in tali casu, fælici sorte euentura, esset iustitia originalis; defectus ergo illius peccatum originale erit. Sed hic defectus non potest esse mera negatio, cùm subiectum, nimirum spiritualis anima, iustitiæ originalis capax sit; ergo est priuatio. Illa ergo rationem originalis maculæ sortitur. Si placet, secundò sic probes. Id est peccatum originale, quod per Baptismum deletur, quod hominem filium iræ, & Dei inimicum constituit, hoc autem solum potest priua-

tio-

tioni iustitiæ originalis competere, vt patebit sigillatim per singula discurrenti: ergo, &c.

Annuam libenter, sententiam hanc aliquibus difficultatibus subijci, quas tamen facilè Theologus soluet. Ego verò eam potiùs, vt veriorem supponens, quàm defendens, ad præfixum mihi scopum (vtinam fæliciter) de Deiparæ Immaculata Conceptione probanda, iam attingo.

Sententia adstruẽs Deiparæ immunem à peccato Conceptionem proponitur, vt innumeris Theologis arridens, Carmelitis præsertim. Caput II.

ECce, candide lector, quem mihi terminum huius operis lubenti animo præfixi: ecce Lydium, seu Heraclium lapidem, non ignobilium acuminum probatorem, cuius attritu aurum cuiusque deuotionis, erga Dei genitricem proditur, & reuelatur. Nostro iam pio erga ipsam amori occasio offertur, vt eam omnigena, omnibusque numeris absoluta nobilitate animæ prę fulgentẽ (*Hidalga de quatro costados* Hispanè dicitur) exponamus. Totis igitur præcordijs defendendum suscipio, *Sanctissimam, & Beatissimã Dei genitricem Mariam, omni labe originalis, & communis peccati, seu maculæ, liberam, & nudam, etiam pro minimo durationis extitisse.* Veritatem istam gratissimam Deo, eius Matri honorificam, Sanctis omnibus iucundam, & toti populo Christiano celeberrimam, primò ex sacra pagina depromptis testimonijs; deinde Ecclesiæ authoritatibus; insuper Diuinis super hoc reuelationibus, & miraculis à Deo factis; vlterius Patrũ

vtriusque Ecclesiæ, & grauissimis aliorum testimonijs; ac etiam inimicorum fidei confessionibus; item efficacissimis ex ratione argumentis; ac demum ex facili eorum, quæ contra illam obijciuntur, enodatione: munire, obfirmare, & stabilire, contendo. Neque inde, aut latum vnguem (vt aiunt) ab Ecclesiæ determinatione discedam.

Propriùs tamen in hoc capite, ex innumeris huius veritatis tutoribus, aliquot, qui eam illustrarunt, afferre placuit. Equidem etsi illa (vt ex dicendis inferius apparebit) in incunabulis prodeuntis Ecclesiæ, non leuiter, nec digito, à sanctis Patribus illius sæculi mecænatibus, indicata appareat: quin, vt verius dicam, à mundi prima conditione, à Diuino numine, verbis, factis, & figuris, adumbrata fuerit. Qui eam tamen scholastico modo insigniùs affirmare cœpit, subtilissimus fuit Ioannes Duns Scotus, hoc solo titulo, & si alij deessent, conspicabilis, & clarissimus Doctor. Docuit illam in clarissimo sententiarũ opere, in 3. d. 3. q. 1. & dist. 18. q vnica. Dum tamẽ huius sententiæ hunc clarissimum Doctorem, antesignanum, & vexilliferum dico, non sic accipiat lector, quasi illam primus asseruerit. Constat namque temporibus Angelici Doctoris, & Alexandri. Alens. qui aliquot annis Scotum præcessere, celebrem hãc cõtrouersiam extitisse. Quin Seraphicum Bonauenturam dicentem video, suo tempore ab aliquibus defendi. Et quod maioris antiquitatis indicium pręstat, tempore quoque melliflui Bernardi, qui, iuxta Trithem. de script. Ecclesiast. ann. 1140. floruit, iam adeò hæc vigebat opinio, vt festum Immaculatæ Cõceptionis apud aliquas Ecclesias celebrari cœperit, vt ex eius epist. 174. & ex dicendis inferius manifestum erit.

Scotus in 3. d. 3. q. 1. & dist. 18. q. vni.

S. Thom.
Alensis.
Bonauen.

Bernard.
Trithe. de script Ecclesiast.

Gabriel. Alma. 3. dist. 3. Ioã. Bach in 3. d. 30 q. 1. ar. 1. & in 4. d. 2. q. 4. art. 1. Dion. Carth. in 3. d. 3. Marsil. in 2. q. 20. Card. Cusanus. Abul. Lyncon. Gerson. Roffensis Clitou. Pighius. Agricol. Viues. Driedo. EKius. Budæus. Lypoma. Cath. Ioã. Bac. Frã. Mar Trithem. Michael Bonon.

Apertis (vt aiunt) brachijs, eam postmodum amplexati sunt Theologi celeberrimi: & inter eos Gabriel, & Almainus in 3. d. 3. vbi refertur Ioannes Bachonius nostræ Carmeliticæ familiæ egregius alumnus, quem potiûs in oppositam incidisse sententiam video in 3. d. 30. q. 1. art. 1. licet postea in 4. dist. 2. q. 4. art. 1. cum quadam limitatione (re limatius perspecta) doceat, *B. Virginem vt futuram matrem Christi, originalem labem non contraxiße.* Clarius eam prosecutus est Carthusianus Dionysius in 3. dist. 3. Marsilius in 2. q. 20. Illustrissimus Cardinalis Cusanus, Abulensis, Robertus Lynconiensis, Cancellarius Gerson, Roffensis, Clitouæus, Albertus Pighius, Rudolphus Agricola, Ludouicus Viues, Ioannes Driedo, Ioannes EKius, Budęus, Lypomanus, & alij, quos, & Catherinus in opusculo de hac re, & alij recensuere.

Et quia in infinitũ progredi esset innumeros huius opinionis asseclas ex omnibus Ecclesiæ Religionibus referre, ex aliquibus tantum aliquot authores afferam. Et à nostra Carmelitica familia incipientes, præter Ioannem Bacconem, quem retuli, occurrit primus Franciscus Martini Carmelicola, & insignis apud Cathalanos Theologus, qui ab hinc 270. annis pręclarum, & multa diligentia conscriptum volumẽ de sancta, & purissima Mariana Conceptione, edidit, vt testatur Trithem. de script. Ecclesiast. & author lib. septem ętatum. Huic adiungam nostri etiam Ordinis Priorem Generalem Michaelem Aiguanũ Bononiensem, quem olim incognitum, nunc verò cognitum, celebres in Psalmos commentarij effecere: in Psalm. namque 29. circa illud: *Domine in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem*, nostrę sententię adstipulator existit. Vnde opus insigne de Concep-

tione

tione Virginis, quod ab hoc Patre editum, narrat Trithemius, hanc veritatem latius continere non dubito; illud tamen desidero, iniuria fortè temporũ ad meas nondum peruenit manus. Accedat tertius nostrę etiam familię Generalis Prior, in toto mundo celeberrimus, Christianus Poeta, seu Virgilius Christianus nuncupatus, Baptistam Mantuanum dico: huius autē carmina ne desideret lector, dulcia certè, & lepore plena, ecce posui. In illis autem priùs quæstionem proponens sic fatur: Baptista Mantua.

Ante tener sacra fœtus quàm viueret aluo,
Conceptus ne prima nouos exordia pullis
Induerent maculis! mens ne sincera, nitensque
Communem imbiberet labem, ne pigra liquore
Pectora Lethæo fierent: quæ lactea magno
Pabula, & amplexa fuerant latura Tonanti?

Posteà tamen proposito dubio satisfaciens sic cecinit:

Semine confusas sordes, & virus inustum
Dißecuit: fælici anima mox imbuit artus. Idem.

Clarius paucis interiectis (opposita relata sententia) quam amplectatur ipse his versibus prodit.

Sed prior (vt nobis æquum sentire videtur) Idem.
Dignior est, & grata magis, natō atque parenti:
Nam legi aßurgens Mariæ decus addit: opusque
Materna dignum attribuit pietate Tonanti.

Perspicuè quoque in sequentibus, interpositis quibusdam, sui placiti primordialem rationem sic adhibuit. Idem.

Quod si siderei tanto splendoris honore
Fulget, vt æterno qui temperat ordine mundum
Gestauit gremio, lactauerit vbere dulci,
Strinxerit amplexu, summoque vocarit Olympo:

Quare illam in nostras opus est detrudere sordes,
Et turpi infestare luto, mortalibus æquas,
Cui pater æthereus mentem subiecit, & astra.

Nec sui oblitus repetijt idem Eglog. 8. dum de die Conceptionis sic concinit concinnè.

Idem Eglog. 8.

Illa dies etenim sanctæ primordia Nymphæ
Fecit, & in nostras vetuit descendere sordes.

Nec mirum sanè hos, & alios insignes Carmelitas, quos postea referam huic sententiæ adhæsisse; nã vt omittam iure hoc à proprijs filijs Deiparam sanctissimam exigere potuisse, quod ab extraneis multis impetrauit. Pręter hoc etiã multæ suppetũt rationes, quare in hanc conspirare deberẽt opinionẽ. Est prima, quòd veritas Immaculatæ Conceptionis, huius Religionis Protoparenti Eliæ, in visione illa nubeculæ paruæ de mari ascendentis 3. Reg. 18. fuit ostẽsa, vt testatur Ioãnes Patriarcha Ierosolymitanus 44. nostri Ordinis Pater insignis in lib. de institut. Monacho. cap. 32. in 8 tom. Bibliothecæ Patrum, vt eleganter etiam approbat doctissimus Theologus Petrus Ojeda è societate Iesu, in eruditissimo tractatu Conceptionis, c. 1. Secunda etiam ad id est ratio, nã eiusdem Illibatæ Conceptionis veritas per Carmelitas omnes, filiosquè Prophetarum, eorumquè successores, ab eorum Patre Elia, quasi de manu in manum, deriuata fuit, vt docet ibi idem Patriarcha Ioãnes per hæc verba: *Quid autem Sacramenti visio illa* (scilicèt paruæ nubeculæ) *rerum futurarum contineret, & quod ingis mysterij, Deus Eliæ per eam protenderet, dignatus fuit Elias aperire, non palàm hominibus, sed secretiùs consortibus, à quibus traditum tenemus.* Narrat verò posteà eam visionem Dei Mariæ conceptum denotare. Vnde meritò, & sine inuidia perdoctus Pater Ojeda, huius

3. Reg. 18
Ioã. Patr. Ierosol.
Petrus Ojeda in tract. Cõcept.

ius veritatis traditionem per 2500. annos Eliæ successoribus Carmelitis nostris (quod nobis satis gloriosum est) eruditissimè adscribit. Idque Doctor Paulus de Zamora in concione apud celeberrimam Toletanam Ecclesiam habita disertè affirmauit, indicauitque Angelus de Pas insignis Franciscanus, dum 1. tom. expositionis in symbolum, lib. 5. cap. 22. dixit à Carmelitis honoratam Virginem, antequam natã. Ad idem est tertia ratio; nam primi fuerũt Carmelitæ, qui in honorem Conceptionis sanctissimæ Mariæ, templum ipsi dicarunt, quod & his verbis affirmauit dictus Patriacha Ioannes, cap. 36. dicens: *In memoriam visionis de ortu huius Virginis præostensæ sancto Prophetæ Eliæ, Monachi prædicti anno Incarnationis Filij Dei 83. diruentes eorum Sanaion antiquum dedicauerunt huic primæ Virgini Deo dicatæ, Capellam quandam in monte Carmeli, iuxta fontem Eliæ, in situ illo, in quo Elias orans viderat visionem illam.* Huius autem templi Mariani à Carmelitis constructi, innumeri mẽtionem faciunt, & ex nostro ordine plures præteriens, ex alienis id referunt Pater Ojeda citato loco, Zamora in concione Beatificationis sanctæ Teresiæ, Fereolus Loerius, lib. 3. c. 17. & alij sexcenti.

Doctor Zamora.
Angelus de Pas.
In Ioã. Patr.
Ojeda.
Zamora.
Fereolus Loerius.

In signum autem huius antiquæ deuotionis Carmelitarum, ad Mariæ Conceptionem, in Capitulo generali anno 1306. apud Galliam celebrato, vt hoc festum pro toto ordine celebraretur, fuit statutum, teste Paleonidoro nostro, lib. 3. c. 10. Et in Breuiario anno Domini 1574. impresso, & iuxta vetustam, & approbatam Hierosolymitanæ Ecclesiæ consuetudinem instituto, hoc festũ cum octaua colitur. Et quod maioris antiquitatis specimen præbet, antiquus nostræ Religionis Scholasticus Ioannes Bacco, in 4. d. 2. q. 4.

Paleo. l. 3 cap. 10.
Bacco in 4. d. 2 q. 4.

2.q.4.art.3.qui abhinc 300.annos vixit, ait; quod ab antiquis temporibus, hoc festum in Romana Curia, presentibus Cardinalibus, in Carmelitarum Conuentu colebatur. *Et hec* (inquit Bacco) *publica, & diuturna consuetudine, & hæc durauerunt tempore multorum Romanorum Pontificum, vsque in præsens tempus, & constat, quòd tanquam diuturnam, & notoriam solemnizationem bene nouerant.* Quare veritatem istam præter Theologos adductos, alij etiam plures ex nostro ordine susceperunt. Quales sunt antiquissimi Patres, Cyrillus Alexandrinus, & Ioannes Patriarcha Hierosolymitanus, vt suo loco in serie Sanctorum Patrum eorum verba referentes dicemus. Quibus adscribunt aliqui, Sanctissimum Petrum Thomam Ordinis nostri Patriarchã, & Martyrem; nec alienos ab ea putant grauissimum, & inter Theologos laudatissimũ Thomã Vualdẽsem, & inter Gallos doctissimos Thomam de Beauxamis, & Ioannem Mariam Verratum: *Amatorem veritatis*, nũcupatum. Nec credam episcopum Guidonem, & Paulum de Perusio, quos aduersarij pro cõtraria opinione ex nostris referunt, à nostra omnino discedere. Demùm nouissimè Pater Magister Sobrinus, & Pater Præsentatus Loaysa ex Bætica Carmelitana Prouincia, in specialibus libris pro Immaculata Mariæ Conceptione fælicissimè dimicarunt.

Cyrillus Alexan. Ioã. Hier. S. Petrus Thom. Tho. Vualdens. Tho. Beauxa. Ioã. Mar. Guido. Paulus de Perusio. Magister Sobrinus. Præsent. Loaysa.

Excellentissimam etiam Franciscanorum familiã, quę adeò amplissima in Ecclesia viget, vt nescio an tertia pars Ecclesiastici status sola sit, huius sentẽtiæ famulatui semper deseruisse, omnes norunt. Pręcipuos namque illius asseclas Christianus orbis eos appellat. Nec immeritò sanè, cùm Iulius II. in confirmatione regulæ Monialium Conceptionis Ordinis,

Iulius II.

nis, Minores Religiosos *indefesso studio, & vigilantia, puritatis, & innocentiæ Dei genitricis defensores* appellet. Quin hanc opinionem toto viscerum hiatu defendunt. Suntque quam plurimi in hac insigni familia, qui pro ea fælicissimè dimicarunt. Præcipui sunt Scotus iam relatus, Aureolus apud Capreolum à recentioribus adductus, Illuminatus Doctor Mairon, in 3.d.3.q.2. Lyranus sup. cap. 1. Luc. Alexand. Alẽsis in lib. de quo alibi mentionem faciam, Ricard. de Mediauilla in expositione salutationis Angelicæ, & ex recentioribus Andreas Vega, lib. 2. in Trid. cap. 6. Cordub. lib. 1. q. 44. Castro verbo *peccatum* Hæres. 9. & nouissimè doctissimus Ioannes Carthagena, qui in homilijs Catholicis de Deipara, lib. 1. eruditissimè hoc persequitur intentũ, ex quo plures flosculos decerpsisse fateor, vt meum hunc fasciculum construam. Deniquè inutilis labor est huius inclitæ Religionis alumnos, nostrę fautores thesis, adscribere, ideo libenter supersedeo. *Scotus.* *Aureolus* *Mairon.* *Lyranus.* *Alensis.* *Ricardus* *Vega.* *Castro.* *Carthag.*

Ex grauissimo quoque, nec minùs nobilitate, quàm sapientia, prestanti Augustiniensium Ordine, extitere plures, qui huius sanctissimæ sententiæ, adiutores fuerunt. Inter quos nobilissimus Scholasticus Thomas Argentina, eam in 3.d.3. prosecutus est. Quod imitatur Iuo Carnotẽsis episcopus, eiusdemque Religionis sidus splendidum, in sermone de Natiuitate Domini. Grauissimè quoque adheret istis Christopolitanus episcopus Iacobus de Valencia in psalm. 13. & sæpius alibi. Insuper Paulus Venetus eiusdem Ordinis in tract. de Conceptione Virginis eandem veritatem recepit. Ac denique his temporibus, insignes Doctores, exclamatoresque celeberrimi, quibus hæc nobilis abundat familia, hanc partem *Argenti. in 3.d.3.* *Carnotensis episc.* *Iacob. de Valencia.*

tem

tem dilucidè,grauissimèque,sic defendunt, vt soli ipsi vires sufficientes illi præstare quibunt.

Nec ferre possum,quòd centiceps vulgus, ignorantiæ filius,malitiæque sectator communis,nobilissimam,grauissimamquè Dominicanorum familiam, quasi huic parti,quam tuemur,aduersariam, procaciore audeat proclamare. Etsi namque videam plures ex illustrissima hac Religione prodijsse, qui sententiæ nostræ aduersari voluerint; plures tamen,& plurimos instituti nostri patronos afferre nō grauabor. Et primò Angelicum Doctorem Aquinatem nequaquam opponi nobis in hac parte,in speciali loco inferiùs confirmabo. Insuper Beatissimos viros Vincentium Ferrerium, & Ludouicum Bertranum piam nostram de Mariæ Illibata Conceptione amplexos fuisse,inferiùs suis locis ostendam. Et quod magis pro hoc negotio ęstimandum est, huius Religionis celeberrimæ Archimonachus Dominicus Immaculatam Marianam Conceptionem recepit in tractatu Sanctissimi Sacramenti contra Albigēses, cuius verba supra duodecim authores adducunt, nosquè inferiùs suo loco expendemus. Interquos Antonius Cucarus Acernensis episcopus refert, eū librum, in quo Dominici concio pro Immaculata Cōceptione habebatur,ab hæreticis in ignem proiectum,non semel,aut bis,sed ter ab igne illæsum resilijsse. Sic dixit hic author in Elucidario de Conceptio. B.Virg.Parisijs impresso ann.1507. vt affert grauissimus Theologus Societatis Ioannes de Pineda,in sermone huius festiuitatis.

S.Thom. Vicentius Ferrer. Ludouic. Bertran. S.Domi. Cucarus.

Hos verò sanctissimos Dominicanos viros, nobilissimi alij Theologi, ex equo Troiano huius almi Ordinis prodeuntes, imitati sunt. Nam primò

Mag-

Magnus Albertus, in lib. de Laudibus Virginis à Canisio, lib. 5. cap. 27. relato, eam solam à communi illa regula, *Omnes in Adam peccauerunt* excepit. Insuper Vincentius Beluacensis, & Illustrissimus Hugo Cardinalis hanc partem recepere, teste Pineda, vt suprà. Præterea Robertus HolKot in cap. 13. Sap. Ioannes Taulerus in sermone Purificationis, Guilielmus Pepinus in sermone Conceptionis; Sancius de Porta etiam in sermone alio; Leonardus Vtinus; venerabilis Pater Ludouicus Granatensis; insignis Salmanticæ Primarius Theologus Ioannes de la Peña, huic piæ opinioni auxiliati sunt, vt eruditè refert Pineda. Quibus etiam adiungam Herbæum in 2. Corint. cap. 5. Ambrosium Catharinum in celebri Opusc. de hac materia, Ioannem Viguerium de peccato originali, cap. 18. & Vincentium Iustinianum in additionibus ad historiam B. Ludouici Bertran, & Dominicum Sotum, in cap. 5. ad Romanos. Quin etiam alios huius temporis, & familiæ grauissimos Theologos referre possum, sed hi sufficiant, vt ignaro vulgo satisfaciam, ne totam hanc celeberrimam Religionem nobis cōtrariam putet, cum verè affirmare possimus nobilissimam, præclarissimamquè partem illius, pro nobis decertare.

Albert. Magn. in libr. de Laudib. Virg. Canis. li. 5. ca. 27. Vinc. Bel. Card. Hugo. Pineda. HolKot. Taulerus Pepinus. Porta. Vtinus. Granat. Peña. Pineda. Cathari. Viguer. Herbæus Vinc. Iust Dominic. Sotus.

Vnde non immeritò grauissima hæc Dominicanorum familia, in Manuali sui Ordinis apud Hispalim anno 1524. impresso, vt referunt Magister Sobrinus, & Pater Ojeda in tractatibus Conceptionis, in vltimo cap. Manualis, per hec verba oppositæ sententiæ valedicunt. *Sed iam de hoc* (scilicèt de opinione affirmante Deiparam habuisse peccatum originale) *non est curandum, cum sit materia nullius vtilitatis, & valde scādalosa; præsertim cum tota ferè Ecclesia, cuius vsus, & authoritas*

Manuale Dominic. Mag. Sob Pet. Oje.

ritas secundùm Beatum Thomam, præualet dicto Hieronymi, & cuiuscumque alterius Doctoris) iam asserat, quod fuit præseruata. Hæc isti referunt ex hoc manuali, & vt ab ipsis accepi, refero: nec enim vellem oppositam sententiam scandalosam nuncupare, ne Pontificijs decretis contrarius videar.

Sed quis non expectabit, vt dum instituti nostri commilitones annumero, vniuerso mundo celeberrimæ, & colendissimæ Iesuiticæ Societatis huius partis fautores Theologos recenseam? Tota enim hæc familia, iuxta sui ordinis decretum in Congregatione quinta generali can. 55. vbi præcipitur, quòd *sequantur sententiam, quæ magis hoc tempore cõmunis est, magisquè recepta*, huic parti adhæret. De hoc igitur vnica, splendidissimaquè Religione speciale hoc affirmare quibimus, nullum scilicèt ex illa prodijsse, qui (quòd sciam) immaculatæ Conceptioni Mariæ aduersarius extiterit. Quin (quod in magnum illius decus cedit) quadraginta, & ampliùs celeberrimos Theologos recensere possem, qui pro ea strenuissimè militarunt. Primò enim tres Theologiæ Sacræ Coriphæi, Gregorius Valentinus, Franciscus Suarez, & Gabriel Vazquez illam mirè prosecuti sunt. Deinde expositiui Theologi alij, quales sunt Cardinalis Toletus in c. 3. Ioannis, Alphonsus Salmeron, tom. 3. tractatu 12. Benedictus Pererius in Dan. c. 4. Sebastianus Barradas tom. 1. libr. 6. concord. cap. 3. Ioannes Maldonatus sup. Math. 9. Lorinus in Psal. 95. Iustinianus in c. 2. 1. ad Timoth. Cornelius in ad Rom. 5. Magallanes in 1. ad Timoth. 2. Sapientissimus Pineda in c. 14. Iob. Omnes isti nostram sententiam apertis brachijs receperũt, & confirmarũt. Præterea alij specialia opuscula de Deipara scribentes,

Valẽcia. Suarez. Vazq. Toletus. Salmerõ. Pererius. Barradas Maldon. Lorinus. Iustinia. Cornelius Magall. Pineda.

ipsius

ipsius illibatum conceptum mirificè illucidarunt, quales sunt Petrus Ojeda in celebri tractatu nouissimè edito, Canisius de Deipar. lib 1. Turrianus in epistola ad Iacobum Amiotum episcopum Antisiodor. Martinus del Rio in Florida Mariana, in festo Concept. Ioannes Bonifacius, & Christophorus de Castro in vita Deiparæ, Carolus Mangotius in monitis Marianis monit. 2. Insuper plures alij in concionibus, meditationibus, deuotionibusquè, quas scripsere, nostram amplexati sunt sententiam. Et quia longum esset omnes referre, ab hoc requiescam. Vnum tamen, qui pro mille sufficeret, Illustrissimum Cardinalem Robertum Bellarminum, Ecclesię columnam, huius Religionis decus, totiusquè Christiani orbis splendidissimum lumen, viuentem adhuc (vtinam Nestoreos viuat annos) non prætermittam. Illam namquè, tom. 3. lib. 4. de statu peccati, mirificè comprobauit.

Pet. Oje. *Canisius.* *Turrian.* *Rio.* *Bonifac.* *Castro.* *Mangot.* *Card. Bellarm.*

De alijs quoque Ecclesiæ Religionibus, innumeros fautores adscribere possem. Ex Benedictina, & Cisterciensi splendifluis Familijs plures omittens, hos duos silentio non inuoluam, Ludouicum Blosiũ in dictis aureis sanctor. cap. 5. & Reuerendissimum Petrum Lorca in 1.2. S. Th. q. 81. art. 3. Ex Hieronymiana quoque Congregatione (quæ verè in hac parte Hieronymiana est) pręteriens multos, Hectorem Pintum Lusitanum celeberrimum in cap. 43. Ezech. commentatorem non præteribo. Ex Sanctissimæ quoque Trinitatis nobilissima Religione alios non recensens, Rupertum tamen Gaguinum Gallũ huius pręclarę familiæ quondam Generalem Ministrum, non tacebo. Opus enim insigni carmine compactum de Deiparæ Conceptione contra aduersarios

Blosius. *Lorca.* *Hect. Pintus.* *Gaguin.*

rios scripsit. Quod vtinam nactus essem, nec enim minus libenter eius carmina referrem, quàm legerem. In hoc tamen Abbati Spanhemensi Trithemio credens loquar. Demum S. Mariæ de Mercede tota Religio huic veritati adhæret, cùm à sua institutione illius festum colat, vt testatur Fr. Siluester Saabedra in dedicat. ad discursus Conceptionis.

Trithem.

Sed inutilis certè labor est, remquè veritatis suspectam reddens, in testibus allegandis immorari. Compertum enim omnibus est, innumeros planè Theosophos thesem propositam defendere. Quin, vt Caiet. ipse in opusc. de hac re cap. 5. nobis confessus est, *numero infiniti* sunt, qui eam sequuntur. Et quidem, vt de hoc tempore testis oculatus loquar. Omnes sacræ Religiones in hoc vnum conspirarunt vnanimes: Vniuersitates, & Gymnasia publica consentiunt: sapientissimi Theologi profitentur: docti omnes (paucis exceptis) recipiunt: Concionatores cuncti, miris vbique, & dulciter vocibus, id resonant: Principes, & Magnates, dum aliud audiunt, obstupescunt: totus insuper Christianus populus sic amplectitur, vt pro Deiparæ immaculata Conceptione tuenda, plures non dubitaturos subire mortem, credam. Denique ex ore infantium, & lactentium, Virginis Sanctissimæ laudes, in vicis, callibus, publicisquè plateis etiam pro puerilibus cantilenis, sic Deus perfecit, vt ab omnibus *vox populi*, & quod inde infertur *vox Dei* recipiatur.

Caietan. opusc. de hac re c. 5.

(.?.)

Firmissimo ex Genes. 3. testimonio nostra roboratur sententia. Cap. III. *Genes. 3.*

QVòd Deiparæ immunitatẽ ab originali, ex sacræ scripturæ testimonijs comprobemus, rigidi nobis aliqui exactores exquirunt. Sed, bone Deus, quàm importuna istorum exactio est? Multa mihi dicenda ocurrunt, quibus eam facilè repellere queam. Primò namque ab istis peto, an omnes Theologicæ veritates in sacra scriptura planè contineantur? nec ne? si primum dicant, Sectarijs vires præstant, qui ideo traditiones negant, quia nihil, nisi in scriptura contentum admittunt. Si verò secundum, vt Catholici, fateantur: cur veritatem, quæ adhuc inter fidei dogmata Ecclesia non reposuit, ex sacræ scripturæ testimonijs comprobare nos cogunt? Hieronymi autem verba ad Galat. 1. aptè nimis hic adaptantur. *Non in scripturis est, sed in sensu: non in superficie, sed in medulla: non in verborum folijs, sed in radice rationis.* Porrò verò, quàm immeritò sacræ paginę testimonia pro nostra fulcienda sententia à nobis exigant, sic constabit. Ab istis namque percontor: ex quo sacræ scripturæ loco Virginem Sanctissimam adhuc in vtero matris existentem sanctificatam fuisse, clarè deducunt? Ex quibus scriptoris Canonici verbis scientia infusa fuisse decoratam inferunt? Ex qua sacræ paginæ clausula, eam corpore gloriosam cælum vsque assumptam excerpunt? Quæ etiam totiùs Bibliæ verba, omni peccato actuali, læthali, seu veniali orbatam esse, illis manifestè exponit? Innumeraquè alia, quæ de Deigenitrice, piè, sanctè, *Hierony. ad Gal. 1*

atque

atque deuotè, Ecclesiæ fideles credunt, quæ sacræ literæ illis indicarunt? Si ergo hęc, & alia multa, non ex sacris literis, sed vel ex Ecclesiæ traditione, aut Theologorum consensu, populi approbante deuotione, mendicarunt, cur in hoc singulariter puncto de Virginis immunitate à communi macula, libros sacros exigunt a nobis? Vnde optimè Nicolaus Abbas sancti Bernardi Secretarius in epistola nona ad Petrum Cellensem lib. nono hæc dixit de Maria: *Præsumuntur multa de Virgine, quæ nusquam leguntur: & præsumptionibus standum est, donec probetur in contrarium.*

Nicolaus Abbas.

Sed agedum ne his contenti simus, & quod à nobis postulant manibus (vt inquiunt) plenis, ipsis proferamus, varijs ergo ex sacra Biblia testimonijs excerptis, quorum alia in literali, & historico sensu; alia in mystico, & spirituali, (qui, dummodo nobis innotescat, efficax est ad quamcumque comprobandam veritatem) alia verò in sensu tantùm accomodatitio sunt acepta, nostram veritatem efficacissimè probabimus. In hoc autem capite egregium sacræ scripturæ testimonium, quod vnum pro mille sufficere deberet, minutatim, & accuratè in Virginis fauorem enucleabo.

Locus est ex Genes. 3. insignis; cùm enim malignitatem serpentis ob fraudem primis parentibus illatam, malediceret Deus, sic dixit: *Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & semen tuum & semen illius; ipsa cõteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius.* Vt verò egregium hoc testimonium nostro instituto aptè deseruiat, tria pro illo comprobanda assumo. Primum est mulierem, de qua ibi est sermo, esse Deiparam sanctissimam, quæ etiam verbo illo *ipsa* referatur. Se-

Genes. 3.

cundum est, serpentem Dæmonem esse, seu peccatum. Tertium verò, *conterere caput* serpentis esse, omnigena de Diabolo parta victoria, Augustissimam Dei matrem, peccatum omne, etiam originale effugisse. Faxit Deus, vt hæc omnia in laudem Dei, Virginisquè decus perficiam.

Et quidem primùm vulgatam lectionem, quæ legit: *Ipsa conteret* (nimirum mulier) defendendam suscipio. Eam namque nobilissimi Patres nobis tradiderunt, Ambrosius de fuga sæculi, cap. 7. Chrysosto. hom. 17. in Genes. August. lib. 2. contra Manich. cap. 18. Gregor. lib. 1. Moral. Eucherius, Beda, Rupertus, & sexcenti alij super hunc locum. Abeant igitur in malam crucem consibilantes aspides, concoaxantes rubetæ, & latrantes canes (sectarios dico) Caluinũ, Selneccerum, Fursterum, & alios, qui stramineis certè argutiunculis contendunt, literam hanc mendosam esse. Eam porrò veram esse, vnus ex his, quos retulimus, contra Caluinianorum, & Lutheranorum millia nobis sat erit. Iam igitur, si *ipsa conteret* legendum est, ad quod ex antecedentibus verbum *ipsa*, nisi ad mulierem, referri debet? Mulier ergo est, quæ serpẽtis caput contritura dicitur: sicquè Marius Victor, libr. 1. in Genes. decantauit, serpentem alloquens.

Amb. de fuga sæc. cap. 7.
Chrysost.
Augusti.
Gregor.
Eucher.
Beda.
Rupertus
Caluinus.
Selnecer.
Fursterus
Marius Vict. lib. 1. in Gen.

—— *Pedibus repes, & pectore prono,*
Teque tuo mulier perimet cum semine, cuius
Callidus extremis tantùm insidiabere plantis.

Quæ verò sit hæc mulier serpentis caput contritura, quod probãdũ cepimus, à Ruperto petamus. Lib. autem 2. de Victoria verbi Dei, sic nobis respõdet: *Principaliter B. Virgo Maria mulier illa est, inter quam, & serpentem inimicitias positurum se dixit, & posuit Deus.* Accinit Cyprianus, dicens: *Ponam inimicitias inter te,*

Rupertus libr. 2. de vict. verbi Dei.

& mulierem, id est, suscitabo mulierem, quæ repudiata facilitate credendi, non solùm te non audiat, sed ipso etiam Gabriele deferente verbum, rationem de promissionis exigat nouitate, dicendo: Quomodo fiet istud? Ecce digito indicatam Mariam. Hoc etiam euidentius demonstratur; nam per *semen* mulieris proculdubio Christus intelligitur, quis hoc neget? annuunt omnes: Christus verò solius Mariæ semen dicitur, quò spectat illa loquendi formula ab Angelo Luc. 1. vsurpata: *Quod nascetur ex te*, idest, ex te solùm. Infertur igitur fæminam istam Deiparam solam esse. Expresit hoc iam Alchimus Auitus lib. 2. in Genes.

Luc. 1.

Alchim. Auit. lib. 2. in Gen.

Ambos vna opera vicisti subdole serpens,
Olim erit, vt sexum muliebrem pronus adores:
Cuius tu pauidus, quamquam insidiabere calci,
Conteret vna caput tandem tibi fæmina victrix,
Nascendumquè etiam tali de stipite germen.

Vbi facilè sermonem esse de Augustissima Deigenitrice, & cæci conspicient.

Hoc iam habito, secundum, quod facilius est, cõfirmemus, videlicèt serpentem hunc fæminæ pedibus conculcandum, Diabolum esse. Hoc tradiderunt nobis innumeri Patres, paucos tamen referam: hi sunt August. lib. 2. Genes. cont. Manich. cap. 17. & 18 & lib. 11. de Genes. ad liter. cap. 36. Beda, Rupertus, Hugo Victorinus, Caietanus, alijquè quàm plures, quemadmodum Benedictus Perer. libr. 6. in Genes. q. 4. retulit. Nec immeritò profectò Diabolus serpentis nomine celebratur: quibus enim malis Deus maledicens præstrinxit serpentem, totidem, & pluribus Diabolum astrictum esse conspicimus. Maledictus est inter bestias terræ, quia æternis pœnis dãnatus quidquid in bestijs corporaliter obscœnum,

August. Beda. Rupert. Hugo. Caietan. Peerrius.

num, fraudulentum, aut truculentum reperimus, id multò magis in Cacodæmone spiritualiter cernitur. Super pectus, & ventrem graditur Dæmon: nam vijs duabus seducere homines aggreditur, per superbiã scilicèt, quæ pectore figuratur; & per libidinem adũbratam ventre. Terram comedit cunctis diebus, dũ homines terrenis cupiditatibus inhiantes, auidissimè, tanquam escam captat. Vnde Greg. in illud Psal. 101. *Et terræ eius miserebuntur*, sic inquit: *Per terram peccatores accipimus, vnde serpenti à Domino dictum est: Terram comedes omnibus diebus vitæ tuæ.* Et Rupertus li. 3 de Trinitate, c. 18. in similem veniens sententiam: *Terram* (inquit) *comedes, & non cælum, hoc est, non quorum conuersatio in cælis est sed qui terrena sapiunt, illi cibus tuus erũt.* Si verò serpẽs tortuosis anfractibus, & furtiuis gressib⁹, in puluere, aut herba latere solet, vt inde incautos, vel discalceatos, venenatis impetat morsibus, quod Maro: Grego. in Psal. 101. Ruper. li. 3. de Trinit. c. 18. Maro.

Qui legitis flores, & humi nascentia fraga,
Frigidus, ò pueri, fugite hinc, latet anguis in herba.

Sic Dæmon incautos, & sine pręparatione homines aggreditur. Meritò ergo serpẽtẽ hunc à Domino maledictionibus impetitũ, Diabolũ esse existimamus.

Tertium verò, quo magis themati proposito accedimus, probandum restat. Poterat namquè fateri quis fæminam illam Deiparam esse, serpentemquè Diabolum, nihilominus cum hoc negare, ex allatis verbis, Virginem Augustam peccati originalis labe caruisse, probari posse. Hoc verò incongruè, disconsentaneè, & parum aptè dici multipliciter explanabo. Primò quidem ex Patrum doctrina, qui id omnino clarè exprimere videntur. Augustino namque commune est, per *caput serpentis,* August.

originale crimen percipere,& cõgruè certè, si enim peccatum coluber vocatur,dicente Syracide Eccle-
Eccles. 20 siast.20. *Quasi à facie colubri fuge peccatum*, quid erit caput seu initium huius colubri,aut serpētis, nisi quod initium,& caput fuit peccati omnis, originale nimirum? Illud ergo erit *caput serpentis*. Hoc ergo caput conterere, quid erit, nisi originale contagium penitus euadere? Cui accinit Bernardus relatus à Car-
S.Bern. Carthag. lib.1.ho. 3. thagena lib.1.hom.3. dum peccatum originale serpentem vocat. *Omnes*, inquit, *nascimur morituri, & tanquam absorpti nascimur mortui, quia in vteris matrum sumus à serpente strangulati.* Optimè etiam hom.2. sup. Missus
Idem Bernard. sup. Missus, st. est, cùm locum hunc versaretur, *Cui*, inquit, *hæc seruata est victoria, nisi Mariæ? Ipsa proculdubio caput contriuit venenatum, quæ omnimodam maligni suggestionem deduxit ad nihilum.* Vbi per *omnimodam suggestionē* hauddubiè
Greg. lib. 1. Moral. cap. 38. peccatum omne intelligit. Adhæret Gregorius, qui lib.1. Moral. cap.38. *Caput*, inquit, *Serpentis obseruare est, initia suggestionis aspicere, & à cordis aditu funditus euertere.* Per *initia* autem *suggestionis* nihil melius percipi potest, quàm originale peccatum, à quo omnis intrinseca nobis suggestio originem ducit. Cùm ergo, vt ex his Patribus liquet, caput serpentis, aut serpens ipse, originalem nexum denunciet à Maria deuictum, meritò ex hoc loco inferri licet originali ipsam crimine orbam fuisse.

Secundò id ipsum corroboro, & meo captu efficaciter, sic procedens. Dei namque intentio, & voluntas in serpentis damnatione, quantum ex sacro eloquio inferre possumus, fuit, ipsum propter peccatum originis, eius inuidia in mundum intrusum, animaduertere puniendo. Deus autem ad hoc, serpentis caput mulieris pedibus minatur conterēdum.

Vt

Vt ergo pœna culpæ correſpondeat (quòd in Dei ſupplicijs maximè lucet, cùm Sapiens cap. 11. dicat, *Per quæ peccat quis, per hæc & torquetur*) fateri oportet, contritionem ſerpentini capitis à fæmina patrandã, in peccati originalis fuga, & euaſione conſiſtere. In hoc enim rectè malignitas ſerpentis punita manet. Confirmant hoc Patres, qui Euam à Maria vindicatam de ſerpente dicunt. Gregor. namque Nyſſenus in oratione de Natiuitate: *Defenditur*, ait, *& purgatur mulier à muliere*. Et Auguſt. ſerm. 17. de Natali Domini: *Cùm nemo*, in quit, *ſuccurreret, ad fæminam cauſa reuertitur, & origo per originem detruncatur, origo peccati per genitricem Chriſti*. Clariſsimè Bernard. hom. 2. in Miſſus eſt: *Curre*, ait, *Eua ad Mariam, curre mater ad filiam, filia pro matre reſpondeat, ipſa matris opprobrium auferat*. Si ergo Maria Euam à ſerpente vindicauit, nequaquam originale contagium admiſiſſe fatear. Cùm enim aliquis (& eſt exemplum ponderatione dignum) vulnus, vel malum alicui ab inimico inflictum, vindicare contendit, vt non ſimile malum, vel vulnus ab eodem inimico patiatur oportet: aliàs vindictæ loco, æquale ſibi malum reportaſſet, & inimicus ſine vindicta gloriabundus maneret.

Sapiens cap. 11.

Gre. Nyſ. orat. de Natiuit.

Aug. ſer. 17. de Natali Dñi.

Bern. ho. 2. in Miſſus eſt.

Tertiò etiam (nec minus efficaciter) ex rerum connexione in hoc loco, immunitatem Virgineam comprobandam aſſumo. Nam Diabolicus ſerpens poſtquam de primis parentibus, totius humanæ naturæ primoribus frugibus, ob cibi eſum, & miſeram ipſorum in barathrum mortis depreſsionem, victoriam conſecutus fuit: hauddubiè ſuperbus, arrogans, & quaſi iactabundus eſſet, ſibiquemet decantans victoriæ palmas diceret, vniuerſam humani generis proſapiam, ſua calliditate, & verſutia proſtratam ia-

cere. Vt ergo Deus (cuius munus semper fuit superbos deprimere) eius arrogantiam deijceret, prostraret superbiam, & iactantiam despiceret, illis verbis vsus: *Inimicitias ponam inter te, & mulierem;* proculdubio ostendit, non sic, vt Diabolus existimabat, omnes homines, mares, & fæminas, labe peccati infectos fuisse: futuri enim erant mulier, & vir, Maria scilicet, & Iesus, quibus peccatum, Dæmonis malitia immissum, noceret nihil.

Quartò etiam id approbat modus satis in Ecclesia Dei vsitatus in B. Virginis Conceptione depingenda; dùm illam pede draconem conculcantem pictores describunt. Quo satis manifestè indicatur, Deiparam euitasse originale contagium, ex serpentini capitis contritione in hoc loco Genesis 3. decantata depromi. Ecclesiæ autem picturas maximum authoritatis pondus habere, ignorat nullus.

Genes. 3.

Sed penitiùs, & perspicaciùs aliquot sigillatim huius testimonij perpendamus verba. Expendo primò illud, *Inimicitias.* Circa quod, vt Caietanus aduertit, non dictum est, *Inimicitiam*, proculdubiò, vt inde inferretur, omnino, vndequaquè, omnibusquè modis, Deiparam de serpente reportasse victoriam, tulisse triumphum, & palmam decantare posse. Si enim originalis peccati virus ebibisset Maria, non victrix, sed victa, non triumphatrix, sed spoliata, non victoriam cantans, sed miserè captiuitatem lugens, diceretur. Expendo illud, *Ipsa*, quo denotatur, vnam Mariam Virginem hanc victoriam reportasse; quemadmodùm enim Iudith 14. de ea dicitur, *Vna mulier Hebræa fecit confusionem in domo Nabuchodonosor*: Sic etiam de

Caietan.

Iudith. 14

Maria

Maria afferatur, in domo Diaboli confusionem peperisse, serpentini Holofernis caput præscindendo. Vnde quemadmodûm de ipsa Iudith, cap. 2. affirmatur: *Nec erat, qui loqueretur Verbum malum de ea*, ita oporteret sanè, vt nemo in Virgineam Conceptionem peccatum aliquod irrepsisse fateretur. Perpendo tertiò illud, *Conteret caput*, quo, & me non dicente, plenè, copiosèque, & omnino, Satanicum colubrum deuicisse intelligi datur. Sic enim Tibullus. *Iudith 2.* *Tibullus.*

Et caput impositis pressit amor pedibus.

Si verò, vt contrarij volunt, iniquitatem originalem contraxit Maria, certè non satis pressit, non minutatim cõtriuit, nec penitus compescuit venenatum occiput serpentis: cùm contra ipsam non modò rebellauerit, sed aliquod ex ea lucrum pro aliqua morula fuerit adeptus. Hùc itẽ spectat meritò, vt dixi, *Caput* serpentis originalem maculam describere: sicut enim ex serpentis capite, virus omne, læthales vires, & truculentam rabiem, reliqua recipiũt membra; sic ex originali macula omne peccatum, iniquitates omnes, & omnis contra Deum iniuria, primordialiter emanant. Conterere ergo serpentinum caput, quid erit? non aliud certè, quàm peccatũ originale, & quodcumque aliud actuale crimen deuitasse Virginem.

Ex

Iob 3. ## Ex Iob cap. III. testimonio veritas tradita fulcitur. Cap. IIII.

INertiæ, & inſcitiæ arguar, ſi dum Matris Beatiſsimæ omnibus numeris abſolutam, & ſine peccati næuo, ſanctitatem prædico, quæ alij probabiliter pro ea adducunt, non vrgerem. Vrgebo quidem: & primò mortalium omnium patientiſsimus, Huſitanuſquè Princeps Iob, vt non leuiter aſſumptum muniam, materiam ſuppeditat. Sui namque libri cap. 3. execrationes, contra diem, & noctem natiuitatis, & conceptionis ſuæ adiungens, inchoans illis verbis: *Pereat dies, in qua natus ſum: & nox, in qua dictum eſt: Conceptus eſt homo*, multis poſtea maledictis proſequitur; quo vſque verſu 9. ſic fatur: *Expectet lucem; & non videat, nec ortum ſurgentis auroræ*. Quod teſtimonium pro poſito noſtro conducens nimis iudico: vt verò illud, tanquam quadratus lapis noſtræ diſputationis ædificio coaptetur, aliqua ſigillatim; (quod mihi ſemper moris erit claritatis gratia) explanabo. Quidnam *Dies*, & *Nox* à ſancto Iobo maledictis impetitæ ſignificent, quid etiam per *Lucem*, & quid per *Auroram* importetur.

Idē verſ. 9.

Et verò diem, noctemquè à Beato Iobo maledictis imprecatas; non verum diem, veramquè noctē denotare pro comperto mihi eſt. Vt enim Theologorum vertex (S. Tho. dico) 2.2.q.76. quem cæteri ſequuntur, defendit, creaturis etiam irrationalibus maledici non poteſt: tum quia incapaces ſunt alicuius pœnæ, cuiuſmodi eſt maledictio; tùm verò, quòd maledictum in naturæ authorem refundi videatur. Quî ergo credi poteſt pijſsimum, & ſanctiſsimum Iobum,

S. Thom. 2.2 q.76

bum, patientię exemplar: impatientiæ specimē, vel leuiter indicasse. Impatientia namque in superos sęuiens semper damnatur omnino. Virg. Eglog. 5.

Cum complexa sui corpus miserabile nati,
Atque Deos, atque astra vocet crudelia mater. *Virg. Eglog. 5.*

Et Aeneid. 2. sic canit.

Quem non accusaui amens hominumque Deûmque. *Aeneid. 2.*

Sileant igitur Thalmudici Iudæi, qui ipso Dæmone impudentiores, Iobum sanctum, quem Satanas condemnare nequiuit, ipsi caninis oribus, maledicentiæ, & blasphemiæ, arguere non verentur. Maneat ergo aliquid præter diem, & noctem naturalem, per suum diem, & noctem humillimum præsignasse Iobum.

Istud verò quidnam sit paucis accipies. Certè per *diem, & noctem*, non aliud (me iudice) quàm originans peccatum, primordiale crimen, & primi hominis Adami præuaricatio accipitur. Ita disertè Philippus, & Beda super hunc locum dixere, antiquissimus ille, vt pote Hieronymi auditor, quin hoc (inquit) *omnes Doctores Ecclesiæ tradunt.* Consonat Gregor. qui lib. 4. Mora. c. 6. notauit, non dixisse Iobum: *Pereat dies, in quo conditus sum, sed pereat dies, in qua natus sum. In die quippe iustitiæ homo est conditus, sed iam in tempore culpæ natus.* Ecce per diem natiuitatis, culpam percipit. Clarius adhuc dulcifluus Bernardus in ser. 4. super *Salue Regina* sic dicit: *Quid autem est nox frigida, & obscura, nisi originale peccatum, frigidum concupiscentia, obscurum ignorantia.* Clarissimè Theologorum Achylles 2. 2. q. 76. à 2. dixit: *propter culpam originalem, quam nascendo contraxit*, maledixisse Iobum diei natiuitatis suæ: & 3. p. q. 27. art. 2. *Hanc noctem peccatum originale vocat.* Ex Græcis etiam hoc ipsum indicauit

Philipp. *Beda.* *Greg lib. 4. Mora. cap. 6.* *Bern ser. 4. sup. Salue Regin.* *D. Thom. 2. 2. q. 76 art 2.* *Idē 3. p. q. 27 art. 2.*

Seue-

Seuerianus in catena, vt Pineda retulit: innumeri quoque Scholastici de peccato originali discutientes, eandem expositionem arripuere.

Nec immeritò certè, sed congruè nimis, aptè, & idoneè per *noctem*, culpa originalis describitur: sic enim Aurelius Prudentius in hymno, noctem cum veteri peccato, (quod ego originale accipio) quasi pro eodem vsurpans, coniunxit dicens.

Aurel. Prudent.

Tu Christe somnum discute,
Tu rumpe noctis vincula,
Tu solue peccatum vetus,
Nouumque lumen ingere.

Ambr. Quod etiam alibi indicauit Ambrosius.

Vt culpa, quam nox intulit,
Lucis labascat munere.

Sicut enim ex intimis inferni visceribus culpa creditur educta, sic & nox, quod dixit Sap. c. 17. *Noctem ab infimis inferis superuenientem.* Et Poetarum Princeps de inferno loquens Aeneid. 6.

Sap. c. 17

Virg. Aeneid. 6.

Vmbrarum hic locus est, inquit, noctisque sopore.

Similiter, sicut culpa originalis, luminis supernaturalis gratiæ vmbra, & priuatio estimatur: Sic & nox, vt Pleusippus dixit: *Est vmbra diei contraria, & solis priuatio:* & Cicero de Natura Deorum: *Ipsa vmbra terræ soli officiens; noctem efficit.* Et sicut originalis culpa totius damni nostri primordium est: sic & nox totius mali celatrix, & prouocatrix est: vnde nox à *nocendo* dicitur: quare eam Ouidius Lasciuam nuncupat, 2. Amor. Eleg. 11.

Pleusipp.

Cicero de Nat. Deorum.

Ouid. 2. Amor. Eleg. 11.

— — — Lasciuæ gaudia noctis.

Et alibi cum amore, vinoquè cöiungens, omnis sceleris executricem facit.

Idē alibi.

Nox, & amor, vinumquè nihil moderabile suadent:

Illa

Illa pudore vacat, Liber, amorquè metu.

Infinita propè ex humanis, sacrisque literis, decerpere valeo: in his namque præcipuè, passim per noctem tenebras, aut caliginem, peccatum intelligo. Habeamus iam ergo in loco Iobi, quem expendimus, meritò per noctem, in qua conceptus est homo, originalem culpam vsurpari.

Iam verò quid significent illa: *Expectet lucem, & non videat, nec ortum surgentis auroræ*, enucleemus. Et certè per *lucem* Christum Dominum intelligam. In hoc sequor in primis Pontificem Gregorium 4. Moral. c. 14. qui per *lucem* hoc loco intelligit eum, qui de se Ioann. 8. dixit: *Ego sum lux mundi.* Hunc sequitur Angelicus Doctor loco 3. part. citato. Et hunc alij amplectuntur. Christum tamen Dominum lucem rectissimè appellari, luce ipsa lucidius est: lucidè enim hoc, in sacra scriptura lucescit. Ioann. 1. *Vita erat lux hominum*, &, *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem.* Et Isai. 49. *Dedi te in lucem gentium.* & ca. 9. *Populus qui habitabat in tenebris vidit lucem magnam.* Hinc hymnographus Ambrosius pulchrè Christum non semel lucem appellat, quandoque:

Greg. Papa 4. Mor c. 14.
Ioann. 8.
S. Thom. 3. p.
Ioann. 1.
Isai. 49. & 9.
Ambros.

Tu lux refulge sensibus,
Mentisque somnum discute.

Clariùs iterum, nec ineleganter, sic deuotissimè canit: *Idem.*

Splendor paternæ gloriæ
De luce lucem proferens,
Lux lucis, & fons luminis
Dies diem illuminans:
Verusque sol illabere
Micans nitore perpeti.

Idem alibi. Alibi etiam Ambrosiana eloquentia Christi laudes eructans sic loquitur concinnè:

Consors paterni luminis,
Lux ipse lucis, & dies, &c.

Sed quid detineor, cùm lucem illuminare velle videar, si Christum lucem esse longiùs probem? Iam igitur, quid per *Auroram* in loco, quem tractamus intelligatur, quæram.

Et me quoque non dicente, sanctissimam Virginem *Auroram* hanc esse dubitabit nemo. Si enim per *Diem* Christum accipimus, cur per *Auroram* Matrem eius non accipiemus? Sicut enim auroram diei, seu lucis prænuntiam scimus, sic & Maria Christi aduentum, quasi Lucifer matutinus demonstrauit: & sicut auroram die grauidam cognoscimus, sic & Mariam Christi Domini persona fæcundatam credimus. Et verè in hoc loco *Auroram* sacerrimam Virginem denotare, edisserit nobis, (qui vnus pro mille sufficiat) S. Thom. loco 3. p. citato, quem in hoc neotherici alij, nec infimi nominis, sequuntur. Congruit autem hoc Ecclesiæ doctrinæ, quæ illud Cant. 6. *Quæ est ista, quæ progreditur, quasi aurora consurgens*, Deiparæ adscribit Clariùs Bernardus (vel quisquis est author sermonum de *Salue Regina*) serm. 4. sic canit: *Tu ergo processisti, vt aurora lucida, & rubicunda.* Quin etiam Abbatem Rupertum in in Canticorum locum c. 6. & Hugonem Victorinum hoc encomio Mariam decorare video. Hugonis en verba in instit. Monast. serm. 34. *Maria fuit aurora, quia præcedentis temporis, quod quasi nox fuerat, extitit finis, & vera lucis gratiæ, solisque iustitiæ, qui ex ea genitus est, præuentrix, & sidus antelucanum.* His annumera Guilhelmum, & Hailgrinum, quos numerauit Delrius Cantic. 6. Adiungam præterea quendam mihi

S. Th. sup Cantic. 6. *Bern. ser. 4. de Salue Reg.* *Ruper. in Cant. c. 6.* *Hugo. Victori. ser. 34. in instit. Mon.* *Guilhel.* *Hailgri.* *Del. cāt. 6* *Cantis. lib. 1.*

mihi incognitum, apud Canis. tamen lib. 1. repertũ, qui de Maria sic canit.

Quænam ista est mulier, quæ se huc, seu luce serena
Aurora surgens intulit?
Pulchra velut radios plenis è cornibus effert
Quum luna puro lumine.

Iamiam pius lector ex allatis consutis rectè pium nimis pro nostra sententia confirmanda ex hoc Iobi testimonio, eliciet argumentum istud: *Nox* (quæ peccatum originale significat) hac execratione petitur à Iobo, vt *expectet lucem*, idest Christum, *& non videat: nec ortum surgentis Auroræ*, quæ est Maria. Ergo nec Christus, nec Maria peccati originalis contagiũ habuerunt. Hanc illationem sic probabo. Nam illud *expectet, & non videat*, non aliud importare potest, quàm peccatum originale, quod ex Protoplasti parentis lapsu ortum habuit, omnes, & singulos naturæ humanæ filios inficere voluisse, hocquè, quasi expectando, desiderasse: Christum verò Dominum, eiusquè Matrem Beatam, talem maculam, quasi declinãdo fugisse: quare illud, *non videat*, idem est, quod non tangat, non percutiat, non feriat. Hanc verò expositionem non extortam, sed cõgruam, nõ obliquam, sed rectam, & piam esse, qui pias adhibuerit aures, facilè comperiet. Primò quidem illam sapientissimi Theologi moderni (nec hoc titulo reijciẽdi) Suarez & Valentia in comment. ad 3. p. q. 27. art. 2. tradiderunt: insuper ipse Aquinas Angelicus dicto loco 3. p. ipsi manum concedit. Quamuis enim illud *ortum surgentis auroræ*, non ad Conceptionem Virginis, sed ad Natiuitatem referat; quis tamen non videt, in hoc in fauorem Virginis non satis Angelicis euolasse pennis Angelicum Doctorem? Si enim ver-

Suarez. Valentia, in 3. p. q. 27. art 2. S. Thom. vt supra.

verbum *Ortum*, non solùm apud Theologos, & Philosophos, sed & apud Grammaticos etiam Conceptionem viuentis multoties significat, cur illud *Ortum surgentis auroræ* non de Conceptione veræ Auroræ Mariæ sumemus? cur solùm ad Natiuitatem hoc verbum restringi debet?

Secundò maximè, & præcipuè, hæc expositio amplectenda est, quia nimis congruè, & appositè intentioni, & proposito Iobi patientissimi adaptatur. Ipse enim, vt ex dictis liquet, maledictis, execrationibus, & imprecationibus in peccatum originale, quod sub figura noctis accipit, inuehitur. Ad hoc autem plurima illi imprecatur mala. Primum: *Noctem illam tenebrosus turbo possideat*. Secundum: *Non computetur in diebus anni, nec numeretur in mensibus*. Tertium: *Sit nox illa solitaria, nec laude digna*. Quartum: *Maledicant ei, qui maledicunt diei, &c.* Et his actis in 9. vers. sic dicit: *Obtenebrentur stellæ caligine eius, expectet lucem, & non videat, nec ortum surgentis auroræ*. Id est, licet adeò pessima, execrabilis, & abominabilis sit hæc nox originalis maculæ, vt *stellæ*, id est, sancti omnes (quos stellas esse innumera sacræ scripturæ verba declarant) eius obscuritate, & tenebrositate obscurentur, offuscenturquè: attamen *lucem, & Auroram*: id est, Christũ, & Mariam: *non videat*, id est, ne tãgat quidem, non illis à proprietur, toto cælo ab illis abscedat. Quasi diceret, *ni los vea, ni los oya*, vt dicitur Hispanè.

Iob in 9. versu.

Præterea tertiò ex ipso nomine *Auroræ*, quo hic Maria insignitur, hanc prærogatiuam ipsi conuenire eliciet deuotus. Nullus enim, mali aliquid, obscænum, aut odibile in Aurora comperiet, quin è contra, iucunda cuncta, læta, & amabilia ea, quæ Auroræ competunt, reperiuntur.

tur. De quo mira Poetæ. Mantuanus pulchram vocat Auroram: *Mantua.*

Postremò quàm pulchra suos Aurora colores
Explicat.

Flauam alij, sic Faustus: *Faustus.*

Inde vbi flaua rubet tenebris Aurora fugatis.

Rubram quidam; sic Propertius: *Propert.*

Quos Aurora suis rubra colorat equis

Auream plures, (quod nomini congruit, nam Aurora idem est, ac aurea hora) sic Virgilius: *Virgilius.*

Aurea fulgebat roseis Aurora capillis.

Splendidam dixere quidam, sic Musæus: *Musæus.*

Splendida, quæ nunquam surgens Aurora videbat.

Rutilantem plurimi: pro omnibus tamen sufficiet Mantuanus Carmelita: *Mantua.*

Et casium rutilans Aurora cacumen
Luce colorabat.

Fulgidam nonnullus.

Surgit ab Oceano Titoni fulgida coniunx. *Innomin.*

Ex his verò Auroræ epithetis, si Mariæ attribuas, eam ab omni labe immunem approbabis. Qualiter enim pulchra, flaua, rubra, aurea, splendida, fulgida, & rutilans nuncupari potest, quæ peccati nigredine, & fuligine, defædata mansit? Vnde Bernardus, vel author serm. 4. *de Salue Regina* apud ipsum, postquam Mariam compellauit sic: *Tu ergo processisti, vt Aurora lucida, & rubicunda,* nullo mediante subdit; *Quia superatis originalibus in vtero peccatis, nata es lucida.* *Bern. ser. 4. de Salue Reg.*

Quasi existimans non posse Mariam Auroram appellari, si aliquando originale crimen admisisset.

Ex

Psal. 84. ## *Ex Psal. 84. testimonio veritas intenta deducitur. Caput V.*

Augu. in prolo. expo sit. Psa. QVæ magnus Hipponensis episcopus, totiusquè Ecclesiæ iubar Augustinus in prologo expositionis Psalmorum præposuit, huic etiam capiti præponere lubet. *Psalmorum liber, quæcunque vtilia sunt ex omnibus continet. Futura prædicit, veterum gesta commemorat, legem viuentibus tribuit, gerendorum statuit modum, & vt breuiter dicam, communis quidam bonæ doctrinæ thesaurus est, aptè singulis necessaria subministrans.* Et fere pagi- Idem. na interiecta inceptum sic prosequitur: *Quid autem est, quod non discatur in Psalmis?* Et inferius: *Omnia prorsus* Idem. *in his, velut magno quodam, & communi thesauro, recondita, atque conferta sunt bona.* Si hęc ita sunt, quòd veritatem de Virginis Almæ à communi peccato præseruatione ex Psalmographi doctrina decerpam, quis mirabitur? Quòd opinionem fidelibus deuotam, Sanctissimæ matris dignissimam, eiusquè filio honorificam ex Regij Prophetæ libris depromam, cui non arridebit? Aequum ergo est, vt Psalmorum latebras diuino ductu inuestigemus.

Occurrit primus octuagesimus quartus Psalmus, Psal. 84. quem sanctus Psalmista inchoans, cælesti boatu sic intonat: *Bene dixisti Domine terram tuam: auertisti captiuitatem Iacob.* Pauca certè verba, sed amplioribus misterijs, quàm literis referta. Vt verò intentioni nostræ famulentur, duo in eis inquirere solicitiùs opus erit: primum, quidnam *Terra* illa à Domino benedicta designet: secundum verò, quidnam per *Captiuitatem Iacob* in hoc versiculo denotetur: ex quibus etiã tertium apparebit, quidnam scilicèt boni, terræ illi

con-

congruerit, eoquòd Israelis captiuitatem effugerit.

Terram verò istam Domini benedictionibus decoram,& hoc Psalmi versiculo decantatam, sanctissimam Christi Matrem esse,nullus ipsius deuotus refragetur.Ita ex grauissimis huius loci explanatoribus plures docuerunt. Ex illis accipe paucos: Arnobium sup.hunc Psalmum,Isidorum ad sororem Florent.quos amplectitur deuotus Canisius libr. 1. de Deipara cap.6. & innumerabilis recentiorum chorus.Neque in hoc solũ primo versiculo Psalmi Deipara Beata *Terra* dicitur;sed & in duodecimo,*Veritas de terra orta est*,eodem cognomine Maria insignitur. Sic enim Augustinus declarauit, & recipit celebris incognitus,iamquè pro Carmelita cognitus Michael Bononiensis,amplectuntur quoque Titelmanus, & Illustrissimus Bellarminus,vt innumeros alios silentio inuoluam.Quare terra hæc à Domino benedicta, & huius Psalmi scopo prænotata, illa erit, de qua Elisabetha dixit: *Benedicta tu inter mulieres*,Luc.1.

Arnob. *Isidorus.* *Canis.lib. 1.de Deip. c.6.* *August.* *Michae Bonon.* *Titelma.* *Bellarm.* *Luc. 1.*

Et certè quidem multa terræ competunt, ob quę Deiparam iure præsagire debeat. Primò enim sphęrarum humillima est:meritò ergo Virginem maiori humilitate præditam, & quæ dum ad matris Dei honorem eueheretur, dixit: *Ecce ancilla Domini*,poterit adumbrare. Deinde, ob nimia terræ in nos collata beneficia;quæ enumerans Plinius li.2.dixit: *Nos nascentes excipit,natos alit,semel editos sustinet, & semper nouissimè complexa gremio, iam ab reliqua natura abdicatos, tum maximè vt mater operiens.* Quod etiam rectè Statius Papinius,lib.1.Syluarum canit:

Plin.li.2. *Papin. li. 1. Syluar.*

— — — Tellure cadentem
Excepi,fouiquè sinu.

Quæ

Quæ omnia rectè Deiparæ congruunt; ipsa namque hominum auxiliatrix benigna existens, omni ætate, tempore, occasione, periculo, vita, & morte fauere non desinit; vnde Ecclesia in hymno sic dicit:

Ecclesf. in Hymn.

Maria mater gratiæ
Mater misericordiæ,
Tu nos ab hoste protege,
Et hora mortis suscipe.

Rursus terra communis mater omnium nuncupatur: Eccl.c.40 vnde aurhor Ecclesiast.c.40. hoc nomine illam designat. Id etiam doctus Brutus decidens terræ osculum cùm dedisset, rex euasit Romanorum iuxta oraculi prædictum: *Imperium summum Romæ habebit, qui vestrûm primûm, o iuuenes, osculum matri tulerit*, vt retulit Liuius libr. 1. Quo etiam titulo Deigenitrix Virgo Liu.lib.1. terræ nomine denotari potest; ipsa enim mater est, non solum Dei, & hominis, sed & viuentium omniũ potiori certe iure, quam primò creata mulier. Demum si terra florum mater meritò dicitur, quod cecinit Lyricus lib.1.od 4.& lib.4.od.12. Lyri.li.1. od.4. & lib.4.od. 12.

Vere sinum tellus aperit, floresquè ministrat.

Cur Maria terra non vocabitur, quæ floridissimum florem, illum nimirum, qui Cantic.2.dicitur: *Flos cãpi, & lilium conuallium*, nobis dedit pariendo? Cant.2.

Humanarum præterea literarum amatoribus hoc vnum non præteribo, omnia certè nomina, & epitheta quæ terræ Gentilica Poesis tribuit, potiori iure, altissimoquè respectu, Mariæ Sanctissimæ adaptari posse. Terram namque *Opem* vocabant, quod ipsius auxilio vita constet. *Vestam*, siue quia rebus omnibus vestiatur, seu quia vi sua stat. Ouid.lib.6.Fast. Ouid.lib. 6.Fast.

Stat vi terra sua, vi stando Vesta Vocatur.

Rursus Fauna vocabatur terra à fauendo, quòd omnibus

nibus faueat. *Maiam* etiam candidam dicebant. Vnde Virg. Aeneid. 8. *Virg. Aeneid. 8.*

Vobis Mercurius pater est, quem candida Maia
Cyllenes gelido conceptum vertice fudit.

Demum *Bonam* terram appellabant, quòd omnium nobis ad victum bonorum causa est. Quis autem ita cæcus est, qui hæc epitheta Mariæ tribuenda esse non videat? *Opem* voco, quia omnibus hominibus adiumentum præstat: sic enim Ecclesia exorat: *Eccles. in Hym.*

Solue vincla reis
Profer lumen cæcis,
Mala nostra pelle,
Bona cuncta posce.

Nuncupo *Vestam*, quia ex ea *ortus est sol iustitiæ Christus*, Deum carne vestiens. *Faunam* dico, quia omnibus fauet. *Maiam* candidam appello, quia *Pulchra vt luna, electa vt sol*. Demum compello *Bonam*, & quia vitæ cibum Christum nobis mandendum proposuit, & quia bonorum omnium naturæ, & gratiæ, non solùm particeps existit, sed etiam bonitate sua hominibus oratione deposcit.

Habeto iam terram huius Psalmi Deiparam esse: vnde dicemus, *Benedixisti Domine terram tuã*, seu, quod idem est: *Benedixisti Domine Mariam tuam.* Vnde ab Angelo, & Elisabetha *Benedicta dicitur inter omnes mulieres*. Quid verò sequentia; *Auertisti captiuitatem Iacob*, denotent, solicitiùs pensitemus. Et non minus certum puto, *captiuitatem* hanc peccatum originale describere. Ita disertè Hieronymianus Pintus in c. 43. Ezech. *Peccatum*, inquit, *originale vocat captiuitatem Iacob.* Quod etiam amplectitur Titelmanus Minorita inter Psalmorum expositores non minor. Nec ab hac expositione distat Augustinus, cùm de *Pintus in Cap. 43. Ezech.* *Titelma.* *August.*

captiuitate peccati, captiuitatem istam exponit; cui adiungitur noster olim incognitus, sed iam notissimus Michael Bononiensis; & celeberrimus contra hæreticos dimicator Cardinalis Bellarminus. Multa verò sunt, quæ per *captiuitatem*, hoc loco, peccatum primordiale delineari suadeant Primum est, quia, vt Incognitus hic concinnè ponderauit, iste Psalmus ad literam agit de primo Christi aduentu, quo maledictio primis parentibus data, per Christi benedictionem omnino fuit restituta: hæc verò Dei benedictio, præcipuè in originalis remissione consistit. Secundò id indicant sequentia: *Remisisti iniquitatem plebis tuæ, operuisti omnia peccata eorum*, quæ de peccatis actualibus accipi debent; captiuitas ergo illa meritò originale indicabit. Constat id tertiò, quia ex communi Theosophorum calculo, nostrum in Adamo peccatum captiuitas nominatur; neque enim fortè aliquid in Theologorũ gymnasijs magis quotidianis discussionibus inculcatur: quàm sub Diaboli potestate genus humanum ob primi hominis delictum, catenis tentum, & captiuum mansisse, Christi verò sanguine, & merito nostræ redemptionis pretium persolutum fuisse. Neque pro huius confirmatione insignior sacrę Scripturæ locus desiderari potest, quàm ex Psalm. 67. vbi Christus dicitur cepisse *captiuitatem*, idest, humanum genus captiuum; ex quo liquet *captiuitatem*, de qua in hoc loco agitur, peccatum primordiale subindicare.

Michael Bonon.
Card. Bellarmin.
Psal. 67.

Sequitur iam tertium, quo nostro instituto propius accedimus, ex hoc inferri loco, Deigenitricem originali caruisse crimine. Si enim ab ea auertit Deus *captiuitatem Iacob*, quæ contagium originis denotat: ergo nunquam illo fuit, vel leuiter infecta. Sic

colli-

colligunt ex illo Hector Pintus allatus, Canisius, & Suarez locis adductis, & elegantissimus Delrius in Florida Mariana circa id Cantic. 11. *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias*. Quos sequuntur ex recenttioribus ingeniosi plerique. Quin id congruit rectè contextui sermonis, namque non dicitur: *Abstulisti*, sed *Auertisti captiuitatem Iacob*, id est penitus obuiasti originale crimen, ne terram benedictam, nempe Mariam, aut tangeret quidem. Quod non dixit de alijs hominibus, de illis namque inquit; *Remisisti iniquitatem plebis tuæ, operuisti omnia peccata eorum* Per quod verborum discrimen denotatur, sic à Deo Mariam benedictam fuisse, vt ipsam ne tãgeret quidem aliquod peccatum; cæteros verò ea benedictione repletos esse, vt iam commissum peccatum, ab illis tolleretur.

Hector Pintus. Canisius. Suarez. Delr. in Marian. Cant. 11.

Ex Psalm. 86. comprobatur intentum. Caput 6.

Psal. 86.

HAud dubiè certè Virgineæ puritati iniuriosus ero, si dum eam pro viribus extollendam curo, quæ maximè ad negotij pondus spectant, segniter silentij obscuritate supprimerem. Psalmum igitur 86. nostræ deuotioni deseruire fatetur Ecclesia; dum illum pro venerandæ Virginis officio proponit; prædicant Patres, dum illud Deiparæ sanctitati coaptãt: &, vt vno verbo dicam, nullus est, qui ex illo inconcinnè Virginis laudes prædicari, aut mutiendo dicat. De hoc Psalmo Augustinianum elogium in ipsius enarratione accipiat lector: *Psalmus iste breuis est numero verborum, magnus est pondere sententiarum.* Faxit

Idem.

Aug.

vt quod animo proposui, opere exerceam, & Psalmographi sensum candidæ Virginis puritati annectar.

Sed fastidit animus Hebræorum placitum primitus explodere, qui adeò suæ Hierosolymorum ciuitati addicti sunt, vt vix aliquid egregium de ciuitate aliqua audiunt, quod non illi attribuant. Sed toto cælo errare istos probat Incognitus noster. Pariter etiam aliorum ex Hebræis deliria cachinnum excitant: dicunt enim ciuitatem istam esse Hierosolymā per suum tardigradum Messiam restaurādam. Taceāt tamen isti lumini rebelles, & verum Messiam iam venisse suffragentur nobis. Si verò ad huc refragari velint, nec audiantur à nobis, ne dum eorum insana placita prosternimus, tempus, oleum, & operam deperdamus. Certò igitur mihi constat, ciuitatē istā Sacrosanctam Christi Ecclesiam in sensu literali prę notare: si enim totius Psalmi verba singula accuratè perpendas, ad amussim Ecclesiæ sanctæ cohærere conspicies. Nunc verò num aliud præter Ecclesiam Dei hæc ciuitas exprimat, breuiter prodam.

Incognit.

Atqui pro comperto fidelibus esto, vrbem hanc Psalmographi melode decantatam, Altissimam Mariam declarare. Innumeri pro hoc mihi testes adsunt: sufficiat Ecclesia, quæ postrema Psalmi huius verba, *sicut lætantiū omnium habitatio est in te*, de Maria intelligens subiungit: *Sancta Deigenitrix*. Quin ab ipsa, pro eiusdem Dei matris solemnitatibus, hic Psalmus integer decantatur. Adstat & Rupertus, qui in illud Cantic. 5. sic inducit Christum suæ sanctissimæ matri dicentem: *Nam tu hortus es, etiam ciuitas es, de qua scriptum est: Homo natus est in ea, & ipse fundauit eam Altissimus.* Quo proculdubio indicat Rupertus hanc ciui-

Psal. 86.

Rupertus in Cāt. 5.

tatem

tatem huius Pſalmi verſibus celebratam, Mariam eſſe. Inſuper nobilis, ac vetuſtus author Petrus Comeſtor in pererudito libello de Immaculata Virginis Conceptione Antuerpię excuſſo, hunc Pſalmum nõ ſolùm de Maria explicat, ſed ad eius puriſsimam adaptat Conceptionem, vt inferiùs afferemus. Tandem innumera expoſitorum, concionatorum, piorumquè Theologorum phalanx, ita communiter illum de Chriſtifera exponit, vt nihil apud ipſos fortè communius reperiatur. Quorum ſectando veſtigia idem & nos imitabimur, totum illum de Deiparæ Immaculato ortu, & Conceptione capiendo. *Pet. Com.*

Nec Pſalmi titulus repugnat, quin noſtro propoſito aptè cohęret. Eſt enim *pro filijs Chore*. Meritò nãque Maria Sãctiſsima *Filia Chore* ſpiritualiter dicitur: Sicut enim, teſtante ſcriptura, Numer. 26. *Factum eſt grande miraculum, vt Chore pereunte, filij eius non perirent*: Sic etiam miraculum grande eſt, vt omnibus originalem maculam admittentibus (*Omnes enim in Adam peccauerunt*) ſola Maria ſpiritualis filia Chore non periret. Quod rectè aliqui cum Chriſtopolitano epiſcopo ponderarunt. *Num. 26.*

Minutatim iam Pſalmi noſtri ſingula perpendamus verba, & mirè ex illis propoſitum nobis ſcopum attingemus. *Fundamenta eius*, inquit, *in montibus ſanctis*. Quid per *fundamenta* niſi Deiparæ primordia accipiemus? Hoc enim etiam apud prophanos fundamenta ſignificant. Vnde Virgilius Aeneid. 1.

Fundamenta locant alij, pars ducere muros. *Aenei. 1.*

Et Cicero dixit Cornif. *ieciſſe fundamenta Reipublicæ, quando illi principium dedit* Quid verò primordia Marię, *Cicero.*

tiæ, nisi Conceptionem fælicissimam indicabunt? Conceptio ergo Mariana *in montibus sanctis* sita fuit; Psal. 50. non in iniquitatibus, sicut dicebat quidam Psal. 50. *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sũ.* Sed *in montibus sanctis*, id est, in virtutibus egregijs, donis eximijs, & totiùs gratiæ vertice. Rursus *in montibus sanctis*, id est, supra omnes Sanctos. Adeò enim sancta fuit Maria in eius primo ad vitam introitu, vt eius sanctitas altissimos sanctitatis montes mirè præcellat.

Confirmant hoc egregiè sequentia: *Diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Iacob.* Certè ciuitatis portæ aditum eiusdem significant. Duos verò in hac Mariana vrbe aditus contemplari licet: alterum, quo vterum matris ingressa ob mundi bonum, fausta sorte concipitur: alterum, quo post nouem mẽsium transactum tempus, mundo apparuit noua aurora. Et, vt vno verbo dicam, aditus primus Conceptionem, secundus verò Natiuitatem præsagit. Quid iam erit: *Diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Iacob*, nisi dicere, plus diligitur, pluris ęstimatur, & maioris pretij apud Deum est, conceptus, & ortus Mariæ, quàm sanctorum omnium vita, & progressus?

Commendatur vlteriùs ciuitas nostra, dum de ea dicitur. *Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei.* Sanè Maria, eximia, & gloriosa de te canit Ecclesia, nihil gloriosum, & decorum tibi inæquale, omnia tua gloriam redolent, suauitatem sapiunt, decorem indicãt, & excellentiarum omnium apicem intonant. Quid verò (aduersarios interrogo) gloriosum de Maria prædicant, dum infami eam Adami preuaricatione tactam annuunt? Quid decorum Dei matri tribuũt, dùm maximum ei naturę vitium impingunt? Quid insigne

insigne de ea prædicant, quam turpi originalis criminis macula tabefactam concedunt? Vnde optimè Petrus Comestor iam citatus dixit: *Quid est, Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei, si nostræ infirmitati similia dicuntur, quæ magis pudenda, quā gloriosa dici potuerunt?* Valeant iam, si Deo placuerit, cum sua opinione. Ego autem cum Psalmista dicam: *Gloriosa*, decora, eximia, præclara, & insignia *dicta sunt de te* Maria sanctissima. Pet Com.

Laboriosius videbitur sequentes versus, *Memor ero Raab, & Babylonis sciētiū me: ecce alienigenæ, & Tyrus, & populus Aethiopum hi fuerunt illic*, Virgini matri adaptare. Verumtamen pulchrè Mariæ dignitatem præsagiūt: sicut enim per eos iuxta literalem significationem Ecclesiæ dignitas commendatur, quòd ad eam omnium nationum, & gentium concursus, quasi cōglomeratus aduenerit; sic sanè, & per eos eadem Mariæ dignitas extollitur, quòd ad eam, omnium virtutum, donorum, gratiarum, priuilegiorumquè, innumera cohors aduenerit. Omnia quoque charismata in ea requieuere, tanquam in sibi proportione commensurata sede, vel, vt melius dicam, ipsa Maria his omnibus abundauit, adeò, vt plus gratiæ, quàm naturæ habuerit. Vnde Comestor iam citatus: *Scio*, inquit, *in Maria plus viguisse gratiam, quâm naturam. Audio ab Angelo plenam gratiæ, non inuenio plenam natura. Certè plus est gratia, quam natura.* Quî ergo cum hoc stare poterit, vt inquinamenti originalis in prima sui Conceptione Mariam participem efficiamus? Idem

Quia verò curiosus quisque horum causam exquirere fortasse vellet: huic respondet Psalmista: *Numquid Sion dicet: Homo, & homo natus est in ea, & ipse, &c.* Ac si clariùs diceret. Quid mirum, quod hæc, & plura alia de Dei ciuitate, in qua *Verbum caro factum*

est enunciemus? Quod etiam adhuc clarius dici potest: Quid mirum innumera hæc gratiæ priuilegia Mariæ conuenire, quæ Dei mater est? Quod confirmat

August. Augustini lectio, *Mater Sion dicet homo.* Vnde Incognitus, illud *Homo natus est in ea*, ad Mariam refert, sic enim Angelus dixit Math. 1. *Quod in ea natum est.* Egre-

Math. 1. Comest. giè quoque ponderauit Petrus Comestor, Propheticam hanc admirationem: *Numquid Sion dicet: Homo,* &c. aliquod peculiare, recens, & nouum priuilegiu Mariæ concessum denotare, quale est immunitas, ab originali, nam: *Certè,* inquit, *si recens non esset, si non esset insolitum, Propheta tantæ nouitatis miraculum obstupescens non exclamaret, dicens. Nunquid Siō dicet: Homo: & homo. &c.*

Prosequitur Psalmographus: *Et ipse fundauit eam altissimus.* Ac si apertiùs diceret: terreni reges regiam ciuitatem exquirunt, quæ eorum magnificētiæ magis correspondeat. Illorum quilibet, his numeris, si possent, sui regni sedem, seu primam ciuitatem absolutam haberent muris circumdatam optimis; fontibus nec paucis decoratam; ianuis amplis, & spatiosis plateis illustrem: callibus, vicisquè non flexuosis, & obliquis, sed rectis & ornatis compositam: illustrium ędium multitudine fulgidam: omnium bonorum, quæ vel animus appetit, vel necessitas exigit, vel deliciarum status requirit, vel appetitu desiderari possunt, abundantia refertam. Cur ergo summus Rex, qui inter omnes mundi creaturas, hanc solam Mariam, vt propriam ciuitatem elegit (nam *ipse fundauit eam altissimus*) bonorum omnium benedictionibus non repleret? omnium rerum abundantia non impinguaret? diuitiarum omnium copia non ditissimam redderet? Cur igitur eam originalis criminis

minis ignominioso fœtore coinquinari permittet? Deinde si hanc Marianam ciuitatem sibi *fundauit Altissimus*, quomodo primum lapidem, super quem totius ędificij machina consurgit, videlicet Virginis Cōceptionē, maledictione originali infici passus fuit? Si enim hoc sic eueniret, primus Adam terrenus eam fundasse diceretur, cùm in ea sua stemmata præsignasset. Vnde Petrus Comestor mirè sic prosequitur: *Intelige quòd ait, ipse fundauit eam, ipse, non alius, non vetus Adam, sed nouus, nouum iacuit fundamentum, super quod tam præclarum, tam insigne surgeret ædificium. Alioquin si veteris ruinæ mansere vestigia, si veteri superædificatum est, vetus Adam, & non ipse fundauit eam altissimus.* Comestor

Subijcit author: *Dominus narrabit in scripturis populorum, & Principum horum, qui fuerunt in ea.* Quæ si ad Deigenitricem transferas, & eius Immaculatæ Conceptioni adscribas, hunc sensum constitues. Huius egregiæ Dei ciuitatis laudes in omnium scriptorum ore cōtinebuntur, Doctorum sonabunt præconio, cunctorum sapientium tuba extollentur. Quod & ipsa Deigenitrix in Cantico prædixisse videtur: *Respexit humilitatem ancillæ suæ, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes*, ideſt, quia mater Dei sum effecta, & de me prædicatur, quòd: *Homo natus est in ea*: propter hoc *Dominus narrabit in scripturis.* Cat.B.M

Mirificè quoque vltimus Psalmi versiculus: *Sicut lætantium omnium habitatio est in te*, Deiparæ sanctitatem intonat. Deus enim nihil triste, nihil lugubre, nihilque amarum in ea, quam sibi ciuitatem extruxit, vel pro minimo instanti auersatus est. Si tamen in ea peccatum originale reperisset,

 luctus,

luctus, doloris, & tristitiæ ansam inueniret. Est enim peccatum, quod Dei maiestatem dolore afficit, diuinum cor amaritudinis felle perfundit, eiusquè hilaritatem affligit, vt nostro imperfecto percipiendi

Genes. 6. more philosophari possumus. Vnde Genes. 6. *Videns, quòd multa malitia hominũ esset in terra tactus est dolore cordis*, seu, vt Hebræus habet: *Indoluit in corde.* Et Ezech.

Ezech. 16 16. vbi nos habemus, *probasti me in omnibus his*, Seniores legũt: *Contristabas me in omnibus his.* Hinc quoque Pau-

Ad Ephe. 4. lus ad Ephes. 4. sic vociferatur: *Nolite contristare spiritum Sanctum Dei*, idest nolite peccare. Fuit igitur Maria, in qua Deus sine vlla mœstitiæ nota lætus semper commoratus est: ac proinde ex hoc habeto, maculã originalem illi defuisse.

Psal. 88. *Ex Psalm. 88. fundatur thesis allata. Caput VII.*

SI nullum aliud sacra pagina in Deiparæ Virginis fauorem, eiusquè immunitatis ab originali testi-

Idem monium præberet, nisi quod Psal 88. versiculus suppeditat: hoc solo contentus dicerem, Mariam Sanctissimam tineæ originalis horrorem non incurrisse, nec vllius læthiferi contagij participem extitisse. Nec mihi fidem adhiberi petam, ne fortè, quod in veteri prouerbio inculcatur: *Suum cuique pulchrum videtur*, mihi aliquis obijciat. Sed veritati ipsi, si rectè confirmetur, credendum peto.

Psalmi autem versiculus, quem explicare contendo, hæc habet: *Thronus eius sicut sol in conspectu meo, & sicut luna perfecta in æternum, & testis in cælo fidelis.* In quibus verbis, illud *eius*, Christum referre ambigat

nemo

nemo, si verò aliquis in dubium traxerit, huius Psalmi expositores consulat, & ab hac purgabitur inscitia. Nunc iam quid *Thronus* adumbret contemplemur. Nec in hoc immorandum credo, sed incunctanter affirmo, Christi *Thronum* Psalmistæ versiculo delineatum Christiparam Augustam præsignare. Irrefragabiles, grauissimosquè Patres in testes adducere possum, duos tamen non omittam. Hi sunt Damascenus, lib. 4. cap. 15. & Petrus Damianus in sermone de Assumptione, quos refert, & sequitur Suarez loco dicto. His non pauci adhærent, qui illud Ezech. 1. *Quasi aspectu lapidis Saphiri similitudo throni*, ad Sanctissimam Theotocon referunt. Horum meminit Viegas Iesuita præclarus Apocalypseos commentator, qui Comment. 1. sect. 4. ad 12. cap. sententiam Apostoli ad Hebr. 4. *Adeamus cum fiducia ad thronum gratiæ eius*, non longè à nostro instituto abesse indicat. Nec vllo admirationis vestigio doctus animus concutiatur, quòd Christifera Maria Thronus Christi nuncupetur. Si enim thronus Regiæ maiestatis sedes est; verbi incarnati, Regis Regũ, & Principum Principis, quis thronus, quæ sedes fuit, si Mariam nolumus, quę nouem mensium tempora incessanter ipsum pertulit?

Damasc. li. 4. c. 15
Pet. Dam
Suarez.
Ezech. 1.
Vieg. Apoc. 12.
Ad Heb. 4.

Sed iam, quid de isto Sacerrimo Dei throno Deipara, deuotus Psaltes proferat, penitius inspiciamus. *Thronus eius*, inquit, *sicut sol in conspectu meo, & sicut luna perfecta in æternum, & testis in cælo fidelis.* Tria ergo Beatissimæ Virginis elogia hîc prædicata cerno. Quòd sit *Sol in conspectu Dei*, quòd sit *Luna perfecta in æternum*, & quòd sit *fidelis testis in cælo*. Ex quorum singulis, si expendantur rectè, præfixum mihi scopum de Deigenitricis omnimoda munditie, non leuiter tangam.

Eſt,inquit Pſaltes, Maria *ſol*; & clariùs ſole hinc elicio, numquam peccati obſcuritatem, vel pro inſtanti ſolùm habuiſſe. Sol enim inter cæleſtia ſidera,fulgentiſsimum aſtrum, ita lucidum, radians & refulgens eſt, vt non niſi cæcutiens, de illo, vel leuem aliquam tenebrarum notam dicat. Non rectè ergo Marianam claritatem conſiderat,qui peccati caligine obſcuratam fuiſſe admittit. Nec leuiter hoc argumentum extollitur, ſi pluries in ſacris paginis per *tenebras* peccata denotari aduertamus. Hinc illud Pauli ad Rom.13. *Abijciamus opera tenebrarum*, ideſt peccata, vt communiter explanatores aſtruunt. Hinc etiam apud Iobum 24. peccatores *rebelles lumini* dicuntur, quia dum ſcelerum, tenebris quaſi veſpertiliones teguntur, gratiæ Dei impedimenta iaciunt. Si verò tenebræ peccata denotant, eſſe Deiparam ſolem, quid aliud indicabit, niſi omnino cuiuſcumque peccati caligine, vacuam, & expertem permanſiſſe?

Ad Rom. 13. *Iob. 24.*

Vrgeat hoc magnus ille Areopagi Senator Dionyſius, qui 4. cap. de diuinis nominibus dixit: *Solem eſſe ſignificatiuam, expreſſam, & euidentem diuinæ bonitatis imaginem*. Cui conſonat, quòd ſol proprius Dei appellatur: dixit enim Chriſtus Math.5. *Solem ſuum oriri facit*, vbi peculiariter *ſuum* appellat ſolem, quaſi ſui imaginem. Si igitur noſtra Maria ſol eſt, erit *ſignificatiua, expreſſa, & euidens diuinæ bonitatis imago*. Riſum autem excitabit, qui hæc epitheta Virgini tribuat, & cum hoc originali ſorde labefactatam eſſe velit. Arridet quoque nimis Baſilius, qui in Hexam. homil. 6. extollens ſolem elogijs, inter alia, *naturæ oculum*

Dion. Areop. c. 4. de Diuin. nominib. *Math. 5.* *Baſil. in Hexam. hom. 6.*

ſplen-

splendidum appellat. Hoc igitur Mariæ tribuamus, quia *sol* est. Erit igitur Maria *naturæ humanæ splendidus oculus.* Si splendidus ergo oculus est, quomodo lippitudine peccati infectus? Certè humanæ naturæ (quin & Angelicæ) Christus Dominus caput est, cuius quidem oculus Mater Virgo est: vt ergo pulchrum caput,& sine vlla imperfectionis nota, pulchrum etiam, & pellucidum possideat oculum, sine vllo peccati indicio Deiparam Mariam fateamur.

Subdit Psaltes, quòd Maria sit *sol in conspectu Dei*: quo nihil excellentius, aut præclarius æstimari potest. Vt enim Augustinus perpendit, Psalmista dixit: *In conspectu meo, non in conspectu hominum, non in conspectu carnis, non in conspectu mortalium.* Ac si diceret (id Mariæ applicando) eius sanctitas non solùm in conspectu hominum, sed in conspectu Angelorum; neque solùm in conspectu carnis, sed in conspectu omnis spiritus sanctitas est. Imò in Dei conspectu sanctitas reputari debet. Pro quo aduerte apud Iobum cap. 25. Baldadum Suhitem sic dixisse; *Nunquid iustificari potest homo comparatus Deo, aut apparere mundus natus de muliere?* Ac si palàm diceret: Nullus coram Deo iustificari potest, qui *natus de muliere*, hoc est, originali crimine infectus, vt Pineda explicuit. Vt ergo Psalmographus thronum Dei, videlicet Mariam, hac infectione caruisse, ostendat: quasi Baldado respondens dicit: *Thronus eius sicut sol in conspectu Dei*, idest, eius mater Immaculata existit, primordialis labis contagione caret, & ideo est *sicut sol* Immaculata *in conspectu Dei.* Confirmant hoc sequentia ipsius Baldadi verba:

Augusti.

Iob c.25.

Pineda.

Ecce

Ecce luna etiam non splendet, & stellæ non sunt mundæ in conspectu eius. vt si clariùs affirmaret: Sancti omnes quantacunque sanctitatis gratia præditi, & decorati consistant, quia lunæ sunt, & stellæ, non sunt mundi in conspectu eius, aliquo namque peccati nævo contaminati fuerunt. Huic verò sententię obuius occurrit nostri Psalmi author dicens: *Thronus eius sicut sol*, hoc est, Maria non luna declinans, non stella obnubilata, sed fulgentissimus est *sol in conspectu* Dei, neque aliquantisper solùm caligine peccati fuit obtenebrata.

Secundum Mariæ epithetum à Psalte concessum, est, quòd sit *sicut luna perfecta in æternum*, quod etiam Poeta quidam exclamauit, dicens:

Pulchra velut radios plenis è cornibus effert,
Cum luna puro lumine.

Ex quo lunæ epitheto omnigenam puritatē Deigenitricis depingi, deuotus nullus inficiabitur. *Primò* namque luna sic dicitur, teste Calepino, *quod nocti sola luceat.* Vnde cum supra cap. 4 per noctem peccatum originale vsurpari probauerimus, idem erit modò Mariam lunam noctu lucentem appellare: ac ab ea penitus, & omnino originale contagium relegare. Luna deinde fulgentissimum sidus, & præter solem splendidissimum, sidera reliqua, pulchritudine, decore, & venustate antecellit. Hinc prophanorum caterua lunæ supra stellas excellentiam canit. Disertissimè Claudianus sic:

Calepin.

Claudia.

Haud secus ac tacitam luna regnante per Arcton,
Sidereæ cedunt facies; cum fratre retuso
Aemulus aduersis flagauerit ignibus orbis:
Tunc iubar arcturi languet, tunc fulua leonis
Ira perit, plaustro iam rara intermicat Arctos

Indig-

Indignata tegi: iam caligantibus armis
Debilis Orion dextra miratur inermem.

Concinit concinnè Ouidius in Epistola Leandri: *Ouid. in epist Leã.*

Quantum cùm radijs fulges argentea puris
Concedunt flammis sidera cuncta tuis.

Et apud Senecam Hippolyti pulchritudo sic mirè amplificatur: *Seneca.*

Pulchrior tantò tua forma lucet,
Clarior quantò micat orbe pleno,
Cùm suos ignes coeunte cornu
Iunxit, & curru properante pernox
Exserit vultus rubicunda Phœbe,
Nec tenent stellæ faciem minores.

Hinc igitur sic illationem in fauorem Virginis matris elicio. Ex eo quòd Maria sit luna, supra diuorum cæteros, sanctitatis splendore, fulgore gratiæ, & magnitudine donorum extollitur. In quo ergo hæc donorum amplitudo versatur? Nunquid in gratiæ cõfirmatione? non certè, quia diuorum plerique hoc dono sunt potiti. Prophetiæ, & gratiarum, quæ gratis datæ vocantur, munere? Nequaquam: hoc enim multi habuerunt. Vterinæ sanctificationis? Haudquaquam, Hieremias namque, & Baptista hac excellentia sunt gauisi. Verè priuilegium hoc, immunitatis est ab originali tabe, Deiparæ inter sanctos omnes peculiaris.

Sed nunquid mysterio vacans verbum illud *perfecta* dum Maria *sicut luna perfecta* decantatur, existimandum est? Minimè certè. Equidem, nisi pia decipit affectio, ex eo efficacissimè assumptum roborari puto. Vt id perficiam, Plutarchi doctrina Problem 23 præmitti debet. Triplicem namque positionem lunæ tribuit. *Primam, cùm solis congressu penitus occultatur.* *Plutarch. Probl. 23*

tur. Secundam, cùm solis radios, ac lumen elapsa ab occasu incipit apparere. Tertiam, cùm in orbem plenum se colligit, & plenilunium efficit. Hinc Sulmonẽsis Poeta Metamorph. 15.

Ouid. Metamor. 15

Nec par, aut eadem nocturnæ forma Dianæ
Esse potest vsquam, semperque hodierna sequente,
Si crescit minor, maior si contrahit orbem.

Vides iam lunæ statum non semper in omnimoda perfectione versari: quandoque namque minuitur, quandoque crescit, quandoque verò in plenilunio, & perfecta pulchritudine cõsistit. Vt ergo iam Psalmographus noster Mariæ integritatem, & omnibus numeris absolutum decorem, sine vlla peccati turpitudine designet: eam esse sicut *lunam perfectam* prædicat. Ac si apertiùs diceret: spiritualem lunam Mariam, non sicut materialem percipiat vllus; ista deliquium patitur, illa nunquam iustificanti gratiæ *vale* dixit: hæc luminis splendore certis priuatur morulis, illa verò nunquam amicitiæ Dei radijs orbata, neque pro indiuisibili morula constitit. Quare meritò Anastasius Synaita vltra mille annos antiquissimus, & grauissimus Doctor sic dixit de Deipara: *Luna quædam plena Maria, numquam defecit, aut priuata fuit essentiali lumine*, id est gratia, vt clarè puto. Corroborent hæc aureis literis digna Theodoreti verba illud Cãtic. 6. *Pulchra vt luna* exponentis. (Fit autẽ comparatio inter sponsam Mariam, & creaturas alias.) *Vt discrimen*, inquit, *inter illas, & stellas indicarent, & vt ipsius lunæ perfectionem ostenderent; quasi dicerent, vt luna plena, nitens non exilia ostentans cornua, non semiplena, non decrescens, sed perfecta, & toto orbe splendida, non quidpiam retinens imperfectionis, sed totum globum lucidum præseferens.*

Anastas. Synaita.

Theodor.

Tertium Deiparæ à Psalmista encomium tributũ

est,

est, quod sit *testis in cælo fidelis*. Vnde dilucidè nostra veritas magis stabilietur. Est enim Maria in *cælo fidelis*: Diuorum verò cæteri, certè aliquando infideles. *Omnes* enim *sicut Adam transgressi sunt pactum*. Ose. 6. peccato namque primordiali animā infecere. Cæterū Maria sola *fidelis*, quia neque Adami peccato, neque aliquo sibi proprio maculauit animam. Sponsæ fortè metaphora fuit vsus Psalmista; sicut enim vxor coniugi infidelis vocatur, cùm aliquod cōtra ipsum peccatum commisit; sic è contra, quæ nullius delicti in coniugium sibi conscia est, viro fidelis dicitur. Vt igitur Maria Spiritus Sancti cælestis sponsa, nullo crimine, nullo peccato, nullouè defectu animæ thorum infecisse dicatur, *fidelis in cælo* asseritur. *Ose. 6.*

Sed iuxta aliorum placitum perpendamus istud. Quidam enim vt probabilius censent, per *testē in cælo fidelem*, Iridem, vel cælestem arcum exponi, ita illustrissimus Bellarminus, cuius mihi semper memoria in benedictione erit, vt pote, de Ecclesia Catholica pluribus de causis benemeriti. Ex hac verò Iridis appellatione pulchrè certe Deiparæ Virginis pulchritudo denotatur. Est enim Iris Metheorologicorum effectuum (quod sine iniuria aliorum dixerim) pulcherrimus, & speciosissimus. Hinc Eccle. 33. *Vide arcum, & benedic eum, qui fecit illum: valde speciosus est in splendore suo*. Hinc etiam Maximianus: *Cardin. Bellarm.* *Eccles. 33*

Theumantis proles, varianti veste refulgens
Multicolor picto per nubila deuolat arcu,
Cum sol ardentes radios in nubila iecit.

Cohæret Poetarum Princeps Aeneid. 5.

Mille trahit varios aduerso sole colores. *Aenei. 5.*

Et Naso Metamorphos. 1. *O...*

Nuncia Iunonis varios induta colores.

Hinc verò Dei matris egregia venustas egregiè quoque commendatur. Quid enim aliud erit eam Iridē nuncupare, nisi formosissimam, pulcherrimā, & gratiosissimam dicere? Et cùm summa pulchritudo, nec leuem deformitatem admittat, quis cum tanta Deiparę pulchritudine enorme originalis contagij crimen compati tueatur? Quid etiam erit affirmare Mariam Iridem esse, nisi virtutibus, donis, priuilegijsq; varijs, sicut Iridem coloribus, indutam esse? inter hęc autem priuilegia, immunitatem ab originali non recensere, absit à me, absit, & millies absit.

Altius etiam aliud, nec à nostro abhorrens intento in Iridis appellatione mysterium cerno. Est enim Iris, pacis, reconciliationis, & benignitatis indiciū, quod clarè notat cælestis arcus tempore Noetici diluuij Genes. 7. in nubibus apparēs. *Et erit*, dixit Deus: *Signum fœderis inter me, & terram.* Vnde *Pax* apud Grę cos idem valet, quod *Iris*, vel saltem parum *distant*, vt ante me notarunt Ticonius hom. 2. in *Apoc.* inter opera August. tom. 9. & Abbas Rupertus explanans locum Genefeos allatum. Quod latè probat Alcasar Iesuita Hispalensis in Apocal. cap. 4. Et (vt ex ipso accepi) Louanienses ciues in Archiducum Austriæ Alberti, & Isabellæ aduentu, in futuræ pacis auspicium bonum, coronam Iridis specie, principibus dedicarunt. Si ergo Maria cælestis arcus est, sempiternæ inter ipsam, & Deum pacis auspicium præstat. Non ergo peccatum aliquod Mariæ obfuit, inde namque inimicitiam aliquam cùm Deo contraxisset, vinculaque pacis rupisset, quod non bene cum nomine Iridis cohæreret.

Genes. 7.
Ticonius hom. 2. in Apoc.
Rupert.
Alcasar Apo. c. 4.

Ex loco Ezechielis 43. fulcitur intentum. Caput VIII. *Ezech.43*

LAtiſsimum campum in ſacra pagina reperio, vt inde pro omnigena ſanctitate Virginis exornanda flores pulcherrimos legam. Inter eos autem ex ſancto Dei Vidente Ezechiele pulcherrimum, nimiſquè odoriferum florem Virgineæ coronæ fabricandæ ſubmittam. Si enim coronarum vſus prophanis etiam rebus licuit, vt & prophanus Ouidius ceciniſſe videtur: *Ouidius.*

Tempora ſubtilibus pinguntur tecta coronis,
Et latet iniecta ſplendida menſa roſa.

Cur Virgineum, & prope diuinum Deiparæ caput, floribus, & roſis ſuauibus ex ſacrę Scripturæ pomario decerptis, non coronabimus? Equidem ad hoc materiam inſignem ſuppeditat Ezechielis Prophetæ in cap. 43. teſtimonium. *Iſta eſt lex*, inquit Propheta, *domus in ſummitate montis, omnis finis eius in circuitu ſanctum ſanctorum eſt. Hæc eſt ergo lex domus.* Hinc verò auſpice Ieſu, non intempeſtiuè ſanctiſsimæ matris omnimodam munditiem explanabo. *Ezec.43*

Nec nouum alicui, & inſolitum appareat locum hunc de Chriſtipara exponi: talis namque admiratio ignorantiæ filia cognoſcitur: tot enim grauiſsimi expoſitores huic adhærent placito, ita ipſa verba conſonant intento, ſic etiam antecedentia, & conſequentia huic cohærent propoſito, vt facili negotio ita intelligendum eſſe, ipſe ſe locus manifeſtet. Sic eum, inter plures alios, Hieronymianus Pintus intellexit, dum explanatorem Prophetę ageret. Quin hæc *domus*, ſeu tabernaculi Dei appellatio Marię plu- *Pintus.*

Psal. 92. ries in sacra Scriptura tribuitur, vt Psalm.92. in illis verbis: *Domum tuam Domine decet sanctitudo*, quod de

Psal. 45. ea plures accepere: & Psalm.45. illud: *Sanctificauit tabernaculum suum altissimus*, quod de Maria interpre-

Cani. lib. 1. cap. 6. tatur Methodius, vt affert, & sequitur Canisius, lib. 1. c. 6. Insuper in illud Cantic. 1. *Tigna domorum*

Alanus in Cantic. 1. *nostrarum cedrina*, Alanus Illustrissimus, *Domus hæ*, inquit, *intelliguntur Corpus Christi, & corpus Virginis.* Sic

Pet. Dam in Hym. Assump. quoque Petrus Damianus in hymno Assumptionis cælestem aulam Deigenitricem cognominat carmine pulchro:

Aula cælestis speciosa Regis
Fulta septenis sophiæ columnis.

Ambr. in hym. Nat Et pulchrè Mediolanensis Episcopus Ambrosius in hymno Natiuitatis:

Procedens de thalamo suo
Pudoris aula regia,
Geminæ gigas substantiæ.

Innumera alia non recenseo, quæ Deiparam domũ Dei esse declarant.

Ex hac verò domus Dei appellatione Mariæ sanctitudinem possumus comprobare. Principiò namque arcem, seu palatium regium, regiam quoque dignitatem decorare, refragabitur nemo. Palatiũ enim à Pallante gigante, qui ob sui magnitudinem decorandam primus palatium fecisse fertur, nomen accepit. Vnde licebit inferre, Deiparam Beatissimam, quæ palatium Dei verè dici potest (si dicere fas est)

Luc 1. Dei maiestatem decorasse. Hinc enim illa Luc. 1. cecinit: *Magnificat anima mea Dominum*. Etsi

Eccl. 43. enim Ecclesiasticus cap. 43. reclamet, *Quis magnificabit eum, sicut est?* Cæterum Maria verè protulit: *Magnificat anima mea Dominum*, idest, ego sum,

quæ verè Deum magnifico, Deum extollo, Deumquè honoribus impleo. Ex hoc etiam (vt nihil intactum relinquam) præcipuus tangitur nostræ disputationis scopus. Si enim Maria Deum magnificat, Deum ritè honorat, cæteris in hoc creaturis primatum habens: non ergo peccati originalis macula Deum inhonorauit. Caruit ergo illo, vt omnino fari posit: *Magnificat anima mea Dominum*; ideſt, ita diuinam dignitatem extollo, vt ne leuiter quidem eius maieſtatem offenderim. Quod confirmat bellè Auguſtinianum de hoc cantico dictum ſerm. 21. de Tempore: *Mariæ cantus Euæ planctum excluſit*. Cùm igitur Euæ planctus originale crimen inuexerit, hoc idem Mariæ cantus penitus ſepeliuit. *Auguſt.*

Adhęret ſecundò ex hoc Chriſtiparæ Domus cæleſti cognomine, in ea ſemper Deũ immobiliter permanſiſſe, nec leuiter ab ea diſceſsiſſe, elici perappoſitè poſſe; indecens namque Regiæ maieſtati videtur, vt domum, quam ſemel electam habitare propoſuere Reges, derelinquant. Quod corroborat Pſaltes in Pſalm. 45. dum de Maria loquitur, vt bellè inter alios Chriſtopolitanus Epiſcopus aduertit, *Deus*, inquit, *in medio eius non commouebitur*; hoc eſt, nunquam, nec pro durationis minimo Dei gratia à Maria abſuit. Si autem eam primordialis criminis barathro detrudi permiſit, quomodo ab ea non diſceſsit? aut qualiter eam non dereliquit? *Pſal. 45.*

Sed ad Ezechielẽ noſtrum veniamus, & quid de iſta Dei domo intonet percipiemus. *Iſta eſt lex*, inquit *domus in ſummitate mõtis*. Vt ſi apertiùs affirmaret. Domus Dei, quę eſt Deigęnitrix Virgo, verticẽ, & culmẽ

per-

perfectionis habet, totius sanctitatis sublime fastigiũ possidet, ita vt nihil imum, aut infimum in ea percipere possimus. Vnde sicut eam hic *in summitate montis* domum collocatam prædicat Ezechiel, sic eam montem vocat Daniel 2. cap. dum dicitur: *Lapis ab-*
Dan. 2. *scissus est de monte sine manibus*, id est Christus, qui lapis est, de eius Augustissima matre, vt de *monte* natus est: sic enim hunc locum Augustinus in concione ad Cathecumenos exposuit. Libeat ergo hunc altissimum montem, quem Pelione, Atlante, Casio, Olympo, & alijs celeberrimis celsiorem æstimo, adeo excellenti virtute sublatum credere, vt eum peccati originalis pestilens flatus non attigerit.

Prosequitur Propheta dicens: *Omnis finis eius in circuitu sanctum sanctorum.* Hoc est, versus quamcũque partem Dominicam Matrem consideres, sanctissimam reperies; quemcunque Deiferæ domus angulum conspicias, sanctitudine refertum inuenies; quodcunque etiam eius latus, aut extremum attendas, *in circuitu sanctum sanctorum est*. Si Diuorum aliorum extrema, aut fines in circuitu cernamus, omniũ illorum Conceptionem immundam videbimus, & in vltima corporis ab anima dissolutione, corpus terreæ corruptioni obnoxiũ reperiemus. Hoc verò totum in Maria deficit, eius namque mors, corporis Sacratissimi molem ad cælum euexit, & eius conceptio Sacratissimam animam plenissima sanctitate abundantem vidit, quia *omnis finis eius in circuitu sanctum sanctorum est.* Cui maximè adhæret Ambrosianũ dictum lib. 1. Officiorum c. 14. *Bona domus in ipso vestibulo debet agnosci, lux intus posita foris luceat.* Bonitatem ergo cælestis Dei domus, quæ est Maria, eiusquè pulchritudinem *in ipso vestibulo* agnoscere debemus. Atque

Ambr. li. 1. Offi. c. 14.

que ita vt mundissimam, pulcherrimam, & omnibus numeris absolutam domum credamus, Conceptionem quoque eius omnino Immaculatam affirmemus.

In Salomonico templo, etsi totius mundi orbita celeberrimo, innumeris tamen titulis spirituali Dei domo, quæ Maria est, viliori, & inferiori: in libro, qui *Capitula Patrum* nominatur, antiquorum Magistrorum traditione recipitur, quatuor famosiora reperiri. Primum, *non fœtuit vnquam caro sanctificata.* Secundum, *non conspecta fuit musca in domo mactationis.* Tertium, *non extinxerunt pluuiæ ignem, qui erat in strue lignorum.* Quartum, *non vicit ventus columnam fumi*. Si igitur materialem Dei domum his miraculis dignam Magistri isti sensere, cur Christiani Magistri spirituale Dei tabernaculum Mariam, similibus non decorabunt honoribus? Verè caro eius sanctificata, quia *Sāctificauit tabernaculum suum Altissimus*: communi fœtore peccati non fœtuit. Nec in ea muscæ aut vestigium reperiri decuit. Est enim musca bestiolarum turpior, nihil non tactu coinquinans, de quo Martia. lib. 14. Epigr. 67. *Mart. lib. 14. Epig. 67.*

Lambere quæ turpes prohibent tua prandia muscas.

Vnde non immerito originale contagium muscam appellabo, vniuersum genus humanum, præter Matrem, & filium mordentem, hincque ortum habeat Boethij querimonia dicentis: *Quid imbecillius homine, quem morsus muscularum necat?* Rursus tertiò Deigenitricis igneam charitatem, & iustitiam, diluuij originalis pluuia, quæ vniuersos consumpsit, non extinguat. Nec frigidus Aquilonaris aer, hoc est, communis macula, Sacram Deiparentem concutiat. Est enim quæ via recta, *tamquam virgula fumi ex aromatibus* *Boethi.*

com-

compacta, a primo ingressu Conceptionis in mundum, cœlum vsque tendebat.

Adijciam tandem in humanarum literararum sectatorum gratiam (quibus etiam me debitorē cerno) nescio quo numinis afflatu, & inspiramine, Nasonē illum Ouidium de sua illa solis Regia mira in Metamorphoseo opere canentem, vt eadem Regiæ cælestis Solis Mariæ accinamus, ansam obtulisse. Ex quibus intentum roborare non erit abs re. Sic autē intonat Poeta: *Ouidius.*

Regia Solis erat sublimibus alta columnis,
Clara micante auro, flammasquè imitante pyropo:
Cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat.
Materiam superabat opus: nam Mulciber ibi
Aequora cælarat.

Primùm quidem solis domum Regiam appellat. Est autem Regia (teste Calepino) domicilium, & aula regis. Quo nomine iure Maria nostra præfulget, quam Dei, & Christi Regiam appellare possumus. Dei vtique domicilium omnino semper extitit, non solùm, quia nouem mensium cursu Christiferam credimus, sed quia nunquam ab ea Dei gratia Christi meritis tributa abfuit. Neque sacræ Scripturæ inconsuetum est domun Dei Regiam, seu Palatium vocare, Ps. namque 48. dum, *Deus in domibus eius cognoscetur*, audimus: Hebraice (Genebrardo teste) in *Palatijs* legitur. Sanè ergo Maria nostra Dei Regia dicatur. Num verò eam in primis fundamentis, non modò defectibilem, sed verè deficientem originali crimine, Dei dignitatem, & magnificentiam deceat, *Inimici nostri sint iudices.* *Ps. 48.* *Geneb.*

Hæc verò Regia (Poeta antesignano) *Sublimibus alta columnis* dicitur. Quod nimirum de Regia, quæ est

est Deipara Maria, dumtaxat proclamari debere, applaudit Sapiens Prouerb. 9. dum dicit: *Sapientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septem.* Accinit Psalmista, dum Psal. 86. dixit: *Fundamenta eius in montibus sanctis.* Quos amplectitur Ecclesia cum Petro Damiano, dum canit: Proue. 9. Psal. 86. Pet. Dam

Fulta septenis sophiæ columnis.

Et verò, si Dei, & hominum sacerrima Parens in originali concepta prædicetur; in infimis, luteis, terreis, vilibusquè fundatam columnis, non immerito proclamabo. Nec enim Sapiens, Propheticum, Ecclesiasticum, & Poeticum dictum illi accomodare valeo.

Præclarè quoque nimis Regia solis *claro micante auro* depingitur: hinc enim bellè obfirmabimus intẽtum. Est enim aurum metallorum pretiosissimum, *solùm Deorum proprium*, vt notauit Plinius libr. 33. cap. 3. Sanctissimis dumtaxat viris accomodandum. Vnde diuinè sanè diuinus Plato 3. de Republ. affirmauit: *Aurum pectoribus illorum inditum, qui iustitia, & cæteris heroicis virtutibus pollent: argentum, qui communibus alijs præditi; æs, ferrum stannum improbis.* Est quoque aurum incorruptæ amicitiæ symbolum; vnde quòd veram amicitiam auro comparemus inoleuit, sic enim de amicis dixit Poeta quidam. Pl. li. 33. cap. 3. Pla. 3. de Republi.

Vt fuluum spectatur in ignibus aurum. Poeta.

Accedit quòd aurũ in suo ortu flauescit, & scintillat, in quo ab argento distat: hoc enim, vt Plinius libr. 33. cap. 6. dixit: *Nulla sui spe nascitur, nullis vt in auro lucentibus scintillis.* Est quoque aurum ab *aura* dictum, vt scripsit Isidorus libr. 16. cap. 17. aura verò non solùm leniorem ventum, sed splendorem Pli. li. 33 cap. 6. Isi. li. 16. c. 17.

 etiam,

Virg. Aeneid. 6. etiam, & nitorem alicuius rei significat; vnde Virgilius Aeneid. 6.

Discolor vnde auri per ramos aura refulsit.

Horatius 2 Carm. Od. 6. Quare Horatius 2. Carm. Od. 6. vt purissimum cuiusdam fæminæ oris nitorem exponeret, *auram* dixit, sic canens:

Te suis matres metuunt iuuencis
Te senes parci, miseræque nuper
Virgines nuptæ, tua ne retardet
Aura maritos.

Liceat proinde ex assumptis pulchrum efformare discursum in Virginis Beatissimæ fauorem, cùm enim Regia solis, & solis iustitiæ, sit, *claro micabit auro.* Auri igitur encomia epilogizemus. *Est solum Deorũ proprium, heroicis virtutibus dignum, incontaminatæ amicitiæ symbolum, in suo primo ortu flauescens, & scintillans, ab aura, seu splendore dictum.* Erit igitur Maria, quæ peccati originalis labem non pertulit, quod Dei proprium existimatur. Et cùm heroica sit fæmina heroicis quoque virtutibus prædita sit, & heroicum hoc priuilegium habebit. Et cùm aurea Dei domus sit, incontaminatam, & illæsam amicitiam Dei, nec per originale, nec per actuale crimen dissolutam, seruauit; sed semper vt aurum in primo suæ Conceptionis momẽto splendidum nitorem, lucentibus scintillis gratiæ iustificantis, immisit. Nec minùs ex sacris literis huius aureæ domus excellentiam colligere licet, est enim apud illas aurum charitas perfecta; hinc illud Apoc. 3. Apoc. 3. *Suadeo tibi emere à me aurum ignitum.* Maria ergo cùm aurum sit, nunquam à charitate deficiens excogitari debet.

Progreditur Poeta suæ Regiæ solis encomia celebrare, dicens, *flammas imitante pyropo.* Est verò pyropus

pus gemma flammæ colorem referens, quam nos car bunculum nominamus, sic ab effectu nuncupatum: accensissimę namque prunæ speciem præfert: adeo, vt de gemmis differentes affirment, quòd qui attentè carbunculum inspexerit, existimabit se ignitum lapidem, instar prunæ ardentis, aut succensi ferri, flammantisquè, videre. Tuētur alij etiam in tenebris carbunculum splendescere. Aristoteles quoque 4. Metheor. tx. 48. & Plinius cap. 7. asseuerant carbunculũ non incalescere ignibus. Quin Plinius eodem cap. 7 de carbunculo ait: *Nascitur in montibus apud Nasamonas, vt incolæ putant; imbre diuino.* Sed & alij de ipso tradunt, si aliquid cum carbũculo obsignetur, ceram ipsam liquefieri. Hæc verò omnia, quis non mirè Deiparę Virgini congruere cernat? Et quis inde cõmune conuitium non pertulisse, non eliciat? Si enim pyropus, seu carbunculus est Maria, charitatis, & diuinæ dilectionis flammas spirauit semper, in tenebris peccati (originalis maximè) omnino enituit; nec ignium concupiscētiæ, nec ipsorum causę, quod est Adami peccatum, particeps extitit: imbre diuino, idest, Dei gratia credatur concepta, quia sine peccato Et quia in diuinis literis ceræ nomine, peccatum, vel peccator appellatur, iuxta Psal. 67. *Sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei:* omne peccatum quodcunque sit, à facie Virginis liquefactum esse existimemus.

Arist. 4. Meth. tx. 48.

Plin. c. 7.

Psal. 67.

Eburnea insuper domus solis fastigia tradit Naso noster, dicens: *Cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat;* Et si id, vt decet, de Maria proferamus, heroicam eius sanctitatem, purissimamquè sine peccati scoria, iustitiam extollemus. Ebur namque Regiam maiestatem solùm decuisse putarunt antiqui. Sic Homerus. *Homerus*

— — — Sed solos talia Reges
Ornamenta decent.

Et quod pluris est, solis Deorum simulachris fabricãdis dedicarunt. Sic Plinius li. 8. c. 10. *ex ebore*, inquit, *Deorũ esse simulachra*. Sic etiam Ezech. 27. *Fecerũt tibi ex ebore Indico*. Vbi 70. dixerunt: *Templa tua fecerunt ex ebore*. Erit ergo Maria Augusta, quę sola Deo ad Christi humanitatem, seu Dei templum fabrefaciendum, congrua materia erat Si autem peccati næuo denigrata esset, neutiquam cõgruentem Christi humanitati materiam suppeditasset.

Plin. li. 8. c. 10.
Ezec. 27.

Nec in diuinis literis *ebur* nomen de Maria dictum desideratur: etenim Cantic. 7. Ecclesiæ collum, quod Maria est, eburneum dicitur: *Collum tuum sicut turris eburnea*. Absque dubio, vt eam à candore, nitore, læuore, celsitudine, rectitudineque, laudet. Sic Nasonem dixisse video.

Canti. 7.

— Impubesquè genas, & eburnea colla.

Ouidius.

Et Virgilium, dum Aeneę pulchritudinem pingit Aeneid. 1.

Aenei. 1.

Quale manus addunt ebori decus

Clarius cum Lauiniæ lachrymantis faciem describit Aeneid. 11.

Aen. 11.

— — — Cui plurimus ignem
Subiecit rubor, & calefacta per ora cucurrit,
Indum sanguineo veluti violauerit ostro
Si quis ebur.

Candidissima ergo, nitida, celsa, & pulcherrima Maria proponitur, cùm ebur nominatur. Absit tamen, vt cum hoc fuliginem peccati passam fuisse proponã. Corroboret hoc, quòd Iustus (puto esse Orgelitanũ) dixit: *Ebur est animãtis casti os incorrũptibile*. Quid castius Maria? Neque Angeli. Quis etiam à peccati corrup-

Iustus.

ruptione magis abhorens, quàm Maria? solus Deus.
Egregiè quoque, mirè, & artificiosè, quæ Poeta subiungit, nimirum: *Materiam superabat opus*, de Matre Virgine prædicantur. Quis enim in muliere pura, Angelorũ puritatẽ, sanctitatemq; cõspiciens, admirãdo non clamet; *Materiam superabat opus?* Quis etiam in Sãctissima fæmina virginitatem cum fæcunditate, viatricis statum, cum gratia plusquam beatifica cernens, non vociferetur: *Materiam superabat opus?* Quis quoq; Deum æternum, & sine principio, de ventre Virginis temporaneũ, & in tẽpore, processisse contẽplãs, mirabundus non dicat: *Materiam superabat opus?* Quis denique humanam naturam in fæmina repositam, Adamiquè propagine genitam, peccati fomite, reliquijs, prauisquè effectibus orbam considerans, vocẽ non extollat, dicens: *Materiam superabat opus?* Verè tota Maria, quidquid Maria est, & quidquid Mariæ cõpetit, optimè celebratur à Poeta dicente: *Materiam superabat opus*. Et sic etiam, quæ Germanus Constantinopolitanus in oratione de Zona Virginis dixit, verificantur optimè: *Omnia tua sunt admirabilia (o Deipara) omnia supra naturam, omnia ingentia, & cunctorum vires superantia.* Vt ergo non diminutè hæc de Maria profetantur, fateamur, obsecro, pij Catholici, Deiparam peccati communis labe infectam non fuisse, vt sic enim plenis buccis intonare poterimus: *Materiam superabat opus.*

German. Constan. Orat. de Zona Virginis.

Totius tamen Regiæ solis structuræ causam designat vates, dum intonat: *Nam Mulciber ibi Aequora cælarat*, ac si clariùs exprimeret, miretur nullus Regiæ solis admirabilem structuram, & architecturæ fabricam, auro, gemmis, columnis, eboreque intextam: ipsam namque Mulciber, hoc est, Vul-

Vulcanus Deus, diuina fabrefecit arte; mirabilique architectandi ratione, æquora celando. Hæc verò Mariæ nostræ, quam pulchriùs, & honestiùs solis iustitiæ Regiam appellamus, adaptari ambiget nemo. Si enim, cur totidem repletam donis, refertam gratijs, priuilegijs abundantem, omnigena quoque gratiarum plenitudine de coram esse petas? Hoc vnum dicam: *Mulciber ibi Aequora cælarat*, id est, altissimus eam, vt propriam domum, propriumquè, & speciale domicilium elegit: ipse namque *fundauit eam altissimus*: Et *qui creauit eam, requieuit in tabernaculo eius*: & qui eam Mariam appellare voluit, maria quoque, vocabulo contracto, omnium gratiarum, fluctorumquè, & fluuiorum gratiæ commune receptaculum fecit. Cur verò gratiarum mare, hoc est Mariam, peccati originalis ariditate siccum, & aridum patiar? Neutiquam id permittam.

Ex libro Cantici Canticorum depromitur nostra sententia. Caput IX.

Lib. Cãt.

CErno iam pium expectare lectorem, vt thema propositum de illibata Virginis Conceptione ex Cantico Canticorum Salomonis demonstrem. Et certè iure optimo expectat id lector. Quis enim credet librum hunc, qui totus in sponsi, id est, Christi & sponsæ, quæ est eius mater, diuinis enumerandis amoribus immoratur, aliquid de eximio Dei erga Matrem amore, præsertim in communis contagij præuentione, non tãgere? Quis quoque putabit, quòd dum diuinus sponsus, mirificis extollat laudibus sponsæ sanctæ pulchritudinem, quo fere nihil aliud

aliud in toto hoc libro agitur, non multa de Virginis omnimoda puritate describat? Appellat librum hūc Epiphanius hæref. 67. *Prophetarum Beatissimum* non ergo dubitemus ipsum aliquid, & multa de Dei genitricis laudibus propheticè canere. *Epiphan. hærs. 67.*

Nec dubitari debet librum hunc de Beata Virgine Maria, iuxta aliquem verum sacræ Scripturæ sensum, exponendum esse; ita enim videtur tradere Ecclesia, dum ferè totum de Maria prædicat; tradunt quoque Patres, apud quos nihil fortè vulgarius reperiemus, quàm dum eam mirificè laudant, ad Canticum Canticorum recurrant. Ratum mihi est de Ecclesia præcipuè intelligi, de quo Drepanius Florus:

Quid loquar insigni tumidum Salomona cothurno,
Qui thalamos Christi psallit, & Ecclesiæ.

Sed cum hoc negabo nunquam, Virginem Sanctissimam inter præcipuos Canticorum libri scopos numerari. Vnde de ipsa integro commentario prosequuntur Guillelmus Paruus, Honorius Augustodunensis in sigillo Mariæ, Rupertus Tuitiensis non paucis libris, Alanus de Insula, vniuersalis nuncupatus Doctor, Halgrimus Cardinalis, Dionysius Carthusanus, & eiusdem Ordinis quidam Picus, quibus annumero Martinum Delrium Doctissimum modernū. Et quamuis, vt semel dicam, integrum hunc librum, quantum ad ea, quæ de sponsa in eo prædicantur, Christi Matris sanctitati nō friuolè adaptare possem: omnia enim eò tēdunt, vt ipsius decorem, pulchritudinem, & venustatem ostentent, & consequenter summam eius sanctitatem sine peccati obice canāt: singulariter tamen selectiora loca ex singulis capitibus depromam, & ea vtilia esse proposito nostro, lectores iudices sunto. *Rupertus Honor. Alanus. Car. Halgrimus. Dionys. Cart. Picus. Delrius.*

Occurrunt

Cant. 1. Occurrunt primò ex primo capite hæc verba Cedro digna: *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra es, oculi tui columbarum.* Vbi Maria *bis pulchra prædicatur, quia sine interiori macula declaratur* (vt dixit Honorius in sigillo) id est, sine actuali, nec originali macula. Ideo etiam *amica mea*, quasi per antonomasiam Dei amica dicitur, quia nunquam diuinæ amicitiæ vale dixit. Quod secus euenisset si originalis cōtagij particeps aliquando foret. Hoc quoque magis editio 70. Senum declarat: *Ecce es speciosa proxima mea.* Vbi mirabili, celeberrimoquè encomio insignitur Maria, quòd *Proxima* Deo sit. Non enim Angeli, Archangeli, Throni, aut Principatus cælestes proximi Deo reputantur: sed sola est Maria, cui dicitur *Proxima mea.* Quare sicut in naturalibus, quò magis aliquid ad perfectè luminosum accedit, eò minus tenebrositatis admittit; sic etiam, qui magis Deo apropinquant, magis à se tenebras peccati depellunt. Vnde Psalmista Psal. 33. *Accedite ad eum, & illuminamini*: cùm ergo proximior Deo Maria sit puris creaturis omnibus, quantumuis Angelos comprehendas; & Angelos omnes sanctos omni peccati labe caruisse sciamus, nescio quo iure hoc ipsum Mariæ negare poterimus? Mirificè quoque per sequentia hoc idem declaratur: *Oculi tui columbarum.* Columbæ namque inter alias proprietates, quas Honorius Augustodunensis in hunc locum, & Rupertus lib. 3. retulere, hæ duæ maximè proposito cohærent. Prima, quòd columba animal sit, quod sine felle viuat. Secunda, quòd iuxta fluenta residens, venientem accipitrem ex vmbra præcognitum perniciter effugiat. Ex prima autem pulchrè Maria sine originalis peccati labe vixisse declaratur. Ex secunda verò pulchriùs antici-

Honori.

Septuag.

Psal. 33

Honori.

Rupertus libro 3.

ticipata gratia, qua originalem maculam, Virginem in Conceptione quasi inuadentem, aufugit, exprimitur.

Secundi capitis aurea verba hæc sunt: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.* Ex quibus multipliciter intentum deducam. Primò quidem, quia cũ sponsus, quasi sui prædicans laudes dixerit: *Ego flos campi, & lilium conuallium*, nullo mediante subdit: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea, &c.* Ac si apertiùs diceret: Sponsa mea Maria adeò similis, propinqua, & proxima mea ęstimari debet, vt si ego sum *lilium conuallium*, ipsa quoque *lilium inter spinas* sit. Hoc est, si ego per naturam lilium pulcherrimum sum, & sine vllo squaloris vestigio: ipsa quoque per gratiam, quia venustissimum, & nitidum lilium est, sine vllo fœtorie peccati, aut indicio fuit: est enim mihi valde proxima, & propinqua. Quod bellè confirmant 70. *Sicut lilium in medio spinarum, ita proxima mea in medio filiarum.* Ecce proxima sponso Maria declaratur, & ideo cõmuni nomine *lilium* appellatur. *Canti. 2.*

Rursus aliter intenta veritas ex his verbis elicitur, quia esse Mariam *lilium inter spinas* nihil aliud denotare potest, quàm quòd etsi inter peccatores vixerit, nihilhominus, nulla ei peccati macula adhæserit. Per *spinas* enim peccata intelliguntur. Hi enim sunt fructus, quos terra à Deo post peccatum maledicta, nimirum natura nostra, germinare solet; de qua dicitur Genes. 3. *Spinas, & tribulos germinabit.* De quo etiam Prophetarum oracula comprobantur. Prouer. 24. *Superficiem eius spinæ operuerunt.* Isai. 7. *Vepres & spinæ sunt in vniuersa terra.* Mich. 7. *Qui rectus, quasi spina de sepe.* Quod etiam olfecisse visus est Virgilius dum lepidè aliquando dixit: *Genes. 3. Prou. 24. Isai. 7. Mich. 7. Virgilius.*

Carduus, & spinis surgit paliurus acutis:

Rursusque, nec inelegantiùs.

Pro molli viola, pro purpureo Narcisso
Infælix lolium, & steriles dominantur auenæ.

Clariùs Bernard. serm. 84. *Spina culpa est*, inquit. Vt ergo sponsus sponsæ pulchritudinem commendet, eam esse *lilium inter spinas* dicit. Hoc est, etsi secundũ naturæ debitum, Maria spina, & tribulus esset (peccati nãque vtriusque originalis, & actualis particeps extitisset) per gratiam tamen sponsi, *lilium* est, idest, vtroque caret. Quod etiam cõfirmatur rectè, quia in hoc loco immunitatem Mariæ ab originali, & actuali plures collegère; &, vt alios omittam, Guilhelmus super hunc locum, eam *lilium inter spinas* vocat, *quia nihil in eam de maledictione Matris Euæ transierat.* Et Sedulius Presbyter lib. 2. Carm. per similia verba Virginẽ à peccato communi liberam declarat.

Bernard. serm. 84.

Guilhel.

Sedul. li. 2. Carm.

Et velut in spinis mollis rosa surgit acutis,
Nil quod lædat habens, matremque obscurat honore,
Sic Euæ de stirpe sacra veniente Maria
Virginis antiquæ facinus noua Virgo piaret.

Quibus non malè consonat vir de Ecclesia benemeritus Adamus de sancto Victore, qui his verbis piè Mariam compellat.

Adamus de S. Vict.

Salue verbi sacra parens,
Flos de spina, spina carens
Flos, spineti gloria.
Nos spinetum, nos peccati
Spina sumus cruentati,
Sed tu spinæ nescia.

E quibus omnibus elicitur locum hunc clarè Virgineam immunitatem ab originali exprimere.

Congruè quoque ex tertio capite hæc verba induci

duci possunt proposito vtilia; loquuntur autem Sodales: *Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi, ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij.* Vbi dum vniuersis odoriferis compacta pulueribus Maria sponsa designatur; vniuersis quoque gratiarum, & priuilegiorum generibus condecorata describitur. Hinc bellè Rupertus in hunc locum: *Nunquid virginalis fæcunditas destituta fuit aliarum virtutum comitatu? non potuit esse sterilis virtutum Mater Domini virtutum* Et infra: *Denique, quia nihil deesse potuit spiritualium aromatum, quæ genuit fontem charismatum sequitur vniuersi pulueris pigmentarij.* Cui consonat cõmunis Patrum loquela, qui Deiparam omnigena virtutum, & charismatum varietate perpulchram canunt. Quis ergo ita parcè liberalis erga ipsam est, qui hoc cælesti pigmento, quod est ab originali crimine priuilegium, constructam esse non dicat eam, quæ *ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmẽtarij* compacta prædicatur? Si dicat quis, Hoc diuinũ est, Christo Deo, & homini soli debitum, puræ autem creaturæ, qualis est B. Virgo, non concedendum. Huic satisfaciam, dicẽs: Virgulam hanc odoriferam, Christiferam nempè, nõ solùm *ex aromatibus myrrhæ,* id est, ex charismatum donis, puris creaturis concessis: sed *ex aromatibus* quoque *thuris*, idest, pigmentis soli Deo proprijs compactam esse. *Thus enim certam quandam ob rationem diuini numinis cultui est consecratum,* vt dixit Nissenus super hunc locum, & Iuuencus:

Rupertus.

Nißenus.

Iuuencus.

Aurum, myrrham, thus, Regiquè, hominiquè, Deoquè.

Sicut ergo plura alia, quæ soli Christo concedi vidẽtur, vt ab omni actuali crimine præseruatio, & alia plura, huic sanctissimæ matri concessa esse videmus, meritò quoque donum hoc immunitatis ab origina-

li, ipsi, sicut Christo, concedendum erit. Nec mirum hoc priuilegium filio, & Matri concedi; de hoc enim
Isai. 61. dono, quasi lætabunda apud Isai. 61. sic clamat. *Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis Iesu.* Sic enim habetur Hebraicè, dum noster Vulgatus legit; *induit me vestimentis* salutis, quod bellè notauit Galatinus lib. 7. de Arcanis c. 5. Si ergo eiusdem Iesu vestimentis Maria exornata exultat, eiusdem etiam immunitatis ab originali particeps erit.

Galatin. ibr. 7. de Arc. c. 5.

Iam capitis quarti desideratissima verba proponam, de quibus hoc vnum affirmare possum, etsi sola essent in sacra Scriptura, abundanter tamen sufficere, vt B. Virginem ab omni peccato liberam esse fateremur. Hoc autem mirabili encomio prædicatur: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Si verò pro minima duratione, originalis malitiæ labe infecta esset, vtique nec sponsus posset hęc dicere, nec nos similia affirmare. Nam nec *tota pulchra* diceretur, quæ Conceptionis tempore peccati nigredine deformis extitisset; *nec macula non est in te* enunciari posset de ea, quæ in primo in mundum introitu labé originalem excepit. Vnde ex hoc loco, non solùm Theologi innumeri, hanc Virginis Sanctissimæ puritatem deduxere, sed expositores sacri illius eá lubenti animo suscipiunt. Ex antiquioribus Alanus super hunc locum sic scripsit: *Tota pulchra, id est, anima, & corpore, amica mea, per gratiam, & opera, & macula non est in te, quia nullum credimus in Virgine, ante, & post conceptum, fuiße peccatum.* Sed & trium Patrum catena in hunc versiculum sic dixit: *Tota pulchra, quia pulchra mente, corpore, & anima. Corpore, quia per actionem à varijs vitijs purgata, & virtutum moribus excellens. Anima*

Alanus.

verò, quia ab omni improba cupiditate seiuncta, & sermonibus decorata mandatorum. Mente denique, quia à vilibus quoque, & exilibus cogitationibus liberata, splendida, & per Spiritus sancti gratiam, quasi diuina fuit effecta. Videatur Hugo de sancto Victore, serm. 9. instit Monasticæ, atque etiam sermone de Assumptione Mariæ, quæ est in fine tomi 2. Quibus adiungam ex modernis huius loci explanatoribus doctissimos Delrium, & Gislerium. *Hugo ser. 9. instit. Monast.*

Nec patiar sanè quinti capitis verba silentio prȩterire: insignia namque Mariæ elogia indicant, ex quorum singulis Logicus pius, piam quoque illationem ad ipsius Virginis puritatem confirmandam eliciat. Verba sunt hæc: *Aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea*, seu, quemadmodum 70. legunt, *perfecta mea*. Quis autem non hinc inferet plusquam Angelicam puritatem Matri sanctissimæ communicatam fuisse? Fuit quippe Deo *Soror, amica, columba, immaculata, & perfecta*, quibus titulis nec supremi decorantur cherubini. Quo pacto etenim Maria *Soror* Dei dicatur, si per originale crimen filia Diaboli fuit aliquando redacta? aut qualiter *immaculata, & perfecta* nuncupari potest, quæ macularum maculam, idest, omnium peccatorum primam originem, & radicem subijt? Ignoro prorsus. Quòd verò Maria hic *columba* nominetur, præter superius dicta, etiam suffragatur intento: adeo enim mundissimum animal existimatum fuit, vt Syri, & Palȩstini columbas venerati fuerint. Hinc Tibullus lib. 1. Eleg. 7. *Septuag.*

Tibull. li. 1. Eleg. 7

> *Quid referam vt volitet crebrus intacta per vrbes*
> *Alba Palæstino sancta columba Syro.*

Hinc Apochryphus Esdræ liber. 4. c. 6. ideo, ait, *Deum in* *Esdras li. 4. c. 6.*

in columba placuisse, vt eam ex omnibus volatilibus selegerit, vt ex arboribus vitem, ex floribus lilium, ex pecoribus ouem, ex populis Hebræum, ex ciuitatibus Sion. Hinc etiam ad Christi sanctitatem testandam columba apparuit
Math. 3. Math. 3 & cùm velum templi scissum est in passione Christi, columba templum egredi visa est, vt prodidit Ephrem serm. de Passione. Symbolum quoque felicitatis ab Hebræis habebatur, apud quos, qui ditiores erant eius alas gypso illitas affigebant tectis, vt
Pierius. narrat Pierius 22. Hierogliph. Ocyssimè tandem vo
Aenei. 5. lat, de quo Mantuanus Aeneid. 5.

Radititer liquidum, celeres neque commouet alas.

Ex quibus, & alijs, quæ de columbæ encomijs afferre possem, inferam sanè Deiparæ Mariæ Immaculatam puritatem sub columbæ symbolo egregiè declarari.

Canti. 6. Ex capite 6. pulchra hæc verba, pulchrè quoque nostræ sententiæ subministrant: *Vna est columba mea, perfecta mea, vna est matri suæ, electa genitrici suæ:* omitto priora, *vna est columba mea, perfecta mea:* nam de ijs in
Rupertus. superioribus egi. Quæ tamen Rupertus super illa dicit non celabo. *Vna,* inquit, *& electa est, quia nec inter Angelos, nec inter homines, similem, vel primam habet, vel sequentem habitura est. Verè columba, quia gratia plena, verè electa, quia non solùm salua existeret, verùm etiam ipsam salutem pareret.* Posteriora verò, scilicet, *vna est matri suæ, electa genitrici suæ,* mirificè nostro cohærent proposito. Quod vt appareat, suppono, idem esse dici hic spōsæ, *vna est matri suæ,* ac dici esse *vnicam, singularem, &*
Canti. 8. *eximiam amore.* Cùm enim c. 8 sororem habere sponsam describatur, illis verbis, *soror nostra paruula est,* & etiam, quid faciemus *sorori nostræ paruulæ?* manifestum est non dici *vnam* sponsam, quia sola, aut solitaria

fuerit

fuerit filia matris suæ. Sed quæ est genitrix, & mater Mariæ? Certe hic non alia, nisi gratia; hæc enim est, quæ genuit, concepit, & nasci fecit Mariam. Audiatur Guilhelmus hic: *Mater, seu genitrix eius, sicut, & omnium nostrûm, redemptrix illa gratia est.* Quem imitatur Hailgrinus hunc exponens locum, dicit enim: *Cælesti gratiæ matri suæ vnam esse, quia singulariter dicere potuit, Gratia Dei sum id quod sum, & gratia eius in me vacua non fuit.* Quos etiam sequuntur Gislerius, & infiniti alij. *Guilhel.* *Hailgri.* *Gislerius.*

Nec mirum sit alicui gratiam Mariæ genitricem appellare: Anna namque, quæ eius quoad naturam mater fuit, *Gratia interpretatur*, vt testatur, inter alios, Damascenus lib. 4. Orthodox. fidei. cap. 15. & Epiphanius in serm. de laudib. Mariæ. Quod vt significaret Damascenus, simulquè, potius à gratia, quàm à natura genitam Deiparam esse, ostentaret, in orat. 1. de Natiuit. Virg. sic fatur: *Natura gratiam anteuertere ausa non est, sed tantisper expectauit, dum gratia suum fructum produxisset.* Ecce Maria filia gratiæ cognominatur; quin in loco, quem versamus, *Vna, & electa genitrici suæ describitur.* Quis verò inde non eliciat peccato originali caruisse? Quomodo enim gratiæ filia peccatrix est? Neque Angelici spiritus cælestes filij gratiæ sunt hic vocati, & tamen omni caruisse labe fatentur omnes; quanto magis de gratiæ vnica, & gratiæ eximia, & singulari, id iure prædicabo? Rursus, filia eiusdem semper cum matre naturæ existit, aut saltem eius mores amplectitur. Sic enim Ezech. 16. dicitur: *Sicut mater, ita & filia eius.* Quod & Peleus in Andromacha Euripidis annotauit *Damasc.* *Epiphan.* *Ezech 16.* *Peleus.*

— — — Inimantur enim
Materna probra. Et id videte mihi, o proci,
Bona prognatas matre, vt ducatis filias.

& Iuuenalis lepidè:

Scili-

Iuuenalis

Scilicèt expectas, vt tradat mater honestos,
Atque alios mores, quàm quos habet? Vtile porrò
Filiolam turpi vetulæ producere turpem.

Cùm ergo Maria filia gratiæ sit, eius morum æmulatrix erit: & cùm gratia nullum secum admittat peccatum, sic nec Maria.

Capitis quoque septimi materia, si pij argumentatores esse volumus, non minùs cæteris deseruiet nobis. A planta namque pedis, vsque ad verticem capitis, diuinis epithetis sponsa Maria ab sponso decoratur. In primo namque versu *greßus, & calceamenta* Virginis commendantur. In secundo *venter* eius *lilijs vallatus* describitur. In tertio *Vbera* sanctissima mirificè extolluntur. In quarto *collum, oculi, & nasus* collaudantur præclarè. In quinto *Caput* Carmelo monti, ex quo deditissima Mariæ Carmelitana prodijt Religio, exæquatur, & *comæ capitis* Regiæ purpuræ similes esse dicuntur. In sexto, & septimo tota sponsa, & eius statura miris decoratur laudibus. Ex quibus sic liceat argumentari. Tota sponsa, singulęquè eius spirituales partes adeò placent sponso, vt in eis non modò nihil offensionis reperiat, sed cuncta pulchra, eximia, & decora sibi commendet. Qualiter ergo cum hoc stare posset, vt Deiparæ prima pars, primũquè essendi principium, quod est Conceptio, denigrata, & deformis dicatur? Si tota, & totaliter Maria decora prædicatur, quomodo originali labe infecta depingitur? Non est hic rectus theologizandi modus. Rectiùs certè antiquus ille Pater, solo nomine Idiota cogitauit, dum Contempl. cap. 2. dixit. *Tota pulchra es virgo gloriosissima, non in parte, sed in toto, & macula, siue mortalis siue venialis, siue originalis, non est in te: nec vnquam fuit, neque erit.* Bellè quoque discursus

Idiota Cõtẽpl. c. 2.

noſter ex decimi verſus verbis roboratur: *Ego dilecto meo, & ad me conuerſio eius*, ac ſi diceret apertius: totã me dilecto meo tradidi, tota illius ſum: nihil in me, quod ipſi non deſeruiat inuenit, atque ideo ad me vnicam inter creaturas conuertitur. Cum hoc autem non rectè ſtat, ſi dicamus Deiparam Matrem originalis peccati macula aliquando ſordidam extitiſſe.

Iam denique vltimi capitis verſum quintum expendamus, & inſignem materiam noſtro præbere inſtituto conſpiciemus: *Quæ eſt iſta, quæ aſcendit de deſerto delitijs affluens, innixa ſuper dilectum ſuum? Sub arbore malo ſuſcitaui te: ibi corrupta eſt mater tua, ibi violata eſt genitrix tua.* Quæ verba ſponſæ Marię dicta ſunt, priora quidem à ſodalibus, poſteriora verò ab ipſo ſponſo. Cuiuſcumque tamen ſint, mirè themati noſtro fauẽt. In primis namque dum dicitur *delicijs affluens*, quis inde non colliget miſeria peccati caruiſſe? idem enim eſt *delicijs affluens*, ac (vt Rupertus hic voluit) *redundans gratijs, & donis Spiritus ſancti.* Quod percipere nequeo, niſi hoc dono præſeruationis ab originali gauderet. Quod confirmat, *innixa ſuper dilectum ſuum*, ideſt, nunquam nec pro minimo inſtanti ab eo per peccatum diſceſsit. Clariùs dixit Origenes hom. 1. ex duabus in Cantica, qui pro *innixa*, legit, *ſuper pectus recumbens dilecti* id eſt ſemper eius amore conſopita, nũquamquè Diaboli, aut peccati irretita laqueis. Optimè quoque Philo Carpathius hic pro *innixa* vertit, & *confirmata in fratre ſuo*, ideſt, in Deo, tanquam in firmiſſimo fundamento roborata, ita vt nullius peccati armis vinci pateretur.

Rupert. *Ori. ho. 1.* *Philo Carpathius.*

Sed eam ab originali, & communi peccato immunem fuiſſe, ſponſus declarauit, per ſequentia clariſsimè. *Sub arbore malo ſuſcitaui te, ibi corrupta*

est mater tua ibi violata est genitrix tua. In quibus pro *arbore malo*, scientiæ boni & mali arborem, cuius fructus esu primogenitores nostri peccauere, paccipiẽdam esse non dubites; multi enim huius loci expositores sic eum intellexerunt. Quamuis enim plures ad lignum crucis referendam esse sententiam dicãt, id non obstat, cùm iuxta multorum placitum, eadem vtraque arbor fuerit. Vnde Anselmus in hunc locum per arborem *malum* ita crucem significatam esse existimat, vt simul respectum haberi ad arborem Paradisi, in qua nostri parentes peccauerunt, concedat. Vnde consequenter Eua est illa, de qua dicitur: *Ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua.* Quod inter alios expressit Honorius, dum dixit: *Violata est genitrix tua: videlicet propter peccatum passibilis facta est caro Euæ.* Ex quibus iam aptè nimis Deiparæ immaculata puritas colligitur. *Sub arbore malo* suscitata dicitur Maria, id est, adeo antiquus in eam Dei amor fuit, *vt quã*do vniuersum humanum genus primi parentis peccato infectum mansit: & quando prima naturæ parens Eua, ex immortali, quæ aliàs esset, mortalis, & corruptibilis facta fuit, ipsa sola à communi illa macula præseruata fuerit. Quam quidem huius loci expositionem, congruã nimis, aptam, & contextui cohærentem esse, negabit nullus. Eam verò amplectuntur aliqui doctissimi, inter quos Neothericus Gislerius in hunc locum numerari potest, & antiquior Guilhelmus, dum dixit: *Ibi ergo corrupta est mater tua, vbi tu suscitata, id est, à corruptione liberata.* Nescio autem à qua corruptione fuerit liberata Maria, quando peccauit Eua; nisi ab originalis peccati corruptione. Fortè etiam ad hoc antiquus Cardinalis Arator respexit, dum de Maria in initio lib. primi in Acta

Anselm. *Honorius.* *Gislerius* *Guilhel.* *Card. Arator.*

Apostolorum hæc cecinit:

A nato formata suo, mala criminis Euæ
Virgo secunda fugat: nulla est iniuria sexus:
Restituit, quod prima tulit.

Cui accinit castus, & Christianus Poeta Vidas in hymno ad Magnam Mariam, sic concinens: *Vidas.*

— — Postquam diuino fœdere rupto
Primus in orbe parens hominum se perdidit ipse,
Sequè suumquè genus veniens corrupit in æuum
Sola malo exorta es, veteriquè imperuia noxæ.

Ex varijs Testamenti veteris figuris immunitas Mariana roboratur. Caput X.

MIrum sanè esset, & à diuinæ prouidentiæ ratione satis deuium, si huius insignis Mariæ priuilegij vmbras aliquas, delineamenta, seu figuras, vetus instrumentum non haberet. Vmbratilis illa lex, cùm adhuc solem speraret iustitiæ, vmbris, & figuris eorum, quæ in lege gratiæ euentura erant, vigebat. Adeo, vt nihil magnum, nihil heroicum, & insigne lex gratiæ contineat, quod non olim per typos, & figuras declaratum fuerit. Hinc illa Apostolica vox 1. Corinth. 10. *Omnia in figura contingebant illis* Quis ergo negare audeat magnam hanc prærogatiuam Mariæ, & à communi labe immunitatem, typicè per plura fuisse designatam. Huic enim Patres, & Theologi aduersarij extant, qui hoc Dominicæ Matris priuilegium pluribus figuris expressum esse denunciant. *1. Cor. 10*

Et ab antiquioribus incipientes, primùm, quòd vmbraticè Mariam præsignauit, Paradisus ille Adamicus

micus fuit, tot sacræ Scripturæ, & patrum encomijs
Pet. Dam celeberrimus. Tradidit id Petrus Damianus Virgini
deditissimus in ser. de Annunciatione eiusdem, &
Cantic. 4 plures alij. Vnde illud Cãt. 4. *Hortus cõclusus soror mea, hortus con.* ad Mariam referunt plures. Epiphanius iu-
Epiphan. Hierony. Hesich. Damasc. 2. fidei. c. 27. nior serm. de laudibus eiusdem. Hieronymus lib. 2. & in Apologia contra Iouinianum, Hesichius orat. 2. de Deipara, & multi alij. Cùm ergo terrestris il-le Paradisus conditus à Deo fuerit, quemadmodum Damasc. 2. fidei. c. 27. describit: *Lætitiæ, & voluptatis omnis promptuarium, optima temperie, & aere subtilissimo, atque purissimo splendidus, plantis semper virentibus insignis, odoris suauitate refertus, plenus lumine, vniuersæ sensibilis venustatis, & pulchritudinis superexcellens intelligentiam:* Pariter de meliori Domini Paradiso Maria Theologizare conueniet, & ita hoc priuilegio decoratam fuisse adstruemus. Similiter quemadmodũ
Genes. 3. Philoxe. terræ à Deo maledictio inflicta Genes. 3. super Paradisum minimè cecidit, neque eius plantas affecit, vt notauit Philoxenus in oratione de Arbore vitæ his verbis, de Paradiso, & eius plantis loquens: *Nequaquam subiectæ sunt execrationi, atque damnationi, hæc enim in eam modò terram pronunciata sunt, quæ extra Paradisum est, post violatam ab Adamo legem, ita vt ab ipsis Paradisus maneret immunis.* Pari etiam passu de Maria Augusta prædicari debet, vt quamuis vniuersa naturæ nostræ terra originali maledictione fuerit affecta, sed Maria, quæ Paradisus est, ab hac maledictione immunis declaretur.

Damasc. de fide Orthodo. li. 2. c. 11. Vlteriùs quemadmodum secũdùm Damascenum de fide Orthodoxa lib. 2. c. 11. in Paradiso animalia rationis expertia minimè fuere, his verbis: *Diuinus profectò locus Paradisus, ac dignus eius, qui ad imaginem*

nem Dei creatus fuerat, incolatus, in quo nullum irrationalium habitabat. sic proculdubiò in sacerrimo Immaculatæ Mariæ Paradiso, peccata vlla (per animalia rationis expertia designata, cùm peccatum sit à regula rationis deuiatio) nunquam admittenda sunt. Et quemadmodum de Paradiso homini peccaturo præparato canit Carmelita Mantuanus de vita sanctæ Catharinæ libr. 3. hæc: *Mantua.*

Illic perpetuo vernantia gramine rura,
Perpetui fructus, æternaquè gratia florum,
Vernaquè temperies, semper sine nubibus aer
Lspidus, Auster abest, Boreas non sibilat, Eurus
Exulat, occidua Zephyrus non murmurat aura.

Sic similiter, & meliùs multô, de hoc cælesti Paradiso, Maria, Christo Domino præparato, excellentiora hæc prædicare debemus. Denique (vt vno verbo dicam) si terreus ille Adamicus Paradisus, nihil malum, nihil noxium, nihil nociuum, mortiferũ, aut læthale cõtinebat, cur ita parcè liberales (melius dicam auari) in Christi Domini Paradisum Mariam esse volumus, dum in ea originalem noxam, mortiferum, læthaleque venenum fuisse contendimus?

Secundum, quod Mariam mysticè figurabat, terra illa fuit, de qua Adami corpus à primo omnium rerum opifice Deo protoplastum est. Sicut enim primus Adam *de terra terrenus*, secundum Adamum Christum *de cælo cælestem* præsignabat: sic quoque terra illa, de qua primus Adam conditus fuit, Virginem Sanctissimam, ex qua Christi Domini caro est effecta, exprimebat. Figuraquè cum figurato rectè congruit: sicut enim ex sola limosa

terra, Dei opera primus homo creatus fuit, sic quoque ex sola Maria, Spiritus sancti opera Christi caro creditur fabricata. Cùm igitur terra illa, ex qua Adã creatus fuit, antequam ex illa crearetur, nihil noxiũ, læthale, spinosum, aut nociuum produxisset: sed omnia dulcia, vtilia, melliflua, floresquè suauissimum spirantes odorem, de quo Tertullianus lib. de Iudicio Domini per hæc:

Tertulia.

Omnia fert fœcunda solo prædiuite tellus:
Flores in pratis fragrant, & purpura campis
Omnia prærutila miscet non inuida luce.

Et infrà elegantissimè:

Nescitur quibus vsque locis fælicior aura,
Quæ melior specie, & plus præcellat honore.
Talia florigeris nunquam nascuntur in hortis
Lilia, nec nostris efflorent talia campis:
Nec sic prata rubent, mox vt rosa panditur aurea,
Purpura, nec Tyrio sic est intincta colore.

Cum melioris Adami, scilicet Christi Domini Maria terram ministrauerit, fateamur Catholici, nullo pacto, nulloquè modo, originalis criminis spinosam herbam, aut aliquid huiusmodi læthale, noxium, aut nociuum procreasse. Quod annotasse videtur Patres Concilij Francofordiensis in epistola ad Præsules Hispaniæ: probant enim Christum non fuisse seruum, *ex eo quòd ex meliori quidem terra, etiam animata, & immaculata factus est homo*, quàm Adam.

Concil Francof.

Rursus (quòd maximè theologi nostri aduerterunt) Adam productus fuit à Deo ex terra benedicta, nondumquè maledictione illa inuoluta; qua post peccatum Adæ, Genes. 3. dixit illi Deus: *Maledicta terra in opere tuo.* Cur ergo (& est argumentum à minori ad maius) terram Marianam, ex qua Verbum factum

Genes. 3.

ctum est caro, peccati originalis maledictione implicatam esse dicemus? Est verò argumentũ hoc ex hac petitum figura adeo efficax, vt per illud ab hinc mille sexcentos fere annos, Deiparam immaculatã fuisse, probauerit sanctus Andreas Christi Apostolus, vt enim Achaiæ Presbyteri in eius vita referunt, dixit: *Sicut de terra immaculata factus fuerat homo primus, ita necesse erat vt de immaculata Virgine Christus nasceretur.* Quem imitati sunt celebres duo Regionum Patriarchæ, sanctus namque Brunus Cartusiensium Pater in Psal. 101. sic fatur: *Hæc*, scilicet Maria, *est incorrupta terra illa, cui benedixit Dominus, ab omni præterea contagione peccati libera.* Dominicus quoque Dominicanorum Archimonachus in tractatu Corporis Christi sic dixit: *Sicut primus Adam, fuit ex terra virgine, & nunquam maledicta formatus, ita decuit in secundo Adam fieri, &c.* Quæ omnia suis locis magis expẽdemus: nunc enim sufficiat ex hac terræ figura Immaculatã Mariæ sanctitatem probare, cùm hos Patres antesignanos habeamus. S. Andr. S. Brunus Psal. 101. S. Domi.

Tertium quoque, quod etiam in primordijs mundi Mariam adumbrabat, prima omnium mater fuit Eua. Quamuis enim in pluribus dissimiles extiterint, in pluribus tamen Euam Mariæ typum expressisse non dubito. Primò quidem *Mater viuentium* appellata est Eua, quod quidem nomen congruit rectè Mariæ, fuit etenim Genitrix illius, qui dixit: *Ego sum via, veritas, & vita.* Vnde hoc eam nomine compellant Athanasius in serm. de sanctissima Deipara, & Epiphanius contra Hæres. 68. Antidico Marianitarum. Secundò, sicut Euam credimus speciosiorem cunctis alijs fæminis extitisse, sic quoque Mariam credibilius est, speciosissimam, & gratiosissimam præ illa, & Athana. Epiphan.

omni-

omnibus alijs fuisse. Tertiò Eua *in adiutorium simile* Adæ à Deo producta fuit: sic quoque Maria in Christi adiutorium fuit data. Quod ipsa testata videtur in B. Brigittæ lib. reuelationum cap. 35. dicens: *Sicut enim Adam, & Eua vendiderunt mundum pro vno pomo, sic filius meus & ego redimimus mundum quasi vno corde*. Vnde Redemptionis cooperatrix appellatur à Patribus Maria, vt inferiùs videbimus. Quartò fuit Eua, cui primus Adam maxima charitate, maximoquè adhæsit amore: sic etiam Maria coniunctissimo & arctissimo amore Deo coniuncta fuit. Cùm ergo (vt ad thema propius accedamus) Eua sine coruptione criminis primordialis, sed cum originali sanctitate, & iustitia à Deo creata fuerit: sic Mariam in iustitia, & sanctitate, maioriquè gratia conceptam fuisse ratum esse debet.

B. Brigita lib. reuel. cap. 35.

Insuper quartum, quod Mariam sanctissimam mysticè figurabat, terra illa sacerdotalis fuit, de qua Genes. 47. agitur. Cùm enim vniuersa Aegypti Regio, Pharaonis seruitio, addicta, tributariaquè fuisset; sola sacerdotalis terra ab omni iugo, tributo, ac vectigali libera præsignatur. Ex quo mysticè mysteriũ, de quo agimus, explanatur. Cùm enim vniuersus mũdus (qui per Aegyptum designatur) propter originalis maculæ crimen, Diabolo, qui mysticè per Pharaonem exprimitur, subiectus maneret, magni Iosephi (Redemptoris scilicet mundi) opera factum est, vt sola sacerdotalis terra, quæ est Maria, ex qua *Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech*, prodijt, ab hoc iugo immunis, & libera permaneret. Vnde ex hac figura Hieronymianus Pintus in cap. 43. Ezech. & Franciscanus Carthagena homil. 7. Sanctissimæ Mariæ omnimodam puritatem exceperunt,

Genes. 47

Pintus Carthag.

Præterea quis in dubium reuocabit, quin Arca Testamenti, seu testimonij, olim ineffabili habita veneratione, Mariam nostram descripserit? Vnde eam Ecclesiæ cantus Arcam appellat, dicens:

Beata Mater munere,
Cuius supernus artifex
Mundum pugillo continens,
Ventris sub arca clausus est.

Testamenti autem Arcam optimus artifex Moises ex lignis Sethim imputribilibus accuratè compegit: est autem *Sethim* incredibilis pulchritudinis arbor, teste Hierony. Isai. 41. in illud: *Dabo in solitudine Cedrum, & spinam.* Eam præterea intus, & extrinsecus auro præstantissimo affabrè texit, & muniuit: quod dixit Paulus ad Hebr. 9. *Circuntectam ex omni parte auro.* Quod eo fine factũ est, vt vrnã continentẽ manna cæleste, & virgã Aaron in se clauderet. Quis ergo inde nõ eliciat Deiparã Sanctissimã, quæ dignũ Dei habitaculũ effici meruit, ipsumq; manna verũ, qui est Christus, proprijs claudere visceribus; sũmi profectò artificis Dei nutu, & sapiẽtia sic cõditã, vt eã nullatenus vlla peccati putredo, caries, aut corruptio inuaderet? nullũ affligeret crimẽ, & nullũ defædaret turpiter gestũ? Itẽ Arcam Domini fecit Besceleel, vt traditur Exod. 37. *Be* significat, *in*, *Sel* denotat *Vmbrã*, *El*, *Deum*: Vnde *Beseleel* idẽ est, quòd *in Vmbra Dei*. Maria ergo, quæ est Arca Dei, *in Vmbra* Dei, idest, in eius gratia, fuit fabrefacta, & cõcepta. Rursus Iordanis aquas Ios. 3. hanc in Arcã vrbanitate vsas fuisse cognoscimus, vt trãseũte ipsa, sui impetus fluxũ retrocedẽtes reprimerent; quo nõ obscurè indicatur, originalis peccati aquas, ab Adamo per omnes Virginis progenitores defluẽtes, cũ ad Mariç trãsitũ, seu Cõceptionẽ peruenissẽt, eã sic-

Isai. 41.

Ad Hebr. 9.

eo pede trāsire permisisse. Insuper eadē Arca Testamēti, vt primi Reg. c.5. narrat historia, vt Dagonis Idolū in altari, in quo ipsa aderat, simul collocaretur, ferre non potuit: sed illud à se, pedibus, & capite trūcum abiecit. Quod etiam Marianæ Arcæ sanctimoniam declarat, in cuius conspectu originale crimen stare non potuit, sed omnino ad eam accedere capite truncum prohibitum fuisse, vt & sic verificaretur illud: *Ipsa conteret caput tuum*, toties repetitum.

Sextum præterea, quod in veteris Testamenti Religione Mariani Christiferam indicauit, *Vellus Gedeonis* fuit. Nam præterquam quòd id ex Marianis litanijs desumitur, vbi ipsa *Vellus Gedeonis* dicitur, id antea tradidit sanctus Ephrem tom. 3. pag. 207. serm. de B. Virgin. Quod etiam indicarunt Hieronymus in Epitaphio Paulæ, Chrysologus ser. 3. de Annunciatione, Bernardus ser. 2. sup. Missus est, & Ecclesia in Antiphona illa: *Quando natus es ineffabiliter ex Virgine, tunc impletæ sunt scripturæ, sicut pluuia in vellus descendisti.* Quid ergo Gedeonicum vellus habuit, vnde Mariam mysticè præsignaret? Multa certè. Primò quidē, sicut illud Israeliticæ libertatis per Gedeonem faciendæ signum fuit; sic Maria, dum Redemptorem mundi genuit, libertatis totius mundi manifesta signa tulit. Secundò, Deigenitricis virginitatem adumbrasse, ignorat nullus. Tandem tertiò, (quod nostro instituto cōducēs est) quemadmodū tota terra siccitate arida, & sicca manente, Gedeonicum vellus roridum, & spongiæ instar madidum fuit repertum. Sic per hoc indicatur clarè, vniuerso humano genere peccati ariditate consumpto, solam Mariam rore cælesti infuso, nunquam alicuius peccati originalis, actualisuè siccitatem persensisse. Vnde hac similitudine

Ephrem. to.3. pag. 207.
Hierony.
Crysolog.
Bernard.

dine ad Marianam puritatem confirmãdam, vsi sunt Sophronius de Assumptione Mariæ, & Giselbertus in lib. de Altercatione Ecclesiæ, & Synagogæ, siue alius antiquior, apud quẽ hæc sunt verba: *Vellus istud*, scilicet Gedeonis, *Sacratissimæ Virginis corpus est sine omni carnis macula. Cum enim vellus sit in corpore, corporis nescit passionem: sic rore spiritus Sancti, vellus, idest, corpus virginale complutum, nullum carnalis vitij sensit contactũ.* Quæ verba hoc solo titulo nobis veneranda essent, quia à Centuriatoribus irridentur, apud quos nihil nisi fanaticum, fabulosum, & chimæricum locum habet.

Sophron. *Giselber.*

Septimum item, quod Dei Matris purissimam Sãctitatem præsagit, Salomonicus thronus est, vt eleganter Petrus Damianus ser. de Mariæ Natiuitate, & alij comprobarunt. Fuit autem hic thronus adeo insigne opus, vt omnium oculos in sui raperet admirationem, eboris quidem materia fabrefactus, auro fuluo nimis vestitus, nec est tale opus in vniuersis regnis repertum. Cùm igitur eboris materia, vt iam supra cap. 8. ostendi, Deiparæ sanctitatem designet, fuluumquè aurum ardentem ipsius charitatem, extinctam nunquam, adumbret: manifestè inferat deuotus Theologus Christi Domini thronum, omnigena puritate, & sanctitate illibatum permansisse. Et sicut in Salomonico throno, nullus nisi Salomon sedere fuit permissus: ita in candidissimæ Mariæ anima solum verum Salomonem, Sapientiam Dei patris sedisse, illumquè solum occupasse, maiestatequè impleuisse credatur, & ita nec per momentum quidem in eo Diabolum per crimen originale requieuisse, existimetur.

Pet. Dam

Eodem quoque pertinet, vt innumeri tradidere,

Salomonici templi maiestas; tanta enim erat templi illius magnificētia, tātaquè solicitudine, & sumptuositate constructum, tantaquè sapientia, & solertia intus, & exteriùs dispositum, & exornatum, vt omnibus etiam ethnicis admirationem, & venerationem afferret. Fuit autem templum hoc Dominicæ Parentis expressissima effigies, quod ambigit nemo. Vt ergo figuratum figuræ cohæreat, sicut in illo templo, Salomonis diuitiæ, quasi exhaustæ videntur: sic in Mariæ constructione, innumeras Deum diuitias consumpsisse (liceat loqui hoc modo) innumerisquè eam titulis ditasse credamus. Et sicut templum illud Salomonis sapientiam demonstrauit; sic altissima Dei Mater, Altissimi, veriquè Salomonis sapientiam demonstret, dum nihil in ea, quod oculos Deitatis offendat, permiserit. Et sicut templum omnibus adeo veneratione, & reuerentia fuit dignum, vt nihil de eo imperfectum, aut minus rectè fabrefactum dixerint: sic nos de semper Virgine, semper sancta, iusta, recta, & optima prædicemus. Insuper quemadmodum in hoc Salomonico templo *malleus non est auditus*: sic in Mariæ Conceptu, originalis peccati, qui verè malleus est, nullus ictus, aut percussio audiatur.

Nec grauabor sanè Deiparæ figuras alias, quæ docti aliqui recensuere, & proposito nostro conducunt, numerare breuiter. Primò enim Arca Noetica ab aquarum inundatione immunis, Deiparæ Conceptionem à peccati originalis diluuio præseruatam exprimebat. Vnde in officio, quo Immaculata Mariæ Conceptio à Seraphica Familia celebratur, sic dicitur: *Factum est diluuium peccati super omnem terram, opertiquè sunt omnes montes excelsi sanctorum*: *Arca verò Deifera*

ra eleuata est in sublime; & ferebatur super aquas. Secundò columba illa ex arca egrediens Genes.8.nullibiq; neque in luto,cadaueribus,immunditie, aut diluuij aquis,pedem figens,ad Patriarchã,cum ramo virẽtis oliuæ reuertens; Mariam peccati omnis expertẽ, ad Deum cum gratia innocentiæ redeuntem, præsignabat. Tertiò Iobianus ille seruus,qui solus calamitatem,qua omnes Iobi filij perierunt, effugit, Virginem Mariam,communem originalis criminis calamitatem effugientem,designabat. Teste enim Gregorio in primo lib.sup.cap.16.Iob,ruina hæc peccati originalis calamitatem præfigurauit. Quartò,Turris Dauidica, ex qua mille clypei pendebant Cantic.4 Christiferæ celsitudinem, & Dei protectionem, qua ab omni libera fuit contagio, indicabat. Quintò fortis illa Iael tempora Sisaræ clauo confodiens, & insignis Iudith Holofernis caput viriliter amputans,Deiparam Mariam serpentinum caput conterentem præsagiebant.Alia prætereo, quia hæc insigniora sunt. *Genes.8.* *Gregor.* *Cantic.4.*

Ex alijs epithetis Dei Matri in sacra pagina concessis, eius immunitas roboratur. Caput XI.

INfinita prope sunt,eaquè pręclara, quæ de Virgine Matre in sacris literis vtriusque Testamenti prædicãtur. Quia tamen longissimum esset singula persequi, ab hoc immenso labore (etsi non inutili) abstinendum iudico. Vnũ tamen declarare nõ omittam;locũ scilicet Ecclesiast.24.in quo octo de Maria prædi- *Eccl. 24.*

prædicata encomia discimus, quorum singula si pẽsitemus, facilè ex quolibet immunitatem intentam comprobabimus. Huius verò loci hæc sunt verba: *Quasi cedrus exaltata sum in Libano, & quasi cypressus in Monte Sion, quasi palma exaltata sum in Cades, & quasi plãtatio rosæ in Hierico. Quasi oliua speciosa in campis, & quasi platanus exaltata sum iuxta aquas in plateis: sicut cinnamomum, & balsamum aromatizans odorem dedi.* Hæc verò de Maria concinnè enunciari profert Ecclesia, dum in eius festiuitatibus hæc inter alia de ipsa canit. Admittunt Patres, dum his eam compellant nominibus; & ratio dicta, cum ea, quæ per illa declarãtur Mariæ ad amussim conuenire cognoscit. Singula ergo debita ponderatione percurramus.

Primò igitur Maria, quasi *Cedrus Libani* prędicatur, quia sicut cedrus arbores cæteras, celsitudine, rectitudine, bono odore, & incorruptibilitate antecedit, sic Maria creaturas omnes celsitudine superat, quia *exaltata est super choros Angelorum*: rectitudine excedit, quia *sanctior est vniuersis Seraphinis, & cæteris omnibus superis*, vt dixit Ephrem in oratione de laudibus virginis. Bono odore præcellit, quia *nulli culpæ fuit affinis*, vt dixit Germanus Constantinopolit. de adoratione Zonæ cap. 1. incorruptibilitate quoque superior existit, quia *purior solis radijs, & splendoribus* fuit, vt dixit Ephrem citatus. Quomodo ergo cum talibus prærogatiuis, pessimum originale crimen locum habere potuit? Accedit etiam cedros ea innata virtute pollere, vt turpissimos serpentes, spurcissimosquè vermes, longissimè à se abijciant. Vt ergo Maria nostra originalis serpentis, & spurcissimi vermis effugatrix declaretur, quasi *Cedrus libani* prædicatur.

Ephrẽ in orat. de laud. Virg.

German. Constant.

Ad idem quoque valet, quod dicitur: *Quasi cypressus*

ſus in Monte Sion. Primò enim cypreſſus à radice ad ſummitatem recto ſemper ſtipite procedit, nũquam obliqua via progrediens: vnde aliqui cypariſſum à verbo græco vocat, vt Virgilius Aeneid. 3. dicens: *Virg. Aeneid. 3.*

Aereæ quercus & coniferæ cypariſsi.

Hincquè eius maxima clareſcit pulchritudo, de qua Alciatus Emblem. 198. *Alciatus Emb. 198.*

Pulchra coma eſt, pulchro, digeſtæquè ordine frondes.

Secundò cypreſſus rectiſsima arbor cælum vſque pertingens ab omnibus dignoſcitur. Quod Ouidius dixit:

Sidereum grecili ſpectare cacumine cælum.

Tertiò quoque maximè eam illuſtrat, quod D. Ambroſ. in Pſal. 118. ſer. 4. dixerit: *Solam hanc arborem vẽtus nunquam ſuo honore diſpoliat: ſola nunquam veteri exuitur amictu.* Ac etiam quartò quod cypreſſus mortis ſymbolum fuerit, vnde in ſepulchris poni conſueuit, de quo illud: *Amb. ſup. Pſa. 118. ſerm. 4.*

Funeſta eſt arbor procerum monumenta cypreſſus.

Quę quatuor nimis ad propoſitum adaptari poſſunt. Cùm enim Maria cypreſſus ſit; à radice, ideſt, *à ſui Conceptione*, vſque ad ſummitatem, *Aſſumptionem* ſcilicet, ſemper recta via, ideſt nullo peccato deuiante animam, proceſsit: ſed in hac vita perſiſtens cæleſtis vitæ conſortia habuit; & eam nunquam Aquilonaris ventus peccati *ſuo honore* diſpoliauit: ſed ſemper in gratia, & amicitia Dei peregregia viriditate, permanſit integra, adeo vt & in Conceptione etiã arbor funeſta Diabolo, inferis, & peccatis fuerit.

Item tertiò Dominica Virgo palmæ comparatur, dum dicitur: *Quaſi palma exaltata ſum in Cades.* Quod epithetum, myſterium, quod quærimus pulchrè demonſtrat.

monstrat. Palma enim fęlicitatis diurnæ symbolum existit. Vnde Iob 29. ad suam commendandam fælicitatem dicebat: *In nidulo meo moriar, & sicut palma multiplicabo dies.* Merito ergo diuturna illa Dei genitricis fælicitas, quæ nunquam vllius peccati incursu deturbata fuit, palmæ accommodatur. Rursus palma omnimodæ victoriæ effigiem repræsentat: quare Maria congruè satis palma dicitur, cùm nunquam Diaboli, aut peccati ditioni subdita manserit, sed semper victrix, & superior extitit. Ad quod significandum Cantic.7. de ea dicitur: *Statura tua assimilata est palmæ.* Id est, quacunque ex parte te, sponsa, conspicio, tota mihi palma quædam victrix videris. Ad quod accedit, quòd & palmæ folia instar gladij sunt; quo fit, vt eam etiam ob causam conueniat Virgini palmæ nomen, ob multiplicemquè victoriam: omnia namque huius virgineæ palmæ folia, hoc est, opera omnia, instar acutissimi gladij Dæmonem perimebant, vt semper verum esset illud, *ipsa conteret caput tuum.* Insuper tertiò meritò palma Mariam adũbrat, quia *palma*, teste Ambrosio in citatum locum Canti. *virens semper manet, conseruatione, & diuturnitate.* Quod Mariæ nunquam amissam sanctitatem, & gratiam denotat. Accedit quartò, quod *palma est solis amantissima*, vt dixit Plinius lib.17.cap.44. Per hoc verò indicatur inter puras omnes creaturas, Mariam solis iustitię dilectissimam fuisse; ac proinde, cùm amor Dei bonitatem in re producat amata, iuxta Theologicam doctrinam, maxima dona amoris supra creaturas cęteras, in Maria reperta dicemus. Quod verificari nequit, nisi eam peccato omni caruisse asseramus. Hanc verò palmę excellentiam supra arbores cunctas, aliaquè encomia, quę Marię quoque deseruiunt,

Cantic.7.

Plin. lib. 17.c.44.

seruiunt: Vuilleranus, præclarus Poeta, sic cecinit. *Vuilleranus.*

Robur multiplicans, folijs, fructuquè redundans
Arboribus reliquis, quæ dilatantur in imis,
Et facie præstat, signa, & victricia gestat.

Prætereo alia, quæ curiosi inuestigare possint.

Quartò, Maria beatissima Rosa, *seu plantatio rosæ in Hierico*, nominatur. Quo eam nomine, nō solùm monachi, & mulierculæ vocant, vt medicus quidam, quem non nomino, audaciter dixit, sed & sapiētissimi, & prudentissimi viri. Sic etiam nos Carmelitæ *Carmelitæ.* eam compellamus, dum dicimus:

O Maria flos Virginum,
Velut Rosa, velut lilium
Funde preces ad filium, &c.

Ex hoc verò perpulchro Rosæ epitheto apposité, & excellenter Mariæ sanctitudinem cōfirmabimus. Primò enim nihil visui iucundius, olfactui suauius, tactuiquè charius rosa. Existimo, ea est, vt ex Achille *Achilles Tatius.* Tatio desumo: *Terræ ornamentum, plantarū decus, oculus florū, pulchritudo fulgurans, amorē spirans.* Vnde Anacreō *Anacreō* postquam Rosam pulchrifoliam dixit, sic alloquitur:

Rosa, honor, decusquè florum,
Rosa, cura, amorquè veris,
Rosa cœlitum voluptas,
Rosa flos, odorquè Diuùm
Hominum Rosa est voluptas
Decus illa gratiarum,
Rosa opus, laborquè vatum, &c.

Si autē hæc homines de terrea, citoquè transeūte Rosa decernūt, quid de illa in ęternū duratura Rosa, quæ Maria est, affirmabimus? Si Rosa pulchrū, suauēquè spirat odorē, cur Mariā fœtidū, & execrabilē originalis immūditiei odorem aliquādo spirasse credemus?

Nec mysterio carere existimo, quòd non Rosa absolutè, sed *Plantatio Rosæ* in loco, quem versamur, appelletur Maria. Vocatur namque *Plantatio Rosæ*, id est, primô exoriens, pullulansquè rosa. Etsi enim semper Rosa fragrantissimum è se odorem effundat, eius tamen odor, quando recens est, suauiùs afficit nares, iucundiusquè olfactui oblectamentum præstat. Sic Maria semper *Plantatio Rosæ* fuit, quia nunquam suæ sanctitatis, & gratiæ remissum efflauit odorem: sed fragrantissimum, & iucundissimum semper. Poetica fabula hîc congruit, Rosa enim, dicunt, primo mane candida fuit; rubra in meridie; ad vesperamquè viridis. Sic Maria in primo mane conceptus, candidissima, quia sine nigredine peccati prodijt: ad meridiem, cùm Deum hominem concepit, ardore caritatis rubicunda: sed in morte, quę est vespera, nouæ reformationis viriditate pulcherrima. Accinit egregiè Basilius hom. 5. in Exam. affirmans: in primi sui creatione Rosam spinis caruisse. *Rosa*, inquit, *tunc spinis carebat*. De nostra sic Rosa Mariana sentiamus, vt in primo sui conceptu peccati spinis priuatam fuisse putemus, vt semper de illa dicere possimus, quod sit Rosa, seu *lilium inter spinas*.

Basil. ho. 5. in Exã.

Iam quintum Mariæ cognomen est: *Quasi Oliua speciosa*. Est autem Oliua præclarum Marianæ sanctitatis præsagium, propter multa, quæ de ea dicuntur, quæ quasi innata Deigenitrici conueniunt. Primò, quia Olea perpetuò viret, nec decidit eius folium, vt notauit Theodoretus in illud Psalm. 127. *Nouella oliuarum*. Secundò, quia olea vllius alterius arboris insitionem non patitur, vt ex Rabbi Kimhi notauit Delrius 2. part. Adag. p. 121. Tertiò, quia Olea pacis symbolum est: vnde columba illa Genes. 8. à Noe è

Theod. in Psal. 127

Rab. Kimhi.

Delrius.

Genes. 8.

arca missa, oliuæ ramum rediens gestauit, vt pacem terræ præsagiret. Hinc quoque oleum oliuæ germē *asperum nihil admittit*, vt inquit Plutarchus in libello de caussis naturalibus c. 12. Et *ne ictum quidem edit sonum*, vt Plato in Theæteto dixit: quare homines placido, & leni ingenio, *oleo tranquilliores* vocamus. Quartò præterea, quia non modò oleum, quod est fructus oleæ, nitorem iugiter seruat, sed & alia nitidat, splēdescere faciens; vnde pro cutis splendore apud Plautum in Truculento sumitur. Plutarch. Plato. Plautus.

Feruide vt tota floret, vt oleum nitidè nitet.

Quintò denique oliua perpetuæ sanctitatis symbolū est: ea enim est huius ligni natura, vt nec caries, nec tempestas, aut vetustas labefactet. Vnde duo sanctissimi Patres, Elias noster, & Enoch (quos Tertullianus *æternitatis candidatos* appellauit) dicuntur Apoc. 11. *duæ oliuæ*. Ex his verò oliuæ excellentijs, dignissimam Christiferæ Matris puritatem inferemus. Si enim oliua est, perpetuò virens iustificante gratia, & ab ea nunquam decidens æstimetur: sed tota gratiosa cùm sit, nihil quod gratiam euertat, in ipsa pensitemus. Ast semper Deo pacifica putetur, nullumquè per originale crimen Deo bellum gessisse. Quin sicut eius filius *oleum effusum* est per merita nitidans cūcta, sic & Mariæ olei splendorem non negantes, perpetuam, & illibatam à Conceptione sanctitatem conseruasse tueamur. Apoc. 11.

Sextò quoque Augustissima Maria *Platanus exaltata iuxta aquas* dicitur. In quo intentum nostrum dilucidè demonstratur, Platanus enim nobilissima arbor est, extensæ nimis, & eximiæ vmbræ (quàm præstat) gratia, de quo Petronius Arbiter: Petronius Arbiter.

Nobilis æstiuas Platanus diffuderat vmbras.

Cicero 2. de Oratore. Et Cicero 2. de Oratore: *Platanus ad opacandum locũ patulis diffusa ramis.* Est autem Platani tegumẽtum celeberrimum, in æstu enim sic soli obuium se præstat, vt nullatenus per eius folia transire permittat. In hieme verò sic se gerit, vt rigidum ventum impediat, & solem terram vsque venire sinat. Ob hoc fortè antiquis æstimabilis nimis hæc arbor fuit, ita vt Plinio teste lib. 12. cap. 1. rigaretur vino. *Plin. lib. 12. c. 1.* Iure ergo Maria Platanus dicitur, quæ solis iustitiæ rigorem erga creaturas, sui patrocinij fauore mitigat, & defendit, quod sciens Ecclesia sic canit: *Ecclesia in Hymno.*

Mala nostra pelle,
Bona cuncta posce.

Ex hac quoque Platani appellatione Mariæ, sanctitatem plenissimam cõprobabimus Si enim ipsa hominum patrocinium, protectionemquè suscipit, peccatorumquè causas apud Deum defendit: meritò ergo illam omni labe caruisse peccati prædicabimus. Hanc verò illationem ex eo efficacem puto, quia simili argumentationis modo vsus est Paul. ad Heb. 7. *Ad Hebr. 7.* ad Christi sanctitatem comprobãdum: *semper,* inquit, *viuens ad interpellandum pro nobis.* Cuius rationem postea subiũgit, dicens: *Talis enim decebat, vt nobis esset Pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus.* Ac si diceret, Christi munus est pro peccatoribus exorare, illisquè patrociniũ ferre: oportet ergo nullum ipsum contraxisse peccatum. Similiter pro Maria argumentari possumus. Ipsa semper protectrix, & adiutrix nostra est apud Deum: oportet ergo omni genere peccati immunem extitisse, aliàs daremus argumentum Pauli inefficaciter probare. Quòd si discrimen inter Christum, & Mariam constituas, quòd ille Deus sit, Maria verò humani generis solùm filia, ideo-

ideoquè hic Platanus *iuxta aquas* nuncupetur, quia aquæ in sacræ Scripturæ sensu populos, seu homines significant. Discrimen admitto: sed hinc infero, Christo per naturã, Mariæ verò per gratiam hoc priuilegium conuenire. Nec notare prætermittam, quod docti quidam aduerterunt, Platanum sic iuxta aquarum fluenta oriri, succrescereque, vt tamen nullatenus in folijs vel leuem guttam aquæ admittat, sed globi instar conglomerata dilabatur. Sic ergo Mariæ nostræ priuilegium hoc sentiamus, Maria iuxta aquas generis humani peccati labe coinquinati, fuit exorta: nullam tamen, neque minimam aquæ guttulam, idest, peccati maculam, in se consistentem admisit, sed foris fortiter propulsauit.

Duo tandem posteriora, quæ de Maria nostra, sapiens Ecclesiasticus cognomina protulit, hæc sunt: *Cinnamomum, & Balsamum aromatizans.* Ex quibus etiam pulchrè Mariam Immaculatissimam fuisse comprobabimus. De Cinnamomo namque mira scribit Plinius lib. 12. capit. 19. In primis in hac arbore singularem illam, totoquè orbe celeberrimam Phænicem auem, nidum sibi constituere adstruit. Insuper Vespasianum Imperatorem, coronam auream Cinnamomo plenam pacis Deæ dicasse, capitiquè imposuisse, dicit. Adde etiam, huius arboris ramos non nisi sacerdotis manibus secari posse, ex quibus partem vnam Dijs, duas verò alias sacerdoti, & populo, offerri solitas esse, inquit ipse Plinius. Quæ singula singulariter, & mirè Marianam puritatem commendant: Si enim in ea, cùm Cinnamomum sit, auis illa vnica, filius scilicet æterni Patris, nidum, vt moraretur, fecit: quis in ea, aut per instãs, Diabolicũ accipitrem, & vulturem habitationem fecisse velit?

Ecclesiasti.

Plin. lib. 12. c. 19.

Quæ enim participatio Christi ad Belial, aut quæ cõuentio lucis ad tenebras? Si solùm Deæ pacis dicatam hanc arborem noscimus, cur vnquam inter eam, & Deum dissidium, & certamen fuisse admittemus? Si denique arboris huius scissæ prima pars Dijs, vt gratissima, offerebatur, cur prima pars Mariæ (Conceptionem dico) Diabolo dicata esse dicetur? Quod fateri necesse est; si illam originali crimine infectam esse dixerimus. Addam libenter, quæ ex Gregorio Nisseno attulit Delrius in cap. 4. Cantic. sect. 1. asserere aliquos Cinnamomum naturam talem habere, quæ *perimat genita ex aliqua corruptione*. Quantò magis si Maria Cinnamomum est, peccati corruptionem in se perimet?

Gregor. Nissen. Delrius.

Redolet iam vltimum Marianum cognomen, *balsamum aromatizans*, adeoquè suaui odore piorum afficit nares, vt inde nihil nisi aromaticum, nihil nisi odoriferum, nihil nisi olfactui suaue, Mariam redolere putemus. Si nullus vnquam Balsamum fœtidum, fœtoreuè, aut malo odore affectum æstimauit, de quo Virgilius 2. Georgic.

Virgil. 2. Georgic.

Quid tibi odorato referam sudantia ligno
Balsamaquè, & baccas semper frondentis Acanthi?

Cur & minus de Maria sentiemus? Si autem illam peccati originalis fœditate, vel pro indiuiso instanti intinctam esse volumus, ab ea Deum faciem suam, vt à pessimum pro tunc odorem emittente, auertisse fatebimur, atque ita *Balsamum aromatizans* non erit. Accedit secundò, quòd cùm balsamum à corruptione preseruet, Maria, quę Balsamum est, melius multò à criminis corruptela libera extabit. Insuper tertiò, quòd de Opobalsamo, idest balsami succo (græcè enim *opos* succum significat) plures docent, intentũ

corro-

corroborat; asserunt namque ipsius summam probationem esse, vt etiam in veste cadens maculas non efficiat. Vt ergo hæc congruenter, aptè, & commodè de Deipara prędicentur, fateamur obsecro, nullas Marię humanam naturam peccati sordidas maculas vnquam contraxisse.

Ex verbis Angelicis ad Mariam Luc. 1. eius immunitas ab originali maximè confirmatur. Caput XII.

Luc. 1.

LOngè, latequè ex sacrę Scripturę veteris testimonijs assumptum non inefficaciter collegi, vt inde verificari possit, quod semel dixi, veritatem, quam probare assumpsi, ab ipso mundi exordio indicatã fuisse. Iam verò ex nouo testamento locum vnum selegi, qui vnus pro mille sufficiat, vt propositam veritatem corroboret, is autem ex Angeli verbis Mariam Virginem salutantis est depromptus. *Ingressus Angelus ad eam* (ait sacer textus) dixit: *Aue gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus*; ex his ergo verbis, eadem Deigenitrice faciente, eius sanctimoniam, & originalis culpæ carentiam dilucidare conabor. Quòd ante me pręclari Theologi fecerunt, pręsertim Gregorius Valentinus in 3. part. disp. 2. q. 1. puncto 2. & ante illum Franciscus Turrianus, in epist. ad Iacobum Amiotum. Quin adeò efficax testimonium hoc ad hanc veritatem comprobandam doctis quibusdam Theologis reputatum fuit, vt hoc anno, me pręsente in isto Almo Complutẽsi Lycęo, his verbis eam publicè defensarint: *Quam veritatem* (scilicet immunitatem Marię ab originali) *ingenti*

Valencia. Turrian.

Ecclesiæ plausu conclamatam, omnes firmant, & protestantur fideles si intentione minimè intorta, oratione Angelica eam salutantes, Aue gratia plena, iterum resonent, & sæpius. Hæc pij, & docti Theologi.

Nos iam singula salutationis Angelicæ verba pōderemus. Et primò illud *Aue* ponderatione dignum est. Nullus enim (quod sciam) ante Virginem Beatissimam simili salutatione decoratus fuit. Rex quidem

Neem 2. Artaxerxes à salutātibus sic compellatus fuit Neem.

2. Reg. 16 2, *Rex in æternum viue.* Absalon 2. Reg. 16. salutatur sic:

Ruth 3. *Salue Rex.* Ruth quoque cap. 3. hoc modo: *Benedicat tibi Dominus.* Et Tobias, cap. 5. *Gaudium tibi sit, ò senex.*

Tobias, cap. 5. Cæterum Maria hoc Angelico salutationis decoratur modo, *Aue Maria.* Quod fortè Origenes, & Ambrosius in hunc locum indicarunt, dum hanc salutationem *Benedictionis nouam formulam* appellant. Sed cur, obsecro, Maria compellatur *Aue*? Vt ostendatur certè, *Væ*, & calamitatem Euę superbia introductam à Virgine penitus abfuisse. *Aue* namque Euæ no-

Ecclesia. men mutatum sonat, quod indicat Ecclesia dum canit:

Sumens illud Aue
Gabrielis ore,
Funda nos in pace
Mutans Euæ nomen.

Rursus, vt egregius Augustiniani ordinis Theo-

Aegidius logus Aegidius hic notauit, *Aue* deriuatur ab *A*, quod est *Sine*, & ab *Væ*, quod est interiectio dolentis propter aliquod malum, & miseriam. Vt ergo Angelus significaret nullum, nec minimum originale, aut actuale peccatum fuisse in Maria, *Aue* dixit, idest (vt non ignobilis huius loci commentator dixit) *Aue ob omni, vel tenuissimo peccato originali, etiam prorsus immunis.*

Aue

Aue tota pulchra, tota immaculata, tota gratia plena.

Expendam secundô verba, *Gratia plena.* Quæ priuilegium hoc immunitatis ab originali Mariæ non defuisse, verê exprimunt. Quod multipliciter ostendam, primô quidem ex ipsis verbis. Si enim Angelus aliquibus eam verbis ab omni tam actuali, quâm originali crimine exemptam esse, voluisset declarare, nullis id melius, quam his, *Gratia plena*, assequi posset. Tum, quia participium Græcum, quod, *Gratia plena*, interpres vulgatus transfert, sine aliquo præuio articulo positum est, quod insolitum apud Græcos esse, notauit Turrianus iam allatus. Ex quo proculdubio manifestê liquet insolitam esse gratiæ plenitudinem Mariæ concessam, & his verbis explicatam. Tum id constat ex energica vi verbi, *Gratia plena*, quod idem sonat, ac *Gratia imbuta.* Vnde Pagninus sic vertit: *Gratificata*, idest, plenissimê Dei gratia decorata, & insignita. Quod de se, numquam sanctissimam Matrem gratia Dei orbatam extitisse, manifestat. Accedit etiam, quôd etsi aliqui in sacris literis pleni gratia, aut Spiritu sancto nominentur, vt Stephanus Act. 6. & 7. Paul. Actor. 9. Ioannes, Zacharias, & Elisabetha, cap. 1. Lucæ: ex doctrina tamen egregij Aquinatis Doctoris 3. part. quæst. 7. artic. 10. plenitudo gratiæ sanctorum ex munere, & officio, ad quod electi sunt, mensurari debet, sic enim de Stephano dicit, quôd esset *plenus gratia, quia habebat gratiam sufficientem adhoc, quòd esset idoneus minister, & testis Dei.* Plenitudo ergo sanctissimæ Matris ex eius altissima dignitate pensitari debet. Cûm igitur Mariana Maternitas omnem quamcumque hominibus possibilem dignitatem exsuperet: plenitudo etiam gratiæ ipsius, omnem puro Adę filio communicabilem dignitatem excedet, atq; ita priuilegium immunitatis ab

Turrian.

Acto. 6. & 7. Act 9. Luc. 1. S. Tho. 3. p. q. 7. ar. 10.

originali clauderet. Hanc igitur gratiæ plenitudinem Angelus expressit, dum dixit: *Aue gratia plena.* Vnde Angelicus Thomas 3. part. quæst. 30. art. 4. inquit: *In hac salutatione præmisit Angelus idoneitatem Virginis ad conceptum, dicens: Gratia plena.*

Idē 3. p. q. 30. art. 4.

Secundò quoque ex his Angelicis sermonibus propositam nobis veritatem elici, mihi persuasum est, nam ex Patribus plures ex illis similem argumentationem effecere. Alij clarè immunitatem ab originali Mariæ concedentes, alij verò eam plenitudinem gratiæ ipsi tribuentes, vt facili inde coniectura conijci liceat, nostræ sententiæ adstipulatores se gerere. Ex prioribus erit primus sancti Iacobi Zebedæi sanctus discipulus, & martyr Thesiphon, in cuius libro abhinc viginti annos in sacro Granatensi monte (vulgo *Valparaiso*) reperto, non solùm veritatē de immunitate Virginis ab originali, quam probamus, declaratam videmus, sed (quod ad propositum nostrū) hæc verba, si Arabica in Latina vertas, inuenimus: *Non diceret Angelus Virgini: Aue gratia plena, si peccatum originale contraxisset.* De quorum verborum, librorūque authoritate, quia contrarijs nostris magnum facescet negotium, inferiùs constabit. Accedat secundus Cyprianus, lib. de Christi Natiuitate dicens: *Incendium originale in Mariæ Conceptione extinctum est.* Cuius rationem postea, quasi subdens ait: *Vnde & matri plenitudo gratiæ debebatur, &c.* Quibus verbis ad illa Angeli, *Aue gratia plena*, allusionem fieri non dubites. Tertius est Augustinus, vt fertur serm. 11. in natali Domini, sic dicens: *Cùm dixit Angelus, Aue gratia plena, ostendit ex integro iram exclusam primæ sententiæ, & plenam benedictionis gratiam restitutam.* Quibus similia verba in Fulgentio Augustini discipulo in sermone

Thesiphō. Cyprian. August. Fulgētius

de

de laudibus Virginis reperio. Sit quartus Angelicus Doctor Sanctus Thomas, qui quamuis ab aduersarijs nostris, omnino nobis contrarius reputetur, in huius tamen Angelicæ salutationis expositione, existimans fortè ad rectam intelligentiam eius necessarium, hæc dixit de Maria: *Purissima fuit, quantum ad omnem culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit.* Habes iam è patribus plures, qui ex Angelico sermone, *Aue gratia plena*, nostrā docuere sententiam, ita clarè, vt clarius nihil desiderem. Nec mirum hos Patres verba, *Gratia plena*, ad immunitatem, etiam ab originali extēdisse, quia, vt dixit Antonin. 4. part. tit. 15. cap. 16. *Cùm Dominus in priuilegio suo, quod ei mittit per Angelum, dicat, Gratia plena, nullam specificando, erit pro omnibus interpretandum.* Quod etiam significauit Athanasius in Euangelium de Incarnat. affirmans, *hanc gratiæ plenitudinem non esse temporariam, sed per omnia tempora.* *S. Thom.*

Alij verò Patres, qui ex his verbis, *Gratia plena*, plenitudinem omnem gratiarū, & donorum, & (vt uno verbo dicam) totius gratiæ farraginem, & supellectilem Mariæ concessam esse fatentur, plurimi sunt. Specialiter Athanasius in sermone de Deipara sic loquitur: *Factum est, vt gratia plena appellata sis, vt posses, quæ omni gratia abundares.* Et inferius: *Spiritus sanctus in Virgine descendit cum omnibus virtutibus essentialibus induens eam gratia, vt in omnibus gratiosa esset, atque idcirco Gratia plena cognominata est, eò quòd ab impletione Spiritus sancti omnibus gratijs abūdaret.* Deinde Petrus Chrysologus, seu Rauennas in serm. 2. de Annuntiatione: *Gratia plena*, inquit, *quia in alijs gratia, in te tota gratiæ pariter veniet plenitudo.* Et serm. 3. *Gratia plena, quia singulis gratia, sed est largita per partes, Mariæ verò simul se tota dedit gra-* *Athanasius.* *Pet. Chrysologus.* *Idem sermo. 3.*

Sophronius in Epist.de Assump. Mariæ ad Paulam.

Beda.

tiæ plenitudo, omnes de plenitudine eius accepimus. Sophronius quoque in Epistola de Assumptione Mariæ ad Paulam, & Eustochium: *Etsi in sanctis Patribus, & Prophetis gratia fuisse creditur, non tamen eatenus plena: in Maria verò totius gratiæ, quæ in Christo est, plenitudo venit, quamquam aliter.* Beda item: *Bene gratia plena, quæ nimirum gratiam, quam nulla alia meruerat, assequitur.*

Thomas Beauxamis 1.to. Euangel. harm.

Nec desunt etiam grauissimi huius loci expositores, qui ita hæc Angeli verba intelligenda esse censeant, & præter adductos, celeberrimum, & sapientissimum Carmelitam Thomã Beauxamis nõ omittam, qui tom. 1. Euãgelicæ Harmoniæ eruditè sic dixit: *Non sine gratia fuit Rebecca, Rachel, Delbora, Susanna, Iudith, vt illis conferrentur insolita beneficia, quantò magis Maria plena gratia erat, vt nobis Deum, & Redemptorem pareret? sed & Apostoli repleti sunt Spiritu sancto, & Stephanus plenus fuisse gratia, & fortitudine legitur, quantò plenior Virgo? Nec id quidẽ ei plenitudini, quæ in Christo est, præiudicium facit. Nam & in ipso omnem diuinitatis plenitudinẽ corporaliter inhabitasse, & non ad mensuram datum esse spiritũ, & plenitudinem omnem effusam esse credimus: non autẽ pari gradu Mariam accepisse, sed quantũ electa creatura præter vnionem cum Deo hypostaticam capax esse potest.* Hæc grauissimus Theologus, vt Mariæ dicta verba: *Gratia plena*, rectè exponerentur, dicenda esse putauit.

Bellarm.

Insuper Illustrissimus Bellarminus in compendio Doctrinæ Christianæ iussu Clement. 8. edito, explicans cap. 5. hæc verba, *Gratia plena*, dicit intelligenda esse, quia *Maria non habuit maculam originalis, aut actualis peccati.* A quo non procul abest insignis ille Poeta Vidas in hymno ad Mariam:

Vidas.

Salue sancta parens, eadem salue innuba Virgo,
Regia progenies, genus alto à sanguine Iudæ,

Cui pater omnipotens pleno se numine fudit,
Gratiaquè accepta matres super extulit omnes.

Iam illud, *Dominus tecum*, expendamus. Quod mihi sonat idẽ, quod numquã à te Deus discessit, in te, & operibus, & actibus tuis, *Dominus tecũ*. Quando mortua, quando viuens, quando nata, quando cõcepta, *Dominus tecũ*: vel, vt inquit August. serm. 2. de Annũt. *Tecũ Dominus in corde, tecũ in ventre, tecũ in vtero, tecũ in auxilio.* Idest, numquã sine illo fuisti, nec leuiter ab eo per quodcumque crimen actuale, vel originale abscessisti. Vnde Franco Abbas tom. 6. de gratia sic scribit: *Dominus tecum est, ò Virgo, non generali tantùm benedictionis gratia, qua cum cæteris sanctis est, sed & singularis prærogatiua gratiæ.* Quæ mihi hanc singularem immunitatis ab originali gratiam subindicant. *August. serm. 2. de Annunt.* *Franc. to. 6. de gratia.*

Vnde superaddit Angelus, *Benedicta tu in mulieribus.* Ex quibus plusquã clarè nostrũ adstruã intẽtum. Primò, quia ita Patres aliqui ea intelligere vidẽtur: Sophronius nãque in Epistola ad Paulã iã adducta: *Benedicta*, inquit, *tu in mulieribus, idest, plus benedicta, quã omnes mulieres, ac per hoc quidquid maledictionis infusum est per Euam, totum abstulit benedictio Mariæ.* Ecce Marianũ priuilegium immunitatis ab originali ex his verbis: *Benedicta tu in mulieribus*, deductũ. Cui accinit perdoctus Idiota, qui in lib. Contẽpla. de Virgine Maria c. 6. postquã illi, *ab originalis labe præseruationẽ*, cõcessit, sic exclamat, *ò superbenedicta Virgo Maria*, idest, in eo benedicta, quia originale crimen numquã admisisti. Nec grauetur lector impij hominis pia verba legere. Lutherus hic est à Canisio lib 1. capit. 8. relatus, qui postquam clarè Mariam originalis criminis expertem constituit, prosequitur, dicens: *Hoc sibi volunt verba illa, quæ Angelus Gabriel ad eam dicebat: Benedicta tu in mulieribus. Non enim ad eam dici* *Sophronius.* *Idiota lib. Cõtempl. cap. 6.* *Lutherus.* *Canisius lib. 1. c. 8.*

 poßet:

posset: Benedicta tu, si aliquando maledictioni obnoxia fuisset. Ecce asinam Balaam loquentem, miraquè proferentem audimus. Vtinam Catholici aliqui, in hoc, Lutheri sectatores essent. Secundò quoque intentam veritatē ex his Angelicis verbis desumi, mihi ratum est: quomodo enim Maria *inter omnes mulieres benedicta* dicitur, si aliqua mulier, Eua scilicet, non in originali crimine fuit concepta, Maria verò hac infami macula fuit affecta? Ratio non capit. Accedit tertiò, quòd benedictio Dei in sacris literis à peccato liberatio dicatur: vnde Isai. 27. apud 70. Interpretes sic legitur. *Hæc est benedictio Iacob, cùm abstulero eius peccatum.* Benedicta ergo Maria dicitur, quia omni crimine penitus fuit orbata.

Isai. 27. Septuaginta.

Ecclesiæ, Pontificum, & Conciliorum authoritatibus nostra roboratur sententia. Cap. XIII.

HVcusque iam (vtiliter vtinam) propositum Thema de Immaculata Virginis Conceptione, sacræ Paginæ testimonijs comprobaui. Et ne eorum authoritas, quasi parum conducens ad intentum illudatur, ex eo quod maiori ex parte in sensu tantùm mystico, nostro deseruiat proposito. Aduertat lector, quòd quamuis ex multiplici sensu sacræ Scripturæ literalis præcipuè, ad conuincendas veritates Theologicas, conclusionesquè probandas, efficacissimus sit: nihilominus non ideo sensus mysticus, quicumquè ille sit, quasi inefficax, & inualidus reijciendus erit. Quod sic probatur primò, nam sacri Euangelistæ, & Apostoli, sæpius in suis ratiocinationibus eo

vsi sunt, vt patet Matth. 2. vbi illud Oseæ 11. *Ex Aegypto vocaui filium meum*, quod de populo Israelitico primó literaliter fuit prophetatum, de Christó Domino Euangelista dixit. Similiter Ioan capit. 19. de ipso Christo, inquit: *Facta sunt hæc, vt scriptura impleretur, Os non comminuetis ex eo.* Cûm tamen hæc verba literaliter de agno Paschali dicta sint Exod. 12. Præterea illud Deuteronom. 23. *Non alligabis os boui trituranti*, in mystico sensu explanat Paul. 1. ad Corinth. 9. ergo sensus spiritualis non est inutilis ad arguendum.

Matth. 2
Oseæ. 11.
Ioan. 19.
Exod. 12
Deut. 23
1. Cor. 9.

Secundò, & mihi efficacissimê, nam sensus spiritualis, seu mysticus, verê est, sicut & literalis, intentus â Spiritu sancto, in hoc enim ab eo, qui est secūdûm accommodationē tātûm, secernitur. Quid ergo prohibet, quominus ex illo, quando nobis innotuerit, efficax argumentum ad probandas veritates Theologicas desumatur? Sicut ergo, quando literalis nobis constat, efficaciter ad arguendum deseruit, sic etiam cûm mysticus notus fuerit, ad idem munus vtilis reputabitur. Fateor equidē hoc discrimèn inter vtrumque sensum, literalem, & mysticum versari, quôd cûm ille per voces exprimatur, faciliûs nobis innotescit: iste verô, cûm non per voces, sed per res significatas immediatê indicetur, non sic facilê nobis constare poterit. Constabit tamen nobis alicuius loci spiritualis sensus, si vel ipse sermonis contextus, id requirat, vel aliqui Patres, vel etiam Theologi illum sic intellexerint: tunc enim ex eo probabile argumentum ad probandam quamcumque veritatem elici potest. Cum ergo aliqua testimonia sacræ Scripturæ in sensu spirituali, ad nostram veritatem confirmandam sint adducta, & aliquorum Patrum, vel Theologorum authoritate firmata, non exinde vt inutilia abijci debēt, quin potiûs tantô maiori reuerentia habenda, quantô

constat

constat spiritualem sensum literali antecedere. Quòd si adhuc non omnia concludere aliquis tergiuersetur, aduertat hic Aristotelicum proloquium 1. Topic. & Ethic. cap. 3. *Non est bene instructi Philosophi in omni aequalem quaerere certitudinem.*

Aristo. 1. Topic. & Ethic. 3.

Sed age iam ex Ecclesiae, summorum Pontificum, Conciliorumquê authoritate nostrum roboremus assertum. Incredibile namque esset, veritatem toties in sacra Scriptura repetitam, millies â Patribus commendatam, & populi Christiani consensu receptam, ab Ecclesia non approbari. Et vt semel pro semper dicam, dum eam ex Ecclesiae, Conciliorum, & Pontificum testimonijs confirmo, animus non est, oppositam sententiam, vel leuiter damnare, aliquauê censura irretire. Sed tantûm intendo, sententiam, quam tueor, non modò probabilissimam, sed nimis quoque credibilem, veram, magnaquê veneratione dignam, ostendere; vtpote, cui Ecclesia nimis in suis definitionibus fauit.

Et vt nihil intactum relinquam, pro nostrae confirmatione sententiae, Apostolorum decretum in Hierosolymitano Concilio, dum adhuc virgo superstes esset, habito, desiderabit aliquis. Huius autem decreti haec feruntur verba: *Illa Virgo, illa Maria, illa sancta, in instanti suae Conceptionis fuit ab originali peccato praeseruata, & ab omni culpa immunis, & qui non ita senserit, salutem non consequetur aeternam.* Accepi haec ex erudito libello, quem Doctor Gundisaluus Luzero, Canonicus, & Primarius Theologiae Granatēsis Professor, pro immaculatae Mariae Conceptione, piè doctequê conscripsit. Hispanê ab eo sunt relata, â me autem in Latinum conuersa. Ea verô accepit ipse ex sanctis Cecilio, & Thesiphōte Iacobi Zebedaei discipulis, in libro nouiter anno 1595. cûm aliquot sanctorum reliquijs apud Granatam reperto. In

Concil. Hierosol.

Gundis. Luzer.

Cecili. & Thesiph.

hoc

hoc ergo libro Arabicis priùs conſcripto caracteribus, poſtea verò in commune Idioma translato, & dictorum Patrum, & prædicti decreti, verba referũtur. Fateor equidem incertam adhuc horum librorũ doctrinam authoritatẽ habere, ſub dubiaquè, & ancipiti quæſtione eorum veritatem ſtare. Ideò quãuis aliquibus obiectionibus, quę in contrarium opponuntur, ſatisfieri poſſet; quia tamen curſu temporis, quid de iſtis ſentiendum ſit libris, clariùs innoteſcet, ſingulari maximè prouidentia Illuſtriſsimi Hiſpalenſis Archiepiſcopi, Domini Petri de Caſtro & Quiñones, qui in horum librorũ elucidatione feruidiſsimè, pijſsimequè inſudauit, pronunc non nimis horũ Patrũ, & Concilij authoritati fidentes ad alia properemus. Si tamen aliquis illis adhærere velit, dictũ Gundiſaluũ Luzerũ conſulat, & inter alios, patronos habebit, & iuriſtarum regulam, quæ adſtruit, quòd *quiſque creditur bonus, dum non probatur eſse malus*, & ſapientiſsimum, Reuerendiſsimumquè Epiſcopũ Soſa, qui horum librorum authoritati, cum alijs à Catholico noſtro Rege, in Matritenſi Curia congregatis, ſubſcripſit, vt teſtatur ipſe in Epiſtola ad Illuſtriſsimum Cardinalem, Toletanumquè Antiſtitem D. Bernardum de Roxas, qui vnus pro mille ſufficiet.

D. Pet. de Caſtro & Quiñones

Gundiſaluus Luzerus.

Epiſ. Soſ.

Alia iam conſulentes Cõcilia, nec leuiter, nec digito ſolùm, in illis noſtram videbimus indicatam ſententiam. Et vt à prioribus greſſum capiamus de tertia generali Synodo referri ſolet, in ipſa Deiparam ſanctiſsimam *Immaculatam*, nuncupatam eſſe. Et quã uis hoc verbum in ipſa non aduerterim, Photius tamen Conſtantinopolitanus Patriarcha, in Epiſtola de ſeptẽ Synodis ad Bulgarię Principẽ miſſa, dũ acta ipſius tertię Synodi, quæ fuit Epheſina, & ſub noſtro Alc-

Photius Conſtantino. Patriarcha in Epiſto. de ſeptem Synodis.

Alexandrino Cyrillo celebrata, hæc tradit: *Declaratum est immaculatam eius, semperquè Virginem Matrem, Deigenitricem appellandam esse.* Insuper in sexta generali Synodo, eodem titulo *Immaculata* insignitur Maria, & in epistola Sophronij expressê dicitur Mariam *ab omni contagione, seu labe liberam* fuisse: ibi autem sermonem esse de præseruatione etiam â peccato originali, tradit Marginator dicẽs: *Nota de puritate Cõceptionis Beatæ Mariæ,* vt rectê affert, & ponderat Carthagena hom. 19. In septima etiam Synodo, quæ fuit secunda Niceæ act. 3. sic habetur: *Veneramur etiam, & adoramus imaginem Deiparæ, & Dominæ nostræ, irreprehensibilis, immaculatæ* &c. De quodam etiam Francofordiensi Concilio in epistola ad Episcopos Hispaniæ fertur, Deiparam Virginem appellasse *immaculatam, prorsusquè puram.* Hæc non vidi, alia tamen efficaciora fortè reperi, videlicet Christum factum fuisse hominem *de meliori terra, etiam animata, & immaculata, quàm Adam.* Ex quibus elicitur clar Deiparam Sanctissimam originali crimine caruisse. Si enim (vt iam semel dixi) ex terra benedicta, nullaquê maledictione affecta, primus Adam natus est: cur terram Marianam, ex qua secundus Adam Christus natus est, quæ teste Franco fordiensi Synodo *melior, & immaculata est,* maledictione originali affectam fuisse dicemus?

6. Synod.
Epist. Sophronij.
Carthag. hom. 19.
7. Synod. act. 3.
Con. Francoford. in Epist. ad Epis. Hispan.

Maximê tamen ex his Concilijs ponderari potest, quôd in illis vno ore â Patribus Maria *Immaculata* compelletur. Ex quo facili deductione eius omnimodam puritatem elicere pijs Theologis licebit. Primô quidem, quia si vim negationis, quæ per nomen *Immaculata* significatur, rectê pensitemus, inuenietur certê ad omnem temporis differentiam extendendam fore: negatio enim illa, *in,* vim vniuersalis habet, ac si doceat nullam prorsus maculam, neque actualem, neque originalem

lem Deiparam habuisse. Secundô, quia fæmina corru pta semel nō potest inposterum *incorrupta* nuncupari: si ergo Sanctissima fæmina Maria aliquando originalem maculam fuit perpessa, nequibit in posterum *Immaculata* vocari. Quomodo ergo Concilia prædicta (prætereo nunc Patres de quibus postea) eam *Immaculatam* vocant? Nec silentio inuoluere æquum est verbum illud *irreprehensibilis*, quo septima generalis Synodus piê Mariam compellat: si enim originale contagium admisisset, cûm per illud Deum offensum, iratum, & inimicum haberet, non esset omnino *irreprehensibilis* vocanda. Vt ergo rectê, piê, & prudenter, hoc nomine â Patribus grauissimi Concilij, appellatam esse dicamus asserere oportet omne criminis contagium radicale, vel actuale, penitus à se abdicasse. *Synod.7.*

Nec præterire possum Concilij Cantuariensis decretum a Baccone nostro lib.3. quodlibetorum q.13. relatum per hæc verba: *Quia inter omnes sanctos memoria* Bea*tissimæ Virginis, & Matris Domini, eò frequentius agitur, atque festiuius, quò maiorem gratiam apud Deum, qui eius Conceptionem prædestinatam, ad Vnigeniti sui temporalem originem veraciter ordinauit*. Vbi cûm Virginis Conceptionem prædestinatam, & ordinatam dicat â Deo, manifestê supponit eam Sāctam, & Immaculatam extitisse. Omitto etiam Oxoniense Concilium ann. 1200. celebratum, vbi can.1. inter festa celebranda *Festum Cōceptionis Beatæ Mariæ* reponitur, quo Anglici Theologi, & Patres qualem, ac quantam in Dei Matrem pro tunc temporis deuotionem haberent, maximê subindicant. *Con. Cā.* *Baceo. in quodlib. quest. 13* *Cō. Oxo.*

Accedim⁹ iam ad posteriora Cōcilia, ê quib⁹ Basiliense, ê plurimis orbis Christiani partib⁹ cōgregatū, post varios super hac re inter Doctores cōgressus scholasticos

 habi-

habitos, & cũm rationum monumenta vtrimque ponderata essent, totus ille doctissimorum hominum cœtus, in hunc modum ann. Domini 1439. in sessione 36
Cõ. Basi. eiusdem Synodi, sic loquitur: *Nos diligenter inspectis authoritatibus, quæ iam à pluribus annis in publicis relationibus ex parte vtriusque doctrinæ coram hac sancta Synodo allegatæ sunt, alijsquè plurimis super hac re visis, & matura consideratione pensatis, doctrinam illam asserentem, gloriosam Virginem Dei genitricem Mariam (præueniente & operante Diuini numinis gratia singulari) nunquam actualiter subiacuisse originali peccato, sed immunem semper fuisse ab omni originali & actuali culpa: sanctamquè & immaculatam, tanquam piam, & consonam cultui Ecclesiastico, Fidei Catholicæ, rectèquè rationi, & Sacræ Scripturæ ab omnibus Catholicis approbandam fore, tenendam, & amplectendam definimus, & declaramus; nulliquè de cætero licitum esse in contrarium prædicare, seu docere.* Hæc sola sufficerent verba ad nostram fulciendam sententiam. Et si enim Fidei assensum non mereantur, quia Concilium hoc, quantũ ad hoc decretum Romanæ Ecclesiæ calculum nondũ meruit, quia sessione 34. verum Papam Eugenium deposuerat, aliumqué de nouo elegerat: vnde quantum ad sessionem 36. in qua est hoc decretum, â Christi Vicario non est approbatum Magnum tamen authoritatis robur apud Sapientes habere debet, cûm constet à pluribus, & selectissimis variarum nationum Episcopis, & Theologis esse profectum. Quis autem tot, & tam grauissimis Patribus opponere se audeat? Accedit etiã Synodum hanc Basiliensem â multis Prouincijs receptam esse, nec â Sede Apostolica reiectam omnino, vnde quoad pręsens decretum, etsi non fidei authoritatem, maximam tamen reuerentiam merentur.

Grauißimê quoque Tridentina OEcumenica Synodus in seßione quinta, & decreto de peccato originali ann. 1546. Immaculatæ Virginis Conceptioni adstipulatur, & fauet. Sic autem loquitur Concilium: *Declarat tamẽ hæc ipsa sancta Synodus non esse suæ intentionis comprehendere in hoc decreto, vbi de peccato originali agitur, Beatam, & Immaculatam Virginem Mariam Deigenitricem, sed obseruandas eße Constitutiones fælicis recordationis Sixti Papæ 4. sub pœnis in eius constitutionibus contentis, quas innouat.* Mirificê certê, & multiphariàm sententiæ, quam tuemur, patrocinatur Concilium. Primô quidem, dum Sanctißimam Deigenitricem *Immaculatam* nominat, & antiquiora æmulatur Concilia, vt vidimus. Secundô, quia licet clarê Concilium non definiat Dei Matrem sub generalibus Scripturæ locutionibus, in quibus omnes homines sub peccati originalis vinculo constrictos esse, dicitur, non includi: nobis tamen facultatem ad id affirmandum tribuit. Si namque existimaret sub illis generalibus regulis comprehẽdi, quo iure posset nõ modô eam excipere, sed nec asserere, *non eße suæ intentionis comprehendere Beatam Virginem Mariam?* Si autem in sacris literis non continetur oppositum nostræ assertioni, quis eam audebit negare? aut qua facie talem, ac tantam dignitatem, tam eximiê Dei Matrem decorantem diffiteri audebit? Quantum etiam ex hoc decreto Deigenitricis purißima Conceptio fauorem accipiat, domestico hoc exẽplo liquescet. Si Rex, aut Princeps publico legis edicto statueret omnes sibi subditos, cuiuscũque honoris, & honestatis sint, alicui oneri, vectigali, tributo, impositionivê adstrictos esse: cum hoc tamẽ expressê declararet, non esse suæ intentionis Reginam sibi desponsatam, sub hoc edicto comprehendere; quis tam

Trid. ses. 5. decreto de peccato originali.

tam improbus exactor existeret, vt à Regina Regis sponsa tale vectigal exigeret? Aut quis non putaret Regiam voluntatem esse, vt Regina omnino libera, immunisquè à tali soluendo tributo permaneret? Hoc igitur pari passu in præsenti accidit euentu. Spiritus namque Sanctus, qui per Patres Tridentinæ Synodi loquitur, omnes homines sub originalis iugo mansisse declarat; sub hoc tamen decreto Dei genitricem consociam, & sponsatam sibi comprehendi penitus prohibet. Qualiter ergo licebit alicui, aut tali Reginæ, tale crimen impingere, aut eam non omnino liberam, & immunem putare?

Sed iam ex Pontificia authoritate Dei Matris vndequaque perfecta, & illibata sanctitas innotescat; ex innumeris autem, qui nostræ adstipulantur sententiæ; Pontificibus, afferam aliquot. Sit primus Innocentius Septimus, qui circa annum Domini 1404 degens, adeò propitius Dei matris Illibatæ Conceptioni extitit, vt Theologum doctum quendam, qui eam suis concionibus nitebatur euertere, & rigidè puniuit, & instante ad hoc Parisiensi Gymnasio, vt palinodiam caneret, fecit. Quem casum ex Reuerendissimo Gaguino sanctissimæ Trinitatis Religionis Generali in lib. 9. fol. 185. refert Doctor Luzerus in discursu primo Conceptionis capit. 5. Ex quo facilè credi potest, quantum Pontifex iste illibatæ Conceptionis Mariæ protectorem se gesserit: nisi enim nostræ sententiæ adhæreret certò, nequaquam signa talia amoris in eam ostentaret.

Innocent. 7. circa ann. 1404.

Gaguin. D. Luzerus discur. 1. Conceptio. c. 5.

Pontificem hunc (solo Greg. 12. qui per duos annos, & dimidium Pontificatum habuit, mediante) sequutus est Alexander Quintus, ante Pontificatum Petrus de Candia nuncupatus. Is autem, cùm ante-

lex. 5. in 3. d. 3.

quàm ad Pontificiam eueheretur dignitatem, nostræ sententiæ præclarus sectator esset in 3 distinct. 3. suimet non oblitus in ea dignitate constitutus illam approbauit, sic enim ex Ioanne de Barzo Scoti Magistro in 3. distinct. 3 referunt aliqui hæc verba: *Sanctissimus Dominus Papa Alexander Quintus approbauit opinionem Minorum, quoad Immaculatam Virginis Conceptionem.* Libenter tamen crediderim approbationem hanc huius sententiæ, non esse definitionem eiusdem, cùm ex Pontificum posteriorum decretis constet, numquam esse vt de fide ab Ecclesia propositã. Sed cùm hoc dubitet nullus, quin Pontifex eam vt in fide securam, piam, & probabilem susceperit, & declarauerit. Ex quo mirificê habetur quantùm Pontificia hæc authoritas illi adstipuletur.

Ioãnes de Barzo Scoti Magister in 3. dist. 3.

Sed qui multiphariàm inter Pontifices summos Virginis sanctissimæ purissimam Conceptionem amplexari visus est, fuit Sixtus Quartus, qui circa annum. 1471. Petri sedem ascendit. Is autem ferè totum huic sanctissimæ deuotioni se dedit. Primò enim in Extrauaganti: *Cum præexcelsa*, quæ est de reliquijs, & veneratione sanctorum, fideles omnes ad celebrationem huius festi, exhortatione, & largitione indulgentiarum inuitauit. Quin secundô huius festiuitatis Officium, per Magistrum Leonardum de Nogarolis Veronensem clericum editum, promulgare fecit. In eo autem scopus præsertim intentus fuit, Deiparam Mariam præseruatione peccati originalis insignire, vt ex eius Officij Collecta constat, in qua sic dicitur: *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem, dignum filio tuo habitaculum præparasti, præsta quæsumus, vt sicut ex morte eiusdem filij sui præuisa, eam ab omni labe præseruasti, ita nos quoque mundos*

Sixtus 4.

Mag. Leonardus de Nogarolis Veron.

eius intercessione ad te peruenire concedas. Neque existimandum est propter qualécumque festi Conceptionis celebritatem, hoc Officium à Sixto approbatum fuisse. Constat enim Papam ad *Immaculatæ Conceptionis* venerationem, in qua *ab omni labe præseruata est* (vt loquitur Pontifex) inuitasse, & stimulasse fideles. Quod vt clariùs ostentaret, in Vaticano Romæ sumptuosissimum sacellum, in honorem Immaculatæ Virginis ipse construxit.

Idem Pō. Rursus tertiò Pontifex idem in Extrauaganti sequenti, *Graue nimis*, non minori pietatis affectu sentētiæ, quam tuemur, Patronum, & tutelarem se exhibet. Cū enim præcedentis Extrauagantis occasione, temerè aliqui asserere ausi fuissent; affirmātes Virginis à peccato immunem Conceptionem, hæreticos esse, aut eius celebrātes festum, vel cōcionibus, quæ in ipsis fiunt assistentes, mortaliter peccare, & super hoc libros, & tractatus composuissent. His omnibus obuiare intēdens, his grauissimis verbis, grauissimus Papa in ipsos inuehitur: *Statuimus, & ordinamus, quòd prædicatores verbi Dei, & quicumque alij cuiuscumque status, gradus, aut ordinis, ac conditionis fuerint, qui de cætero ausu temerario præsumpserint in eorum sermonibus ad populum, siue aliàs quomodolibet affirmare, huiusmodi sic per nos improbatas, & damnatas assertiones veras esse, aut dictos libros pro veris legere, tenere, aut habere, postquam de præsentibus scientiam habuerint, excommunicationis sententiam eo ipso incurrant, à qua ab alio, quàm a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, nequeant absolutionis beneficium obtinere.* Ecce egregium nostræ fautorem sententiæ, qui non solùm contra eam damnantes, tam in prædicationibus, quàm in libris scriptis, aut quomodolibet, romphæa Ecclesiastica

(excom-

(excommunicationis nimirum sententia) se opponit: sed etiam pluribus verbis ipsi auxiliares manus præstat.

Nec minus certè quatuor alij Pontifices, qui post Sixtum Quartum Ecclesiæ clauum tenuere, nostræ adiutores sententiæ existimandi sunt. Omisso namque Pio Tertio, qui per sexdecim dies tantùm Pontificatum gessit, Innocentij Octaui authoritate insignis quædam fæmina post habitam è cælo reuelationem, cuidam Monialium Religioni in honorem, & sub nomine *Immaculatæ Conceptionis* Mariæ initium dedit. Quam postea Alexander Sextus, Iulius Secundus, & Leo Decimus approbarunt, priuilegijsquê (vt fieri solet) exornarunt. In huius autem Religiosi Ordinis regula Iulius Secundus sic dicit: *Eiusdem genitricis Dei Immaculatam Conceptionem venerantes, &c.* Et capite secundo formula professionis sic præscribitur: *Ego Soror N. ob amorem, & seruitium Domini nostri, & Immaculatæ Conceptionis eiusdem genitricis voueo, &c.* Et capite tertio forma habitus Monialium designatur, qui illibatam sanctitatem Deiparæ denotet. Fuit autem sine dubio huius institutio Religionis Deo gratissima, quod euentus ipse clarê demonstrat, cùm plurimi, deuotissimiquê sacri huius instituti Conuentus per orbem Christianum sint diffusi, ita vt solùm in Hispania nostra, & Nouo Orbe anno millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, quadraginta, & ampliùs sint numerati, Vincentio Iustiniano teste in suo tractatu de Conceptione Virginis. In Bulla quoque confirmationis â Leone Decimo concessa, quæ in Toletano Monasterio sororum Cõceptionis habetur, & in alio

Pius 3. *Innoc. 8.* *Alex. 6.* *Iulius 2.* *Leo 10.* *Iulius 2.* *Vincenti. Iusti. tracta de Cõcep. Virg.* *Leo 10. in Bulla.*

Vazquez disp.117. cap.5. Fratrum Minorum; vt ex Corduba refert Vazquez disp.117.cap.5.Pontifex passim vocat Conceptionem Virginis Immaculatam.

Ex hac verò institutione, approbationequè Religiosi Ordinis in honorem Immaculatæ Deiparæ Conceptionis, quis non colliget fortissimum pro nostra sententia telum? Si enim Põtifices isti illi toto animo non adhærerent, qualiter, aut quomodo sub talis deuotionis respectu talem Religionem approbassent? Numquid Ecclesiæ caput (Papam dico) in finem inhonestum, rem confictam, aut non satis firmam veritatem, Religiones instituit? Nisi cæcissimus, conspicere licebit semper in aliquod bonum, & pium opus, imò excellens, Religionum fundationes admitti. Alij namque Religiosi, ad mendicitatem exercendam, alij, vt operibus charitatis inseruiant, alij, vt contemplationi diuinæ vacent, alij, vt prædicationis Euangelicæ ministerio assistant, à Romana Ecclesia instituti, & approbati sunt. Cur ergo dicemus Immaculatam Mariæ Cõceptionem, huius fælicissimæ religionis scopum, non esse rem veram, piam, Deoquè gratissimam?

Clemẽs 7 Post hæc Ecclesiæ capita Clemens Septimus Põtificatum gessit, qui non minùs cæteris paternam benedictionem Immaculatę Conceptionis deuotis exhibuit. Officium namque ab Illustrissimo Cardinali Quiñones compositum deuotè promulgauit. In ipso autem eadem Oratio, ac in officio Leonardi de Nogarolis habetur, & matutinum Inuitatorium sic dicit: *Immaculatam Conceptionem Virginis Mariæ celebremus, Christum eius præseruatorem adoremus* Dominũ; quin Episcopus Gardiẽsis Leo 10. hymnos ab Episcopo Gardiensi compositos (quod & fecit Leo Decimus) approbauit, in quibus Deiparam

ram sanctissimam in statu gratię à Deo creatam fuisse denotatur. Hinc autem quis non inferet Pontificiam deuotionem, & circa illibatam Cõceptionem Papalem assensum?

Veniamus modò ad posteriores alios (nõ quidem sanctitate & pietate) Ecclesiæ Põtifices, Pium Quintum, & Gregorium XIII. de quibus, quamuis multa forte in fauorem nostræ thesis afferri possent, hoc tamen vnicum non prætermittam. Hi igitur supremi Pontifices, in Bulla quadam anno Domini 1579. data, cuiusdam Louaniensis Academię Doctoris, qui Michael Baius nũcupabatur, propositiones aliquot condemnarunt; inter quas 73 hæc erat: *Nemo præter Christum est absque peccato originali, hinc Beata Virgo mortua est propter peccatum ex Adam contractum.* Huius autem, & cæterarum propositionum damnatio à Pontificibus facta sic dicebat: *Quas quidem sententias* (id est propositiones illius authoris) *hæreticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in pias aures offensionem immittentes, respectiuè, authoritate præsentium damnamus, circumscribimus, & abolemus, &c.* Ex quibus elici videtur has propositiones: *Nemo præter Christum est absque peccato originali*, item: *Beata Virgo mortua est propter peccatum ex Adam contractum*, esse hæreticas, vel erroneas, vel suspectas, vel temerarias, scandalosas, aut in pias aures offensionem immittentes.

Pius 5. & Greg. 13. in Bulla Michaelis Baij.

Inscitiam meam libenter confiteor, etsi enim, nulla ex his, aut alia quauis censura, sententiam affirmãtem Deiparam peccatum originale contraxisse, inurere auderem, aut vellem; cùm Sixtus Quartus in Extrauagãti, *Graue nimis*, imò & ipse Pius Quintus in motu proprio qui incipit, *Super speculam*, edito anno 1577. id prohibeant, quod tamen ad hanc Põtificiam Bullam

Sixtus 4. in Extrauag.

Pius 5. in motu proprio.

Bullam responsum præbeam, penitus ignoro. Aliquot Theologos scio, qui illi satisfacere conati sunt, dicendo, propositiones istas ex eo solùm à Pontificibus damnari, quia Baius, vt constat ex prædicta Bulla suarum damnatarum propositionum, affirmabat, quòd *omnes Mariæ afflictiones in hac vita, sicut & aliorum iustorum vltiones fuerunt peccati actualis, vel originalis.* Quis verò non videat solutionem hanc penitus difficultatem effugere, nullatenusquè illius vires infringere? Tria namque asserebat Baius in prædicta propositione 73. primum est: *Nemo præter Christum absque peccato originali*, secundum verò: *Beata Virgo mortua est propter peccatum ex Adam contractum*, tertium denique, *omnes afflictiones Mariæ vltiones fuerunt peccati actualis, vel originalis.* Hæc omnia videntur in sua Bulla Pontifices reprobare. Quo ergo iure solùm tertium condemnari dicetur? Insuper si primum, & secundum damnare noluerunt Pontifices, cur illa inter damnatas propositiones numerarunt? Facilius namque esset solùm tertium Baij assertum in Bulla transcribere, illudquè penitus abolere, non alia, quæ censuram non merentur. Tandem ex hac quoque solutione vires accipit argumentum, si enim damnant Pontifices Baium, quia Mariæ afflictiones effectus esse peccati actualis, vel originalis affirmabat; sentiunt igitur talia peccata in Maria non fuisse.

Baius.

Idem.

Quare doctiorum iudicio huius nodi solutionem remittens, nec alteri solutioni, quàm cùm argumentum hoc in publico Theologorum consensu proponerem, ab aliquibus audiui, nimis fidens: duo mihi certa sunt; primum est, in aliquo sensu has propositiones, ab eius assertore intento fuisse damnatas, quita-

tamen mihi non constat, cùm huius Baij librum, in quo prædicta docebat, nancisci nequiuerim. Secundò pro comperto habeo, Pontifices istos in aliquo sensu, qui Ecclesiæ Catholicæ, & veritati, aliorumquè Pontificum dictis contrarius non sit, nostræ fauisse sententiæ. Qui verò huius Pontificiæ Bullæ mẽtem percipere velit, quia difficilè fortè aliquod nanciscetur exemplar, vnum ipsius apud Magistrum Petrum Lorcam Cisterciensem in 2. tom. ad primam 2. S. Thom. in fine, à Procuratore Generali sui Ordinis missum reperiet.

Mag. Petrus Lorca Cisterc. in 2. tom. ad 1. 2. S. Thom.

Tandem vltimò in hoc capite, quantum sanctissimus Dominus noster Papa Paulus Quintus, qui modò Petri Cathedram meritissimè tenet, nostræ opinioni adhæreat, manifestè liquet. Et vt alia prætercam, hoc non silebo. Anno igitur 1615. decima die Iulij, recitantibus hanc Antiphonam: *Hæc est Virga, in qua nec nodus originalis, nec cortex actualis culpæ fuit*, & Orationem, *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem &c.* Quam suprà in hoc capite retulimus, cẽtum dierum indulgentias concessit, vt Ioanetin Niño Franciscanæ familiæ secretarius testatus est. Per hæc verò sanctissimi Pastoris indulta, quãtum nostra thesis robur accipiat, omnes conspiciãt, cũ pro falsa opinione numquã Pontifices indulgẽtias concedãt.

Paulus 5.

Ioanetin Niño.

Ex reuelationibus à Deo factis sancta, & Immaculata Deiparæ Conceptio roboratur. Cap. 14.

CVm in capite præsenti reuelationes de Immaculata Deiparæ Conceptione quærimus, non eas, quæ fidem Catholicam, & Christianam exigant in-

inquirimus, cùm huiusmodi reuelationes solùm Ecclesiæ fieri debeant: &, vt constat ex præcedentibus, quamuis ex dictis, factisquê Pontificum, & Conciliorum, grauissima pro nostra sententia tuenda argumẽta sint adducta, adhuc tamen illam esse veritatem de fide non conuincunt. Eas igitur reuelationes in præsenti inquirã, quas peculiaribus personis à Deo factas esse piè creditur, quales in diuersis materijs multas esse, & fuisse, & antiqua historiarum monumẽta, & noua etiam experientia comprobat. Quas si recto prudentium examine, sapientiumquè virorum disquisitione, & maximè si authoritate Pontificia approbatæ fuerint; venerandas, reuerentia dignas, & ab omnibus in pretio habendas, & non nisi ab audaci animo repelli posse, vt certum constituo. Harum autem reuelationum exẽpla duæ inter alias nostræ Carmeliticæ familiæ fæminæ celeberrimæ præstant, quarum prima est sancta Angela Regis Bohemiæ filia, quæ abhinc quadringẽtos annos librum reuelationum conscripsit, vt approbat Delrius Disquisit. Magic. lib. 4. cap. 1. quæst. 3. sect. 4. Secunda est Beata Theresia de Iesu, sanctitatis, & Religionis portentosum miraculum, cuius etiam reuelationibus libri sunt pleni. Huius igitur generis reuelationes, ad Dominicæ Matris sanctitatem purissimam comprobandam adducam.

Delrius disquisit. Magica. lib. 4.

Et vt ab antiquioribus gressum capiamus, fortè antiquissimæ omnium in hac materia, sunt tres, quas ex Diuo Anselmo in Epistola ad Coepiscopos Angliæ, noster Carmelitanus Ioannes Bacco affert in 4. sentent. distinct. 2. quæst. 4. art. 2. Huiusmodi autem reuelationes, etsi expressè Deiparæ Immaculatam Conceptionem non contineant: quatenus tamẽ reuela-

D. Ansel. in Episto. ad Coepisc. Angliæ. Ioannes Bacco Carmel. in 4. sent. d. 2. q 4. ar. 2.

uelatur per illas, quòd Virginis Conceptio celebretur, & inde plusquam probabiliter inferatur, eam sanctissimam, & purissimam fuisse (non enim videretur decens, vt alio titulo eius festiuitas coleretur) ideò hinc inde, ad veritatem præiactam confirmandam, non leue argumentum adduco. Has verò reuelationes, quia miracula etiam continent, in sequenti capite proferam.

Aliquot rursus annis post Anselmum vixit sanctissimus Bernardus, quo tempore, vt ex Epistola eius 174. ad Canonicos Lugdunenses constat, quædam de Beatæ Mariæ Immaculata Conceptione vulgò circumferebatur reuelatio. Cùm enim in ea Epistola dictos Canonicos reprehenderet, quia sine Romanæ Ecclesiæ facultate festum purissimæ Conceptionis celebrarent, quasi pro eis respondens in medio dictæ Epistolæ sic dicit, *Sed profertur scriptum supernæ (vt aiunt) reuelationis*, idest, afferunt aliquam reuelationem etiam in scriptis, in qua Virginis sanctissimæ Conceptio purissima declaratur. Fateor equidem reuelationem hanc non penitus à Bernardo approbari, vt constat ex sequentibus, vbi dicit: *Ipse mihi facilè persuadeo scriptis talibus non moueri, quibus nec ratio suppeditare, nec certa inuenitur fauere authoritas.* Verumtamen negari non potest, talem reuelationem non parum ponderis habuisse. Primò quidem, quia non solùm inter plebeios, sed etiam apud sapientes, qualiter existimandi sunt Ecclesiæ illius Canonici, talis reuelatio locum habebat. Secundò, quis credet nobilissimam Lugdunensium Ecclesiam, quā, vt Bernardus in initio Epistolæ testatur, *inter Ecclesias Galliæ constat profectò præeminuisse, sicut dignitate sedis, sic honestis studijs, & laudabilibus disciplinis*, leui aliqua, aut incerta

D. Bernard. Epistol. 174.

Idem.

Idem.

certa omnino reuelatione ad festum Immaculatæ Conceptionis celebrandum moueri? Certê cùm id egerunt, probabilissimê iudicarunt tali reuelationi credendum fore. Nec obstat, quòd â Bernardo non admittatur. Potuit enim ab eo non admitti, non ob reuelationis falsitatem, sed quia adhuc illi absent fundamenta probabilitatis illius non erant manifesta. Quid veró de mente Bernardi circa nostram sententiam sentiendum sit; inferiùs patebit.

D. Bonauent. in 3. dist. 3.

Deinde post istas, alterius reuelationis de Virginis Mariæ Illibata Conceptione, vel (quod idem mihi est) de eius celebrando festo, tempore Diui Bonauenturæ ferebatur opinio, vt ex ipso in tertio distinctione tertia liquescit. Cùm enim sanctus iste Doctor dixisset: *Verumtamen sunt quidam, qui ex speciali deuotione celebrant Conceptionem Virginis sanctæ, quos nec omnino laudare, nec simpliciter audeo reprehendere*: paucis interpositis, causam, quare eos reprehendere non auderet, sic ponit: *Nec tamen audeo illos omnino reprehendere, quia (vt aliqui dicunt) solemnitas ista non cœpit inuentione humana, sed reuelatione diuina. Quod si verum est, bonum est sine dubio solemnizare in eius Conceptione.* Ecce supponit Seraphicus Doctor reuelationem de festo Immaculatæ Conceptionis celebrando, inter multos circumagi. Et cùm Sanctus Doctor reuelationem istam non condemnet, credendum est, non qualecumque veritatis fundamentum habuisse, sed probabilibus coniectoris, & congruentijs niti: cùm sufficientem ansam aliquibus præbuisset, vt festum celebrarent Conceptionis, & vt Diuus Bonauentura eam reprehendere non auderet. Quod maximum argumentum est huius

ius reuelationis credulitatem conuincens, cûm Sanctus Doctor oppositæ pro tunc fautor sententiæ, eam non reiecerit.

Insuper perdoctus Scholasticus Marsilius in secundo quæstione vigesima articulo primo §. *qua protestatione*, tres quoque reuelationes, suo tempore haud dubiê celeberrimas, narrat. Quarum secundam dicit factam fuisse, Guillielmo Normandorum Duci. Cuius authoris doctrina, insignisquê Ducis dignitas, hanc, & alias reuelationes maximam authoritatem habere, sufficienter declarat. Tandem, vt ad celebriorem reuelationem de hac re breuiter progrediar, quarundam reuelationum etiam, in Officio de Immaculata Conceptione Quarto die infra octauam, & alibi fit mentio. Ex quibus, vt moraliter certam, veritatem nostram, authenticis reuelationibus fulciri elicitur. *Marsil in 2.q 20.artic.1.*

Ad celebriorem iam, cunctisquê sæculis venerandam, virgineam sanctitatem digito demonstrantem, reuelationem accedo. Hæc verô Beatæ Brigittæ Scoticæ viduæ facta est. Et, vt verûm fatear, non semel huic sanctissimæ fæminæ veritas, quam tuemur, per reuelationem declarata fuisse videtur. In primis enim libro primo reuelationum capite nono refert: *Mariæ carnem ex Patris, Matrisquè congressu procreatam, sed haud sine singulari diuinæ Charitatis virtute compaginatam fuisse. Deum verò animam à se peculiariter creatam, illi corpusculo indidisse, moxquè animam vna cum corpore sanctificatam fuisse, quam Angeli postea sedulo, & assiduè custodierint.* Clariûs lib. 5 reuelat in fine sic dicit: *Maria de radice Adæ processit, & de peccatoribus nata est, licet sine peccato concepta, vt filius Dei* *B.Brigitta lib. 1. reue. c.9.* *Eadē lib. 5. reuela.*

R de

Eadē lib. 6.c.49. *de ea sine peccato nasceretur.* Sed clarissimè lib. 6. capit. 49. Deipara Virgo ipsam alloquens Brigittam hæc protulit verba: *Veritas est, quòd ego concepta fui sine peccato originali, & non in peccato.* Ne tamen miraremur; quòd multis multo tempore, obscura, vel ignota hęc veritas manserit, hunc nodum eadem Deigenitrix Virgo sequentibus dissoluit: *Scito, quòd Conceptio mea non omnibus nota fuit, quia voluit Deus, quod sicut ante legem scriptam præcessit lex naturalis, & electio voluntarię boni, & mali, & postea veniret lex scripta, quæ cohiberet omnes inordinatos motus: sic placuit Deo, quòd amici sui piè dubitarent de Conceptione mea, & quilibet ostenderet zelum suum, donec veritas clarescceret tempore præordinato.* Hanc reuelationem omnium grauissimam esse puto, seque sola sufficientissimam, & nullo alio interueniente, ad veritatem, quam in toto libro conamur defendere, confirmandam, ideò specialiter, quæ aliqui ad illam respondent, apponam, exquo magis, ac magis, hæ, ac aliæ reuelationes robur accipient.

Primò igitur huic argumento aliquis audaciter respondebit; non esse cur de huiusmodi fæminarum visionibus aliquid curemus. Quia illarum sexus imbecillis, maximè propter Dæmoniacam suggestionem, multa sibi somnia fingit, quod maximè circa ea contingit, quæ vel diligunt, vel desiderant, iuxta illud paræmicum? *Agnus quæ vult somniat*, quòd Hispanê dicitur: *Soñaua el ciego que veia, &c.* Ad quod etiam accedit, quòd ipsæ præter communia vitia, maximè garrulæ, laudis cupidæ, aut cerebrosæ esse solent. Vnde prouenit, quòd nimis credulis viris, sua figmenta persuaserint, vt de aliquibus testis est nostra Hispania, & de antiquioribus Tertullianus, qui dum illis nimis

Tertul.

mis confidit, in aliquot falſa delapſum fuiſſe refertur.

Neſcio tamen an rectè Catholicus ſit, qui hæc de hac Brigittæ reuelatione dixerit. Primò, propter huius fæminæ ſanctitatem notiſsimam, & à Chriſti vicario declaratam, & toto mundo, non ſolùm apud Chriſtianos vulgares, ſed, & apud Eccleſiæ Principes, & Magnates, celeberrimam. Nec morabor dicere, quæ de hac muliere ſanctiſsima, aliqui grauiſsimi referunt authores, dicunt enim Chriſtum cum ipſa loquentem dixiſſe: *Tu mihi ſponſa eris, & te tamquam canali vtar, per quod gratiam meam alijs communicabo, bene faciens illis, videbis, & audies cæleſtia, & ſpiritualia ſecreta.* *Ludouic. Bloſius.*

Secundò etiam, quia huiuſmodi Beatæ fæminæ reuelationes, ita communi applauſu, Eccleſiæ calculo, & ſapientium iudicio approbatæ ſunt, vt non niſi à toruo ſpiritu reprobari queant. Vt enim conſtat ex prologo Illuſtriſsimi Cardinalis à Turrecremata, libris reuelationum huius ſanctæ præfixo, non ſemel, aut bis, ſed iterum, atque iterum, reuelationes iſtæ in recta examinis ſtatera fuerunt appenſæ. Primò in Baſilienſi Synodo, à qua ipſe cum alijs deſignatus eſt. Deinde ſummorum Pontificum Gregor. XI. & Vrbani VI. iuſſu, harum reuelationum cauſa pluribus Cardinalibus, Epiſcopis, viriſquè grauiſsimis, commiſſa fuit, & approbata Demumquè poſt hæc omnia in ſanctæ Canonizatione, à Bonifacio IX. & à Martino V. confirmatæ ſunt, vt ex Bullis, quas ibidem Turrecremata refert, conſtare poterit. *Turrecremata lib. reuela huius ſanctæ* *Greg. 11. Vrban. 6.* *Bonifa. 9. Marti. 5.*

Ex qua doctrina facilè ruit Caietani ſolutio. 2. to. Opuſc. in tractat. de Conceptione Virg. ad Leonem X. & Antonin. 2. part. tit. 8. capit. 2. quæ etiam dicitur eſſe Ioannis à Neapoli, quòd ſcilicet (vt inquit Caietanus) *Caietan. Antoni. 2. par. tit. 8. cap. 2. Ioannes à Neapoli.*

tanus) *Nouæ reuelationes, aut Phantasias, vel etiam figmenta sapientibus ingerere videntur.* Addit etiam Caietanus cap 5 illius tractatus: quôd *Sanctæ Brigittæ è regione opponitur Sancta Catharina de Senis, quæ dixit sibi reuelatum esse oppositum, vt refert Archiepiscopus Florentinus in prima parte Summæ, titulo septimo, capite secundo, circa finem, & maiori fide videtur digna Santa Catharina, quia canonizata est sicut cæteri sancti; sancta verò Brigitta canonizata est tempore Chismatis, quo nullus habebatur certus, & indubitatus Papa, â Bonifacio in sua obedientia nono.* Hæc tamen omnia talia sunt, quæ (vt omittam aliorum censuras) indigna sint, quôd à sapientibus dicantur. Et vt singula corruant. Primò, reuelationem istam non esse *Phantasiam, aut figmentum* ex dictis facilê liquet. A grauissima namque Basiliensi Synodo, & summorum Pontificum approbatione, quibus in re tam graui se opponere, audacia magna est, calculum meruit. Deinde, quôd ait Caietanus de Brigittæ canonizatione, dictu, & auditu indignum est. Nam quamuis Beata Brigitta priûs â Bonifacio IX. qui indubitatus Pontifex non fuit, canonizata fuerit. Postea tamen propter scrupulum â Martino V. qui verus, & indubitatus Pontifex erat, eius canonizatio confirmata fuit, vt in dicto prologo Turrecremata refert, vbi & Bullam confirmationis affert. Vnde de tali Brigittæ canonizatione modô dubitare nullatenus decet.

Caiet. c. 5

Archiepiscopus Florent. in 1. p. summæ tit. 7. c. 2.

Bonifa. 9.

Marti. 5.

Turrecremata.

Postremô, quod de reuelatione Sanctæ Catharinæ facta referunt isti, maiori inquisitione dignum est. Sunt enim, qui dicant eam deceptam, & falsam reuelationem pro vera habuisse. Sed tale dicere in sanctissimam Dei sponsam nullatenus licet. Quare dicunt alij, huiusmodi reuelationem post obitum Sanctæ Catharinæ (ne scio quo zelo) â defensoribus oppositæ sententiæ, & ad

infir-

infirmandam reuelationum contrariarum fidem, fuisse confictam. Sic Ambrosius Catharinus Dominicanus, lib. 3. pro Immaculata Conceptione circa principium, & fauet Suarez secundo tomo in tertiã partẽ disputatione tertia sectione quinta, cui etiam congruit Poeticum illud: *Ambros. Catharin.* *Suar. 2. to. in 3. d. 3. sect. 5.*

—— —— *Qui amant, sibi somnia fingunt.*

Mihi tamen modestius videtur huic reuelationi, quam Beatæ Catharinę factam dicunt, respondendum, nullatenus nobis de eius veritate constare, neque vlla ratione probari posse. Quia nec frater Raimundus, nec Stephanus Carthusiensis, nec frater Thomas Senensis, neque vllus alius, qui vitam ipsius scripsit, aut qui Beatæ Catharinæ reuelationes collegit, huius reuelationis mentionem facit. Imô nec Diuus Antoninus vbi de vita Sanctæ Catharinæ egit, vllum talis reuelationis verbum habuit. Ex quo significari datur, numquam Beatissimam hanc fæminam talem reuelationem accepisse. Id etiam hoc maximê confirmat, quòd in opusculis eiusdem sanctæ nihil talis reuelationis reperitur. Si verò aliquis opponat, quôd in fine orationis 16. sic legitur: *Tu scis Domine, quia ista est veritas.* (Præcesserant autem nonnulla de Concepta Deipara in peccato originali.) Hoc facilê corruit, quia non ea, quæ in orationibus Sanctarum habentur, ipsis factas reuelationes indicant: sed ea, quæ, vel ipsæ credunt, vel existimant ita esse. Quôd idem de Beata Catharina dici potest, nimirum, quôd ab aliquibus sui Ordinis Fratribus edocta, virginem sanctissimam originalem labem contraxisse, existimaret. Nec malê Martinus del Rio vbi supra, suspicatur verbũ illud: *Tu scis Domine, quia ista est veritas*, ab aliquo superadditũ fuisse. Primô, quia *F. Raimũdus. Stephan. Carthus. Fr. Tho. Sen.* *Mart. del Rio.*

sine

sine his verbis tota oratio antecedēs integra, & perfecta manet. Secundò, quia si voluisset Beata Catharina hæc verba addere, non fuisset illi necesse ponere illud *subiunxit*, quod immediatè his verbis videmus à librario præponi: tandem tertiô, quòd orationum eius nulla alia sic terminatur. Crediderim ergo Beatam Catharinam ex propria sententia locutam fuisse.

Ex varijs miraculis comprobatur assumptū. Cap. 15.

ABs dubiè iniurius Illibatæ Mariæ sanctitati essem, si miracula, quę pro ipsa sunt à Deo patrata, quémadmodum graues authores retulere, silentio inuoluerem. Absit tamen, vt tepidè, aut frigidè, intentum assumptum prosequi videar; dum ea, quæ pro eius confirmatione afferre posim, sciens omittam. Et pro dicendis præmitto, miracula multa, quæ per Sanctos Dei in Ecclesia sunt facta, etiam si, vt fidei dogmata recepta non sint, absque crimine magno negari non posse. Pro quo egregiam nobis Parisienses Doctores censuram contra Erasmum obtulere. Propositio Erasmi erat in hunc modum: *Quòd Sanctorum historiæ & similes narrationes non sunt magnificandæ, neque ea, quæ de eorum miraculis scripta sunt.* Parisiensium autem censura sic habet: *Quòd licet non omnia, quæ de Sanctis leguntur, pari gradu certitudinis amplectenda sint: ipsa tamen propositio, quoad eius primam partem pias aures offendit, & ad irreuerentiam in Sanctos, & Ecclesiastici officij cōtemptum pronocat, Vuiclephistarum insaniæ conformis. Et si quid in Officijs diuinis minus dignum Christiana pietate*

Erasmus. Doctores Parisiens.

compertum fuerit, non quorumuis, sed illorum tantùm authoritate, id corrigendum est, ad quos potißimùm spectat. Secunda verò pars ex Porphyriano trahitur errore. Ex qua Parisiensium doctrina ad propositum nostrum colligo, miracula, quæ de Deiparæ Mariæ Conceptione adducta fuerint, si tamē iure approbata, nullatenus negari posse. Aliquot autem ex grauissimis authoribus deprompta in medium producam.

Et primò tria, quæ ex Diuo Anselmo Cantuariensi Archiepiscopo in Epistola ad Episcopos Angliæ Baconitanus noster refert in 4. distinct. 2 quæst. 4. artic. 2. afferre non grauabor. Vtar verô Baconis verbis: hæc sunt: *Primum est de Helsino Abbate Ramensi. Hic enim dirigebatur per Regem Angliæ ad Daciam ad tractandum de pace, quia iam præparauerat Angliam armis sibi subducere, quasi iure hæreditario debitam. Sed pace fæliciter obtenta, maximam maris partem redeundo transierat. Mox horrida tempestas orta est, & remis fractis, funibus ruptis, cadētibus velis, spes salutis amittitur. Inuocantibus verò Beatissimam Dei Genitricem Mariam, quasi inter medias vndas, naui proximum prospiciunt quendam, infula Pontificali decoratum. Qui ad Abbatem dixit, Si vis sanus ad patriam redire, diem Conceptionis Matris Domini nostri Iesu Christi octauo die Decembris deuotè celebra, & prædica celebrandum. Quod cum deuotè promisißet Abbas cum socijs, concito flatu ad littora Anglicana applicauit.* Insigne hoc miraculum plures referunt, inter quos Mantuanus noster tom. 2. de sacris diebus dulcibus illud versibus decorauit:

A Dacis veniens Abbas Helisinus ad arua
Anglica, &c.

Subdens postea:

Fluxit ab hac maris irati formidine festum.

Illud etiam affert Doctor Luzerus in libro iam citato

D. Anselmus.

Baconitanus in 4. d. 2. q. 4. art. 2.

Mantuanus to. 2. de sacris diebus.

Luzerus lib. cit. discur. 1. c. 5

Carthag. hom. 19. to discursu 1. capit. 5. & Pater Carthagena citata homil. 19.

Baco. Secundum Miraculum ex Anselmo retulit Baco his verbis: *Secundum est de sacerdote, qui ab adulterio rediens, in fluuio Secane à Diabolo est submersus, licet pro tũc horas Beatæ Mariæ Virginis, ore promeret. Die autem tertio ad locum, vbi eum Dæmones affligebant, venit Beata Dei genitrix Maria, & dixit eis: Vt quid mei famuli animam afflixistis? Responderunt: Quoniã capta est in opere nostro. At illa: Ergo nostra debet esse, quoniam matutinas nostras, dum vos eum peremistis decantabat. Fugientibus Dæmonibus animam detulit ad corpus, & per brachium arripiens hominem resuscitatum, de profundo fluuij ad ripam incolumem adduxit. At ille pedibus eius est prostratus dicens: Quid pro tot beneficijs retribuam? Respondit Mater Dei: Conceptionis meæ festum octauo die Decembris celebres, & prædices ad celebrandum.* Ecce insigne miraculum Immaculatam Mariæ Conceptionem approbans.

Baco. Ad tertium accedo ex eodem Anselmo â Bacone relatum hisce verbis: *Tertium est de quodam Diacono germano Regis Hungariæ, qui de consilio parentum voluit nubere. Cum verò horas Beatæ Dei genitricis decantaret, & antiphonã, Pulchra es, & decora filia Ierusalem, diceret, subitò ei apparuit Beata Dei genitrix, dicens: Si ego pulchra sum, cur me dimittis, & aliam accipis? At ille: Quid vis Domina mea vt faciam? At illa: Si Conceptionis meæ festum octauo die Decembris annuatim celebres, & celebrandum prædices, in regno vnigeniti mei eris laureatus. At ille monachalem habitum accipiens, & tandem Patriarcha Aquilegiæ, festum Conceptionis celebrauit, & celebrandum prædicauit.* Hoc quoque miraculum refert doctus Carthagena vbi suprâ. Carthagena.

Luzerus. Insuper, vt Doctor Luzerus vbi suprâ relatus narrat, horridum miraculum sub Martino V. accidit. Cũ enim

pontificia

Pontificia authoritate docti viri congregati essent, vt Theologum quendam Tholosanũ conuincerent, quôd Deiparam sanctissimam peccatum originale habuisse in Tholosæ gymnasio determinasset. Accidit, vt die disputationi designato, integer, & sanus, vt suam opinionẽ defensaret, è lectulo consurgens, subitô, mirantibusquê Pontifice, & Romana Curia, corruerit mortuus. Quem euentum clarê verum esse confirmat, quod (teste Carthagena vbi suprâ) Doctor Ioannes Americius in sermone Conceptionis, quem coram Synodo Tridentina habuit, plures cõcionatores refert in graues morbos incidisse, aliosquê mortem obijsse, propterea quôd cõtra Immaculatam Conceptionem concionati fuerint. E cõtra verô illam defendentes â languoribus liberari credam. Vnde sapientissimus Iesuita Pineda in concione de Immaculata Cõceptione ad vrbem Hispalensem habita, Didacum Lainez Beati Ignatij indiuiduum comitem, â febre, qua laborabat, liberatum esse refert, eo die, quo coram sacra Tridentina Synodo publicam concionem de Immaculata Mariæ Conceptione habuit.

Carthagena.

Pineda in concio. de Immacul. Conc.

Sed antiquiora quærens, insignia alia miracula silentio non inuoluam. Primum sit, quôd Reuerendissimus Episcopus Sosa in approbatione libri Doctoris Luzeri ad Illustrissimum Toletanum Antistitem refert. Narrat enim, quôd cum subtilissimus Ioannes Duns Scotus Parisijs morans, ex Franciscano Cœnobio ad huius mysterij, quod versamur, disputationem in locum designatum accederet, imaginiquê Deiparæ sanctissimæ, quæ supra ianuam Regij sacelli extat, flexis genibus humiliter dixisset: *Dignare me laudare te Virgo sacrata.* Imago ipsa caput inclinauit. In cuius signum modô sic perseuerat, durante apud Parisienses huius miraculi traditione, & virginei capitis inclinatione, quæ aliâs contra rectas

Episcopus Sosa.

Scotus.

architectandi regulas esset, nisi ab hoc miraculo principium habuisset. Ex quo miraculo manifestê liquet, quãtum Beatissimæ Virgini eius Immaculatæ Conceptionis defensio placeat, cûm tale suæ voluntatis signum ostentauerit.

Carthagena.

Huic etiam miraculo proxima sunt alia â Carthagena vbi suprâ relata, quibus constare videtur, quantum opposita sententia Deiparæ sanctissimæ displiceat. Primum est, quod Franciscus de Mairon in sermone de Conceptione Virginis refert. Dicit enim, quôd Magistro cuidam volenti contra Deiparæ illibatum Conceptum concionem publicê agere, apparuit sanctissima virgo, dicens: *O Magister, quid ego vnquam tibi feci, quia hoc mane vis contra meum honorem prædicare?* Quo visu sententiam reuocans, Immaculatam Conceptionem Virginis Parisiensi ciuitati promulgauit. Secundum refert Pelbartus in Stellario lib. 4. part. 2. artic. 3. ait enim, quôd cûm concionator quidam post concionem contra Deiparæ Conceptionem habitam ad missam celebrandam in altari, vbi pulchra erat Imago Virginis accederet: illa veluti irata vultum suum retro conuertit, vsque hodie in Conuentu Tholosano Minorum sic perseuerans. Quo miraculo stupefactus, & cæcus concionator factus, continuô votum emisit retractandi, quæ dixerat: sicquê ex Virginis clementia sanatus est.

Franc. de Mairõ sermo. de Cõcep. Virgi nis.

Pelbartus in Stella. lib. 4. p. 2. art. 3.

Baconius.

Afferam quoque alia duo, quorum primum adducit Baconius noster vbi supra ex Alexandro, quôd cum quidam singulis annis in die Conceptionis legere voluisset, cum alijs legebat, semper repentino morbo extitit vexatus, ita quôd nec legere potuisset, vnde postmodũ dictum festum celebrandum cunctis prædicauit. Cui etiam proximum vel prorsus idem videtur: quôd ex Alẽ

thagena recitat. Affirmat enim ipse Alensis miraculum, quód sibimet contigit, per quod primô inductus fuit ad defendendam Immaculatæ Virginis Conceptionem: nam cum sæcularis existens illam grauiter impugnasset, graui quoque morbo correptus esset, de ea in posterum defendenda votum emisit, quo subito ad pristinam sanitatem reuocatus, acerrimus fuit Immaculatæ Conceptionis propugnator. *Carthagena. Alensis.*

Et quamuis, vt verum dicam, Prouinciam magnam capiant, qui omnia sanctissimæ Deiparæ miracula referre voluerint, plurimaquè mihi occurrant, quæ narrare possem, ita vt liceat Ouidianum illud de remedio amoris 2. vsurpare. *Ouid. lib. 2. de remedio amoris.*

Quid moror exemplis, quorum me turba fatigat?

Miracula tamē alia, quę in Hispania nostra accidisse, approbāt aliqui, non inuoluam silētio. Primū est, quôd vnū ex miraculis, quod sedē Apostolicā maximê ad canonizationem sancti Didaci Complutensis instigauit, factum fuit media Imagine Conceptionis Deiparæ, vt refert ex Peña sacræ Rotæ auditore, Vincentius Iustinianis ex Prædicatorum familia tractatu iam citato. Secundum refert idem Vincētius, vt Hispanis notum, factumquê in Oppido Vulgo *Cañdbate*. Publicê quoquê vniuersa Hispania nouit (vt testatur sæpê adductus Carthagena) quôd cûm serenissimus Catholicus Rex Castellæ multo tempore, pro capienda â Mauris inclyta Granatensi vrbe, in vanum laborasset Tandem ad sanctissimæ Virginis adiutorium fugiens deuotê vouit, si ei de prædicta ciuitate victoriam daret, primum illius templum in honorem sanctissimæ eius Conceptionis dedicādum fore. Quo emisso voto gloriosam de inimicis victoriam reportauit. *Peña. Vincent. Iustinia. Carthagena.*

Molestum tandem esset miracula alia perquirere:

quibus enim hæc sufficientia non erunt, plura alia cur referemus? Sufficiat nunc ista à viris grauissimis tradita fuisse, nec credibile esse eos, vel latum vnguem veritatem excessisse, cûm constans sit Theologorum sententia, miracula fingere, grauissimum esse peccatum. Ex illis autem validissimê roborari nostrum intentum negabit nullus, quomodo enim, aut imaginari potest, miracula aliqua pro falsa confirmanda opinione, â Deo patrata fuisse? Cûm ergo pro Virginis Immaculata Conceptione miracula plura â Deo sint effecta, vt colligi potest ex dictis, negari nequit, eam veritatis scopum attingere. Quod argumentum validius apparebit, si oppositæ partis defensores consulas: illi enim nullum (quod sciam) pro illa miraculum ostendent. Nec credibile est profectô pro Deipara sanctissima peccati macula inficienda, miraculum aliquod eius filium effecisse.

Ex Christi Apostolorum testimonio, eorumquè discipulorum dictis, qui in primo, & secundo annorum centenario post Christum vixere, confirmatur nostra sententia. Cap. 16.

Caiet. opusc. de Cõcep. Virg.

TEnaciter adeô, & obnixê, Cardinalis Caietanus (existimans sine dubio se obsequium præstare Deo) in dicto Opusc. de Conceptione Virginis, contrariæ sententiæ adhæsit, vt de nostra loquens dixerit: *Propterea non est mirum, si nullus sanctus, nullus illustris Doctor antiquus pro hac parte afferatur, nisi fortè à falsarijs.* Vt tamen huius dicti falsitas innotescat, simulquê constet sententiam no-

ſtram, non modô â pluribus, & illuſtribus, ſed Illuſtriſsimis etiam Patribus, & Doctoribus, antiquis, & neothericis doceri, ad modum Chronologię procedens, per ſingula ſæcula, ſeu annorũ centurias â Chriſto nato diſcurrens, dicta ſanctorum Patrum, & Doctorum, qua potuero fidelitate ſedulô referam. Et quia Caietanus exigit â nobis, *Vt authoritates ſanctorum, & antiquorũ, non in genere, ſed in ſpecie, peccati originalis maculam negantes à Beata Virgine*, proferamus, importunus in hoc exactor appareret. Si enim ad myſteria fidei grauiora comprobanda, non ita ſpecialia Hæretici petũt teſtimonia, cur Catholicus Theologus tam ſcrupuloſê nobiſcum agere vult, vt ſolûm clariſsima, & ſpecialiſsima teſtimonia nobis fauere velit? Quare diuerſi generis teſtimonia proferam; alia, quæ clariſsimê, & ſine vlla probabili tergiuerſatione originale crimen â Maria relegant. Alia etiam, quæ generaliter ab ipſa omne peccatum tollunt, quæ noſtro fauere inſtituto manifeſtum erit, cûm ſub generali regula, præſertim ſi negatiua ſit, particularia omnia contineri nemo dubitet. Cûm ergo aliqui Patres dixerint in Maria *nullum fuiſſe peccatum*, ſi ſub hac vniuerſali locutione cuilibet Theologo licebit, veniale etiam comprehẽdere, cur originale etiam, quòd multô peius crimen eſt, non comprehendemus? Præſertim quia vox *originale*, non ita applauſibilis Patribus eſt: in paucis enim ante Auguſtinum illa reperietur; quare vt hoc crimen â Deipara denegaſſe Patres exiſtimentur, ſufficiet ſanê, peccatum omne ab ipſa relegare, vt ſub hac vniuerſali, originale etiam ambiri credamus. Inſuper teſtimonia alia ſanctorum affirmantiũ omnium gratiarum plenitudinẽ, & abundantiam, omniaquê priuilegia in Dominica Matre requieuiſſe, cur in mediũ nõ producam? Aut quare inde non eliciemus priuilegiũ præſeruationis

Idem.

tionis â communi peccato naturæ? Omnia igitur, quæ hoc, vel alio probabili modo nostræ adstipulentur sententiæ, afferre curabo, & in hoc capite, Apostolorum, eorumquê dicta Discipulorum, qui primis ducẽtis post Christum annis floruere, adducam.

S. Andr. Horum primus est sanctissimus Andreas Apostolus, Petri germanus, & primus qui Apostolorum secutus est Christum, quem Abdias Babylonicus lib. 4. suæ historiæ refert dixisse: *Sicut de Immaculata terra, & nunquã maledicta factus fuerat primus homo, ita ex semper Immaculata Virgine formatus fuit secũdus Adam.* Quę verba Proconsuli Egeæ dixisse Andream narrant Presbyteri Achaiæ, in libro de passione sancti Andreæ, vt referunt aliqui. Videatur Cardinalis Bellarminus lib. 4 de statu peccati cap. 15. & Canisius lib. 1. cap. 7. Hæc verô vel similia, non solûm maximę authoritatis, incomparabilisquê dignitatis specimen præbent, cûm â sanctissimo Andrea, & initio orientis Ecclesiæ sint dicta; sed & magni ponderis esse debent, cum in illis Deipara sanctissima, terræ, ex qua Adamus primô creatus est, comparetur: cûm enim hæc terra nullam à Deo maledictionem subierit, quando corpori Adamicô fabricando deseruijt, sic de Maria augustissima, quæ secundo Adamo Christo suppeditauit materiam, nullam peccati incurrisse maledictionem, sentiatur. Nec difficultatem fugiet, qui dixerit, nullam actualem maculam incurrisse, neutiquã verò originali caruisse. Nam præterquam quôd hæc doctrina non rectê cum illis verbis: *Ex semper Immaculata Virgine*, congrueret: adhuc tamẽ huius fugę authores interrogare uelim, an ex eis celligant Deiparam non habuisse veniale peccatum, an non? Si secundum dicant: parcê nimis de Deigenitricis dignitate sentiunt. Si verô primum (quod & ego affirmo) cur ex eisdem, peccato origi-

Abdias Babylonicus.

Card. Bellarminus

Canis. lib. 1. c. 7.

originali caruisse non inferent, cùm multô maior macula originalis, quâm venialis sit?

Proximus huic Apostolo alter est, etiam Christi Apostolus, Iacobus frater Domini, qui primus Hierosolymorum Antistes anno Christi 34. iuxta Eusebium in Chronico, aut 35. iuxta alios, ordinatus est. Scripsit autem Lythurgiam, quam agnoscit, & probat Proclus Constantinopolitanus Patriarcha, qui in Synodo Ephesina contra Nestorium dimicauit, & sexta Synodus Constantinopolitana, cap. 32 Huius autem sanctissimi Iacobi verba, vt videre est in Christophoro Castrensi in historia Deiparæ cap. 2. hæc sunt: *Dignum est, vt te verè Beatam dicamus Deiparam, semper Beatam, & omnibus modis irreprehẽsam, & Matrem Dei nostri.* Et etiam: *Commemorantes sanctissimam Immaculatam, gloriosissimam Dominam nostram Matrem Dei.* Si hæc verba pio animo pensitentur, comperiemus certê per ea â sanctissima Dei Matre peccatum originale relegari. Quomodo enim cum maximo illo crimine stare posset eam esse *omnibus modis irreprehensam*, & esse *Immaculatam*, quemadmodum Iacobus testatur? Ex his autem, & ex dicendis mihi probabile est, illius temporis Christianos, talem de Dei Matre existimationem habuisse, vt neutiquam originalem labem contraxisse crederent.

Iaco. Apostolus. *Euseb. in Chro.* *Procl Cõstantinop.* *Christop. Castrens.* *Iacobus.*

Quod etiam credibilius reddit, id quod iam in superioribus tetigi, & in hoc capite omittere non licebit, duos videlicet ex sancti Iacobi Zebedæi discipulis Hispanæ Religionis propagatoribus, eãdem veritatem docuisse. Hi autem in libris nouiter apud Granatam mirê repertis, mirê quoque nostræ sententiæ fautores se gerunt. Sanctus namque Thesiphon in libro *Domus gloriæ*, proprijs terminis Illibatam Mariæ Conceptionem adstruit. Etsi tamen specialia verba, quibus hoc dicitur, videre

S. Thesiphon.

Luzerus vt sup. dere non potuerim, credo tamen Doctori Luzero, qui in libro iam citato, sanctorum Cæcilij, & Thesiphontis hæc verba Hispanè dicta tradit, Latinè autem sic sonãt: sãcti Cæcilius, & Thesiphõ. *Non diceret Angelus Virgini, Aue gratia plena, si peccatum originale contraxisset.* Secunda propositio ab istis Patribus tradita est, veritatem hanc Apostolico decreto ab Apostolis, in Hierosolymitano Concilio determinatam fuisse, his verbis: Conc. Hierosolym. *Illa Virgo, illa Maria, illa sancta, fuit à peccato originali in primo instanti suæ Conceptionis præseruata, & ab omni culpa immunis: & qui sic non senserit, non consequetur vitam æternam.* Quam eandem veritatem refert Thesiphon in alio libro, sic dicens: Thesiphõ. *Ad Mariam non peruenit primum peccatum.* Fateor equidem, vt dixi, horum Patrum doctrinam aliquibus difficultatibus, quantum ad id, quôd asserunt de Hierosolymitano Cõcilio, & eius decreto subiectam esse: ideoquê illis certô quantum ad hanc partem non adhæreo, quamuis sciam grauissimis viris approbari. Videatur, si lubet Doctor Luzerus vbi suprâ, cum approbatione Reuerendissimi Episcopi Sosa ad Illustrissimum D. Bernardum de Roxas Toletanum Antistitem. Spero tamen maiorem in dies libros hos, & authoritatem, & lucem habituros. Luzerus vbi sup.

Hanc quoque veritatem Apostolorum Discipulis omnino infixam extitisse, ex vno illorum Beato Ignatio elicere licebit. Fuit autem Ignatius simul cum Papia, & Polycarpo Euangelistæ Ioannis auditor, sedemquê Anthiochenam ab anno 71. Christi vsque ad 111. tenuit. Extant verô huius præclarissimi viri præclarissimæ quoque Epistolæ ad diuersos, inter quas aliquot ad Apostolum Ioannem leguntur. In quarum prima sic habetur: Ignatius in 1 Episto. ad Ioãnem. *Quidam notificauere eandem Matrem Dei omnium gratiarum abundantem, & omnium virtutum, more virginis, virtutis & gratiæ fæcundam.* In quibus verbis notifi-

cat

cat mihi Ignatius illius temporis Christianos, hanc de Maria existimationem habere, vt eam originali crimine caruisse, pernoscerent. Aliâs quo modo eam *omniũ gratiarum abundantem*, & rursus *virtutis & gratiæ fœcundam* appellaret, cûm hoc præseruationis priuilegium illi deesset? Et postquam innumera de virtutibus Mariæ cõcinnauit hæc protulit in eadem Epistola: *Præterea multi multa referunt de eadem, tamen omnibus per omnia, non audemus fidem concedere, nec tibi referre.* Per quæ quoque olfaciam ego incredibilia hæc apud Ignatium de Maria, priuilegium, quod intendimus continere, nihil enim magis incredibile videtur, quâm filiam Adæ, Adæ labe non fuisse infectam, sed subdit rursus: *Sed sicut nobis à fidedignis narratur, in Maria Iesu humanæ naturæ, natura sanctitatis Angelicæ sociatur.* Verê hinc inde intentum elicio, nõ enim sociata Angelicæ naturæ esset humana Mariæ natura, nisi sicut in Angelis beatis, nullum peccatum fuisse cognoscimus, sic quoque idem de ipsa Maria affirmemus. *Idem.* *Idem.*

Prosequitur Ignatius in eadem Epistola, sic dicens: *Hæc talia excitauerunt viscera mea, & cogunt valde desiderare aspectum huius, si fas sit fari, cælestis prodigij, & sacratissimi monstri.* Dulcissima certê verba, & pijssimæ Sancti deuotionis viscera indicantia. Et, vt verum fatear, non leuiter nostrum confirmant intentum. Rectiûs enim (si pij esse volumus) Mariam Beatissimam, *Cæleste prodigium, & sacratissimum monstrum*, esse declarabimus, si hoc priuilegio præseruationis potitam fuisse, existimemus. Monstrum enim significat illud, quod singulare aliquid ignotum, & inauditum monstrat. Qualiter Virgilius Aeneidos 3. dixit. *Ignatius, vt sup.*

Horrendum, & dictu video mirabile monstrum.

Idē Aeneid. 2. & Aeneid. 2.

Nec dubijs ea signa dedit Tritonia monstris.

Prodigium quoque aliquid nouum, miraculosum, & supra ordinem naturæ existens denotat. Vnde Mantuanus ipse Aeneid. 3. sic concinit:

Idē Aeneid. 3.

Sola nouum, dictuquè nefas Harpyia, Celeno Prodigium canit.

Quid igitur nouum, inauditumuê, aut ignotum, in Maria, nisi ab originali immunitatem reperiemus? Numquid in vtero sanctificationem? At istam Ieremias & Baptista possederunt. Numquid in gratia confirmationem? At istam quoque Apostoli habuerunt. Numquid ab omni peccato immunitatem? Ista etiam Angeli beati sunt potiti. Nouum igitur hoc, singulare, inauditum, & miraculosum est, quòd, cum seminali propagatione Maria fuerit concepta, neutiquam tamen originalem labem admiserit. Quo etiam sensu alia eiusdem Ignatij etiam ad Ioannem in Epistol. 2. verba intelligi, quibus Mariam *vniuersis admirandam compellat.* Ignatius.

Ex Patribus, qui vsque ad quadringentos annos post Christum floruere approbatur sententia Cap. 17.

CApite præcedenti ex Apostolis, Apostolorumquè discipulis intētum cōfirmaui, nunc verò (sic liceat loqui) ex Apostolorum nepotibus, illis scilicet, qui Apostolorum discipulis, discipuli astitere, vsque ad quadringentesimum annum post Christi ortum, nostram roborabo sententiam. In hoc etenim patientissimi Iobi consilium desumo, dum cap. 18. dicit: *Interroga generationem*

Iob c. 18.

tionem pristinam, & diligēter inuestiga Patrum memoriam: & postea: *Ipsi docebunt te, loquentur tibi, & de corde suo proferent eloquia.* Ab antiquioribus autem initium sumam. *Idem.*

Sit primus celeberrimus ille Adamantius Origenes Martyris filius, & Ecclesiæ Doctorum Magister, qui anno Christi 189. natus, per aliquot degens, innumeros scripsit libros. Hic igitur hom. 1. ex varijs, quæ conscripsit, de Deipara sanctissima hæc profert: *Mater eius Mater Immaculata, Mater incorrupta, Mater intacta, Mater eius, cuius eius, Mater Dei Vnigeniti, Domini, & Regis omnium plasmatoris, & creatoris cunctorum: illius, qui in excelsis est sine matre, & in terra est sine patre. Huius itaque Vnigeniti, dū dicitur hæc Mater Virgo Maria, digna digni, Immaculata sancti Immaculati, Vna Vnius, Vnica Vnici.* Hæc verò nostræ sententiæ probationi deseruire, & cæci videbūt: *Immaculata* namque vocatur, quia nullā, neque actualē, neque primordialē labem possedit. Per vltima quoque verba, *digna digni, Immaculata Immaculati, Vna Vnius, Vnica Vnici*, omnigena quoque puritas Mariana elicitur, qua Dei digna est Mater effecta, & qua, sola, vna, & vnica, inter humanas creaturas pestiferum serpentis haustum (hoc est) originale crimen aufugit, in quo quia soli Christo similis est, ideô *Vna Vnius, Vnica Vnici*, vocatur. Cui etiam testimonio aliud eiusdem Origenis quod â pluribus etiam ex hom. 1. in diuersos adducitur, mirificè cōsonat, & se solo veritatem intentam demonstrat, ait enim *Mariam fuisse, quæ neque persuasione serpentis decepta est, nec eius afflatibus venenosis infecta.* Quibus verbis clariora non desidero. Vnde eisdem vtuntur Carthagena vbi suprâ relatus, & alij. *Orig. ho. 1. de Deipara san.* *Origenes.* *Carthagena vbi suprà.*

Origeni adiungitur Gregorius Neocesariensis eius discipulus, in expositione salutationis Angelicæ dicēs: *Solam* *Gregor. Neoces.*

Solam virginem fuisse sanctam, & prorsus impollutam, corpore, & spiritu. Quæ quoque verba mirificè nostrum sonant intentum: neque enim, si aliquod peccatum commisisset, *prorsus impolluta, corpore, & spiritu* compellari rectè posset.

Hippoly. Tertius, quem non incongruè afferunt aliqui cum Suarez in nostrę Thesis firmitatē, est Hippolytus, qui Trithem. teste Trithemio de scriptoribus Ecclesiasticis, sub Alexandro Principe anno Domini 220. deguit. Huius autem antiquissimi Patris hæc feruntur verba: *Qui dixit, Honora patrem, & matrem, vt decretum promulgatum à se obseruaret, omnem gratiam Matri, & honorem impendit.* In eis autem duo pro nostra sententia reperio: primum quòd asserat Deum *omnem gratiam, & honorem Matri impendisse.* Cum hoc autem, quomodo stet eam dedecus peccati originalis admisisse, contrarios arbitros constituo: satis enim dedecoris sanctissimæ Matri permisisset filius, si eam sub diaboli potestate, vel per instans solum reliquisset. Secundum est, hanc gratiam debitam esse Mariæ, quia Mater Christi erat, quam rationem latiùs in sequentibus prosequemur.

Quartus, quem ex recentioribus plurimi ad hoc propositum afferunt, est Carthaginensis ille Antistes D. Cypr. Cyprianus, qui abhinc circa mille quadringētos annos de Deipara sanctissima protulit ista verba, in tractatu de operibus Christi cardinalibus serm. de Natiuitate, siue alius, qui sit huius nobilis libri antiquissimus author, loquitur autem de Maria: *Spiritu sancto obumbrante incendium originale extinctum est* (scilicet ab ea.) Hoc autem nescio quare aliqui Theologi, etiam ex his, qui nobiscum sentiunt, solum ad partum virginis accommodent, cùm enim tunc, nullo contradi-

cente, non fuerit peccatum originale à Maria oblatum, quomodo pro tunc verificari potest, quôd *incendium originale extinctum est*? Quare cûm Cyprianus sine vlla distinctione, aut determinatione loquatur, pro omni differentia temporis vsurpandum est, ita quôd semper de Maria prædicare possimus: *Spiritusancto obumbrante incendium originale extinctum est*. Id est, nunquam originale incendium fuit perpessa. Confirmant hoc sequentia: *Nec sustinebat iustitia, vt illud vas electionis communibus* (non cum omnibus, vt aliqui legunt) *lassaretur iniurijs*. Idem.
Hæ autem iniuriæ communes, commune peccatum originis in se claudunt, quod negat Cyprianus affecisse Deiparam. Quod corroborat, addens: *Quoniam plurimũ à cæteris differens natura communicabat, non culpa*, hoc est, Idem.
quamuis eiusdem specificæ essentiæ Mariam cum cæteris hominibus iudicemus, cum illis tamen conueniebat, natura solùm, non culpa, quia nullam, neque actualem, neque originalem habuit. Superabundê hoc quoque explicat, subdens: *Vnde matri plenitudo gratiæ debebatur*. Id est, tota possibilis gratia Mariæ congruebat. Idem.
Quare alijs interiectis, ait: *Quòd Spiritussanctus non recesserat à venerabili pectore Matris. Possidebat domum suam, & templum, quod sibi consecrauerat, adornabat: seruabat sacrarium suum, & sanctimoniæ thalamum honorabat: lætificabant consolationes huiusmodi animam benedictam*. Quæ omnia mihi hanc sanctissimæ matris dignitatem prædicant, non enim clariora verba â Patribus antiquis postulare debemus, Idem.

Sit quintus Sanctus ille Alexandrinus Episcopus Athanasius, qui sicut pro Verbi diuinitate contra Arrianos fęliciter dimicauit, sic quoque eius Matris sanctitatẽ, his verbis cõmendauit in Euãgelio de sanctissima Deipara, vt ad nostrũ propositũ attulit Valencia. Appellat S. Athan.

autem

autem eam *sanctissimam, & sanctissima ossa, nam ex carne* (inquit) *eius, & ex ossibus eius, veluti ex veteri Adamo nouus iste Adam, vt vicem eius expleret, costam sibi finxit.* Vbi Mariam, & Christum primis parentibus pro statu innocentiæ comparare videtur: quare sicut in illis pro eo statu nulla fuit macula, sic neque in Maria. Prosequitur clarius: *Dicimus eam igitur, atque iterum, & semper, & vndequaque Beatissimam.* Quomodo quæso *semper, & vndequaque Beatissima*, quæ aliquando, scilicet cum concepta est, miserrimam peccati seruitutem subijt? Inferius vocat Mariam *assistentem Christo, nobis quidem terribili, sibi autem dulci.* Idest nobis irato, quia multa perpetrauimus mala, *sibi autem dulci*, idest, semper placido, & læto, cùm nullam contra illum offensionem in vllo vitæ suo momento admiserit. Quod ne incredibile videatur, adiungit: *Qua de causa factum est, vt plena gratia appellata sis, vtpote, quæ omni gratia abundares.* A contrarijs ego petam, an gratiam istam præseruationis ab originali, Mariæ denegent, vel concedant? Si secundum? non aliud quærimus. Si primum? Contradicunt certè Athanasio, qui omnigena gratia abundantem Mariam prædicat.

Id. Athanas.

Idem.

Idem.

His adiũgam Magnum illum Monachorum Patrem Basilium, qui circa annum 374. degens, dum laudes Mariæ intonat, in hæc verba ad hoc propositum à Gregorio de Valencia adducta prorumpit, in concione in sanctam Christi Natiuitatem: *Id sæculum, in quo Maria viuebat, nihil cum puritate Mariæ comparandum habuit.* Cum igitur in illo sæculo Baptista vixerit, cuius sanctitas à sanctificatione in vtero cœpit, aliquid amplius præter hanc vterinam sanctificationem, scilicet ab originali præseruationem videtur Basilius Mariæ concedere. Rationem quasi tradit addens: *Vt Spiritus sancti operationem susciperet electa est.* Quasi diceret, nihil mirum hanc gratiam

Basilius.

Valencia.

Idem Basilius.

gratiam Mariæ concessam fuisse, quæ Christi Mater esser futura. Clariùs id docet subiungens: *Ex sanctitate igitur compacta caro digna erat, vt Deitati Vnigeniti vniretur.* Ecce vbi carnem Mariæ *ex sanctitate compactam* vocat, & *dignam, vt Deitati Vnigeniti vniretur.* Quod nullatenus cum sententia asserente in illa fuisse originalem maculam stare posset. In hac namque sententia, non diceretur caro Mariæ *ex sanctitate compacta*, cûm dicere posset cum Psalte Regio: *Ecce enim in iniquitatibus concepta sum, & in peccatis concepit me mater mea.* Neque diceretur *caro Mariæ digna, quòd filio Dei vniretur*, quia originale peccatum eam Deo exosam, & talis muneris indignam reddidisset. *Psal. 50.*

A sancto quoque Basilio eius charissimum Fratrem Gregorium Nyssenum non seiungam, cuius homil. 13. in Cantica, prout Valencia retulit, hæc dicta nostro subministrãt proposito: *Oportebat* (inquit) *Matrem vitæ tam Conceptionem à lætitia inchoare, quàm partum in lætitia perficere.* Vbi supponere videtur Marianam Conceptionẽ â lætitia inchoatam fuisse: si verô peccati labe inquinatam esse dicamus, mæstam, tristem, & miseram affirmabimus. Hoc etiam sensu intelligo, quæ superius dixerat, videlicet, *Christum de puritate virginea electum esse.* Vbi non solum Mariam puram in concreto, sed puritatem ipsam in abstracto compellat. Differunt autem abstracta, & concreta, quia illa nihil formæ contrariæ admittunt, quod bene recipit concretum: frigiditas enim nihil caloris secum compatitur, frigidum verô rectê gradus aliquot contrariæ formæ secum comites habere potest. Sic ergo Mariam *Puritatem* appellat Nyssenus, vt credamus nullam peccati labẽ admisisse vnquam. Quo etiam sensu virgo sanctissima *Vitiorum expers conditio, & puritas incorrupta* ibidem â Nysseno dicitur. *Greg. Nissenus. Valencia. Idem Nissenus. Idem.*

Neque horum temporum (scilicet ante annũ quadringentesimũ Christi) nobilissimũ testem, Ephrem Syrum, Edessenæ Ecclesiæ Diaconũ prætermittam: huius enim verba nostro cohærere proposito testes sunt multi. In oratione autẽ de laudibus virginis de ea loquens, sic vocẽ extollit: *Intemerata prorsusquè pura, virgo Deipara, Regina omniũ, sublimior cælicolis, purior solis radijs, & splendoribus, honoratior Cherubim, sanctior Seraphim, & cæteris omnibus superis exercitibus gloriosior.* Hæc autẽ Mariana epitheta adeò insignia sunt, vt nisi in eam nimiũ parci esse velimus, ex eis priuilegiũ immunitatis ab originali macula eliciemus. Põdero tamen singula, *intemerata prorsusquè pura.* Certè verbũ *intemerata*, inuiolatam, incorruptam, nullaquè vitiatam macula Mariam significat. Sic enim Virgilius Aeneid. 2. fidem intemeratam vocat eam, quæ nulla infidelitatis nota fuit corrupta:

Ephrem. *Virgilius Aenei. 2.*

Si qua est, quæ restat adhuc mortalibus vsquam
Intemerata fides.

Idẽ Aeneid. 3. Vnde etiam Aeneid. 3. sacrificia ritè perfecta iuxta sacrificij rationem, intemerata vocat:

Corripio è stratis corpus, tendoquè supinas
Ad cælum cum voce manus, & munera libo
Intemerata focis.

Ephrem. Sic ergo Ephrem Mariam *intemeratam* compellat, quòd nulla macula, corruptione, aut vitio, viam suam corruperit vnquam. Perpendo etiam sequentia: *Regina omnium, sublimior cælicolis, purior solis radijs, & splendoribus.* Si enim Christifera nostra originalem labem admisit, quomodo *Regina, & sublimior Cælicolis*, in quibus peccatum hoc non extat? Similiter qualiter *purior solis radijs, & splendoribus* vocari potest, quæ secum tenebrosam peccati caliginem habuit?

Idem Ephrem.

Sequen-

Sequentia autem, videlicet, *Honoratior Cherubim, sanctior Seraphim, &c.* ponderatione non indigent, nisi enim nimis diminutè capiantur, sensum, quem intendimus, clarè prætendunt.

Adijciam rursus eloquentiæ flumen Ambrosium, qui teste Castro in Catalogo authorum, ad annum Christi 399 peruenit. Huius igitur augustissimi Doctoris grauissima aliquot referuntur verba proposito nostro conducētia: cuiusmodi est illud Mariæ encomium, *In qua nec nodus originalis, nec cortex venialis peccati fuit.* Sed quia hæc fortè in Ambrosio non reperiuntur, certiora alia quæramus. Et primò, sermone 22. in Psal. 118. circa illa verba: *Quære seruum tuum Domine*, sic loquitur: *Suscipe me, non ex Sara sed ex Maria, vt incorrupta sit Virgo, sed Virgo per gratiam, ab omni integra labe peccati.* Quæ posteriora verba, quamuis Vazquez dicta disputatione 117. cap. 3. contēdat, ad Mariam referri non posse: id tamen non credo, quia optimè contextui quadrat, quòd ad ipsam referantur: vndè plures alij hoc testimonio ad nostran cōfirmādam thesem non abutuntur. Ex quo iam liquet, quā clarè pro illa loquatur Ambrosius, cùm ab eo prædicetur Maria, *ab omni integra labe peccati*, quod est totius nostræ disputationis scopus. Hinc etiā idem sanctus Doctor libro de institutione Virg. cap. 5. inquit: *Non de terra, sed de cælo vas sibi hoc, per quod descenderet, Christus elegit*: vt significaret absdubiè Christiferā virginē, etsi de terra nata sit, terreum tamen, aut lutulentum peccati puluerem, neutiquam ei adhæsisse.

Ambros.

Idē Ambrosius.

Vazquez dis. 117. cap. 3.

Idē Ambrosius.

Nec omittā os aureū, eloquētiæ flumē, & vtriusq; Ecclesiæ celeberrimū Doctorē, Chrysostomū, qui in Hypopāte Dñi mira dixit de Maria, quæ Latinè versa, hæc sunt: *Magnum re vera Virgo hæc mūdi miraculum*

Chrysost.

est, ecquid enim in rerum vniuersitate queat, ac maius, & sublimius inueniri? Sola hæc cælum, & terram amplitudine superauit. Quidnam illa sanctius? non Prophetæ, non Apostoli, non Martyres, non Patriarchæ, non Patres, non Angeli, non Throni, non Dominationes, non Cherubim, non Seraphim, non aliud denique quidpiam, inter creatas res visibiles, aut inuisibiles, vna hac, maius, & excellentius inueniri potest. In Lyturgia quoque à Canisio lib. 1. de Deipara cap. 2. allata, sic loquitur: *Verè dignum, & iustum est, glorificare te Deiparam, & semper beatissimam, & penitus incontaminatam Matrem Dei nostri, honoratiorem Cherubim, & gloriosiorem incomprehensibiliter Seraphim.* Quę verba adeò aurea sunt, aureamquè Mariæ sanctitatem indicantia, vt, sine vllo interprete, veritatem à nobis quæsitam clarissimè propalent.

Idem in Lyturg. Canisius.

Ex alijs Patribus, qui in duabus alijs annorũ cẽturijs floruere, fulcitur intentũ. Cap. 18.

INter ea, quę Deigenitrix beatissima in suo illo decachordo Cantico (quia decem versibus consta) *Magnificat* cecinit, hoc vnum est: *Ecce enim ex hoc*, idest postquam ad Christi maternitatẽ sum euecta, *beatam me dicent omnes generationes.* Quia omnia sæcula, ætates omnes, omniumquè annorum centuriæ, Patrum dictis Marianam excellentiam prædicantibus, sunt tefertæ. Constat hoc iam de tempore quadringentos Christi aduentus annos ambiente, nunc autem posteriora consulamus sæcula.

Luc. 1.

Offert se autẽ nobis primus Sophronius celeberrimus, Hieronymo familiaris, græceq; peritissimus, qui in Epistola de Assumptione Mariæ ad Paulá, & Eustochium conscripta (quã potiùs Sophronio, quã Hieronymo, quia stylus Hieronymũ non redoleat, adscri-

Sophron. in Episto. de Assũptio. Mariæ. Hieron.

adſcribēdam eſſe cenſeo) ſic loquitur, quemadmodū ad hoc propoſitū attulit Caſtro de Beata Virgine c. 2. *Etſi in ſanctis Patribus, & Prophetis, gratia fuiſſe creditur, non tamen eatenus plena: in Maria verò, totius gratiæ, quæ in Chriſto eſt, plenitudo venit, quamquā aliter; & ideò inquit, Benedicta tu in mulieribus, ideſt, plus benedicta quā omnes mulieres, ac per hoc, quidquid maledictionis infuſum eſt per Euā, totū abſtulit benedictio Mariæ.* Egregiū hoc Sophronij teſtimoniū, aurea multa, pro Deiparæ omnigena ſanctitate cōprobanda, vtiliſsimaquè cōfert. Primū eſt, quòd *in Maria totius gratiæ, quæ in Chriſto eſt, plenitudo venit.* Quæram enim à cōtrarijs, an gratia preſeruationis ab originali defuit Chriſto, an non? Si primū dicant, aduerſantur fidei. Si ſecundum aſſerant, cur idē (quamquam aliter, vt inquit Sophronius) Mariæ nō concedunt? Expendam ſecundò, quod in his verbis exprimitur: *Quidquid maledictionis infuſum eſt per Euam, totum hoc abſtulit benedictio Mariæ.* Cùm ergo maledictio præcipua per Euam infuſa, fuerit originale crimen: *Totum hoc abſtulit benedictio Mariæ.* Hoc eſt, nec leuiter ſolum, hæc maledictio Mariam affecit. *Caſtro de B. Virgi. cap. 2.*

Paulò inferiùs ſic proſequitur idem Sophronius: *Sic itaque confidenter vniuerſa Dei canit Eccleſia, quod de nullo alio ſanctorum fas eſt credere, vt vltra Angelorum, & Archangelorum dignitatem meritò tranſcenderit.* In hoc verò immunitatem, quā intendimus à Maria nō defuiſſe, denotari ſuſpicor clarê. Subdit vltra: *Hoc quippe priuilegiū, nō naturæ eſt, ſed gratiæ Beatæ Virginis Mariæ, de qua natus eſt ipſe Deus homo.* Vbi inſignis huius prærogatiuæ rationē tradit. Adiungit amplius: *Ante hoc ipſum* (ſcilicet ante Aſſumptionē, vt exiſtimo) *ſanè vterus Virginis, quāuis mūdus, quamuis impollutus, & alienus à cōtagione peccati, quāuis ſanctus, &c.* Quæ inſignia Mariæ in- *Idem Sophronius.* *Idem.* *Idem.*

insigne quoque eius priuilegium non leuiter indicant. Subiungit tandem: *Nō immeritò venire de Libano iubetur, quia Libanus candidatio interpretatur, erat enim candidata multis meritorum virtutibus, & dealbata niue candidior Spiritus Sancti muneribus, simplicitatem columbæ in omnibus repræsentans, quoniam quidquid in ea gestum est, totum puritas, & simplicitas, totum veritas, & gratia fuit, totum misericordia, & iustitia, quæ de cælo prospexit, & ideo immaculata, quia in nullo corrupta.* Laborent contrarij nostri, vt hæc Sophronij verba sibi non esse contraria suadeāt, eorum namque laborem futilem, & inanem reputo.

Idem

Hiero. Cast. sup. Ad Hieronymum iam Ecclesiæ facem, & sæculi huius quod peragramus, nec non totius Christianę Religionis iubar accedo. Ex ipso autem, celeberrima duo testimonia affert Castro vbi supra. Primum est, Ecclesiast. 10. *Beata terra Ecclesiæ, cuius Rex est Christus, filius ingenuorum, de Abraham, Isaac, & Iacob, Prophetarum quoque, & Sanctorum stirpe descendens, quibus peccatum non fuit dominatum, & ob id verè fuerunt liberi. Ex quibus nata est Virgo liberior Sancta Maria, nullum habens fruticem, nullum germen ex latere, sed totus fructus eius erupit in florem.* Vbi dum Mariæ *nullum fructum, aut germen ex latere* concedit, sed *totum eius fructum erupisse in florem,* manifestat profectô nullam peccati læsionem animam Mariæ vnquam affecisse. Clariûs in 2. testimonio apud neothericos celeberrimo, nobis adstipulatur, in illa igitur verba Psal. 77. *Et deduxit eos in nube diei*, sic inquit: *Certè nubem leuem, debemus Sanctam Mariam accipere: pulchrè dixit, in nube diei, nubes enim illa non fuit in tenebris, sed semper in luce.* Luce quoque clariûs, lucidissimam Mariæ sanctitatem hæc verba declarant, cum eam semper *die, & in luce* fuisse demostrēt. Quod clariûs nostro fauet intento, cûm suprâ cap. 4. dum locū

Hieron. in Ps. 77.

Iobi versaremur, per *noctem*, & tenebras peccatum originale declarari dixerimus.

Quis non desideret, vt magnum illum Aurelium Augustinum, aureum, augustissimumquê Doctorem, totius mundi, sanctitate, ingenio, & sapientia prodigium, nosttæ sententiæ fautorem adscribamus? Et verô hoc vnum affirmare queam, hunc vnum sanctissimum Doctorem, si eius dicta piê, & vt decet expendantur, propositæ nostræ Thesis Patronum sufficere. Grauissimorum igitur Theologorum vestigia insequens, ex innumeris Augustini libris (quos millenarium superare numerum fatetur Trithemius de script. Ecclesiast.) egregia testimonia nobis conducentia, consignabo. Et in primis, ab eo, quod in ore omnium versatur, exordium ducam, ex 1. de natura, & gratia cap. 36. vbi dicit: *Excepta Sancta Virgine Maria, de qua, propter honorem Domini, nullam prorsus, cùm de peccatis agimus, habere volo quæstionem.* Subdit causam: *quòd ei plus gratiæ collatum fuerit ad vincẽdum omni ex parte peccatum, quæ concipere, ac parere meruit eum, quem constat nullum habuiße peccatum.* Quæ verba egregiê nostro adstipulari proposito Theologi, qui de hoc puncto egere, quales sunt Ambrosius Catherinus, Episcopus Christopolitanus, Suarez, Vazquez, & Valencia, locis citatis, mirificê confirmant.

D. Aug. 1. de nat. & gratia cap. 36.

Trith. de scrip. Eccles.

Amb. Ca. Suarez. Vazquez. Valencia Iacob. de Val.

Plurima autem sunt, quæ mihi clarissimè persuadent, per hæc verba Augustinum Mariæ originale peccatum abnegasse. Primum est, generalis locutio, *Cùm de peccatis agimus*, & illa: *Nullam.* Si enim licet hæc, ad actualia peccata solûm coarctare, licebit etiam alicui, ęquo certê fũdamẽto in his verbis, ad mortalia solũ restringere. Deinde, quia in his verbis cõtra Pelagianos disputabat, qui sui magistri doctrinã amplectentes, originale crimen posteros Adami infecisse refragati sunt: cũ ergo cõtra hos

Pelagi.

inue-

inuehatur Augustinus, id genus peccati, intelligendū est à Maria denegasse, quod ipsi in mēte habebant, originale scilicet. Rursus 3. quia præponit eā ibidem Augustinus cæteris sanctis, quos aliquando peccasse ibidem docet, vt autē præfectura hæc Mariæ clarius præfulgeat, dicendum est ipsam originali caruisse. Quartò, quia ad id significat Augustinus se moueri, *propter honorē Domini*: honor autem Domini infinities magis exigit, vt virgo sanctissima originale crimen nō cōmiserit, quā venialia alia. Si ergo propter honorē Domini Theologi cū Augustino concedūt, venialia peccata nō infecisse Mariam, multò id melius de originali affirmare debent. Quintò etiam, quoniā vlterius addit, propterea se nullā habere velle quæstionem de virgine, cùm de peccatis agit, quia scilicet *concipere ac parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum*: nam ad hoc munus obeundum multò magis congruit contagium originale non admisisse, quàm venialia infinita.

Tandem vltimò Augustinū hîc denegasse Mariæ sanctissimæ originale cōtagium, ex eo colligūt Catherinus, Vazquez, Valēcia, & alij, vbi suprà. nā constans apud Augustinū doctrina est, eū, qui in infantili ætate originale peccatū admisit, etiā in maiori ætate, aliud peccatū cōmisisse: ex eo enim approbat lib. 5. cōtra Iulianū c. 9. in Christo nullū fuisse peccatū, scilicet originale, quia scilicet grādior, nullū cōmisit actuale. *Profectò enim* (inquit Augustinus) *peccatum etiā maior fecisset, si paruulus habuisset: nā propterea nullus est hominū præter ipsum, qui peccatū nō fecerit grādioris ætatis accessu, quia nullus est hominū præter ipsum, qui peccatum nō habuerit infantilis ætatis exordio.* Ex quibus iā validissimū Achillē, & (vt existimo) indissolubile argumētū

Cather. Vazquez Valencia. Aug. lib. 5. contra Iulianum cap. 9.

pro

prò mente Augustiniana exponēda, nostraquè cōfirmanda veritate, sic elicio. Ex mēte Augustini, nullus est, qui peccatū originale habuerit, qui etiā ad maiorē ætatē perueniēs, maiora peccata nō cōmiserit. At Deipara sanctissima (iuxta ipsius etiā Augustini mētē) nullū admisit in maiori ætate actuale peccatū, ergo neq; originale cōtraxit. Herculeū hūc nodū cōtrarijs dissoluendū offero: caueāt ne frustra laborēt. *August.*

Alia quoque Augustiniana testimonia exquiramus, quorū aliqua offert nobis doctus Ioannes Carthagena. Primum est ex libro contra quinque hæreses, vbi in persona Christi ait: *Si potuit inquinari, Manichæe, cùm ipsam facerem, potui & ego inquinari cùm ex ea nascerer.* Vbi pro cōperto videtur supponere, Christum, & eius Matrem inquinamento peccati caruisse. Secundùm est ex sermone de Natiuitate virginis, vbi ait: *Magnifica illum, ò Virgo beatissima, qui te ab omni peccato super omnes præseruauit, quis enim dicere potuit, Sine peccato sum natus? Aut mundus sum ab omni iniquitate, dicere audebit? Nisi Virgo illa prudentissima, animatum templum Dei excelsi, quam Deus sic elegit, & prælegit, ante mundi constitutionem, vt sancta, & immaculata* Dei *esset Mater, & filia ab æterno præseruata, incorrupta ab omni labe peccati?* Quæ verba non expositione, sed pia lectione indigent. Nec valet effugium, si dixeris Augustinum loqui de Natiuitate, non de Conceptione virginis: in Natiuitate namque, quilibet etiam sanctificatus in vtero exclamare poterat, *Sine peccato sum natus.* Cùm ergo id nullum dicere posse, præter Mariam, asserat Augustinus, de Natiuitate in vtero eius sermo intelligi debet. Tertium testimonium est, à Carthagena relatum, ipsius Augustini super Genesim, circa illa verba: *Inimicitias ponam inter te,* *Carthag. Aug. in lib. contra quinque hæreses. Carthag. Aug. sup. Genes.*

inter te, & mulierem, ipsa conteret caput tuum. Vbi sic a... *Subiectio originalis peccati caput est diaboli.* At millies d... uus Augustinus in sermonibus de beata Virgine repet... Mariam contriuisse caput diaboli, & ex adductis à ... bis capit. 3. id liquescit: caruit ergo originali c... mine.

Ioan. Patriar. Hierosolymitanus 44.

Audiatur iã insignis noster Carmelita Ioannes Hi... rosolymitanus 44. Patriarcha, qui in libro de institu... ne monachorum cap. 32. vt habetur in 8. tom. Bibli... thecæ, sic loquitur: *Per hoc namque, quòd ille puer Elia... vidit de mari nubeculam paruulam oriri, reuelauit Deus Eliæ, quòd quædam infantula, scilicèt beata Maria, per il... lam nubeculam signata, & instar illius nubeculæ per hu... militatem parua, nasceretur de humana natura peccatric... designata per mare. Quæ infantula iam in suo ortu esset mu... da ab omni peccatorum sorde, quemadmodum nubecula il... fuit de mari amaro, sine tamen aliqua amaritudine.* Vbi lo... qui Ioannem, non solùm de ortu natiuitatis, sed etia... de ortu conceptionis, constat ex exemplo nubeculæ a... cendentis de mari amaro, sine aliqua amaritudin... tum etiam ex his, quæ subdit: *Licet namquè nube... cula illa, eßet originaliter eiusdem naturæ cum mari, alterius tamen fuit qualitatis, alteriusquè proprietatis: ma... re quippe ponderosum est, & amarum, sed nubecula il... leuis fuit, & dulcis.* Clarissimê id constat ex sequ... tibus: *Sic quamuis in quolibet alio homine instar maris ... tura humana sit in sua origine, ita amaritudine pecca... rum, & vitiorum pondere pressa, vt fateri cogatur: I... quitates meæ supergreßæ sunt caput meum, & sicut on... graue grauatæ sunt super me: beata tamen Maria de hoc m... ri, idest natura humana, aliter fuit orta; quia in suo ort... non fuit onerata amaritudine delictorum, sed instar il... lius nubeculæ fuit leuis, per immunitatem peccatorum & d...*

& dulcis per plenitudinem charismatum. Vbi cum cæteris hominibus in suo ortu præponatur Maria, quantum ad immunitatem peccatorum, & constet Ieremiam, & Baptistam, natos nõ fuisse in peccato, vt hæc verba Ioannis veritatem contineant, clarissimè patet loqui etiam de virginis Conceptione, aliàs falsam doctrinam continerent.

His Patribus addũt aliqui, (& meritò) D. Maximũ sermone Assumptionis Mariæ, qui incipit: *Cũ aliquid dilectissimi.* Et quãuis non exponant, quisnã iste Maximus sit, an scilicet Constãtinopolitanus quidã, qui sub Principe Gratiano anno Domini 380. teste Trithemio claruit, an verò alius Thaurinẽsis Episcopus, qui (eodem teste) sub Archadio, & Honorio Principibus vixit anno 420. crediderim tamen hunc postremum esse. Huius igitur hæc sunt verba. *Ductor mortis Diabolus, per cuius inuidiam mors introiuit in orbem terrarum, omne humanum genus, in primo Parente, veneno nequitiæ suæ potauit, quasi arborem in radice, antequam proles propaginis prodiret, vitiauit. Inde est quòd radix vitiata quotidie frondet, frondesquè eius indesinenter per mortem marcescunt, & sæpe contingit, quòd aurum fulgens reperiatur in luto, & ex pungente spina pulchrè rubens oriatur rosa. Hoc enim operante prouidentia diuina ex radice vitiata, sine vitio prodiit virga, quæ intelligitur beatissima virgo Maria, attestante Isaia, qui dicit, Egredietur virga de radice Iessè, & flos de radice eius ascendet.* Hæc Maximi verba, maximè quoque nostro fauere proposito neget nullus, tum, quia admirabili antithesi, virginem sanctissimam omnibus opponit, tum, quia docet *ex radice vitiata sine vitio prodijsse.*

D. Maximus serm. Assump. Mariæ.

Trithem.

Isaias.

Claruit per id tẽpus Sedulius Presbyter natione Sco-

Sedul. in opusc. Pascha. op

Scotus, qui prosaicæ, & metricæ doctrinæ insignia edidit opuscula, inter quæ Paschale opus præexcellsum obtinet locum, adeò, vt ex illo Ecclesia Catholica ad officia Deiparæ celebranda carmina mendicauerit, qualia sunt illa:

Salue sancta parens enixa puerpera Regem,
Qui cælum, terramquè tenet per sæcula, &c.

& illud:

Gaudia Matris habens, cum virginitatis honore.

Insuper alia, quæ communi applausu acceptantur, qualia sunt hæc:

Nec primum similem visa est, nec habere sequentem,
Sola sine exemplo placuisti fæmina Christo.

Et quamuis hæc vltima, non incongruè pro nostro roborando intẽto expẽdi possent, clariora tamẽ alia ipsius Sedulij lib. 2. dicti Paschalis operis ferè in principio, in mediũ producã. Sic autem concinnè canit:

Lib. 2. Pasch. ope.

Et velut in spinis mollis rosa surgit acutis,
Nil, quod lædat, habens, matremq; obscurat honore:
Sic Euæ de stirpe sacra veniente Maria,
Virginis antiquæ facinus noua virgo piaret.

In quibus videre liquet nostram expressam sententiam. Primò, quòd Mariam *Rosam inter spinas* appellet. Rursus, quia in ea dicit nihil esse, *quod lædat*, aut *obscuret matris honorem.* Læsionem autem Maria habuisset magnam, si commune peccatum non euitasset, ex quo etiam non leuiter honor Maternitatis obscuratus, & minùs nobilis permaneret. Denique, quia de ipsa confitetur venisse, vt *virginis antiquæ facinus noua virgo piaret.* Nimirum, vt peccatũ, quod prima virgo Eua in mundum inuexit, noua virgo Maria à propria persona penitus amoueret.

Ad magnum illum, celeberrimumquè Antistitẽ,

nostræ Carmeliticæ familiæ Alumnum, totiusque Ecclesię Patrem, Cyrillum Alexandrinum deuenio, qui non solum Deiparæ sanctissimæ honorem in Concilio Ephesino, in quo præfuit, contra Nestorium defendit, sed alijs quoque locis virgineam sanctitatem, præsertim, quoad originalis immunitatem, contra aduersarios approbauit. Primò enim adduci solet adhoc intentum lib.6. in Ioannem capit.15. vbi inquit: *Omnes homines, excepto illo, qui de Virgine natus est, & sacratissima etiam Virgine, ex qua Deus homo prodijt in mundum, excepta, cum peccato originali nascimur.* Nec dici potest solùm de natiuitate virginis, non de eius Conceptione esse hîc sermonem: nam si hoc ita esset, falsum ad minus assertum contineret dictum Cyrilli, cùm constet Ieremiam & Baptistam, sine originali natos esse. Cùm ergo solum Christum, & Mariam sine originali natos esse declaret, absdubiè intelligit de Natiuitate intra vterum, scilicet Conceptione, quæ (vt millies dixi) etiam natiuitas vocatur. *Cyrillus Alexan.*

Bellè quoque hoc ipsum esse de mente Cyrilli, confirmant alia ipsius verba à Theologis Immaculatæ Conceptionis defensoribus adducta. Priora adducit Suarez iam citatus ex homil.6. in Cõcilio Ephesino, & habetur 6.tom.cap.6. vbi Angelica melodia hæc de virgine profert: *Salue sancta Deipara, pretiosus totius orbis thesaurus, lampas inextinguibilis, per quam Diabolus cælo decidit, &c.* Vbi cùm Maria *inextinguibilis lampas* compelletur, facilè innotescit inde secundùm Cyrillum numquam à Maria sanctissima gratiam iustificantem, & illuminantem abfuisse, ac proinde, nec vllum criminis contagium fuisse amplexam. Vnde infrà subdit: *Quis vnquam de architecto audiuit, quòd suum ipsius templum construxerit, & in eo habitare prohibitus* *Idem in Conc. Ephes. Suarez.*

tus sit. Vbi rationem, qua & nos aliquando vsi sumus, vtitur Cyrillus: si enim Maria templum Dei est, Deique manibus fabrefactum, qualiter à dæmone vnquam vitiata, & possessa fuit, vt in ea sit Deus prohibitus manere? Ex eodem quoque Cyrillo lib. contra Nestorium testimonium aliud affert Carthagena iam adductus, vbi ait: *Propter filium, temerarium est in Maria Virgine ponere culpam aliquam, vel peccatum.* Cûm autem non minûs indecorum filio Virginis sit, eandem crimen originale, quam veniale passam fuisse, si propter filium ab ipsa peccatum etiam veniale relegamus, cur non originale?

Idem contra Nest.

Ad Theodoretum quoque insignē antiquitatis Patrem, quem Valencia pro nostra sententia confirmanda affert, iā accedimus: lib. igitur 3 interpretationis in Cantica circa illud cap. 6. *Vna est columba mea, perfecta mea,* sic scribit. *Prospiciens Salomon, & diuino afflatus Spiritu tanto antè cernens verbi sponsi purissimi Incarnationem, & quæ ipsum sine semine genuit Sanctissimam Dei genitricem, Mariam illam immaculatissimam, quam omnes hominum generationes vocibus nunquam cessantibus Beatissimam prædicant, quia totius mundi peperit Saluatorem, hoc in sponsi persona canticum cecinit* Vbi cognomen illud *Immaculatissimam* (quod fateor apud nullum alium reperisse) quâm sine macula Mariam nostram existimarit, facilê demonstrat. Et infrâ sic subdit: *Inter tot animas hominum, qui saluantur, sola vt electa columba est, vna illa, quæ Christum genuit, Virgo Mater, puella Maria, quæ puritate profectò Cherubim, & Seraphim antecellit.* Quæ quoque verba (si piè capiantur) aduersarijs aduersari, conspicient omnes.

Theo. lib. 3. in cāt. Valencia

Idē Theo.

Clarus quoque per id tempus nostræ veritatis fautor extitit illustrissimus Cardinalis Arator: in codice namque in Acta Apostolica Vigilio summo Pontifici oblato, populiquê Romani cōsensu, & applausu recepto, cir-

Cardin. Arat. in Acta Apost. li. 1.

ca initium lib. primi hæc carmina dixit:

Porta Maria Dei *genitrix intacta credentis*
A nato formata suo; mala criminis Euæ
Virgo secunda fugat: nulla est iniuria sexus,
Restituit, quod prima tulit.

In quibus eleganti nimis lepore sanctissimam Theotocon peccati originalis ruinam passam non fuisse declarat. Primô illis verbis: *Mala criminis Euæ Virgo secũda fugat.* Secundò in illis: *Nulla est iniuria sexus.* Ac si diceret, nullis in Maria muliebrem sexum addictum esse peccatis. Tandem illis: *Restituit, quod prima tulit.* Nam si originis labem cõtraxisset, quomodo hæc verificari possent, cũ adhuc restituendũ restaret originalis culpæ malum?

Ex cæteris Patribus, qui ante millesimum Christi annum claruere, confirmatur proposita sententia. Cap. 19.

SVfficerent sanê hæc Patrum, grauissimorumquê Doctorum dicta, vt veritatem, quam intendimus, eô, vel maximê, quôd Deiparæ dignitati decentissima sit, recipe rent omnes, nec auderet Caietanus proferre, quôd *nullus sanctus, nullusquè illustris Doctor antiquus pro hac parte afferatur.* Verumtamen non his contenti erimus, sed alia, & clariora fortê, nostro instituto deseruientia testimonia proferemus, ex illis Patribus, sanctisquê deducta, qui inter sexcentesimum, & millesimum Christi annum floruere. *Caietan.*

In qua Doctorum serie, primus nobis obuius est Sophronius 63 Ierosolimitanus Patriarcha, diuersus ab eo, quẽ capite præcedẽti in principio retuli; ille enim tẽpore Hieronymi vixit; hic verô post ducentos annos vsq; ad Ioannẽ quartũ Põtificẽ peruenit, teste Castrẽsi in Catalogo *Sophron. 63. in Epist. Synodica ad Sergium. Castr. in Cat. authorum.*

logo authorum. Hic igitur ſanctus Patriarcha in Epiſtola ſynodica ad Sergium Archiepiſcopum Conſtantinopolitanum, relata in ſexta ſynodo Conſtantinopolitana act. 11. poſteaquè act. 13. approbata hæc protulit: *Vnigenitus Patris filius, &c. Vterum intacti virginitatis ingreſſus, caſtitatem luſtratæ Mariæ, ſanctæ, præclaræquè, & quæ Dei ſunt ſapientis, & ab omni contagione liberatæ, & corporis, & animæ, & intellectus, incarnatus, &c.* Vbi cùm ſanctiſsimam Chriſtiferam *ab omni contagione corporis animæ, & intellectus liberatā,* ſeu (vt Turrianus vertit) *liberam*, dicat, meritò hunc Patrem noſtræ ſententiæ patronum eſſe affirmabimus. Nec id poteſt intelligi deliberatione ab omni contagione peccati, poſtquam illam incurrit. Tunc enim ſignificaret etiam illam actualium peccatorum contagionem admiſiſſe, quod abſit à Catholico Doctore.

Sexta Synodus Cõſtantino. act. 11. & act. 13. approbata.

Turrian.

Sed ex noſtra fælicisſima Hiſpania ſanctus Iſidorus Hiſpalenſis Antiſtes in medium producatur. Quamuis autem, ex ipſius operibus multa fortè noſtro propoſito conducentia excerpi poſſent, ex eius tamen Officio Eccleſiaſtico, Cõcilij Toletani Quarti (vbi ſexaginta ſex Epiſcopi aſtiterunt) iuſſu compoſito, quod poſtea Hiſpani noſtri *Oficio Mozarabe* nuncuparunt, aliqua depromam. Primò enim officium Conceptionis 8. die Decembris inſtituit, in cuius vna ex vltimis orationibus ſic dicit: *Domine Ieſu Chriſte, qui ſic virginem matrem honorificaſti, quouſque Conceptionis eius gratia, eam coram te ſuffragatricem inuenimus, &c.* Vbi, cùm gratiæ Conceptionis mentionem faciat, manifeſtè ab ea peccatum originale excludit. Clariſsimè in Miſſa Natiuitatis in benedictione Preſbyter ſic dicit: *Qui Matrem ſeruauit à corruptelæ contagio, ſinum veſtri cordis emaculet à delicto.* Et in Miſſa Aſſumptio-

Iſidor.

ſumptio-

ſumptionis in prima Canonis oratione, ſic dicitur: *Talem, multoquè verè creditur mirabilem Matrem creaſſe, qualem diuinitus per eam tranſiens, decus virgineum nō amiſit.* Tunc ſic: illam incorruptam, & immaculatam reliquit, ergo talem creauit. Vnde addit, *dum ab illo creari, ita eſt ab ipſo concipi.* Affert hoc etiam ex Miſſali antiquiſsimo Bibliothecæ Collegij Societatis Cordubenſis, Pater Oxeda cap. 5. ſui primi tractatus.

Huic quoque nobiliſsimo præſuli ſanctiſsimus alius præſul in noſtra Hiſpania diſcipulus, & coætaneus fuit, deuotiſsimus Illephonſus Toletanus Archiepiſcopus, ſanctitate, & ſapientia inſignis, qui ſicut ſanctiſsimæ virginis honorem contra hæreticos vindicauit, ſic quoque eius Immaculatam Conceptionem non ſemel expreſsit. Sermone namque ſecundo de Purificatione, & parturitione Mariæ, ſic inquit: *Ergo, in qua clauſtrum pudoris integrum permanſit, nulla diſruptio interemit, nulla vexatio carnis, nulla fœditas diræ conditionis, ei, in qua vexilla virtutum micarunt, nullum peccatum primæ originis, vt cruciaretur, viguit.* Quæ vltima verba, me quoque non explicante, meam ſententiam non ſolum indicāt, ſed exprimunt: quid enim aliud in toto hoc Apologetico libro defendēdum propoſui, quàm *in ea nullum peccatum primæ originis viguiſſe*? *S. Illephōſus Archiep. Tolet. ſerm. de Purifica. & parturit. Mariæ.*

Inſuper Beatiſsimus hic Paſtor in libro aduerſus eos, qui de perpetua virginitate ſanctæ Mariæ diſputant, in 8. tom. Bibliothecæ ſacræ ſic loquitur: *Beata virgo Maria, niſi in vtero matris ſanctificata eſſet, minimè eius natiuitas colenda eſſet, nunc autem, quia authoritate totius Eccleſiæ veneratur, conſtat eam ab omni originali peccato, immunē fuiſſe.* Et infra: *Nullis ergo, quando nata eſt delictis ſubiacuit, nec originale peccatum in vtero ſanctificata* *Idem 8. to. Biblio.* *Idem.*

contraxit. Ex omnibus autẽ his verbis, dupliciter mihi videtur nostræ sententiæ Patrem, & Patronum, se gerere Illephonsum. Primò quidem, quia ex eo probat sanctitatem Mariæ in Natiuitate, quia eam celebrat solemniter Ecclesia: pari ergo passu, & omnino adamussim dicam ego, Mariam in Conceptione sanctam fuisse, quia eius Conceptionem solemniter colit Ecclesia. Cui argumento, nisi per inualidum effugium responderi non potest. Expendo secundò, quòd in his Illephonsi verbis clarè veritas, quam intendimus declaratam esse, conspicitur, dum dicit: *Constat eam ab omni originali peccato immunem fuisse*: & dum postea subdit, *nec originale peccatum in vtero sanctificata contraxit*. Et quamuis hæc verba, infirma esse nostro proposito, contendat Vazquez, ex eo quòd solũ de Natiuitatẽ virginis loquatur Illephonsus: immeritò tamẽ grauis iste Theologus, grauissimi Patris testimonium ad nostram roborandam sententiã, nobis infringere conatur: existimo enim in illo illibatã virginis Conceptionem exprimere. Primò quidem, quia ita plures alij Theologi, quales sunt Catherinus, Carthagena, Castro, & alij locis citatis, illud intellexisse videntur. Deinde, quia ab aliquo Docto Scholiaste Illephonsi pro nostra sententia in margine sunt notata. Rursus quia verbum, *nec contraxit originale peccatum*, quo vtitur Illephonsus (nisi extortè nimis & impropriè assumatur) idem significat, quod labe originali numquam fuisse infectã. Ac præterea id indicat verbũ illud *immunem à peccato originali*: Immunis nãque nõ dicitur ille, qui aliquo onere obligatus illud iã soluit, sed ille, qui numquã tali oneri obligatus, & addictus fuit. Hoc nãque sensu prophani authores hoc nomine vsi vidẽtur: sic enim Ouid. 3. Metam.

Vazquez. *Catherin.* *Carthag.* *Castro.* *Ouid. 3. Metam.*

Nullum

Nullum passa iugum, curuiquè immunis aratri. *Ouidius. 3. Meta.*

Et Virgilius Aeneid.12.

——— ——— ——— ——— *Aspicit vrbem* *Virgilius Aenei.12*

Immunem tanti belli, atque impunè quietam.

Cùm ergo Illephonsus noster, Mariam sanctissimã, numquam originale crimen contraxisse, & ab eo im munem fuisse dicat, clarè nostræ sententiæ patronũ se exhibet. Quod clariùs innotescet infrà cap.34.

Nec silentio omittam huius temporis, quod peragramus, Doctorem venerabilem Germanum Con stantinopolitanum, qui de adoratione venerandæ Zonæ Deiparæ c.1. (vt referunt aliqui) vocat Mariã *nulli penitus culpæ affinem.* Ex quo inferri potest, nullatenus originale crimen admisisse. Primò, quia si illud aliquando contraxisset, non solùm *affinem culpæ*, sed & culpæ participem eam dicere possemus: affinis namque culpæ, & particeps culpæ idem est, vt no tauit Cicero in Catilinam, dicens: *Huic sceleri si paucos putatis affines esse, vehementer erratis.* Deinde, quia contrahens peccatum originale, iuxta doctrinã Augustini lib.5. contra Iulianum cap.9. obnoxius est ali cui actuali, ac per consequens illi maximè affinis. In nullo ergo proprio sensu affirmari potest, virginem *non fuisse culpæ affinem*, nisi eam ab originali labe immunem esse dixerimus. *German. Constant. de adora. venerãdæ ZonæDei par.c.1.* *Cic. orat. in Catili.* *Aug. lib. 5. contra Iulia.c.9.*

Iniurius quoque veritati, quam confirmo, haud dubiè essem, nisi magnum illum, omnibusquè sæculis venerabilem, Ioannem Damascenum in numerum eorum, qui Deigenitricis immaculatam Conceptionem approbarunt, adscribam. Hic igitur beatissimus Pater in oratione prima de Natiuitate virginis, de eius Conceptione loquens, mirifica hæc pro tulit verba: *Natura gratiam anteuertere ausa non est,* *Ioan. Damasc. ora. 1. de Natiui. virg.*

sed tantisper expectauit, dum gratia suum fructum produxisset. Quo, nihil dulcius, nihilquè elegãtius pro Immaculata Mariæ Conceptione dici potest: vt enim denotet nullum instãs, aut minimum durationis, extitisse Mariam sine gratia, sed ipsam semper eam comitatam fuisse, hoc admirabili modo dicendi vsus fuit. Quomodò ergo cum hoc Damasceni dicto stare poterit, quòd peccatum gratiam anteuerterit, cùm nec ipsa *natura gratiam anteuertere ausa sit?* Vnde infrà subdit: *O Beatos Ioachimi lumbos, è quibus immaculatum semen effluxit.* Prorsus autem ignoro, quo sensu Ioachimi semen immaculatum dici possit, nisi, quia Marianæ Immaculatæ Conceptionis instrumentum extitit. Quo etiam sensu sequentia accipienda sunt: *O præclaram Annæ vuluam, in qua tacitis incrementis formatus fuit sanctissimus fœtus.* Et infrà: *Forte illud excelsi brachium, obtusum naturæ ligonem, Spiritu sancto, tanquam digito suo, exacuens, viuam schalam sibi ipsi condidit.* Inferiùs quoque: *O sanctissima, quæ Principatus, & Potestates fefellisti, immaculata conseruata in Dei sponsam.* Quibus verbis mirificè mysterium declaratur, Principatus namque, & Potestates, hoc est Dæmonum caterua, quæ ipsius Conceptionem alijs omnibus similem putabant, decepti sunt à Maria, dum in primo instanti sui esse, *immaculata conseruata est in Dei sponsam.*

Idē infra

Idem.

Idē infra

Idem.

Neque his contentus Damascenus, insignia quoque alia, nostroquè instituto vtilia, in oratione secunda dicit, vbi inter alia affirmat, ventrem Annæ fuisse *locum, in quo Deus arcam sanctificationis condidit:* vt hinc constet, quanto iure capit. 10. dixerimus arcam testamenti typicê Mariam adumbrasse. Similiter oratione 3. dicit: *Conceptionem virginis fuisse, collapsi generis*

Damasc. orat. 2.

Idē ora. 3

neris nostri excitationem, & integram restitutionem. Quomodò autem hæc verificari possent, si sicut cæteri homines, Maria etiam maculosam labem originalis admiserit? Et oratione prima de Assumptione: *Gratiæ* (inquit) *abyssum inuenit, quæ animam non minùs, quàm corpus virgineum custodiret.* Si ergo corpus nullam admisit corruptionem, quomodo illam anima passa est? Clariùs oratione secunda inquit; *Ad hunc paradisum serpens aditum non habuit.* Et infrà eam appellat *immaculatam, quæ cum terrenis affectibus nihil habet commune.* Et introducit virginem hoc modo ad filium loquentem: *Animam meam tibi charam accipe, quàm à peccati labe puram seruasti.* Certè nodum in scirpo quæret (vt dici solet) qui hæc verba, & similia alia, quæ apud Damascenum inueniuntur, conetur dissoluere. Adde etiam in Martyrologio Damasceni, *diem puræ Conceptionis* notari, vt cum Galatino lib. 7. de arcanis, docti alij scitè aduerterunt. Ex quibus omnibus, & alijs, quæ in sermone de dormitione Deiparæ dicuntur, nostram sententiam pro se habere Damascenum luce clariùs liquescit.

Idem orat. 1. de Assump.

Idẽ orat. 2

Idem.

Idem.

Martyro. illius.

Gal. lib. 7.

Restat solùm, vt sapientissimum illum nomine tenus Idiotam, huius nostræ sententiæ fautorem (parum dico) Patrem, & Patronum esse declaremus: adeò enim clarè illi adhæret, vt nullum glossema, tergiuersationemuè, eius verba patiantur. Libro igitur contemp. cap. 2. sic loquitur: *Tota pulchra es virgo gloriosissima, non in parte, sed in toto, & macula peccati, siue mortalis, siue venialis, siue originalis non est in te, nec vnquam fuit, nec erit: sed adest tibi omnis gratia naturalium bonorum, spiritualium charismatum, cælestium donorum.* Attendat hæc verba Caietanus, & qui eum sequuntur, videantquè qualiter dicere potuit: *nullum esse*

Idiota li. contemp. cap. 2.

 san-

sanctum, nullumquè illustrem Doctorem, qui pro hac parte afferatur, cùm hic Pater abhinc ferè octingentos annos (claruit namque sub Leone 4. teste Genebrardo lib. 4. Chronologiæ) nostram docuerit clarè sententiam. Audiatur etiam cap. 6. per hæc dulcissima verba: *Inuenisti virgo Maria gratiam cælestem, quia fuerunt in te ab originis labe præseruatio, Angelica salutatio, Spiritus sancti superuentio, & filij Dei Conceptio: sed qualiterò fælicissima virgo Maria istas gratias inuenisti? Certè ò superbenedicta virgo Maria, sicut Eua gratiam amisit per superbiam, sic tu è diuerso, gratiam inuenisti, quam numquam amisisti.* Hæc verba, lectione; ponderatione non egent.

Genebra.

Idē Idiota cap. 6.

Ex reliquis Patribus, qui post mille annos Christi nati vixere, munitur nostra sententia. Cap. 20.

PLures sunt, nec minùs docti, sanctiquè Patres, post Christi mille annos degentes, qui veritati nostræ adhæsere; vt sic Beatæ virginis Propheticum dictum: *Beatam me dicent omnes generationes*, lucidè innotescat. Inter quos Fulbertus, seu (vt Trithemius vult) Fulpertus, Carnotensis Episcopus, vt post Canisium alij tradidere, sanctissimam Mariam hoc modo salutauit: *Aue Maria electa, quæ immaculata semper extitisti ab exordio tuæ creationis, quia paritura eras Creatorem totius sanctitatis.* Vbi conclusionem nostram, eiusquè præcipuam rationem clarè subindicat. Neque enim *ab exordio suæ creationis* Maria *immaculata* extitisset, si quemadmodum aduersarij volunt, in ipso Conceptionis primordio grauissimam originalis maculam ad-

Luc. 1.
Fulbert.
Trithem.
Canisius.

admisisset. Idem exprimunt illa ipsius verba in serm. Natiuit.: *Anima ipsius, & caro ab omni malitia, & immunditia purissimæ fuerunt.* *Idem Fulbertus.*

Ad octoginta annos post mille à Christi ortu, vixit sanctissimus ille Bruno, arctissimæ Religionis Carthusiensium primus Pater. Qui in expositione Psal. 101. circa illa verba: *Dominus de cælo in terram aspexit*, sic fatur: *Hæc* (scilicet Maria) *est incorrupta terra illa, cui benedixit Dominus, ab omni præterea contagione peccati libera, per quam vitæ viam agnouimus, quæ, quia digna fuit, Dominus de cælo in terram aspexit.* Si aliquis sanctissimi huius Patris verba illa vniuersalia, *ab omni contagione libera*, ad actuale crimen solùm coarctet, nimis parcus, & auarus, in Christi Matrem apparebit. Prudentiùs tamen faciet, qui ex illis omnem maculam à Maria defuisse proclamet. *S. Bruno. in Ps. 101 Psal. 101*

Claruit ferè per id tempus insignis ille, & Hostiēsis Episcopus, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, Petrus Damianus, sapientia clarissimus, Deiparæque deditissimus, vt plura, quę de eius laudibus intonuit, declarant. Ex hoc autem illustri Benedictino multa depromi possunt, propositum nostrum nō leuiter adiuuantia. Primò enim ex serm. 3. de Natiuitate Mariæ hæc verba habentur: *Quid sanctitatis, quid iustitiæ, quid religionis, quid perfectionis, singulari huic virgini deesse potuit, quæ totius diuinæ gratiæ charismate plena fuit?* Hæc sufficerent, sed attendat lector sequentia: *Quid (rogo) vitij in eius mēte, vel corpore, vendicare sibi potuit locum, quæ ad instar cæli plenitudinis totius diuinitatis meruit esse sacrarium?* Respuunt hæc aliqui Theologi, vt incōmoda proposito; ast ego recipio, vt congrua nimis. Subdit quoque: *Nec mirū si cunctorum merita transcēdat mortaliū, quæ & ipsam superexcedit celsitudinē Angelorū.* *Petr. Damia. serm. 3. de Natiuit. Mariæ. Idem.*

Circa quæ expendo, quæ sæpius dixi, non prorsus Mariam excellere Angelicam naturam, nisi quemadmodum ista peccati omni labe caruit, sic & illa. Ex sermone quoque de Annunciatione expendantur hæc: *Germinat virga Iesse de tortuosa generis humani radice, & de Patriarcharum arbore, in altitudinem, & rectitudinem erumpens, omnem ignorat nodositatem.* Ecce admirabili antithesi ex *tortuosa generis humani radice*, declarat Damianus Virginem originari, quæ *omnem ignorat nodositatem*, ita vt facilius sit nodum in iunco, quàm in hac sanctissima Matre reperire.

Idē serm. de Annū.

Alia quoque eiusdem Damiani verba ex sermone etiam de Annunciat. profert Suarez, quæ intentum bellè confirmant. *Cùm fecit Deus omnia sua opera valde bona, hoc melius fecit, consecrans sibi in ea reconciliatorium aureū, in quo se post tumultus Angelorum, & hominum inclinaret, & requiem inueniret.* Vbi Maria *melius opus* Dei vocatur, & *aureum reconciliatorium*, in quo Deus *requiem inueniret post tumultus* omnium creaturarum. Sicut enim homo, cui alij molestias afferunt, solùm in dilectissimæ sponsæ, quæ sibi nunquam exosa fuit, amore requiescit: sic Deus, cui omnes nos per peccatum iniuriosi fuimus, solûm in Maria requiem inuenit, quæ incorruptum Dei amorem, nullaquê vitiatum iniuria conseruauit. Sed alia ex sermone de Assumptione cur tacebo? Egregia quippe sunt. Sic ibi fatur: *Sola illa Mater filia creatoris, neque descendit, neque cecidit, sed de virtute in virtutem ascendens consummatione virtutum vestita est.* Quamuis enim hæc verba non satis, quod intendimus exponant, si tamen cum sequentibus iungamus; clariora alia desiderare nequibimus. *Caro* (inquit) *Virginis ex Adā sumpta maculas Adæ non admisit, sed singularis continentiæ puritas in candorem lucis æternæ cōuersa est.* Quæ ita perspicua sunt,

Suarez. Damian. de ser. Annuntiat.

Idem.

Idem.

vt non nisi â nimis oppositæ sententiæ dedito eludi possint.

Audiatur modô Iuo Carnotensis Canonicorum Regularium Augustini egregius filius, qui circa annum nonagesimum post millesimum florens, hæc in honorē Virginis protulit verba in sermone de Natiuitate Domini, quemadmodum aliqui nostræ partis defensores attulere. Sic verô dicit: *Quomodo Matrem carnis suæ Dominus sanctificauerit, audiamus, vt inde lætetur Catholicus, immundus confutetur hæreticus: omne quippe næuum tam originalis, quàm actualis culpæ in ea deleuit, sicquè carnem de carne eius sumens, in eandem munditiam, diuinam transformauit.* Vbi verbum illud *deleuit* non denotare præsupponi in Maria peccatum originale sic colligo, nam aliâs etiam inde inferre licebit habuisse actualia peccata, siquidem eodem verbo *deleuit* dicit Carnotensis ablatum fuisse â Maria *næuum originalis, & actualis culpæ.* Quare idem valet *deleuit*, ac propulsauit, prohibuit, & detinuit. *Iuo in ser. de Natiu. Domini.*

In testem quoque omni exceptione maiorem producam Anselmum Cantuariensem Archiepiscopum, qui circa annum Domini millesimum centesimum floruit. Cuius egregia aliquot dicta de Mariæ sanctitate extant, quæ non video qualiter ab aliquibus reijciantur. Et quamuis aliqua ex Anselmo Carthagena referat, fateor tamen illa non reperisse; ideoquê ad certiora properemus. Primô enim in cap. 1. 2. ad Corinth. ita scribit: *Omnes itaque mortui sunt in peccatis, nemine prorsus excepto, dempta Matre Dei, siue originalibus, siue etiam voluntate additis.* Vbi clarissimê peccatum originis â Maria relegat. Celeberrimum quoque est illud de conceptu virginali, & peccato originali, cap. 18. sic dicens: *Quamuis ergo de Beatissima Virgine filius Dei conceptus sit,* *Anselm. Cantuar. c. 1. 2. ad Corinth.* *Carthag.* *2. Cor. 1.* *Idē Ansel. de Cōcep. virg. & peccato originali c. 18.*

non

non tamen hoc ea necessitate factum est, quasi de peccatrice pariente, iusta proles rationabiliter generari per huiusmodi propagationem nequiret. Sed quia decebat vt illius hominis (nempe Christi) *conceptio de Matre purissima fieret: nempe decens erat, vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, virgo illa niteret, cui Deus Pater vnicum filium suum, quem de corde suo æqualem sibi genitum tamquam seipsum diligebat, ita dare disponebat, vt naturaliter esset vnus, idemque communis Dei Patris, & virginis filius.* Quæ verba, sicut ab antiquis sententiæ nostræ sectatoribus ponderata sunt, sic quoque à nobis ponderari debent: non enim Maria *ea puritate niteret, qua maior sub Deo intelligi nequit*, si peccatum originale habuisset: purior enim intelligeretur ea creatura, quæ dona charismatum, quæ Maria habuit, haberet, & insuper originalis maculæ expers extaret. In hoc etiam sensu idem Anselmus in lib. de excellentia virginis Mariæ cap. 12. cum ea loquens ait: *Omnia tibi secum possibilia esse donauit* Quæ verba, quando legi, patenter nimis nostrā declarare sentētiam mihi visa sunt: nullus enim adeò barbarus intellectus est, qui Deum hoc dono immunitatis ab originali potuisse Mariam decorare neget. Si autem hoc donum possibile est, audiat Anselmum dicentem: *Omnia tibi secum possibilia donauit.*

Ansel. li. de excelē. virg. Mariæ c. 12.

Insuper ex eodem Anselmo asserre etiam possumus primò, epistolam sæpius citatam ad Episcopos Angliæ, quam approbat Bacco noster in 4. distinct. 2. quæst. 4. art. 2 & in quodlibetis quæst. 13. affirmās; multis in locis Galliæ, & Angliæ reperiri, & à se visam Parisijs. Vnde eam recipiunt Episcopus Equilinus in Catalogo lib. 1. cap. 52. lib. 6. cap. 56. Gerson in sermone Conceptionis, Baronius in notis Martyrologij, Bozius de signis Ecclesiæ lib. 9. cap. 8. & alij.

Idē Anselmus. Bacco in 4. d. 2. Episcopus Equilinus Gerson. Baronius. Bozius.

Præter

Præter hanc etiam Anselmi epistolam, conciones duas eiusdem in fauorem Cõceptionis Mariæ, quas nouissimè affert Oxeda in dicto tractatu cap. 12. ex Breuiario Eborensi, meritò pro nobis proferre possumus. In secũda autem, quæ incipit *Principium*, cuius meminit Bacco noster in 4. d. 2. q. 4. ar. 1. habẽtur hęc verba inter alia, quibus omnis scrupulus, circa mentem Anselmi, ab aduersarijs tolletur: *Sed cum ipsa Conceptio fundamentum fuerit habitaculi summi boni, si peccati alicuius ex primæ præuaricationis origine, maculã contraxit, quid dicemus?* Et inferiùs. *Quis differere audeat totius sæculi propitiatorium, & vnici filij Dei omnipotẽtis verũ, ac dulcissimũ reclinatorium, mox in suæ Conceptionis exordio Spiritus sancti gratiæ illustratione destitutum?* Concludit inferiùs: *A seruitute igitur omnis peccati libera fuit.* Attendant hæc, qui Anselmum pro nobis non dimicare contendunt. Oxeda. Bacco.

Ex sanctissimo quoque Bernardo, quamuis prorsus aliqui velint nobis aduersariũ esse, propter epistolam 174. ad Lugdunenses Canonicos, aliqua tamen testimonia ipsius depromam, quibus facilè mẽtem suam pro nobis declarauit. Sermone igitur 4. *de Salue Regina*, qui est inter opera ipsius, sic dicitur: *Tu nasus Ecclesiæ, similis turri celsæ, videlicet dignitate, firma grauitate turris Libani. Libanus mons quidem dicitur dealbatio, altam præ omnibus signat innocentiam tuam: innocens fuisti ab originalibus, & actualibus peccatis: nemo ita præter te.* Et iuxta hoc explicat mentem Augustini, dicentis, *virgini collatam fuisse gratiam, ad vincendum omni ex parte peccatum*: quod ipse explicat, dicens: *Ex omni parte, hoc est ex parte originalis, & ex parte actualis peccati.* Quę adeò sunt aperta, vt ea obscurare potius videremur, si explicare velimus. Vnde inferiùs de ea dicit, S. Bern. sermo. 4. de Salue Regin. August. Idem Bernardus.

Idem. natam fuisse *superatis originalibus peccatis*. Quæ quidem quamuis doctus amicus Cisterciēsis Monachus obiecisset mihi, potiùs opus amici ex illo accepi. Si enim Maria vel per instans solum peccatis originalibus inquinata esset, quomodo superior extitit? quomodo *superatis originalibus nata est*? Vnde ibidem dicit Bernardus: *Quis vltra dubitet sanctam te immaculatā huic*

Idem. *mundo progenitam*? Vbi verbum *progenitam* ad Conceptionem quando primò genita est absdubie alludit. Quia tamen aliquis negabit sermonem hunc de *Salue Regina* esse Diui Bernardi, audiat ipsum in sermone, *Signum magnum*, sic dicētem: *Profundissimam diuinæ sapientiæ penetrauit abyssum, vt quantum sine personali vnione creaturæ conditio patitur, luci illi inaccessibili videatur immersa*. Ecce qualiter Bernardus, quidquid vltra Deum est Mariæ concedit, ac per consequens ab

Idē Bernardus. originali crimine immunitatem tribuit. In eodem quoque sermone prædicat Bernardus de Maria, eam esse, *in qua nihil possit esse suspectum*. Quomodò ergo in ea potuit esse originalis macula?

Petrus Comestor. Nobilissimus quoque author, Petrus Comestor nuncupatus, ex eò quod (vt testatur Trithemius) scripturarum authoritates in suis sermonibus, & opusculis crebriùs allegando, quasi in ventrem memoriæ manducarit, præclarus nostræ fautor est sententiæ.

Carthag. Vt enim testatur Carthagena, insignis hic Doctor in libello de Conceptione Virginis, mira pro nostra tuenda these affirmauit, ex quibus ego ientacula aliquot accipiam. Primò enim inquit: *Oportuit eam ab ipso fundamenti primordio, præ cæteris aliquod dignitatis sortiri priuilegium, quæ secretorum Dei, mysteriorumque cæle-*

Idē Comestor. *stium in se suscepturæ erat arcanum*. Et infrà: *Scio in Maria plus viguisse gratiam, quàm naturam*. Inferiùs quoque: In

In omnibus quæsiuit Mater requiem, & inuenit, in Conceptione quærit, & non inueniet? Bellè certè. Et post multa alia ad propositum, tandem concludit: *Dicat ergo, dicat Ecclesia, Salue festa dies, salue dies veneranda Conceptionis, in qua initiatum est sacramentum nostræ Redemptionis, per quam extincta est framea versatilis.* Quæ verba clarè subindicant nostrum intentum. Cùm enim framea versatilis, illa nempe, qua Angelus Paradisum seruabat, ob primum peccatum introducta fuerit, si Maria extinxit hanc frameam, ideò est, quia primi peccati particeps numquam extitit. *Idem.* *Genes. 3.*

Sed quis non magni ponderis, & æstimationis esse credat egregia verba celeberrimi Prædicatorum Ordinis insignis Patriarchæ, & antesignani Dominici? Is autem tantæ Religionis Pater in tractatu de corpore Christi, vt refertur in thesauro Catholico Coloniæ edito, & de quo diximus cap. 2. sic ait: *Sicut primus Adam fuit ex terra virgine, & numquam maledicta formatus, ita decuit in secundo Adã fieri, scilicet Christo, cuius terra, idest, Mater virgo, numquam fuit maledicta.* Hæc verba ex hoc sanctissimo Patre eius filijs (si qui iam sunt, qui oppositam tueantur sententiam) dicere velim, simulquè alia Isai. 51. illis intimare: *Audite me, qui sequimini quod iustum est, & quæritis Dominum: attendite ad petram vnde excisi estis, & ad cauernam laci, de qua præcisi estis. Attendite ad Abraham Patrem vestrum, & ad Saram, quæ peperit vos.* Attendite Dominicani grauissimi ad Patrem vestrum, multarum, nobiliumquè gentium Patrem constitutum. Attendite quoque ad Mariam veram Saram, quæ innumeris beneficijs vestram decorauit Religionem. *S. Dominicus in tracta. de corpore Christi.* *Isai. 51.*

Nec video quid ad hæc Patris Dominici verba, eius filij, qui contrariam amplectuntur sententiam,

Maluen. respondere possint. Nisi fortè dicant cum Maluenda lib. de Paradiso c. 60. tractatum hunc non esse sancti Dominici, quia (vt inquit) nec Vincentius, nec Antoninus, nec Theodoricus de Apoldia, nec alij talis libri vnquam meminerunt. Sed fallitur certè vir doctus; etenim Vincētius in Speculo Historiali lib. 29. c. 26. & Antoninus 3. p. tit. 19. cap. 1. §. 4. & Theodoricus de Apoldia lib. 1. cap. 6. & sex alij, quos nouissimè affert Oxeda dicto tractatu cap 7. huius Diui Dominici tractatus mentionem faciunt.

Vincent. Antoni. Theodori de Apold Oxeda.

Habēt quoque hi Patres nobilissimum alium suæ Religionis alumnum sanctum Vincentium Hispanum, quem nostræ adstipulatorem sententiæ fuisse, clarè constat ex serm. 1. de Natiuitate Virginis, vbi inter alia sic dicit: *Quando corpus beatæ Virginis fuit perfectè organizatum, & anima illi coniuncta per creationem, tunc Altissimus sanctificauit tabernaculum suum.* Et verò in his verbis sermonem non esse de sanctificatione virginis, quæ in illa peccatum aliquod supponat, sed de sanctificatione, prout idem est, quod gratiæ, seu sanctitatis infusio, mihi persuasum est, eò quòd adhuc per omnipotentiam Dei impossibile reputo, in eo instanti, in quo est peccatum, simul esse gratiam: opponuntur enim priuatiuè iuxta receptiorem sententiam, & ita nequeunt simul consistere. Si ergo in illo instanti, quo *corpus beatæ Virginis fuit perfectè organizatum, & anima illi coniuncta per creationem* (vt loquitur Vincentius) *sanctificata fuit Maria*; ergo in eo non habuit originale peccatum: numquam ergo tali macula fuit infecta. Vincentij quoque mentem clarius declarat ipse in sermone secundo de Natiuitate, accommodans namque Mariæ Conceptioni illud Genesis primo. *Fiat lux*, sic inquit, vt ostendat Mariam

S. Vincē. ser. 1. de Natiuita. virg. Idē ser. 2. Genes. 1.

num;

numquam in tenebris extitisse. *Non credatis, quia fuerit sicut in nobis qui in peccatis concipimur: sed statim ac anima fuit creata, fuit sanctificata, & statim Angeli in cælo fecerunt festum Conceptionis.* Expendat, quæso lector verba priora, *non credatis, quia fuerit sicut in nobis; qui in peccatis concipimur.* Potuit ne aliud clariùs pro nostra affirmari sententia? Quid aliud est quod intẽdimus? Sequentia quoque intentum subindicant. Si enim *Angeli festum Conceptionis fecerunt:* ergo ea fuit immaculata; immaculati namque Angeli, solùm immaculatis exultant, & nullo inquinamento lętantur, aut gaudent.

Claruit per id tempus sanctus Bernardinus Senensis Minoritarum gloria, & decus, qui beatæ Virginis familiarissimus, eius Immaculatam Conceptionem expressit. Et quamuis eius opera nactus non fuerim, fidedignis authoribus in hac parte credam. Is igitur tom. 1. in serm. 53. disertis verbis illam docet. *Virgo,* inquit, *Maria sine Tyranno concupiscentiæ peccati originalis fuit, quia sine eo concepta est.* Luce clariùs Bernardini pietas in Virginem hinc inde liquescit. Sermone quoque 48. tom. 4. sic inquit: *Magis pium est credere, quod non fuerit in peccato concepta, quàm credere quod sit.* Per quæ clarè Bernardini in Christiferam deuotio fit manifesta.

Bernard. Sen. to. 1. serm. 53.

Idē serm. 48. to. 4.

Celeberrimum quoque, etsi non antiquitate, sapientia tamen, sanctitateque Antistitem Venetum Laurentium Iustinianum, nostri intenti clarissimum defensorem in medium producam. Qui solus ita concinnè, & clarè Deiparæ Immaculatam Conceptionē defendit, vt vnus pro mille cõtra aduersarios sufficeret. Libro igitur de Casto cõnubio Verbi, & Animæ c. 7. post multa circa mediũ sic inquit: *Hæc est*

Laurent. Iusti. lib. de Casto connubio.

originalis pœna delicti, à qua nemo (quamuis eximia polleat sanctitate) liber existit. Quotquot enim ex ipsa nati sunt propagine, exceptis dumtaxat mediatore Dei, & hominum, homine Christo Iesu, & ipsius Matre, sub hac peccati lege sunt conditi. Et in Fasciculo amoris cap. 7. in fine: *Nemo ab ipso mundi initio, vsque ad temporis plenitudinem (dumtaxat mediatore, eiusquè genitrice exceptis) iugum damnationis Diaboli euasit.* Insuper sermone de Annunciatione Mariæ sic fatur: *Quis huius virginis gratiam sufficit narrare? ab ipsa namque sui Conceptione in benedictionibus est præuenta dulcedinis, atque à damnationis aliena chyrographo.* Proinde eam inferiùs vocat, *Ab omni peccati labe extraneam.* Demum in opere, quod de perfectionis gradibus ante mortem vltimum scripsit, quasi vltimam sui voluntatem contestans hæc dicit cap. 1. post medium: *Ab hoc quippe originali peccato nullus excipitur, præter illam, quæ genuit mundi Saluatorem.* Hæc sanctissimus, & doctissimus Patriarcha. Quibus apertè, & cōstanter suam tradidit sententiam, vt de ea dubitare non liceat. Vnde penitus abijcienda sunt aliqua, quę ex hoc Doctore contra nôs obijciuntur, quia (vt notauit Suárez) nullam omnino difficultatem habent, & de illis videri potest epistola Philippi Stancharij, quæ in fine operum eius habetur.

Idē in Fasciculo amoris c. 7.

Idē serm. de Annūciat. Mariæ.

Idē in opere de perfect. gradib. c. 1.

Suarez. Philippus Stancharius.

Vltimus, quem in hoc capite adscribere volui, quia eximius immaculatæ Conceptionis defensor extitit, fuit sanctitatis illud prodigium, Beatus Ludouicus Bertran, insignis Prædicatoriæ familiæ alumnus. Ipse enim, vt refert Vincentius Iustinianus eiusdem ordinis, in vltimo capite additionum ad ipsius historiam, aliquoties dixit: *Quod si antiqui Patres modò viuerent, dicerent, scriberentquè id, quod & nos sentimus de immaculata Reginæ cæli Conceptione, ob nimium, quod Ponti-*

B. Ludou. Bertran. Vincent. Iustinian.

tifices, & Ecclesia in eius fauorem fecere. Ex quibus, & alijs liquidò constat, sanctum hunc Ludouicum, nostræ thesis adstipulatorem fuisse, quin, pro illa omnes antiquos Patres, & Doctores, si vigerent modò, dimicaturos existimasse.

Quòd Angelicus Doctor Sanctus Thomas nostræ sententiæ fautor sit iure censendus, quod idem affirmatur de D. Bonauentura. Cap. 21.

IAm pro comperto manebit falsum fuisse dictum Caietani in opusculo de Conceptione virginis, capit. 5. *Nullum sanctum, nullumquè illustrem Doctorem, pro sententia nostra afferri posse.* Quantum autem in hoc excesserit, ex capitibus præcedentibus innotescit. In his enim ferè ad quadraginta Patres, sanctos, illustresquè Doctores adduximus, quorum alij nostrã clarè expresserunt sententiam, alij ea dixere, è quibus non immeritò nobis fauere eliciatur, alij tãdem ita sunt locuti, vt, nisi cæci, aut surdi esse velimus, nobis fauere, & adstipulari dicemus. Quia tamen iure optimo aliquis silentium nostrum suspectum habebit, dum Angelicum Thomam Aquinatem omittimus, affirmareque poterit (quemadmodum vulgus autumat) ipsum aduersarium nobis extare: ideò hoc vnum in hoc capite ostendere conabor, neutiquam nobis opponi: quin potiùs pro nobis stare, non immeritò, neque incongruè, affirmari posse. Nec mihi fidem adhiberi poscam, sed pijs lectoribus dicam: Operibus credite.

Caieta. in opusc. de Conce. c. 5

Primò

Primò igitur loca sancti Thomæ, in quibus nostrã sententiam planissimè, & sine tergiuersatione docuit, in medium adducam, vt inde cõstet, quòd cùm in illis clarè locutus fuerit, per ea quoq; subobscura alia, quæ nobis aduersari videntur, exponenda sint.

S. Tho. in exposi. Salutationis Angelicæ

Canis, lib. 1. de Deipar. c. 6.

Afferamquè primò ex expositione salutationis Angelicæ locum celeberrimum, vbi sic inquit sanctus Doctor: *Ipsa* (scilicet Maria) *purissima fuit, quantum ad omnem culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit.* Quę verba Canisius lib. 1. de Deipara cap. 6. retulit, & post eum alij. Sunt autem à nobis magni facienda, tum, propter ipsa, quæ veritatem nostram sine vlla explicatione demonstrant: tum etiam, quia ex Angelici Doctoris instituto, quod erat agere de verbis Angeli *Aue Maria gratia plena*, colligitur ad illorum veritatem necessarium esse fateri, Deiparam ipsam omni peccato etiam primordiali caruisse. Vnde ad id probandum ijsdem capit. 12 vsi sumus.

Luc. 1.

S. Tho. in 1. sent. d. 20.

Canisius.

Insuper adhuc clariora verba ipsius Aquinatis in propatulo ponam: in primo namque Sententiarum distinct. 20. art. 3. hæc verba, vt Canisius, & alij notarunt, egregiè conscripsit: *Puritas intenditur per recessum à contrario, & ideò potest aliquod creatum inueniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis sine vlla contagione peccati, & talis fuit puritas beatæ virginis, quæ a peccato originali, & actuali fuit immunis.* Clarissima hæc quoque sunt, & sufficientia, dummodò clariora alia ex eodem sancto Doctore non eliciantur, vt dicamus nostram sententiam illi maximè in mente adhæsisse. Quæ quamuis viderit Caietanus dicto opusculo capit. 5. nihilominus, quia sibi in mente proposuerat, oppositam tueri sententiam, quasi nihili faciens ad

Caieta. vt sup.

alia progreditur. Nobis tamen, vt clarissima, pluris æstimanda erunt.

Ex alijs quoque capitibus, sancti Thomę mentem tenere facilè poterimus. Nam 3. part. quæst. 27. art. 4. dum quærit: *Vtrùm Virgo Maria consecuta fuerit, Vt numquam peccaret*, sic respondet in corpore articuli: *Respondeo dicendum, quòd illos, quos Deus ad aliquid eligit, ita præparat, & disponit, Vt ad id, adquod eliguntur, inueniatur idonei, secundum illud 2. ad Corinth. 3. idoneos nos fecit ministros noui testamenti. Beata autem Virgo fuit electa diuinitus, Vt esset Mater Dei, & ideò non est dubitandum, quin Deus per suam gratiam, eam adhoc idoneam reddidit, secundum quod Angelus ad eam dicit, Inuenisti gratiam apud Deum: ecce concipies, &c. Non autem fuisset idonea Mater Dei, si peccaßet aliquando, tum quia honor parentum redundat in prolem secundùm illud Prouerbiorum 17. Gloria filiorum Patres eorum: Vnde & per oppositum ignominia Matris ad filium redundasset: tum etiam, quia singularem affinitatem habuit ad Christum, qui ab ea carnem accepit. Dicitur autem 2. ad Corinth 6. quæ conuentio Christi ad Belial? Tum etiam, quia singulari modo Dei filius, qui est Dei sapientia, in ipsa habitauit, non solum in anima, sed etiam in Vtero: dicitur autem Sapient. 1. In maleuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Et ideò simpliciter fatendum est, quòd Beata Virgo nullum actuale peccatum commisit, nec mortale, nec Veniale, Vt sic in ea impleatur, quod dicitur Cantic. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Aurea hæc verba sanctus Thomas conscripsit; ex quibus validissima tela contra oppositæ sententiæ defensores, si Thomisticam tueantur doctrinam, sic iacio.

S. Thom. 3. p. q. 27. art. 4.

2. ad Corinth. 3.

Luc. 1.

Prou. 17.

2. ad Corint. 6.

Sap. 1.

Cantic. 4.

Præclarissimas has rationes, vt probet Angelicus Doctor, nullum in Maria fuisse peccatum actionis,

in hoc articulo affert. Prima est, *quia non fuisset idonea*
S. Thom. *Mater Dei, si peccasset.* Secunda, *quia sicut honor parentum in filios redundat, sic & eorum ignominia filios quoque pertingit.* Tertia, *quia singularem affinitatem habuit Maria ad Christum.* Quarta, *quia Dei filius, qui est Christus, habitauit singulariter in ipsa.* Quinta denique, vt adimpleatur quod dicitur Canticorum 4. *Tota pulchra es amica*
Cant. 4. *mea, & macula non est in te.* Has verò quinque rationes, vel prorsus futiles, & inefficaces esse, vel si efficaces sunt, nostrum quoque intentum confirmare, sic probo. Nam peccatum originis multô maius, infinities peius, & abominabilius est, quocumque veniali: imo, etsi millia millium venialium coniungas, grauitatem vnius originalis maculę non pertingent. Originale namque piaculum hominem, Deo inimicum, exosum, satanæ mancipium, æternæ pœnæ addictum, â cælorum Regno perpetuô exulem, Diaboliquê imperio subditum reddit: infinita autem multitudo venialium peccatorum nihil horum efficit. Si ergo, vt Angelicus sanctus voluit, propter peccatum veniale non fuisset Maria idonea Mater Dei, & inde ignominia ad Christum filium redundaret, rursus ignominiosum esset hoc singulari Mariæ ad Christum affinitati, & sapientiæ æternæ in ipsa habitanti: nec illud Canticorum quarto. *Tota pulchra es amica mea, &c.* impleri posset: multô magis, &
Cant. 4. infinities magis, propter originale crimen id fateri debet: ac per consequens, dum actuale peccatum â Maria relegat, â fortiori quoque originale denegabit. Quod argumentum omnino indissolubile puto, sufficiensquê reputo, non solùm vt nostram sententiam firmissimê construat, sed vt eam quoque

q̄ue esse iuxta Thomisticam mentem abundè satis declaret.

Ex secunda secundæ etiam quæstione 10. articu. 12. in corpore, vbi sanctissimus Præceptor conatur ostendere, filios Iudæorum, & aliorum infidelium inuitis parentibus baptizandos non esse, hæc verba desumo: *Respondeo dicendum, quòd maximam habet authoritatem Ecclesiæ consuetudo, quæ semper est in omnibus æmulanda, quia, & ipsa doctrina Catholicorum Doctorum ab Ecclesia authoritatem habet: Vnde magis standum est authoritati Ecclesiæ, quàm authoritati Augustini, vel Hieronymi, vel cuiuscumque Doctoris.* Quod idem ferè docet 3. parte quæstione 68. articu. 10. Ex his verò Theologorum Principis verbis, hoc argumentum eliciam: Ecclesiæ consuetudo, tam in magnis, quâm in paruis; tam in nobilibus, quâm in vulgaribus; tam in doctis, quâm in indoctis; tam in regularibus (paucissimis exceptis) quam in sæcularibus habet, Deiparam sanctissimam sine peccati originalis labe conceptam esse: id ergo iuxta mentem Angelici Doctoris tenendum est, qui tantum tribuit Ecclesiæ consuetudini, vt eam authoritati Augustini, & Hieronymi, vel cuiuscumque Doctoris præponat.

S. Tho. 2. 2. q. 10. art. 12.

Idem 3. p. q. 68. art. 10.

At nobis vehementer obijciunt, quôd sanctus Thomas 3. parte quæstione 27. artic. 2. clarissimè oppositam sententiam recipiat, quod idem fecit in 3. distinctione 3. quæstione 1. articul. 1. & insinuauit 1. 2. quæstione 81. articul. 3. vbi docet *originis peccatum in omnes homines præter Christum deriuari.* Quæ testimonia tantæ authoritatis sunt apud aduersarios nostros, vt omnino â veritate alienum putent, nostrum assertum doctrinæ Thomisticæ cohærere.

S. Th. 3. p. q. 27. art. 2. & in 3. d. 3. q. 1. ar. 1. & in 1. 2. q. 81. art. 3.

Et quamuis ad hæc aliquis fortè respondebit, Diui Thomæ mentē in hac parte amplectendam non esse, quia sibi contrarius, & contradicens est. Quando autē quis dicit opposita, eius dictū admitti non debet, vt constat ex l. *vbi repugnantia.* ff. *de regulis iuris.* Sed hæc solutio non placet, ideò tres alias adijcere non grauabor.

l. vbi repugnantia, ff. de reg. iuris.

Sit prima, neutiquam standum fore his testimonijs sancti Thomæ, non quidem propter loca pro nobis adducta, cûm posteriora sint, quæ pro aduersarijs adducūtur, & ita illis magis adhærere oportet: sed, quia revera sanctus Thomas sententiam istam retractauit, quemadmodum docet Carthagena homil. 19. citata §. 6 & ante eum Insignis Theologus Magister Ioannes Vitalis in tractatu de Conceptione Virginis, attestans se specialem quendam librum retractationum S. Th. vidisse, in quo opinionem, quam contra immaculatam Virginis Conceptionem docuerat, retractabat. Ego quidem fateor hanc Angelici Doctoris retractationem non vidisse, sed non video, cur graui Theologo, qualis est citatus Vitalis, in hoc credi non debeatur. Credibile quoque id mihi videtur propter aliqua. Primò, quia quamuis sanctus Doctor iam senex summam Theologicam cōscripserit, senior tamen factus, cûm pius nimis, Deiparæquê deditissimus esset, & ex sententia, quam docuerat, fortê aliquos admirari conspiceret, hinc inde ansam habere potuit, vt eam retractare voluerit. Secundô, quia & in hoc plurium exemplū habebat, quod sequi posset: eius namque coætaneus Alensis, cûm oppositam sententiā in 3. Sententiarum docuisset, nostram tamē postea in libro, quem de Virgine edidit, & Tholosæ incatenatus reseruatur, fuit amplexus. Quod fortê initium sumpsit ex miraculo, quod ipsi accidisse dixi supra c. 15. Ricardus etiam de Media villa, & Dominus Armacanus, qui con-

Carthag.

Ioā. Vitalis in tractat. de Concept.

Alēsis in opusc. de Virgine.

Ricard. de Media vil la.

Armacan.

contrariam ſententiam tenuerant, vt aliqui referunt, poſtea palinodiam decantarunt: ille quidem in expoſitione ſalutationis Angelicæ, hic verò in ſermone ſuper illa verba: *Sapientia ædificauit ſibi domum.* Si autẽ hoc grauiſsimis contigit viris, quin & Diuo Auguſtino celeberrimisquê alijs Patribus ſimilis ſententiarum retractatio contigit, cur Angelico Aquinati, qui inter grauiſsimos grauiſsimus, & inter pijſsimos pijſsimus fuit, contingere ſic non potuit? D. Augu.

Propter eandẽ cauſam Seraphicus Pater Bonauentura, noſtræ ſentẽtiæ fautor eſt iure cenſendus. Quãuis enim oppoſitã docuerit in 3. diſt. 3. ante mortẽ tamen, vt erat Virgini deuotus, in ſer 2. eiuſdem ait, *Fuiſſe plenam gratia præueniente in ſua ſanctificatione, gratia ſcilicet præſeruatiua contra fœditatẽ originalis culpæ, quam contraxiſſet, niſi ſpeciali gratia præueniente præuenta, præſeruataquè fuiſſet.* Immediatê etiam hæc dixit: *Solus enim filius Virginis fuit ab originali culpa immunis & ipſa Mater eius Virgo.* Moxquê: *Præſeruauit eam Deus à peccato originali, non quod infuit, ſed quod infuiſſet* In quibus omnibus manifeſtê Bonauentura oppoſitæ ſententiæ valedicit, adhæretquê noſtræ: vnde ipſis, tanquã vltimæ voluntati, ſtandum nobis erit. Pro illis videantur ſapientiſsimus Salmeron ad Romanos 5. diſp. 51. & Pater Oxeda, cap. 15. ſui tractatus. D. Bonau Idem. Salmeron Rom. 5.

Secundã quoque ſolutionẽ huic nodo S. Th. applicabo; conſiſtit autem in eo, quôd etſi demus Angelicum Doctorẽ aduerſam ſententiam his locis docuiſſe, his tamen tẽporibus nullatenus nobis aduerſarius extat, eo quôd ſine vllo dubietatis veſtigio, noſtram, ſi modô viueret, docuiſſet ſententiã. Quia tamen Caietanus hoc dictũ gloſſam ſtultam appellare videtur, ſubdens: *Hanc ergo gloſſam ita verã putarim, quemadmodũ verũ puto, quòd ſi Chriſtus nunc in terris conuerſaretur, mutaret doctri-* Oxe. c. 15

B. Ludouicus Ber. Vincẽtius Iustin. Ioãnes de Fenario. *nam fidei suæ*: ideò authoritate primò, deinde ratione fulciendum est. Authoritatem verò ex innumeris Theologis, Patribus, sapientissimisquè huius temporis viris, qui sibi persuasam hanc veritatẽ tenent, desumam. Et plures omittens Dominicanos tres nõ præteribo, B. Ludouicum Bertran, Vincentium Iustinianum, & Ioannem de Fenario eiusdem Ordinis Generalem Priorem. His addam doctum Canisium lib. 1. de Deipara c. 7. Vazquez dicta disp. 117. c. 5. & sexcentos alios: ita vt dicere possim, cõmuni Theologorum voce recipi hoc assertum.

Canisius lib. 1. cap. 7. *Vazquez disp. 117.* Ratio quoq; id manifestat, quia Angelici Doctoris ætate, non ita sententia nostra ab Ecclesia fuerat approbata, nec communi colebatur festo, nec multũ pro eius defensione Pontifices dimicarunt: vulgaris vox diuisa erat, affirmantibus quibusdam, negantibus alijs, Ecclesiæ quoque Prælati non nimis illi videbantur addicti. Ast nostro, aliàs infœlici, sed in hoc fælicissimo tempore, cõmuni Ecclesiæ calculo, etsi nõ, vt dogma fidei, recipitur: annua solemnitate vbique colitur: Episcopi omnes, & Ecclesiarum Prelati eam tuentur: Theologi omnes (paucis exceptis) amplectuntur: defendunt vniuersitates, & gymnasia publica: libenter accipiunt Principes, & Magnates omnes: &, quod magis est, Pontificum, Conciliorũquè decretis, indulgentijs, approbationibus, & fauoribus, ita roborata persistit, vt sit *contra stimulum calcitrare*, eam vel leuiter lædere. Quomodo ergo pijssimus, obedientissimus, & sanctissimus Thomas, qui tantum tribuit, vt vidimus, Ecclesiæ consuetudini, ab ea, si viueret, vel latum vnguem discederet, Vnde Caietani dictum nec audiatur à Theologo, perperã namque sententiam suam doctrinæ fidei à Christo *Caieta. 2. 2. quæst. 64. ar. 7.*

edoctæ

edoctæ comparare conatur. Meliori certè iure affirmare posset, quod 2.2.q.64.art.7.dixit. Cùm enim in eo articulo decerneret Doctor Angelicus, eum qui se defendendo alterum occidit, effici irregularem; contrariumquè iam nouo iure in Clem. vnica de *Homicidio* sit determinatum, respondet Caietanus: *Quòd si hæc lex tempore sancti Thomæ extitisset, nō scripsisset hoc.* Hoc, inquam, potiori iure in proposita difficultate affirmare posset. Si verò aliquis iam instet contra hanc solutionem, quòd saltim opposita sententia olim communior, & applausibilior esset, argumentan di causa id admittens, Mantuani nostri versibus, dum de Conceptione virginea ageret, sic de opposita sententia sentio: *Clement. ynic. de Homici. Caietan.*

Iam senio exangui frigens sua robora sensim *Mantua.*
Perdit: & amissa iam maiestate recedit
Sponte sua, ceditquè nouo Latonia Phæbo.

Quæ nimis proposito nostro cohærent.

Nec patiar sanè tertiam solutionem testimonijs S. Thomæ non adijcere, quòd scilicet, quando Deiparam sanctissimā originali piaculo infectā esse docet, intelligēdus sit de debito cōtrahendi illud. Quā quidem expositionē ab aliquibus, Dominicanis etiā, approbatam video. Pro qua extat celebris ipsius S. Thomæ apparitio Episcopo Fantino, Patauij Præsuli facta, vt refert Carthagena vbi suprà ex Bernardino de Busto sermone septimo de Conceptione. Cùm enim miraretur Præsul, quòd Sanctus Thomas Beatam Virginem conceptam fuisse in originali docuisset, apparuit illi Sanct. Doctor hæc dicens: *Scias, Episcope, quòd quando talem opinionem posui, solùm habui respectum ad diuinum statutum, quo Beata Virgo peccatum originale contrahere debuerat, nisi per filium* *S.Tho. apparitio. Carthag. Bernard. de Busto sermo. 7. de Conce. S. Thom.*

suum

ſuum fuiſſet præſeruata: ſed Dei filius Matrem ſuam ab originali macula præſeruauit. Hæc Sanctus Thomas. Et ibidem ſubditur: *Hæc omnia Vicarius ipſius Epiſcopi fideliſsimè expoſuit, aſſerens ſe à prænominato Domino Epiſcopo hãc viſionem proprijs auribus audiuiſſe.* Si hæc ita ſunt, quæ nullatenus impugnari poſſunt, conſtat mens Sancti Thomæ in præſenti, quam ventilamus, quæſtione, quid etiam ad eius teſtimonia contraria reſpondendum ſit.

Illuſtria quoque aliorum teſtimonia propoſito congrua afferuntur. Cap. 22.

NOllem certè, dum Virginis Mariæ puritatem demonſtro, eamquè grauiſsimis teſtimonijs confirmo, ea omittere, quæ propoſito conducentia ſapiens quiſque iudicabit. Scio enim vulgare proloquium affirmans: *Acerbè vituperat, qui tepidè laudat.* Mihi quoque Ambroſianum dictum lib. 1. Offic. cap. 3. compertum eſt: *Sicut pro otioſo verbo reddemus rationem, videamus ne reddamus & pro otioſo ſilentio.* Quibus conſonat poeticum illud:

S. Amb. lib. 1. Offic. c. 3.

Nam ſiluiſſe nocet, multoſquè ſilentia damnant.

Poeta quidem.

Ideò poſtquam ſanctiſsimos Patres, & Doctores noſtræ partis adſtipulatores adduxi, egregia quoque alia teſtimonia aliorum non prætermittam.

D. Ioa. I. Rex Aragonu, & Valentiæ.

Et primò pro Regina mundi, Angelorumquè, ſereniſsimus Rex Aragonum, & Valentiæ Ioannes Primus loquatur: hic autem egregium quoddam priuilegium in Beatiſsimæ Virginis Mariæ Conceptionis fauorem edidit, in quo, quia multa, præclaraquè pro ea dicuntur, aliqua ſolùm afferam. Sic autem incipit

cipit Regia Maiestas: *Quid mirantur Religiosi quidam (ne dicamus, quamquam verius curiosi, superstitiosique homines) singularem Virginem Matrem Benedictam Mariam, fuiße conceptam sine originali peccato?* Et infrà: *Propriæ genitrici, & virgini semper, in Conceptione, in Natiuitate, in vita, in moribus, & demum in omnibus custodiuit singularia, & perfecta priuilegia sanctitatis. Quid rursum de tantæ Virginis gloriosa Conceptione ambigitur, de qua nisi magnalia, & mirabilia magna fides Catholica (certitudo miranda) non recipit?* Et interiectis alijs, sic prosequitur: *Defuit ergo tam excellentissimæ virgini, in conceptu almifici sui corporis, aliquid puritatis, vel gratiæ ob prætensum originale peccatum? quam missus ad eam cælestis nuncius, pacis Angelus, salutando, Aue Maria gratia plena dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, prædicauit. Quippè taceant vociferatores inutiles, disputatores stolidi, erubescant de tam præclara, Immaculata, & pura Conceptione Virginis violenta producere argumenta, decuit enim, vt ea puritate niteret, qua sub Deo nequit maior intelligi, &c.* Subdit postea egregijs alijs interpositis: *Huius itaque Beatæ Conceptionis Beatissimæ Virginis colimus puro corde mysterium, & eius festiuitatem solemnem, quam Regia domus nostra quolibet anno deuota exultatione concelebrat, & perinde perpetuam nostri prædeceßores illustres memoriæ recolendæ, & nos vtique dedicauimus confratriam.* *Idem.* *Idem.* *Idem.*

Tandem pijssimus Rex pro pijssima quoque sententia sic loquitur: *Disponimus, & iubemus per omnia Regna nostra, & terras annuatim, cum reuerentia maxima celebrari perpetuò ab vniuersis, & singulis fidelibus Orthodoxis, tam Religiosis, & clericis, quam laicis, infimis, atque medijs, & supremis. Nec amodo liceat (imò fortiter prohibemus) quibuslibet euangelizantibus, siue prædicantibus verbum Dei, quidquam exponere, vel proferre in aliquam puritatis* *Idem.*

ipsius Benedictæ Conceptionis iacturam. Sed potius dicti prædicatores, & qui aliud voluerunt sentire, aut voluerint, strictè digitum ori suo apponant, cùm nulla id exigat fidei orthodoxæ necessitas confiteri. Insuper rigidissima hæc verba subinfert Christianus Princeps: *Perenniter huius serie statuentes expressè, quòd si fortè de cætero aliqui prædicatores, vel cæteri cuiuscumquè fuerint conditionis, vel sexus in nostro Dominio, non seruauerint ordinationem huiusmodi, nullo alio præcedente edicto nostro, claustra, domosque suas prorsus deserant: & quamdiu in contraria opinione, in confessione permanserint, fiant tanquam inimici nostri extra omnes terminos vniuersæ nostræ regiæ ditionis.* Priuilegium hoc, in quo hæc, & alia deuotissimus Rex constituit, legant impugnatores nostri. Illud autem extractum fertur ex libro cui titulus est: *Aureum opus Regalium priuilegiorum ciuitatis, & Regni Valentiæ.* Huiusquè priuilegij mentionem fecit Vincentius Iustinianus Dominicanus. & in tractatu, quem de Conceptione virginis scripsit, Latino, & Hispano sermone translatum extat. Pro illius etiam explicatione eruditissimè laborauit Ioannes Pineda Iesuita, inter Neothericos Doctissimus.

Idem.

Vincenti. Iustin. in tracta. de Concept. virg.

Pineda.

Ioan. 2. Rex.

Nec solus Ioannes primus, Immaculatæ Conceptionis Regius Athleta fuit: Ioãnes etenim Secũdus, Aragoniæ etiam Rex, ferè simile edictum pro eadẽ, ann. 1451. promulgari fecit, vt constat ex Recopillatione Constit. Cataloniæ volum. 1. lib. 1. tit. 11. Addit etiam Reges Ioannem, Martinum, Alphonsum, & Reginam Mariam, pro purissimæ Conceptionis honore, & reuerentia sanctiones fecisse. Quin ipsemet Ioannes Secundus apud Bilbilem anno 1461. aliam condidit legem, vt constat ex lib. cui titulus est, Thophæa Regni Aragonum lib. 3. & refert Oxeda

Oxeda.

da capite octauo. In quibus omnibus satis manifestè apparet, quam rectè, piè, & deuotè Aragoniæ Principes, pro Mariæ purissimo conceptu dimicauerint.

Imperatores quoque insignes, Imperatricis cælorum puritatis egregij defensores extiterunt. Leo namque sapiens, in sermone de Annunciatione edito à Iacobo Gretsero, sic loquitur de virgine: *Cùm adhuc in lumbis paternis contrinereris, progenitor tuus clamabat, Audi filia, & vide, & inclina aurē tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui. Audisti verè ò filia cōmonitionem, & oblita es populi tui, & sortis, & domus paternæ, sortis videlicet illius, quam Eua progenitrix tui, toti generi distribuit.* In quibus Imperator celebris, in Mamariæ Immaculæ Conceptionis veritatē, deuotionem præsefert. Extat etiam nostri Inuictissimi Imperatoris Caroli Quinti celebre edictum, vbi tot, ac tāta supremus Imperator, pro Immaculata Cōceptione, eiusquè Regia Confratria profert, vt eisdem armis, quibus vniuersum subiugauit Orbem, pro ea dimicaturum præostentet. Celebre hoc edictum, egregiamquè eius expositionem, apud Patem Oxedam cap. 9. sui tract. reperiet Lector.

Leo Imperat.

Iacobus Gret. ser.

Imperat. Carol. 5.

Oxed. c. 9

Post Regia priuilegia, Regiæ quoque Vniuersitates huic parti adiutrices existunt. Et ab antiquissima gressum capiens, Parisiense decretum (referente Canisio libro primo capite septimo) sic de Maria sentit: *Quod per nullum instans, vel momentum originali culpæ subiecta fuit, sed speciali priuilegio ab omni macula immunis fuit, & præseruata.* Vnde (eodem Canisio attestante) in ordinem Theologorum neminem Parisienses admittunt, nisi sanctè iurantem, se in asserenda Virginis Matris illibata Conceptione con-

Decretū Parisiēse.

Cani. lib. 1. cap. 7.

constanter perseueraturum. Quod idem de Vrsaonensi Vniuersitate refert noster Carmelita Sobrinus suprà relatus. In nostra quoque apud Hispanos nobilissima Valentina Academia, quicumque ad Doctoratus gradum recipiuntur, Immaculatæ Conceptioni numquam aduersaturos, se iurant. Quin hæc insignis ciuitas, publico est maiorum suorum iuramẽto constricta, quòd perpetuò Conceptionem Immaculatam defendet: in cuius signum quotannis, Sabatho primo post conceptionis festum, Clerus, & quatuor Mendicantium Religiones solemnem processionem faciunt. Et quia de vniuersitatibus sermonem facio, Complutense nostrum Gymnasium non prætermittam: ocularis namque testis sum, quòd tam Religiosi, quàm sæculares Doctores, adeò ipsius defensores se gerũt, vt nec pro opposita sententia argumentum proponere permiserint, quin doctum quendam pro illa arguere conantem, nec mutire passi sunt.

Acade. Complut.

Nec muliebris sexus, vt inualidus testis in hac causa reijciendus erit, sed pro toto illo Angelica Paula multis sæculis celeberrima Immaculatam Mariæ Conceptionem prædicet. Hæc igitur illustris fœmina, in secunda epistola partis secundæ nostram concinnè nimis adstruit sententiam, ita, vt superfluum sit eius recensere verba. Hanc autem epistolam cum cæteris authoritatem habere liquescit nimis, tum ex authoritate scribentis, tum etiam ex approbatione diputatorum Tridentinæ Synodi, qui fuerũt Aegidius Euscarius, Leonardus Marinus, Archiepiscopus iste, & Episcopus ille, Franciscus Forerius, Dominicani omnes, & Didacus Lainez. Posteaquè per Cardinalem Teanum, & fratrem Paulum Constabilem,

Paula in epistol 2. 2. part. Aegidius Euscarius Leonard. Marinus. Francisc. Forerius. Didacus Lainez. Teanus. Paulus Constabi.

lem, rurſus approbatæ ſunt, vt refert Vincentius Iuſtinianus in tractatu iã adducto. Cui fœminæ ſi Beatam Brigittam, eiuſquè reuelationes iam adductas addas, pluresquè alias, ſanctitate, religione, & nobilitate inſignes; reperierur ſanè, in hoc etiam verũ eiuſdem Mariæ aſſertum: *Beatam me dicent omnes generationes.* *Vincenti. Iuſtinia. B. Brigit. Luc. 1.*

Nec mulier illa fortis, totius mundi prodigium, noſtræquê Carmelitanæ familiæ decus, Tereſia de Ieſu, Immaculatæ Conceptionis deuotionem occultare potuit. Cùm enim cap. 5. lib. ſuæ vitæ, cuiuſdam conuerſionem deſcriberet, illius cauſam reddens ait: *Deiparam ſanctiſsimam illi auxiliatam fuiſſe, quia nimium ſuæ Conceptionis deuotus erat, ipſoquè die magnum celebrabat feſtum.* Vbi manifeſtè, quantum, & quàm rectè de illibata Mariæ Conceptione ſentiat virgo Mater protulit. *Mater Tereſia c. 5. ſuæ vitæ.*

Nec grauabor certè, quæ verè caſtus, & Chriſtianus Poeta Vidas à Caniſio ſæpius repetitus, inter illuſtres noſtræ partis authores dixit, fideliter recenſere, Carmina autem eius ex hymno ad magnam Matrem virginem decerpam. Quondam enim ſic dixit de Maria: *Vidas in hymn. Caniſius.*

Regia progenies genus alto à ſanguine Iudæ,
Cui Pater omnipotens pleno ſe numine fudit,
Gratiaquè accepta matres ſuper extulit omnes.

Alibi quoque clariùs veritatem; quam intendimus ſic proſecutus eſt: *Vidas alibi.*

—— —— *Poſtquam diuino fœdere rupto*
Primus in orbe parens hominum ſe perdidit ipſe,
Sequè ſuumque genus veniens corrupit in æuum,
Sola malo exorta eſt, veteriquè imperuia noxæ.

Omitto alia, vt aliorum etiam percipiamus mentem.

Ex

L. sacris. C. de proximis sacr. scrin. l. 12. Ex Iurisconsultorum quoque authoritatibus muniri debet nostrum intentum, multaquè prætermittens, alia, quæ docti quidam aduerterunt, silentio nō inuoluam. Primum est, quod in l. sacris. C. de proximis sacrorum scriniorum, lib. 12. dicitur: *Quòd Mater gaudet priuilegio filij.* *L. bene à Zeno. C. de quadrip.* Et in l. *bene à Zenone*, C. de quadrip. habetur, quòd *Augusta gaudet priuilegio Principis.* *L. Princeps ff. de leg. Glossa.* Additurquè in l. Princeps. ff. de legibus: *Imperator eadem priuilegia tribuit Augustæ, quæ, & ipse habet*, & vt Glossa explicat: *Quod ad victigalia non teneatur.* Ex quibus deuotus quisque pro Maria argumentũ eliciet, si enim Christi mater est, & Augusta, ergo gaudet priuilegio Christi, immunitatè scilicet ab originali, licet diuersimodè, nã Christo per naturã id cōpetit, Mariæ verò per gratiã. *L. quoties dub. ff. de reiudica.* Insuper vt habetur l. quoties dubium ff. de re iudicata: *Cùm de alicuius libertate dubitatur, semper in libertatis fauorem sententia ferenda est.* Si ergo dubium est inter Catholicos de Mariæ ab originali libertate, *in libertatis fauorem sententia ferenda est.* *Regula iuris.* Cui consonat etiam illud, *cùm iura partium sunt obscura, reo potius est fauendum, quàm actori.* Ream originali piaculo Mariam aliqui accusant, iura partium sunt obscura, cùm adhuc Ecclesia suam non declarauerit mentem: faueamus igitur Mariæ, potiùs quàm actoribus.

Tandẽ hoc vnũ testificari possum, quàm plurima scilicet grauissimorum virorum, illustrium, & nobilissimarum personarum, insignium vrbium, oppidorumquè testimonia, quæ huic Deiparæ Immaculatæ Conceptioni fauent, sedulô omisisse, ne libellus in librum grandem sucresceret, & multitudo authoritatum suspectam faceret materiam, quam

ver-

versamur, nec mirum sanè laudes virginis omnes recenseri non posse, cùm Beatus Antoninus 3. par. titu. 18. capite octauo suam, & creaturarum insufficientiam ad Mariæ encomia prædicanda, declaret his versibus. *B. Anto. 3. par. tit. 18. c. 8.*

Si fieri posset, quòd arenæ puluis, & vnda
Vndarum guttæ, rosa, gemmæ, lilia, flamma,
Aethera, cælicolæ, nix, grando, sexus vterque,
Ventorum pennæ, volucrum, & pecudũ genus omne,
Siluarum rami, frondes, auium quoque pennæ,
Gramina, ros, stellæ, pisces, angues, & aristæ,
Et lapides, montes, conualles, terra, dracones
Linguæ cuncta forent, minimè depromere possent,
Quæ sit, vel quanta, virgo Regina Maria.

Et certè, si pij esse volumus, hæc creaturarum omniũ indignitas ad laudes Mariæ promendas declarant satis, hoc priuilegium immunitatis à piaculo originali illi non defuisse.

A prauis etiam, & suspectis hominibus Mariam à peccato originali liberam decantari. Cap. 23.

AGesilai Lacedæmoniorum Regis sententia celebris est, qua dicebat: *Quòd cùm quis ab aliquo laudatur, conditio, & mores laudantis attendendi sunt, quia boni bonos, mali malos soliti sunt laudare.* Hinc eloquentiæ parens Tullius dixit: *Laudabile est laudari, sed à viro laudato.* *Cicero.* Quod meliùs Iesus Sirach expressit cap. 15. dicẽs: *Non est speciosa laus in ore peccatoris* Quod *Eccle. 15* diserte nimis indicauit Socrates, dum à pluribus lau-

laudatus dixit: *Quid mali feci?* Quod verè affirmauit, quia inter multos, multi quoque sunt praui, qui non nisi praua laudare consueuerunt. Hinc etiam Psalm. 49. peccatorem increpat Deus: *Quare tu enarras iustitias meas, & aßumis testamentum meum per os tuum?* Verumenimuerò, quamuis hoc ita sit, eam tamen viriũ efficaciam veritas, & iustitia obtinet, vt quantumuis prauos homines suo iugo deuincat. Quod egregiè Emblematographus Alciatus Embl. 28. cui titulus est: *Tandem iustitia obtinet*, hisce depinxit versibus:

Psal. 49.

Alciatus Embl. 28

Vicisti Telamoniade tu dignior armis:
Affectus fas est cedere iustitiæ.

Liuius. Opportunè etiam dictum est à Liuio: *Veritatem laborare semper, extingui numquam.* De quo Menander.

Menãder

Tempore omni, quod iustum est vincere par est,
Vnus vir iustus infinitis non iustis
Præstat, Deo, & iustitia adiuuantibus.

Sic igitur in præsenti nostro casu philosophari possumus. Quamuis ab inimicis nostrę fidei plurima dogmata labefactari, exprobrariquè videamus: tamen adeò clarum, verum, & iustum existimant Mariam à peccato originali liberari, vt in eam deuenerint, quasi coactim sententiam. Eos igitur producamus, quia (teste Chrysostomo) *veritatis maximum argumentũ est, cùm quis inimicos ad testimonium adhibet.*

S.Chrys.

Mahometes. Audiatur primus Mahumetes ille, naturæ pestis, mundi corruptio, & omnium hominum Christianæ Religioni exitiosissimus, ex cuius verbis docti quidam, cum Dionys. lib. cont. Alchor. depromunt: Immaculatum Mariæ conceptum receptissimum pro tunc in Ecclesia fuisse, siquidem ab infestissimo Ecclesiæ hoste receptum constat; igitur teste Galatino lib. 7. de Arcanis in hæc verba prorupit: *Nullus nascitur*

Dion. lib. cont. Alchora.

Galatin. lib. 7.

tur de filijs Adam, quem non tangat Satan (& ideò plorat vociferans ex tactu illius) præter Mariam, & filium eius. Si autem, quia solùm Dei prophetam Christum æstimabat Mahumetes, hoc affirmare voluit, si Christum verum Deum (vt nos fatemur) cognosceret, quantò maiori iure Christi matrem à seruitute originalis maculæ liberã assereret? Vnde Mahumetanos, qui Deiparæ Mariæ puram Conceptionem negant, à suis superioribus puniri, affirmauit quidam filius Soldani Armeniæ Auinione in Curia Papæ Ioan. 22. anno 1322. scandalizatus, eò quòd oppositum ab aliquo ibi prædicari vidit. Casum refert Episcopus Christopolitanus super Canticum *Magnificat.* Insuper communiter apud Mahumetanos dicitur: *Multi perfecti fuerunt ex viris, nulla perfecta vnquam ex mulieribus, nisi Maria Mater Ysæ, sicut Ebumuce ex Mahomet Propheta cognouit.* Et in Azoara cap. 5. Producuntur Angeli sic alloquentes Mariam: *O Maria, omnibus viris, & mulieribus, mundior, & doctior.* His autem Pseudoprophetarum dictis, consonat etiam Mahumetanarum fæminarum in Deiparam sanctissimam deuotio, quam, quia à meo instituto alienam puto, non recenseo: multi tamen de ea multa dixerunt. Consonat quoque maximè id, quod ex Mahumetanorum quodam Principe referunt aliqui: interrogatus namquè, quidnam de Mariæ Conceptione sentiret; respondit: *Credam certè, quòd si Deus Matrem habuit, vt vos fatemini, non minùs ipsam diligeret, quàm me pater meus diligat; atque ita sicut me omnino liberum reliquit, sic & ipse Matrem suã omnimodè liberam, & immunem faceret.* Sic Mahumetanus Princeps solo lumine rationis ductus locutus fuit.

Iacob. de Valen. super Magnificat.

Azoara cap. 5.

Princeps Mahum.

Monstruosum quoque, & exitiale prodigium, etsi

in alijs indignum, vt audiatur, in hac tamen causa dignum, Martinum Lutherum, nostri temporis Hæresiarcham audiamus. Hic enim teste Canisio libro primo, capite octauo, festum Marianæ Cōceptionis celebrans, in eoquè verba ad populum habens, mira de ea dixit, inter quæ hæc sunt: *Potuit Maria ab omni originali peccato præseruari, donec anima infundenda esset.* Et vt intelligatur non loqui de potentia solùm, sed de facto etiam, sic statim: *Mariæ Conceptio piè creditur sine originali peccato facta esse, vt, scilicet, in ipsa animæ infusione, vna etiam ab originali præseruata fuerit, diuinis dotibus redimita ad accipiendam sanctam animam à Deo infusam. Atque ita in primo momento, cùm viuere inciperet, omnis peccati expers erat.* Tandem ita concludit: *Sic virgo Maria quodammodo inter Christum, & alios homines, medium tenet. Siquidem Christus cùm conciperetur, & viueret, eo ipso articulo temporis plenus gratia fuit. Cæteri homines sine gratia sunt, tam in priori, quàm in posteriori conceptione. Atqui virgo Maria, quamuis iuxta priorem Conceptionem non plena gratia erat* (vocat autem Lutherus primam conceptionem, naturalem commixtionem maris, & fæminæ) *tamen iuxta alteram Conceptionem* (scilicet eam, in qua anima corpusculo infunditur) *plena gratia erat, atque hoc non immeritò.* Et infrà: *Cæteri homines, tam anima, quàm corpore in peccato concipiuntur: Christus autem sine peccato, tam corpore, quàm anima, Maria virgo, iuxta corpus quidem, sine gratia; iuxta animam autem, plena gratiæ concepta est. Hoc sibi volunt verba illa, quæ Angelus Gabriel dicebat ad eam: Benedicta tu inter mulieres. Non enim ad eam dici posset: Benedicta tu, si aliquando maledictioni obnoxia fuisset. Dignum etiam, & iustum erat, personam hanc ab originali peccato præseruari, de qua Christus sumpturus erat carnem, quæ omnia peccata superaret.* Hæc, & alia

Luther. in conc. de Concep. Cani. lib. 1. c. 8.

Idem Lutherus.

Idem.

& alia ex pestilenti Luthero affert Canisius, quæ eo solùm titulo libenter audio, quia quem, in cælum, terram, Pontifices, Sanctos, Sacramenta, Ecclesiamquè oprobria iactantem videò, Mariam Virginem lingua sacrilega attingere non audentem conspicio. *Canisius.*

Et quia Lutherum nominauimus, improbos alios similis farinæ homines non tacebo, non quôd illorum præconijs Deipara egeat, quæ meliores encomiastas profectò meretur, sed, vt lucidiùs constet, quàm bene etiam praui Hæretici de Maria sensérint, Caluinus igitur circa principium libri de Harmonia Euangelica, sic inquit: *Celebrari nequit allata nobis per Christum benedictio, quin simul occurrat, quàm honorificè Mariam ornauerit Deus, qui Vnigeniti filij sui Matrem esse voluit.* Accinit etiam egregiè impius Bucerus in expositione Matthæi primo capite: *Pius animus de Maria, vase tam sancto, atque electo, vt Christum nobis pareret, non nisi sanctissima cogitabit.* Accedit Bullingerus, pessimus etiam homo in sermone de Beata Virgine Maria, affirmans: *Eam plurimis, maximisquè charismatibus à Deo eße donatam, atque adeò omnium gratissimam, & charissimam Deo, mulieribusquè prælatam omnibus, membrum Ecclesiæ Catholicæ excellentissimum, ab ipsis etiam Angelis, omnibusquè generationibus benedictam.* Præclarum, & illud: *Excellentissima sunt in Maria omnia.* Aequè luculentum est illud: *Oportuit puritate omnium selectissima illustrem, & esse, & permanere, quæ singulariter electa à Deo, in sacrosanctum filij sui thalamum, & templum.* Quæ, & alia encomia ab istis Ecclesiæ hostibus surripuit Maria, vt inde nos, qui Catholici sumus, liben-

Caluin. li. de Harm. Euang.

Bucer. in exp. Matth. 1. cap.

Bullinge. sermo. de B. Virg.

Idem.

libentiùs maiora de ipsa proferamus: inter quæ numerari debet sine originali contagio virginem conceptam fuisse.

Hebrei. Perfidissima quoque gens recutita, Hebræa natio, quæ adhuc cæca, nihil nisi tenebras tãgit, nihilominus, vt Galatinus lib. 7. retulit, Messiæ Matris sanctitatem prædicat. Primò namq; Rabbini antiqui illam agnouisse videntur, dum *Primum hominem* (idest Messiæ Matrem) *absque peccato, & macula constituunt.* Idquè Rabbi Simeon ex illo dicto comprobat Cantic. 4. *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Et Rabbi Haccados (idest noster sanctus Magister) loquens de Messiæ Matre, dum nos Psalm. 79. dicimus: *Perfice eam, quam plantauit dextera tua,* legit ipse: *Perfice abacum, quam plantauit dextera tua.* Per abacum verò, Messiæ genitricem capit, sicut enim in abacis, principes, & Magnates diuitiarum suarum opulentiam ostentant, dum in eis aurea, argentea, & lapidea vasa pretiosiora reponunt; sic genitricem Messiæ omnibus ornamentis Dei maiestati congruentibus decet ornari. Insuper credunt parituram Messiam, fuisse primum lapidem, id est, primam mũdi creaturam; & quia indecens iudicant purissimam hanc fœminam in Adam inquinatam fuisse, ideò in materia Adami particulam quandam constituunt, quàm dicunt in progenitorum lumbis puram omnino reseruari, vt tandem ex ea genitricis Messiæ mundissimum corpus producatur. Istorum somnia nõ laudo, quin maxima vituperatione digna censeo: eorum tamen affectum in hac parte laudare non sinam, dum sui Messiæ Matrem hoc honore decorandam censent, vt originali piaculo orbam concedant. Censeamus ergo & nos

Gal. lib. 7

Rabbi Simeon.

Cantic. 4.

Rabbi Haccad.

Psal. 79.

& nos idem de veri Mesſiæ parente Maria.

Et quia iam ex omni gente, quæ ſub cælo eſt, Iudea ſcilicet, Hæretica, Mahumetanaquè, Chriſti matris ſanctitas illibata approbatur: ex cæca quoque Gentilitate, quæ dixit excerpamus. Nec eſt cur clara verba de peccato originali in Ethnicis inueſtigemus, cum id, lumine naturali, non olfecerint. Solùm autem proferemus aliqua, ex quibus, quàm altè de Maria ſenſerint elici poteſt. Et primò de Sybillis Prophetiſsis aliqua producam. Sybilla ergo Lybica, Mariam Reginam mundi appellat: *Syb. Lybi.*

Aequus erit cunctis gremio Rex membra reclinat,
Reginæ mundi ſanctus per ſæcula viuus.

Samia inuiolatam compellat. *Syb. Sam.*

Humano, quem virgo ſinu inuiolata fouebit,
Annuit hoc cælum, rutilantia ſydera monſtrant.

Excellentiùs Helleſpõtica ſic de Maria noſtra canit: *Syb. Helleſpontic.*

Dum meditor quondam, vidi decorare puellam,
Eximio caſtam quòd ſe ſeruaret honore,
Manere digna ſuo, & diuino numine viſa.

Almam quoque matrem Phrygia nuncupat Mariam hiſce: *Syb. Phrygia.*

—— —— Quum nunciet Angelus Almæ
Matri, quæ miſeros contracta ſorde leuaret.

Clariſsimè adhuc Tiburtina hæc profert: *Syb. Tiburtina.*

O nimium fælix cælo digniſsima Mater,
Quæ tantam ſacro lactabit ab vbere prolem.

Sybilla quoque Erithræa, ſic dicit de Maria lib. 3. *Syb. Erithræa.*

Quod tibi tradiderit, qui & terram, & cõdidit aſtra,
Aeui lætitiam, geſti, ac lætare puella,
In te habitans, tibi nomen erit nunquam periturum.

Omitto alia. Quæ tamen tradidit Plinius lib. 36 cap. 1. (re- *Plin. lib. 36. c. 1.*

Cedren. 1. (referente Cedreno) non præteribo. Argonautæ igitur (Deo instigante certè) templum instruxere, cui dedicaretur ignari, ad quod consultum oraculum respondit post multa:

Huius, cui Mariæ nomen sanctissima Mater
Agnoscet templum proprium sibi ritè dicatum.

Ex his igitur, & innumeris alijs, quæ silentio inuoluere placuit, eliciet virgini deuotus, magnam Mariæ sanctitatem, cùm eam tot sæculis antea non solùm in sacris libris, sed in Gentilium quoque scrinijs depictam cernamus.

Superest, vt Erasmum quoque nostræ fidei inimicum, saltem suspectum, in medium producamus. Is autem (Canisio teste vbi suprà) in Apologia ad libros Alberti Pij, sic de Christifera Maria loquitur: *Quàm magnificè sentiam de sacratissima Virgine, declarat Pæan meus, & obsecratio iam toties excussa, præterea liturgia in concione, quam edidi aduersus obtrectatores Virginis, semperquè faui sententiæ, quæ liberat eam ab omni peccato etiam originali* Et postea: *Profiteor mihi magis probari sententiam illorum, qui Mariam faciunt immunem ab omni peccato.* Ac rursus: *Non desunt, qui in templis suis publicè doceant, illam non fuisse immunem a peccato originis, cùm ego contrarium sentiam in libris meis.* Demum Pæan Erasmicus Mariam his verbis affatur: *Tu fælix illa plantula, de Iessea radice subnata, nihil tamen inde genitalium sordium trahens. Tu sacratissimum pacifici Regis templum, tam magnificum, vt in eo Rex Olympi præsideret, tam sacrum, vt nulla vnquam peccati labè potuerit prophanari.*

Canisius. Erasm. in Apol. ad lib. Alberti Pij. Idem. Idem.

Huic tandem capiti vltimam manum imponam, affirmans, quòd nullus, quantumuis Barbarus, Ethnicus, Indus, Scytha, aut remotissimæ nationis filius, in terro-

terrogatus ſi deceat eam, quæ veri Dei Mater eſt, peccato omni liberam eſſe, reſpondebit negans: ſed credam omnes, iunctis pedibus id affirmaturos, ſi ergo hi, qui ſolo rationis lumine ducuntur, hæc de Dei Matre concedent, nos quoque idem affirmemus, qui lumine etiam ſupernaturali illuſtrati ſumus.

Duabus rationibus immaculata Chriſti parentis Conceptio probatur. Cap. 24.

IMmenſum Oceanum peragrare eſſet, innumeras, quæ Dei Matris illibatam Conceptionem adſtruunt, rationes percurrere, quare breuitati conſulens, & ne libellus in faſtidioſum tranſeat librum, aliquot ſolùm attingam, hoc vnum præmittens, plus quam quinquaginta, nec inefficaces afferri poſſe. Neque oportet ſingulas Mathematicas demonſtrationes eſſe, vt enim docet Ariſtoteles primo Topicorum & Ethicorum capite tertio: *Non eſt bene inſtructi Philoſophi in omni arte æqualem certitudinem quærere.* In re ergo, quæ ex Dei ſolùm voluntate pendet, congruentijs vti, euidentijs moralibus argumentari erit: *Ea enim, quæ veniunt ex bona coniectura, vera eſſe dicuntur,* vt docet textus in l. finali de *probationibus.* Præſertim tamen, quia, vt Auguſtinus in ſermone Aſſumptionis Mariæ docet: *Vbi ſcriptura diuina nihil de illa commemorat, inquirendum eſt, quid conueniat rationi,* & libro 3. de libero arbitrio adſtruit, *quidquid tibi vera ratio ne faciendum occurrerit, ſcias Deum feciſſe.* Si ergo veris, effica-

Ariſt. 1. Topic. & Ethi. c. 3.

L. finalis.

Augu. in ſerm. Aſſumpt.

Idem lib. 3. de libero arbit.

efficacibusquè rationibus liquescat, Virginem sanctissimam immunem esse ab originali crimine decere, ijsdem constabit, ita de facto contigisse. Aliquot ergo argumenta depromam, & in hoc capite duas, quæ mihi videntur efficacissimæ, rationes, in medium producam.

Esto prima Ecclesiæ (quæ columna est, & firmamentum veritatis) authoritati innixa. Vniuersalis namque Ecclesiæ cultus celeberrimè Conceptionis festũ celebrat. Nam in Ecclesia Græca ante mille annos hoc festum celebrari cœpit, vt ex Gregorio Nazianzeno affert Galatin. lib. 7. c. 4. Vnde in Græco Kalendario, quod à sancto Damasceno creditur editum, nono die Decembris designatur, & in eo ipsa virgo *ante Conceptionem pura elicitur.* Insuper in Ecclesia Latina ante quingentos annos celebrari incepit, vt credi potest ex his, quæ de huius festi solemnitate apud Garmelitanum Romæ Conuentum dixi sup. c. 2. Quod demum in Romana Ecclesia & approbatum, & receptum fuit, vt refert Anselmus in epist. ad Episcopos Angliæ dicens: *Non esse verum amatorē Virginis, qui non celebrat festum Conceptionis.* Quibus addit Illustrissimus Baronius in Martyrologio, in Anglia primùm hoc festum celebrari cœpisse, eiquè nimis opusculum Diui Anselmi de peccato originali fauisse: deindequè ab Ecclesia Gallica Lugdunensi, licet cum magna controuersia receptum, ac tandem ante ducentos annos ab Ecclesia Romana amplexum, & indulgentijs auctum fuisse. Cui additur quoque, quòd in Basiliensi Synodo iam adducta, à cœtu illorum omnium Patrum, sic dicitur: *Hoc festum antiqua, & laudabili consuetudine celebrari ab Ecclesia Romana.*

Greg. Nazian. *Galat. in lib. 7. c. 4* *Ansel. in Episto. ad Episcopos Angliæ.* *Card. Baronius in Martyro.* *D. Ansel. opuscu. de peccato origin.* *Conc. Basiliense.*

Nec

Nec his contentus de antiquitate festi Conceptionis, eruditissimus Oxeda in celebri illo tractatu iam adducto, accuratè nimis, diligentissimeque contendit, festum hoc perpetuam inter Christianos omnes traditionem fuisse. Nam illud ab Ecclesijs Syriæ, Aegypti, & Armeniæ receptum fuisse, bellè probat capit. 2. Insuper idem festum ab Abyssinis Africanis celebrari, ex Fabricio in prooemio translationis Syriacæ noui testamenti, & ex Episcopo Zagazabelo Legato Imperatoris Abyssinorũ, & alijs in c. 3. eruditè confirmat. Præterea ex Græcorum Liturgijs, & decreto Imperatoris Emmanuelis Conneni sub Alexandro 3. Romano Pontifice id comprobat capit. 4. Et (quod nostræ Hispaniæ valdè gloriosum est) festũ immaculatæ Conceptionis, in ea à Iacobi prædicatione celebrari, mirè confirmat capit. 5. ex Dextro Barchinonensi in lib. quem vocauit *omnimoda historia*, quam recipiunt D. Maurus Castella, & D. Ioannes Fernandez de Velasco Castellæ Comes Stabilis, & noster Frater Franciscus Iodar de Iesus in specialibus libris de historia sancti Iacobi. Ex his igitur omnibus, & alijs, quæ omitto, validissimum hoc argumentum pro mea opinione constituo. Ecclesiæ namque præcepto, vel saltem (vt olim fortè contingebat) permissione, & consensu, festum immaculatæ Conceptionis celebratur, & colitur: ergo Deipara Maria in sua Conceptione sancta, & immaculata fuit, sine vlla originalis peccati labe.

Oxeda. *Fabric.* *Episc. Zagazabe.* *Emman. Imperat. Alexan.* *Dexter Barchino.* *D. Maur. Castel.* *Comes Stabi.* *F. Franc. Iodar.*

Antequã autẽ solutiones (melius dicã futiles euasiones) quæ huic argumẽto adhiberi solent, penitus corruant, aduerti debet, nulla securitate cõscientiæ, sed cũ magnæ periculo cẽsuræ, aut Ecclesię offensionis, affirmari posse, Ecclesiã in festorũ celebratione

ab errare. Cùm autem non errare Ecclesiam in illorum festiuitate dependeat, ex eo quòd tale festum, sanctum, dignumquè veneratione reputatur, nullo pacto pronũtiari potest, festum illud ab Ecclesia celebratum, sanctum non esse. Ex eo namque, prouidè nimis Ecclesia, nullius sancti, nisi Christi, Mariæ, & Baptistæ, ortum celebrat, quia omnes alios, præter istos, in die natiuitatis piaculo originali infectos esse credit, ex eo quoque sanctorum omnium celebrat mortem, quia die mortis sanctos esse putat. Sanctitas ergo festi, aut sancti, qui colitur, potissima ratio illius celebrationis est. Ex quo insuperabiles vires argumentum positum capit, si enim Mariana cõceptio colitur; sancta ergo est, & immaculata: rursus si sancta est, & immaculata, ergo peccato originali non fuit obnoxia. Cùm enim conceptio instans animationis fœtus declaret, & in eodem instanti non minus repugnet gratia, & peccatum, quàm lux & tenebræ; si in momento conceptionis fuit Sancta Maria, non ergo peccati labe vnquam fuit infecta.

Porrò ex celebratione alicuius festi, rectè eius sanctitatem inferri, optimè probat Vazquez in 3. parte disputat. 114. cap. 2. Primò, authoritate scholasticorum, Sanct Thom. 3. part. quæst. 27. art. 2. in solut. ad tertium, Durando, Alexandro, Bonauentura, Ricardo, & alijs: præcipuequè authoritate Illephonsi nostri Toletani in libro aduersus eos, qui de virginitate Mariæ disputant, in 8. tom. Bibliothecæ, vbi sic habetur: *Aliàs autem quomodò Spiritu sancto eam replentt, non sine peccato originali fuit, cuius etiam Natiuitas gloriosa, Catholica in omni Ecclesia Christi ab omnibus fælix, & beata prædicatur? Enimuerò si non beata eßet, & gloriosa, nequaquam tam festiua celebraretur vbiquè ab vniuersis, sed*

Vazquez. *S. Thom.* *Durand.* *Alexan.* *Bonauen.* *Ricard.* *S. Illeph.*

quia tam solemniter colitur, constat ex authoritate Ecclesiæ, quòd nullis, quando nata est, subiacuit delictis, nec contraxit in vtero originale peccatum. Vnde si Ieremiæ dies, atque Iob maledicta pronunciatur (dies, inquam, natiuitatis eorum) tamen dies, quandò inchoata est fœlix Mariæ Natiuitas beata pronunciatur, & colitur religiosè satis. Quod si in peccato esset, iure maledicta diceretur, & gemebunda potiùs, quàm benedicta, quando nunciatum est patri eius, quòd nata esset in sæculo. Nunc autem, quia vniuersam benedictione sua illustrat Ecclesiam, non immeritò sanctificata in Spiritu sancto colitur veneranda. Hactenus Illephonsus. Qui ita perspicuè vtitur hoc argumenti genere, vt verba eius nullam expositionem admittant. Et certè si hoc Illephonsi argumentũ efficax est (quale esse negabit nullus) efficax quoque argumentum nostrum de immaculata conceptione erit; & qui hoc diluere conantur, attendant ne simul Illephonsi argumentum de medio tollant.

Ast futiles argumenti nostri solutiones attendamus. Primò dicunt aliqui, videlicet Turrecremata Cardinalis in 9. part. lib de Concept. cap. 10. hoc festum non celebrari ab Ecclesia Romana, quia illud solùm ab Ecclesia Romana celebrari dicitur, quod coram Summo Pontifice, & Collegio Cardinalium celebratur. Verumtamen huic solutioni non est fidendum, nec vir pius & doctus, qui eam tradidit, si approbationem Sixti IIII. & Pij V. vidisset, isto modò respondisset, quin potiùs sententiam libẽter mutasset, vt post Catherinum in opusc. de Immaculata Conceptione part. 2. capit. vltimo notauit Vazquez disp. 117. cap. 5. Deinde, quis credat innumeros sanctos, quales sunt præcipui Ecclesiarum, vrbium, oppidorumque Patroni, insuper ex Diuis grauissimos, qui

Turrecre, Card.

Sixtus 4. Pius V.

Cather.

Vazquez disp. 117. cap. 5.

qui in omnibus Religionibus coluntur, quales sunt inter alios, nostri Principes Elias, & Eliseus pro nostro Carmelitano breuiario designati, ex eò quòd coram Pontifice summo non celebrentur, ab Ecclesia Romana non coli, cùm de eius consensu, speciali scitu, & assensu celebrentur? Quamuis ergo Conceptionis festum coram summo Pontifice nequaquam coleretur, non ob id ab Ecclesia Romana non coli, dici posset, si (vt fit) de ipsius consensu, & mandato in vniuersali Ecclesia solemniter celebretur. Adde etiam, quòd retulit Bacco noster in 4. distinct. 2. quæst. 4. artic. 3. nimirum festum hoc Romæ apud Carmelitas, præsentibus Cardinalibus, publica, & diuturna consuetudine celebrari consueuisse.

Secundò quoque fingunt alij, virginis Conceptionem celebrari, non quia sancta fuerit, sed quia initium nostræ redemptionis extiterit. Sic respondent Ioannes de Neapoli, Capreolus, & Antoninus, quos citat, & bene refutat insignis Theologus Vazquez dicto capite quinto. Et quidem primò contra hanc fugam occurrit, quod idem de Natiuitate virginis affirmari posset, coli scilicet, & celebrari, non ob Mariæ sanctitatem in illa, sed quòd initium fuerit sanctificationis nostræ. Deinde secundò, quia non solùm Sixtus Quartus decreuit, vt festum Conceptionis celebretur, sed eam quoque *Immaculatam Conceptionem* compellat: quin etiam officium Leonardi Veronensis approbat, in quo passim *Immaculata* nuncupatur; rursus exhortatur fideles ad gratias Deo reddendas pro *mira Conceptione Mariæ*. A veritatis igitur scopo aberrant, qui non propter sanctitatem, Conceptionem celebrari docent. Deinde si ex mente Ecclesiæ Conceptio Mariana sancta non est, cur

Ioãnes de Neapoli. Capreol. & Antoninus. Vazquez cap 5. Sixt. 4. Officium Leonar.

cur eam celebrari permittit? Ne dum permittit, sed iubet, præcipit, & inuitat celebrari? Vt enim ostensum est, sola sanctitas, aut res sancta, celebratione, & cultu Ecclesiastico digna reputatur, sicut generaliter sola virtus honore digna prædicatur: est enim honos (teste Aristotele secundo Ethicorum:) *Reuerentiæ exhibitio in virtutis testimonium.* Vnde pudicus vates: *Aristo.*

—— *Itur, at ignauis gloria nulla datur.*

Hinc quoque præclarè alij de virtuoso dixerunt:

I, bone quo virtus tua te vocat, i, pede fausto
Grandia laturus meritorum præmia: quid stas?

Quare mirum est, si (quemadmodum aduersarij volunt) solùm in instanti Conceptionis Maria peccati labe inquinata fuit, quòd instans illud celebret, colat, & iubilet Ecclesia; cùm nihil sordidum, aut vitiosum, tali honore dignum reputetur.

Quapropter plures alij oppositæ factionis respondent, hoc festum sub nomine Conceptionis piè ab Ecclesia celebrari, non ratione ipsius Conceptionis, sed relatè ad sanctificationem in vtero, quę paulò post fuit secuta. Mirum tamen est solutionem istam non omnino extortam, futilem, & inanem apparuisse, præsertim Caietano, qui post tempora Sixti Quarti vixit. Cùm enim talis Pontifex in Officio ab ipso approbato, virginis Conceptionem *Immaculatam*, *sanctamque* appellet, & ab ipso *mira* etiam dicatur, qualiter Theologi dubitare possunt, non in honorem Conceptionis, sed sanctificationis hoc festum institui? Numquid proprietatem verborũ sanctificationis, & Conceptionis ignorabat Pontifex? Numquid, si sanctificationem celebrare voluit, rectè nomine Conceptionis vsus esset? *Caieta.* *Sixt. 4.*

Rur-

Rursus, quid aliud solemnitate celebrari iussit, nisi, quam opinionem pij fideles amplectuntur, quòd virgo Sanctissima in sui conceptione ab originali piaculo fuerit exempta? Quod ergo, vt sanctum, celebrare præcipit, instans est Marianæ conceptionis. Vnde

Petr. Bur. meritò Petrus Burus in Pæan virginis hæc carmina protulit:

Quis modò conceptum dubitet celebrare Mariæ?
Quis renuat festis anua thura dare?
Hunc Petri sedes, caput, & decus Vrbis, & orbis,
Et colit, & mandat per pia templa coli.

Deinde hæc solutio omnino aduersatur menti fidelium, & Ecclesiæ, quæ vocabulum sanctificationis reijciens in orationibus, antiphonis, lectionibus, & responsorijs officij, nomine conceptionis millies vtitur. Quin omnes vtriusque sexus id sibi persuasum habent, concionatores omnes id prædicant, Pontificesquè, & primates Ecclesiarum Episcopi sic sentiunt. Omitto, quòd cõtra hanc solutionem affert

Cordu. q. 49. Corduba quæst. 49. §. *sed contra*: Quòd scilicet Alexãder Sextus euasionem istam damnauerit, dicens:

Alex. 6. *Nos igitur huiusmodi assertiones quorumlibet, qui affirmare præsumerent sanctam Romanam Ecclesiam de spirituali tantum conceptione, & sanctificatione virginis gloriosæ festum celebrare, falsas, & erroneas, & à veritate alienas, authoritate Apostolica reprobamus & damnamus.* Quibus damnare videtur asserentes Ecclesiam solùm celebrare sanctificationem virginis: id enim denotatur nomine conceptionis spiritualis, non autem conceptionem illius naturalem. Hæc, inquam, omitto, quia talem Bullam Alexandri Quinti non vidi, si autem (vt Corduba vult) ea extat, nescio qualiter à nostris aduersarijs ista solutio assignari queat.

Non

Non tamen præteribo, ex ipsius quoque Pontificis dictis, istam solutionem penitus, & euidenter eneruari: asserit enim Sixtus *non esse damnandos eos, qui* Sixtus 4. *celebrant festum conceptionis*: redditquè rationem in dicta extrauaganti *graue nimis*, per hæc verba: *Cùm sancta Romana Ecclesia de intemeratæ, semperquè Virginis Mariæ Conceptione publicè festum celebret.* Ergo intendit illud festum à Romana Ecclesia celebrari, quod contrarij aliqui damnabant. Sed non damnabant contrarij sanctificationem virginis post lapsum, sed præseruationem ab eo: ergo istam adstruere procurat Pontifex. Rursus addit, non esse damnandos eos, qui tenent contrarium, scilicet virginem in originali fuisse conceptam: ergo cùm Papa dicat, hoc esse cōtrarium illi, quod Ecclesia celebrat, manifestum est Ecclesiam celebrare conceptionem à peccato communi immunem. Nam si solùm sanctificationem in vtero celebraret, dixisset falsò Papa, non peccare mortaliter eos, qui contrarium tenent, cùm id sit error contra fidem, atque adeò peccatum mortale.

Proximam, & affinem nimis huic rationi secundam aliam apponam ex fidelium omnium mente, sensuquè desumptam. Omnes enim Christi fideles (excipio semper paucos) Ecclesiastici, & sæculares; Prælati, & subditi; Principes, & serui; nobiles, & ignobiles; Religiosi, & voto Religionis non obstricti; sapientes, & rudes: demum omnes, cuiuscumquè gradus, dignitatis, & sexus sint, adeò nostræ sunt affecti sententiæ, vt non solùm opposite, abhinc multos annos, valedixerint, sed notabilem offensionem admittant, dum de ea, aut etiam loqui conspiciunt. Quod signum, plusquam prudentialiter, euidens esse debet, sententiam nostram veritatis scopum attingere: Secūda ratio.

gere: oppositam verò neutiquam. Est autem adeò efficax argumentum istud, vt non solùm veritatem nostram satis confirmet, sed ad dogmata quoque fidei roboranda non leuiter deseruiat. Sacra namque concilia, & Pontifices, dum fidei veritates proponunt, populi consensum requirunt, & ad communem vocem inspiciunt. Similiter in sanctorum Canonizatione, Beatificationeuè, hoc primum attendunt Pontifices, eoquè argumenti genere, contra hæreticos noua figmenta introducere volentes, vtuntur. Nec minori ponderatione dignum est, quod de se testatur Augustinus libro de vtilitate credendi capite 14. se nimirum, propter populi consensum, fidem recepisse. *Ego* (inquit) *nullis me video credidisse, nisi populorum atque gentium confirmatæ opinioni, ac famæ admodum celeberrimæ.* Et alio loco contra Epistolam fundamenti capite quarto dicit: *Tenet me in Ecclesia, consensus populorum, atque gentium, tenet authoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, vetustate firmata.* Quod idem de hac opinione affirmare possumus: si enim efficax credibilitatis fidei argumentatio apud celeberrimum Augustini ingenium fuit *consensus populorum, atque gentium*, cur ad nostram amplectendam sententiam eiusdem populi consensus non valebit?

Aug. lib. de vtilit. credendi cap. 14.

Idem c. 4

Nec minori ponderatione dignum puto, quòd Vincentius Iustinianus loco sæpius adducto, ex Episcopo Altissiodorensi, & Bernardo Abbate, altero quidem in cap. 27. altero verò capite septimo libri secundi de vita sancti Bernardi Clarauallensis refert. Quòd scilicet, cum illa annorum tempestate, chisma magnum inter Innocentium Secundum, & Petrum quemdam Leonem exortum fuisset,

Vinc. Iustinia.
Altisiod.
Bernard.

ſet, vt probaret Bernardus, iurè Innocentio Secundo obedientiam deberi, inter alia affert, quòd Camaldulenſium, Carthuſianorum, Cluniacenſium, Grandimontenſium, Ciſtercienſium, & Premonſtratenſium Ordines, Innocentium receperint. Cùm igitur præſenti noſtro tempore, non ſolùm Religioſi iſti, ſed & Carmelitæ noſtri, Prædicatorum nobiliſſima portio, præclari Minoritæ, Doctiſsimi Auguſtiniani, Benedictini celeberrimi, Hieronymiani illuſtres, ſanctiſsimæ Trinitatis, Diuæ Mariæ de Mercede, & Minimorum grauiſsimi Religioſi, Ieſuitarũ inſignis ſocietas, Seruitarum, Columbinorum Minorumquè Clericorũ clariſsimæ familiæ, aliæquè omnes Religiones (paucilsimis fortè ex illis exceptis) veritatem, quam tuemur, omnes amplexati ſint, quo iure de ea dubitari poteſt?

At dicunt, popularem vocem eſſe, &, quemadmodum Caietanus dixit dicto opuſculo de Conceptione Mariæ: *Non in multitudine, nec in commotione Dominus.* Sed hoc facilè retunditur, quia etſi ſoli vulgari multitudini credi non oporteat, cùm tamen ſapientium authoritati adhæret, illuſtrium, nobiliumquè virorum præſidio firmatur, robuſtiſsimarum rationum argumentis roboratur, ſignis, miraculiſquè communitur, vulgari voci reſiſtere quis audebit? Secundò, quia Chriſtum Dominum, cùm Scribæ, & Phariſæi reſpuerent, ipſius inſultarent doctrinæ, Diabolicum putarent hominem, alijquè tentarent; præſertim ſimplices, & idiotæ ſunt ſecuti; ſolaquè mulier de turba veritatem agnouit. Non nobiles, ſed plebeios elegit Chriſtus diſcipulos, cùm publicanis, & pauperibus manducabat, à paucis deni- *Caietan.*

que ex nobilibus, Primatibusquè Iudæorum fuit exceptus. Nũquid inde Christi doctrinæ detrahemus? Numquid cum Caietano dicere possemus: *Non in multitudine, nec in commotione Dominus?* Quid ergo mirum, quòd nostram sententiam amplectatur vulgus?

Caieta.

Tertiò, quia communi proloquio *populi vocem, vocem Dei* dicimus: si ergo hæc est populi vox, ergo Dei erit: & si Dei vox est, sequamur omnes. Nam *qua Dij vocant eundum* eleganti Emblemate prosequitur Alciatus sic concludens:

Alciat.

Omnes in triuio sumus, atque hoc tramite vitæ
Fallimur, ostendat ni Deus ipse viam.

Vnde Stoicæ familiæ disertissimus Cleantes his versibus id à Deo petebat:

Cleantes.

Duc me Parens, celsiquè dominator Poli
Quocumque placuit: nulla parendi mora est.

Si ergo media populi voce à Deo, vt positæ adhærea mus thesi ducimur, pergamus ergo & credamus, Gamalielis Act. 5. dictum attendentes: *Si est ex hominibus consilium hoc, aut opus, dissoluetur: si vero ex Deo est, non poteritis dissoluere illud.* Iam ergo rationes alias, proposito nostro congruentes, afferamus.

Act. 5.

Alijs rationibus eadem confirmatur thesis. Cap. 25.

CRediderim certè hanc solam rationem, quam modò afferam, sufficientissimam esse, vt firmissimum robur intentum nostrum adquirat: ideoquè cum Christi gratia cæteris accuratiùs expendenda est. Sumitur autem ea ex principio quodam, fidei calculo recepto, à concilijs sacris (præsertim Ephesino con-

Concil. Ephesin.

contra Nestorium præside nostro Cyrillo Carmelita) declarato, ac demum ab vniuersali Ecclesia suscepto: virginem videlicet sanctam, Dei Matrem, genitricemquè appellandam esse. Ex quo principio insuperabile argumentum sic conficio. Debitum, congruum, decẽs, & consentaneum est Dei Matri, quòd à peccato originali fuerit immunis. Maria sanctissima est vera Dei Mater. Debitum ergo, congruum, decens, & consentaneum est, vt ab originali peccato immunis extiterit. Argumentum hoc innumeri fautores nostri meritò magnifaciunt. Inter quos Carmelita Mantuanus iam adductus capit. 2. sic canit:

Quod si siderei tanto splendoris honore
Fulget, Vt æterno lactauerit Vbere dulci,
Strinxerit amplexu, summoquè Vocarit Olympo:
Quare illam in nostras opus est detrudere sordes,
Et turpi infestare luto mortalibus æquas? *Mantua.*

Discursus ergo nostri minor, & consequentia certæ sunt; maior autem quod etiam certissima sit, pluribus confirmabo.

Eam verò sic primò corroboro. Nã dignitas Maternitatis constituit Mariam proximam creaturam Deo inter quascumque alias, cælicolas, siue terricolas. Vnde, vt id notaret cælestis sponsus Canticor. 1. *Cant. 1.* dum noster vulgatus dixit: *Ecce tu pulchra es amica mea,* *Septuag.* septuaginta senes legunt: *Ecce speciosa proxima mea.* Ob quod etiam Angelicus Doctor Sanctus Thomas 2. *S. Tho. 2.* 2. quæst. 103. artic. 4. affirmauit Mariæ debitam esse *2. q. 103.* Hyperduliam *propter specialem affinitatem ad Deum.* *art. 4.* Clarissimè quoque Cardinalis Damianus in sermo- *Cardi. Da* ne de Natiuitate virginis ad id dixit: *In alijs rebus* *mia. in ser* *Deus est tribus modis, scilicet per essentiam, præsentiam, &* *mo. de Na* *poten-* *tiuit.*

potentiam; in Virgine verò alio quarto modo, scilicet per identitatem, quia Deus est idem cum ipsa. Quæ verba explicasse videtur Augustinus, dum sermone de Assumptione dixit: *Caro Christi, caro est Mariæ.* Ex quo aliqui receperunt Theologi, eam portionem carnis, quam Diuinum verbum ex Virginea Matre suscepit, retinuisse semper. Quod etiam subindicat Augustinus subdens: *Et quamuis gloria resurectionis fuerit magnificata, eadem tamen remansit, quæ de Virgine sumpta.* Ex quo iam confirmo maiorem: Mater Dei adeô proxima est Deo, & affinis, vt quasi per identitatem, aliqua saltē pars Mariæ carnis, sit etiam Christi carnis pars, reali distinctione, quæ inter Christum & Mariam versatur, non obstante. Quemadmodum ergo decens, & consentaneum est, Christum Dominum ab originali piaculo liberum extitisse, decebit etiam idē priuilegium, (etsi diuerso modo) Mariæ communicari, vt illi proxima, & affinis sit. Aliâs namque cúm peccatū iuxta Dionysij mentē de Ecclesiast. Hierarch. c. 2 *sit habitus dissimilitudinis â Deo,* neutiquam Maria, si illud habuisset, Deo proxima esset.

Aug. ser. de Assūp. Virg.

Idem.

S. Diony. de Eccles. Hierar. cap. 2.

Corroboret secundô maiorem grauissimorum Patrum authoritas, qui hoc immunitatis ab originali priuilegium ex Virginis Maternitate collegisse videntur: Primô enim Iacobus Apostolus cap. 16. adductus ideo vocat Mariam *omnibus modis irreprehensam, sanctissimā, & immaculatam,* quia eam quoque vocat *Matrem Dei, & Deiparam.* Similiter Ignatius relatus ibidem, vt eam *omnium gratiarum abundantem, virtutis & gratiæ fœcundam* nuncupet, eā quoque *Matrem Domini* cōpellat. Idē quoque indicāt Origenes, Hippolytus, Cyprianus, Athanasius, Basilius, & clarissimê Nyssenus c. 17. citati Quibus annector Sophronium, & maiori titulo Augustinū, Cyrillum nostrū, & Theodoretum c. 18. relatos. Nec ab his

S. Iacob. Apost. S. Ignat. Origines. S. Hippo. S. Cypria. S. Atha. S. Basili. S. Nysse. Sophron. S. Augu. S. Cyrill. S. Theod.

his seiungam Anselmum, qui ex eo fundamento nostrã approbauit opinionem; Petrum Comestorem, Laurentiũ Iustinianũ. & alios c. 20. recitatos. Merito ergo ex eo, quòd Maria Mater Dei sit, elicimus & nos, tãquã eui denti illatione ducti, peccato cõmuni originis caruisse. S. Ansel. Pet. Com. Lau. Iust.

Illam quoque confirmat, quôd ipsa maternitatis dignitas, ex se sola spectata priuilegium hoc, quasi iure debitum exposcere videtur. Est enim maternitatis donum, excellens adeô, & præcelsum, vt citra hypostaticam vnionem, maius non detur. Ex quo euidentissima illatione, priuilegium istud maternitati Mariæ debitum, sic elicitur. Quia Baptista sanctus Christi aduentus Præcursor fuit â Deo destinatus, congruum, & decens erat, vt in vtero sanctificaretur. Cûm ergo maternitatis Dignitas infinitê Præcursoris munus excedat, aliquod aliud beneficium, qualis est præseruatio ab originali, erit illi consentaneê debita. Rursus, quia Angelici Cherubini, & Seraphini domui Dei assistrices intelligentiæ sunt, ipsiquê deseruiunt, decuit, vt numquam diabolo, aut peccato subseruissent, ita vt nec magna, nec parua maculæ nota vnquam fuerint affecti. Si ergo Maria non qualitercumque Deo deseruijt, sed carnem, sanguinem, ossa, vitam, alimentum, obsequiumquê præstando, infinities meliori iure dono isto immunitatis ab omni piaculo decorata fuit. Vnde eleganter sanctus Thomas 3, parte quæstione 27. artic. 1. ait: *Rationabiliter creditur, quod ea, quæ genuit Vnigenitum à Patre, plenum gratiæ, & Veritatis, præ omnibus alijs maiora dona gratiæ, & priuilegia accepit.* S. Thom. 3. p. q. 27 Artic. 1.

Insuper Paulino argumento in Epistola ad Hebræ. cap. primo, eadem sumpta propositio vires accipiet. Probat autem Paulus Christi Domini dignitatem Ad Heb. 1.

excellen-

excellentiam,& super Angelicos spiritus prærogatiuam, dicens: *Tanto melior Angelis effectus, quantò differentius præ illis nomen hæreditauit. Cui enim Angelorum dixit: Filius meus es tu?* Vbi ex Christi nomine, quod est esse filium Dei, dictam excellentiam super omnia alia probare contendit. Ex quo etiam argumento, nisi (quòd nefas est) aliquis inefficax reputet, idem pro hac Mariæ dignitate, de qua tractamus, cõficio. Nulli enim creaturæ, Angelicæ, aut corporeæ, tale, tantumquè nomen, scilicet *Matris Dei*, concessum vnquam est. Ergo est *Melior Angelis effecta*, *quanto differentius præ illis nomẽ hæreditauit*. Qualiter ergo patietur Theologus deuotus, quòd si innumeri Angeli sancti in cælo degentes, hoc priuilegio, vt nullum, neque leue crimen admiserint, sint potiti; Maria sanctissima, quæ innumeris gradibus eos antecellit, eo priuata consistat.

Nec silentio inuoluere possum aliam illius maioris probationem: in eo autem cõsistit. Nam esse Mariam Dei Matrem, est quasi quoddam fœcundissimũ principium, ex quo quotquot in fauorem ipsius excellentiæ dicuntur, tanquam conclusiones elici possunt. Hinc, si à Patribus antiquis quæras, cur Dei Matrem decuerit virginem esse? Respondebunt, quia Mater Christi est. Si, Cur eam in vtero sanctificatam prædicent? Idem respõsum dabunt. Si rursum petas: Quare eius Assumptionẽ in cælum totis præcordijs tueantur? Augustinus in sermone de Assumpt. Virgi. dicet: *Quia illud sanctissimum corpus, de quo Christus carnem assumpsit escam vermibus traditam, sentire non valeo, dicere pertimesco.* Si rursus cur eam ab omni actuali crimine liberam proponant, inquiras? ad ipsius maternitatem confugient. Et si vlteriùs à Theologis, cur

Augus de Assumpt. Virg.

eam

eam fomite liberatam, iustitiaquè originali prædi-tam, & aliquando in hac vita Dei visione intuitiua fruentem probent interroges? Nihil ferè aliud respō debunt, quàm quia Mater Dei est. Meritò ergo no-stri argumenti maior propositio dicit: *Congruum, & consentaneum est Dei Matri, quòd à peccato originali sit immunis.* Et, si nostrum argumentum efficax non est, neque Patrum, neque Theologorum similé argumentum alicuius ponderis æstimari debet.

Ex hac quoque Maternitatis dignitate quarta ratio desumitur, quæ non minus efficacior viris sapiē-tissimis apparuit. Probat autem directè ipsius ab originali præseruationem, in hunc modum efformata. *Quarta ratio.* Virgo sanctissima aliquo modo, saltim indirectè, & remotè, ad generis humani redemptionem, ipsiusquè à peccati iugo libertatē cooperata fuit. Decuit ergo ipsam omni peccato, originali etiam, caruisse. Antecedens adeò Patrum calculo est receptum, vt de eo dubitare non possim. Etsi enim sciam, solùm Christum humani generis Redemptorem extitisse, iuxta illud Isaiæ. 63. *Torcular calcaui solus, & de gentibus non est vir mecum.* *Isai. 63.* Cùm hoc tamen asserere poterimus aliquo pacto, indirectè scilicet, & remotè, Mariam nostræ Redemptioni cooperatam fuisse. De hoc loquatur Augustinus sermo. 35. de sanctis. *Hæc* (scilicet Maria) *primæ Matris dāna resoluit, hæc homini perdito redē ptione adduxit, Mater generis nostri pœnā intulit mūdo, Genitrix Domini nostri salutē intulit mundo. Auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria. Eua occidēdo obfuit, Maria viuificando profuit.* *Aug. ser. 35. de sanctis.* Id etiam testatur Mediolanēsis Antistes Ambrosius, dū Epistola ad Sabinū, quæ est 41. sic ait de Maria: *Operata est salutem, & cōcepit redēptionem vniuersorum.* *S. Ambr. Epist. 41. ad Sabin.* Clarissimè quoque antiquissimus Ephrem *S. Ephrē.*

eandem est contestatus veritatem hisce: *Per te reconciliati sumus Christo Deo meo, filio tuo, tu captiuorum redemptio, & omnium salus. Aue pax, salus mundi. Aue mediatrix gloriosissima. Aue vniuersi terrarum orbis reconciliatrix* Dulciter quoque consonat Cardinalis Petrus Damiani in sermone de Annuntiatione sic aiens: *Per ipsam, cum ipsa, & in ipsa totum hominem restaurandum decernitur, vt sicut sine ipso nihil factum est, ita sine ipsa nihil sit refectum.* Deuotissimus insuper Bernard. non minus luculenter hanc veritatem depromit sermo. 98. &, omissis alijs quæ dicit, hæc non omittam: *Per te Virgo sancta cælum repletum est, infernus euacuatus, & ruinæ cælestis Hierusalem instauratæ.* Accinit Innocentius 3. in serm. 2. de Assumptio. dicens: *Quidquid damnauit Eua, saluauit Maria.*

Card. Petr. Dam. in sermo. de Annunt.

S. Bern. serm. 98.

Innoc. 3.

Ratione quoque id concluditur: si enim Mater Domini est, Christusquè Redemptor; ergo humani generis redemptioni aliqualiter cooperata fuit. *Quod* enim (iuxta proloquium commune) *est causa causæ, est etiam causa causati.* Ex hoc verô antecedenti, Christiferam nempe aliqualiter nostræ cooperatam fuisse redemptioni, pia consequentia, videlicet nullum habuisse peccatum, neque originale, elicitur. Nam, quia Christus nostræ redemptionis executor fuerat, irrefragabili argumento probat Apostolus ad Hebræos 7. omnigena puritate præditum, & peccati iugo immunem extitisse dicens: *Talis enim decebat vt esset nobis Pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus &c.* Cùm ergo Maria, quia mater Dei est humani generis redemptioni cooperata fuerit, decuit vt esset *sancta, innocens impolluta, segregata a peccatoribus.* Atque ita nullo crimine dicatur infecta. Insuper *ab immundo quid mundabitur* dixit Ecclesiast. c. 34. cùm

Ad Hebr. 7.

Ecclesiast. cap. 34.

ergo spiritualis mundities vniuersi Mariæ tribuatur, numquam fuit immunda.

Nunc verò quintam superaddam rationem, ex ipsa infinita genitricis Dei maternitate depromptam. Dedecens namque, & indecorum (ne dicam opprobriosum) esset Christo Domino, ex matre peccatrice carnem hausisse: ne ergo tali ignominia afficiamus Christum, asseri oportet eam penitus omni caruisse contagio. Antecedens autem declarant optimè Ecclesiast. 3. verba: *Ne glorieris in contumelia patris tui, non enim est tibi gloria eius confusio, gloria enim hominis ex honore patris sui, & dedecus filij pater sine honore.* Quomodo ergo indecens non esset optimo filio omniũ, videlicet Christo, Matris dedecus, & confusio? Vnde Augustinus, cùm primo de natura & gratia capite 36. dixisset: *Cùm de peccatis agimus, nullam de Virgine Matre habere volo quæstionem,* motiuum subdens addit: *Propter honorem Domini.* Quasi nimis ipsius honor labefactatus maneret, si eam, vel leuiter peccati macula inquinari permisisset. Hinc etiam Carmelita Cyrillus contra Nestorium clamat, quòd Maria *talis debuerit esse, quæ non potuerit argui de peccato.* Optimè quoque Fulbertus Carnotensis de Natiuitate virginis postquam dixit: *Vna est Mariæ, & Christi caro,* subiunxit, *& filij gloriam cum matre non tam communem iudico, quàm eandem,* idem similiter affirmaturus de infamia. Et quis non videt insultare Dæmonem posse filio virginis, eique obijciendo dicere: Quam tu Matrem habuisti, mihi priùs ancilla extitit? quæ tibi carnem ministrauit, mihi quoque aliquandiu vectigal impendit: quam, propter tui honorem, in vtero mundasti, priùs inquinaueram ego. Accedit ad hoc, quòd parentum ignobilitas transit in filios, sicut & nobilitas

Quinta ratio.

Eccles. 3.

S. Aug. 1. de nat. & gratia cap. 36.

S. Cyril. contra Nestorium.

Fulbert.

Columel. etiam. Vt enim bellê dixit Columella: *Nihil dubium, quin ipsa natura sobolem matris similem esse voluerit.* Et Peleus in Andromacha Euripidis de filijs & filiabus asfirmare potuit:

Peleus in Andro. Eurip.

— — — — Imitantur enim
Materna probra, & id videte mihi, ò proci,
Bona prognatas matre vt ducatis filias.

Iuuenal. sat. 6. Rectê etiam Iuuenalis Satyra 6.

Scilicet expectas, vt tradat mater honestos,
Atque alios mores, quàm quos habet?

Vt ergo ex omni parte, omnisquê generis nobilitate honoris, & splendoris Christum Dominum esse dicamus, congruet sanê fateri omnigenâ puritate, sanctitatequê propriam Genitricem decorasse. Vt sicqué verificabitur Augustini dictum serm. ad Eremitas: *In cælo qualis Pater, talis Filius: in terra qualis Filius, talis mater.*

Augusti.

Sexta. Nec Sextam prætermittam rationem eodem baculo Maternitatis Mariæ fortiter innixus. Si enim Mater Dei est, maximè ergo â Deo supra creaturas cæteras honorata fuit. Adeô enim naturalis est filiorum erga parêtes debitus honos, vt Stagyrita Philosophus 2. Eth. *non minus stultum, aut superuacaneum esse de honore parentibus tribuendo, quàm de candore niuis disputare*, dixerit. Vnde eloquentia Latina Cicero, pro Milone, vocat hoc, *natam legem, quam non didicimus, aut legimus, verùm ex ipsa natura arripuimus, hausimus, & expressimus: ad quã non docti, sed facti, non instituti, sed imbuti sumus.* Accedit hoc esse præceptũ ipsius Dei Exo 20. *Honora patrẽ tuum, & matrẽ tuam* Ex quo bellê probant nostræ intentũ sententiæ, non solũ Hippolytus Martyr iã allatus, & sanctus martyr Methodius â Hieronymo laudatissimus in oratione habita ob Hypopantem Domini; sed Episcopus Christopolitanus in psal. 45. tri-

Arist. 2. Eth. Cicero pro Milone. Exod. 20. S. Hippo. S. Metho. Epis. Christopolit. in psa. 45

tribus rationibus id probans. Prima, nam omnis filius debet, & tenetur honorare matrem, quantum potest. Secunda etiam, nam legislator prius debet facere, quã docere: Christus autem dedit hoc præceptum. Tandẽ tertia, quia Christus in omnibus *cœpit facere, & docere*: vt patet *Act.* 1. ergo inter cætera hoc præceptum adimpleuit præseruando Matrem suam ab originali. Accedit etiam, quòd, vt habetur in l. *Si quis à liberis.* §. *Si impube.* ff. de lib. agno. *Iniquissimum est, patrem, vel matrem egere, cuius filius sit in facultatibus.* Qualiter ergo ditissimus filius in gratia Christus, egestate peccati pauperrimam matrem reliquisset? Ad quod maximê facit, maiorem multô reuerentiam filiorum esse, erga matrem, quàm patrem. Etsi namque vtrumque nomen patris, & matris, maximam reuerentiam, honoremquè requirat, ad quod fortê denotandum antiqui vtrumque Deo nomen tribuebant. Sic enim antiquus Valerius Soranus apud Augustinum lib. 7. de Ciuit. c. 9. Iouem appellat genitorem, genitricemquê sic dicens:

Act. 1.

l. si quis à libe. § *si impube.*

Valer. Soranus.

Aug. lib. 7. de ciui. cap. 9.

Iupiter omnipotens Regum, rerumquè, Deùmque
Progenitor, genitrixque Deûm, Deus vnus, & omnis.

Hinc ex patre, matrequê, vnum compactum nomẽ *Matripater* ei tribuebant, referente Clemente. 5. Stromatũ his versibus:

Clemẽ. 5. Stromat.

Exitij ex pers, Matripater, voluuntur ab ira,
Cui omnia, qui ventosquè moues, atque omnia, &c.

Cum hoc tamen stat bene, nomen matris maiorem reuerentiam exigere. Quare eleganter Origenes hom. 51. in Leuit. inquit: *Nomen patris grande mysterium est, nomẽ matris grandis reuerentia est.* Credamus igitur pij Theologi, sanctissimum filium Christum omni possibili honore, & reuerentia, honorasse matrem, atque ita ab originali crimine liberam condidisse.

Origenes hom. 51. in Leuit.

Septima ratio. Ex eadem etiam genitricis Christi dignitate septimam rationem sic efformo. Nam verè Deus est filius virginis, sed amor filij erga matrem quoad beneficiorum obligationem, maximus est omnium amorum: plus igitur amauit Deus virginem, quàm creaturas productas, & producibiles cæteras. Cùm autem amor Dei, in hoc, ab amore creaturarum differat, quòd iste in re amata bonitatem supponat, ille verò bonitatem causet; credendum est hac etiam prærogatiua immunitatis ab originali peccato, inter innumeras alias, Mariam ditasse. Et verò liberorum erga parentes, maximum amorem, beneficiaquè deberi, ipsi lapides agnoscunt, feræ prædicant, & inauditum est contrarium assertum. Vnde Ierosolymitanus Cyrillus in Cathec. dixit: *Christianorum est placida prima pietas, honorare parentes, & labores educationis rependere, atque omni studio quæcumque ad eorum quietem pertinent curare.* Egregiè quoque Plutarchus opuscul. de pietate asserit: *Nullam rem facere homines Dijs gratiorem, quàm si genitoribus suis, & altoribus vetera, & noua fænori data beneficia benignè, & promptè rependant: neque vice versa vestigium vllum stare impietatis maius, quàm contemptum, & delictum aduersus parentes.* Quod & sensit quidam apud Terentium in Hecyra act. 3. inquiens: *Mi me parenti potiùs, quàm amori obsequi oportet.* Quod adeò verum est, vt nulla præclarior victoria sit, quàm parentes vinci à filijs, in beneficijs recipiendis. Quod notauit Seneca lib. 3. de beneficijs capit. 36. aiens: *Alacrior erit pietas, si ad reddenda beneficia, cum vincendi spe venerit.* Et infrà: *Vnde certamen tam optabile, vnde tantam fœlicitatem parentibus, vt fateantur se ipsos filiorum beneficijs impares?* Quod decantauit Claudianus 4. Consul. Honorij.

S. Cyril. in Cathe.

Plutarch. opuscu. de pietat.

Terent. in Hecyra act. 3.

Senec. lib. 3. de beneficijs cap. 36.

Claudia.

Aspici

Aspice completum votum, iam natus adæquat
Te meritis, &, quod magis est optabile, vincit.

Vt ergo pijssimum, & gratissimum maximeque beneficum Christum, erga sui matrem efficiamus: cùm maximus ipsius erga illam amor hoc exposcat, quem adeò magnum existimo, vt de illis Ouidianum illud dici possit:

Hi duo corporibus, mentibus vnus, erant.

Iunctis pedibus teneamus omnes hoc illi beneficiũ impendisse, vt eam à misera radicalis peccati sorde liberam reddiderit.

Ex eodem quoque principio sanctissimæ Maternitatis octauum argumentum desumo. Peccatum namque originale seruitus, captiuitasque quædam ignominiosa est. Decuit ergo virginem tali iugo nũquam fuisse constrictam. Antecedens est consensus, constansque sanctorum doctrina: ideò namque dicunt Christum Redemptorem esse, quia nos à peccato originali, quod captiuitas animæ est, eduxit, & redemit. Consequentiæ verò vis multis probari potest. Et primò Christus ipse Dominus Matth. 17. dixit, quòd *tributum non exigitur à filijs proprijs, sed ab alienis*. Ergo multò minùs tributum hoc seruorum proprium, quod est originalis inquinatio, exigetur à Matre. Deinde, si Christus in tantum dilexit Mariam, vt eam præ cæteris dilexerit creaturis, ergo eripuit eã ab hac diaboli seruitute, hoc enim ad fælicitatem filij, & matris, maximè pertinet, teste enim Ouidio, *Octaua ratio.* *Mat. 17.*

Fælix qui, quod amat, defendere fortiter audet.

Rursus Panormitani doctrina id declarat, in cap. *cum Ecclesia sanctæ Mariæ*, de constitut. affirmans quòd *Papa non potest se subijcere iurisdictioni Imperatoris, quia cederet in præiudicium summi Apostolatus*. Quantò ergo magis *Panormi.*

gis cederet in præiudicium maternitatis Mariæ, si Dæmonis Imperatoris iniqui seruituti, & iurisdictioni subdita aliquando mansisset. Præterquam quòd seruitus, & captiuitas ipsa, quæcumquè sit, adeò vilis conditionis est, vt non solùm Deiparæ sanctissimæ, sed cuicumque ingenuo viro dedecens videatur. Hinc Cicero 1. de Officijs: *Est autem infima conditio, & fortuna seruorum*. Et alibi in Phil: *Seruitus postremum malorum omnium, non modò bello, sed morte etiam repellendum*. Quomodò ergo in Reginam Angelorum, & hominum, totiusquè mundi Dominam, tam miserabilem statum cadere licuit?

Cice. 1. de Officijs.

Theologicis alijs argumentis stabilitur nostrum intentum. Cap. 26.

NEc desunt grauissima alia argumentorum tela, ex Theologiæ castris decerpta, & pro defensione illibatæ Marianæ Conceptionis militantia. Erit autem primum, & nonum in ordine hoc. Nam, vel Deus non potuit Matrem suam ab originali piaculo præseruatam seruare; vel si potuit, tamen id facere noluit; vel tandem potuit, & voluit. Et quia hoc tertium mihi pro comperto est, priora duo falsa esse facilè probabo. Equidem potuisse Deum Matrem suã ab originali præseruare, non modò à contrarijs, sed neque ab Ethnicis, & gentilibus, si Dei veram potentiam cognoscant, negari posse existimo. Omnibus namque compertum est Theologorum axioma, ea, quæ non implicant contradictionem potentiæ Dei, denegari non debere. Quantumuis verò aliquis oppositæ sententiæ sit affectus, affirmare nequibit

Nona ratio.

con-

contradictionem aliquam in virginis præseruatione reperiri. Idquè facile conuincitur contra Theologos ex Iob 14. vbi, vt singulare Dei opus ipsi tribuitur animæ ab hoc peccato emundatio: *Quis potest facere mundũ de immundo conceptum semine, nonne tu qui solus es?* Id quoque supponit summus Ecclesiæ Pastor Sixtus 4. dum in Extrauaganti *graue nimis* millies adducta, festum Conceptionis, vt venerabile fidelibus sine vllo peccati vestigio proponit. Si autem impossibile esset hoc mysteriũ, neque venerabile, neq; ab hoc, aut ab alijs Pontificibus laudatum esset. Quod idem dico de decreto Concilij Tridentini, nolentis circa hoc aliquid decernere, sed Pontificias Extrauagantes in suo relinquentis vigore.

Iob. 14.

Sixtus 4.

Conc. Trident.

Ratione etiam idem conficitur; quia si Angelos omnes, primosquè parentes in statu innocentiæ, gratia condecoratos produxit, quis dicet impossibile esse, hoc idem priuilegium concessisse Mariæ? Nec iuuat si respondeas, posito quôd Maria ex hominibus per seminalem propagationem processit, casum esse impossibilem. Primò quidem, quia adhuc posita, prout defacto fuit, hac seminali propagatione, festum Conceptionis celebrat Ecclesia, Pontifices nimium illi patrocinantur Conciliumquè Tridentinũ nimis ei addictum esse profitetur: quo ergo iure dici potest impossibile? Deinde, quia (vt clarius in inferioribus ostendam) præuidẽs Deus, quòd Maria eius Mater esset futura à pacto cũ Adamo inito de transfundendo peccato in posteros, potuit eam excipere, imò in ipso puncto Conceptionis Mariæ, quando peccatum futurum erat, potuit illi gratiam iustificantem conferre. Omnino ergo possibile est Deiparam ab originali liberari.

Restat ergo iam secundum reijciēdum, quòd scilicet, etsi id Deum facere posibile sit, noluisse tamē efficere, quod quidem facillimo negotio impugnari potest. Nam quidquid Deus potest facere, si decens sit, vt tale fiat, esse factum credi debet. Quod docuit Augustinus in sermone de Assumptione, dicens: *Quidquid tibi vera ratione melius occurrerit, id scias fecisse Deum.* Decere autem Matrem sanctissimam ab hoc peccato liberari, nescio quomodo negari posit, & omnia adducta in hoc libro satis id confirmant. Spōsam namque Spiritus sancti, Patris filiam, Matremque Filij, numquam ipsis exosam, nec Satanæ iugo subditam, nec Diaboli ancillam, aut æternis cruciatibus deputatam esse, decere, & millies decere, sola etiam ratio naturalis id dictat. Deinde hoc esse decens perspicuè docet Anselmus de Conceptu virginali cap. 18. dicens: *Decens erat, vt ea puritate niteret, qua maior sub Deo nequit intelligi.* Quomodo ergo negari potest decuisse hoc priuilegium Mariæ concedi, nisi authoritatem, & verba Anselmi penitus despiciendo? Cùm ergo Deus potuerit id facere, atque vt voluerit decentiam dicat, de facto voluisse existimandum est, ratumquè habebimus tertium, quod in argumento proposuimus, verum esse; nimirum potuisse Deum, & voluisse hoc priuilegium suæ genitrici concedere. Huius argumenti, quod mihi moralis demonstratio est, vires expresit Poeta quidā, canēs:

Augusti. sermon. de Assump.

Ansel. de Conceptu virg. c. 18

Poeta incognitus.

Falluntur nimium, qui te contagia diri
Declinare hostis, virgo, nequisse volunt.
Vrentes potuit pueris extinguere flammas,
Conceptum potuit purificare tuum.
Si decuit luctus sine labe effingere Matrem,
Matrem lætitiæ plus decorare decet.

Deci-

Decimam rationem sic conficio; nam virgo sanctissima prædestinata fuit ante omnem creaturam, & ante omne peccatum, etiam originale, absolutè præuisum: ergo ab illo fuit verè immunis, & præseruata. Consequentia probabitur postea. Vt verò antecedens probetur, suppono, Christi etiam prædestinationem fuisse non solùm ante omnem quamcumque creaturam, sed etiam ante omne quodcumque peccatum etiam originale præuisum, quòd Theologorum huius temporis Coriphæus Pater Suarez tomo primo in tertiā partē, disputatione quinta sectione secunda ex innumeris Sacræ scripturæ locis, patrum testimonijs, scholasticis grauissimis, præsertim ex Scotica schola, rationibusquè, & congruentijs efficaciter probat, nosquè alibi, si Deus dederit, latè comprobabimus. Assero igitur sanctissimæ virginis prædestinationem fuisse etiam eo signo rationis, vel alio saltem immediatè sequente, quo Christus Dominus fuit prædestinatus. Id tradunt etiam ex Patribus multi, ex quibus Diuus Bernardinus Senensis sermone 51. virginem alloquens, sic dicit: *Tu ante omnem creaturam in mente Dei prædestinata fuisti, Vt Deum ipsum hominem procreares.* Cui accinit Andreas Cretensis dicens: *Hæc est declaratio profundorum diuinæ incomprehensibilitatis, hic est scopus, qui excogitatus est ante sæcula.* Ad quod facit, quod refert Franciscus Venetus in Harmonia mundi Cantico primo tomo quinto capite sexto. *Nimirum inter Hebræorum arcana hoc Vnum celeberrimum haberi, Vnam apud Deum esse primam omniū creaturarum, quæ reliquarum omnium perfectiones contineret, quā illi appellabant Mitraton.* Hanc verò esse Messiæ Matrē ex eo colligebāt, quod nomē Mariæ Hebræis

Decima ratio.

Suarez in 3. p. d. 5. sect. 2.

D. Bern. Sen. ser. 51.

Andreas Creten.

Francisc. Venet.

constituit numerum 290.quem eumdem reddũt extremæ literæ illius vocis *Mitraton.* Maximè quoque fauet Galatinus lib.7.capit.1. vbi cælorum stabilitatem, rerumque ordinem & dispositionem, Iesu & Mariæ videtur tribuere. Nam cùm Ieremiæ 33.apud vulgatum nostrum legitur: *Nisi pactum meum stetisset diem, at noctem, leges cælo, & terræ non posuissem.* Hebraicè autem (hoc authore teste) sic habetur: *Nisi eßet amore mei Iesu & Mariæ, dies ac noctes leges cælo & terræ non posuissem.* Quæ omnia indicant satius Mariæ prædestinationem non solùm ante originalis peccati à primis hominibus commissi præuisionem, sed, & ante omnia creata fuisse confectam, quod latè, & eruditè his, & alijs comprobat Franciscanus Carthagena lib.1.hom.2.ex illo Prouerbiorum 8 *Dominus poßedit me in initio viarum suarum.*

Gala.lib. 7.cap. 1. *Iere. 33.* *Carthag.* *Prou.8.*

Consequentia verò euidens mihi est, quia si nullum erat, quando Mater Dei prædestinata fuit, peccatum præuisum, nec originale etiam, quomodo illius particeps extitit? Aut quomodo peccatum originale commisit? Vnde ad hoc denotandum Prouerbio.8.verba: *Nondum erãt abyssi, & ego iam concepta erã,* Mariæ accomodat Ecclesia. Abyssus enim, vt notauit Archidiaconus in cap.nonne 37.distinctio. componitur ab, A, quod est *sine*, & à *byßo*, quod genus quoddam lini cãdidißimi significat, quare per abyssum peccatũ intelligitur, quod priuat gratia, quæ est mundißimum, & candidißimum linum. Nec id insolens est. Psalm namque 41.Psaltes dixit: *Abyßus abyßum inuocat*, idest (vt plures cum Gregorio exponunt) vnum peccatum ad aliud trahit. Ecce ergo Maria dicitur *quando nondũ erant abyßi, concepta*, quia nullum pro tunc in humana natura peccatum præcesserat.

Prou.8. *Archidiaco.c.nõne 37.dist.* *Psal.41.*

rat. Vnde quemadmodum, cùm aliquis de crimine aliquo accusatus illud non commisisse, eo quòd ab eo loco, vel tempore pro tunc abfuerit, optimè probat (quod nos vocamus *prouar la coartada*) sic similiter Maria sanctissima, vt de crimine originali accusata probet numquam illius ream extitisse, ait, *Nondum erant abyssi, & ego iam concepta eram*, hoc est, ante vllius peccati etiam originalis existentiam, in diuina mente electa, & præelecta fui.

Vndecimum argumentum sic propono: nam Beatissima virgo Maria, ob sui dignitatem excellẽtem, Maternitatisquè venerabilitatem, à pluribus, & communibus regulis, quibus tam ex iure naturali communi, quàm ex Sacræ scripturæ testimonio, cæteri hominum sunt astricti, omnino immunis, liberaquè permansit. Cur ergo in hac sola peccati originalis conditione misera, cæteris æquari fatebimur? Huius autem argumenti consequentia moraliter euidens est. Non enim aliquam, vel probabilem rationem aduersarij assignabunt, discrimen tradentem. Antecedens verò innumeris declaratur exemplis. Primò enim à communi illa lege Euæ, & alijs fæminis imposita Genesis 3. *In dolore paries filios tuos*, omnino exempta, & priuilegiata fuit. Rursus à communi illo ab Apostolo comminato malo ad Eph. 2. *Omnes nascimur filij iræ*, etiam contrarij nostri illam defendunt; defenditquè Ecclesia, dum festum Mariani ortus cõcelebrat. Item ab actualis peccati contractione, ita hominibus infallibili, vt dicat Ioannes 1. Epist. cap. 1. *Si dixerimus, quòd peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est*, meritò Mariæ sanctitas immunis existit, vt declarat Tridentina Synodus sessio. 5. Præterea ab illa in malum, peccatumquè misera

Vndecima ratio.

Genes. 3.

Ad Eph. 2.

Ioan. 1. Epist. c. 1

Conc Triden. ses. 5.

ra propensione, omniquè fomitis inordinato motu; omnibus, etiam sanctissimis hominibus communi, Maria fuit exempta. Rursus ab illa Adamo protoparenti maledictione inflicta, *In puluerem reuerteris.* (Genes. 3.) Ecclesiæ approbata traditio, festiquè celebratione confirmata, Mariam eximit. Denique naturæ plures miseriæ, Conceptio scilicet cum voluptate, partus sine virginitate, & infinitæ aliæ penitus à Maria absfuerunt. Multò ergo meliùs priuilegium hoc præseruationis ab originali Mariæ concessum fuit. Aliàs, cùm multò minora concessisset Deus Mariæ priuilegia, si hoc immunitatis ab originali denegasset, dici posset Deus, *allegador de las cenizas, y desparramador de la flor de la harina.*

Confirmat bellè hoc argumentum, nam si sanctissimæ Mariæ aliquando optio daretur, an vellet innumeris malis pœnæ affici, infinitisquè priuilegijs priuari, an verò originale peccatum aliquando habuisse: rectè sentiens responderet, maluisse quidem innumeris pœnæ malis, & tormentis affligi, & plurimis destitui priuilegijs, quàm originale crimen, vel per instans solùm admisisse. Peccatum namque originale, cùm malum culpæ sit, gratiæquè, & amicitiæ Dei priuationem includat, innumeris gradibus quæcumque alia mala, bonorumquè priuationes præcellit: meritò ergo omnibus alijs postponendum est. Vnde illuminatus Doctor Mairon in tertio distinctione tertia, quæstione secunda, articulo secundo ait: (D. Mair. in 3. dist. 3. q. 2. ar. 2.) *Quòd si Christus Matrem suam permisisset incurrere peccatum originale, peius sibi fecisset, quàm si eam perpetuò pœna sensus puniuisset: Vnde beata Virgo in puris na-*

turalibus constituta, priùs pœnam æternam elegiſset, quàm peccatum originale, quia magis quis debet fugere odium Dei, quàm pœnam æternam. Quis ergo cordatus Theologus tale piaculum in Maria concedet, quo melius illi fuiſſet æternis cruciatibus in inferno cruciari? Quod intellige, ſi in inferno in gratia, & amicitia Dei torqueretur, ſi fieri poſſet.

Accedat præterea duodecima, nec minùs efficax Theologica ratio, quã ex eo deduco. Quòd nulla vtilitas, emolumentum nullum, nullumquè commodum, Deo, virgini, aut Eccleſiæ, ex Deiparæ in originali lapſu elicitur, aut elici poteſt. Ex quo proinde manifeſtè infertur, neutiquam tale, aut tantum damnum in eius Matre ſanctiſsima permiſiſſe Deum. Nam, iuxta receptum ſanctorum omnium proloquium, numquam Deus permittit mala, niſi inde excellentiora eliciat bona. Quod dixit Hieronymus in Epiſtola ad Philemonem his verbis: *Hominum praua conſilia Deus vertit ad rectum.* Et antiquiſsimus Boetius libro quarto de conſolatione ſub finem ſecundæ Proſæ: *Sola* (inquit) *eſt diuina vis, cui mala quoque bona ſunt, cùm eis competenter vtendo, alicuius boni elicit effectum.* Quæ eſt etiam doctrina Dionyſij capite quarto de diuinis nominibus, & Auguſtini ſæpius, maximè in Enchiridio capite vigeſimoquinto, vigeſimoſexto, vigeſimoſeptimo. Et verò nihil vtilitatis ex virginis peccato Deo proueniſſe, inde manifeſtum eſt, quòd peccatum potiùs ipſi dolorem, triſtitiamquè affert. Vnde Paulus ad Epheſios 4. ait: *Nolite contriſtare Spiritum ſanctum Dei.* Et Oſeæ 14. *Pereat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitauit Deum ſuum.* Si ergo, cuiuſcumque alterius peccatum (mortale præſertim) triſti-

S. Hiero. in Epiſto. ad Phil.
Boet. lib. 4. de conſol.
Dion. c. 4 de diu. nomin.
Augu. in Enchir. c. 25. 26. & 27.
Ad Eph. c. 4.
Oſeæ 14.

tristitiam Deo, amaritudinemquè præstat, quid de peccato sanctissimæ eius genitricis dicemus? Quantò enim maiora circa ipsam dilectionis signa dedit, tantò etiam maiorem, peccatum eius amaritudinem Deo conferet. Quæ ergo vtilitas inde Deo eueniet? Ipsi etiam virgini nihil emolumenti inde prouenisse, profectô liquescit ex dictis; si enim in tantum peccatum hoc odisset, vt potius æterna pœna sensus affici vellet, quàm illud perpetrasse, quis nō dicet, nullum illi tale peccatum emolumentum attulisse?

At dicunt, emolumentum Mariæ ex peccato originali ortum, fuisse maximum, redemptionis nimirum Christi participem esse; si enim tale peccatum non habuisset, à Christo redempta non esset. Insuper, vt eius humilitas profunda vrgentius motiuum haberet, dum cogitaret se in instanti Conceptionis sub Diaboli seruitute extitisse. Hæc verò blitea sunt, & straminea, debilitatem oppositæ sententiæ indicantia. Nam, primò etsi peccatum originale Maria non habuisset, nihilominus egregio modo Christi redemptionem participasse inferiùs lucidè constabit. Rursus, si ob humilitatem virginis decens fuit permissio in originale lapsus, cùm actualia peccata (mortalia maximè) eo quòd voluntaria sint, motiuū fortius humilitatis & propriæ abiectionis afferrent, potiùs quàm originale, à Deo permitti deberent. Videant ergo aduersarij nostri, si hoc concedunt Marianæ puritati. Insuper Christus humilitatis exemplum fuit, vt dicere potuerit: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Et tamen sine vllo peccato. Prorsus ergo impertinenter ad veram humilitatem, peccatum se habet. Tandem, quia humilitas innocentis multô maioris ponderis est apud Deum, quàm humilitas

litas peccatoris. Vt enim egregriè Bernardus serm. 45. in Cantica: *In eo, qui grauiter peccauit, etsi amanda, nō tamen admiranda humilitas, at si quis innocentiam retinet, & nihilominus humilitatem iungit, nonne sibi videtur geminum animæ possidere decorem?* Cui accinit Seraphicus Bonauentura de profectu religios. lib. 2. capit. 33. inquiens: *Si humiliatur, & despicit se, qui non habet vnde glorietur, sed multa vnde confundatur, licet bona sit ista humilitas, non tamen admiranda.* Quorsum ergo infimam hāc humilitatem Deiparæ Beatæ contrarij nostri impingunt?

Bernard. serm. 45. in Canti.

Bonau. de prof. religio. lib. 2. cap. 33.

Ast verò, nec nobis vtilitatem aliquam ex hac Mariæ macula prouenire, adeò certum est, vt ridendus, vel potiùs irridendus esset, qui oppositum adstrueret. Quin potiùs, maximas vtilitates inde nobis prouenire, facilè comprobabo. Primò namque, ex eo quòd Deiparam originali peccato caruisse sentiamus, omnes ad eius deuotionem, Christiquè amorē, qui hoc illi priuilegium concesit, accenduntur, & inardescunt: adeò, vt illibatæ Conceptionis festiuitas, ex solemnioribus Ecclesiæ, frequentatione fidelium, sacramētorumquè receptione sit. Insuper nostræ opinioni assentientes, vtilitatem aliam maximè ponderandam percipiunt Cùm enim Ecclesiæ clara definitione nostra non exprimatur sententia, sed adhuc sub iudice Pontifice, maneat litis contentio, qui illi adhærent, sine dubio propitiam valde habebunt Mariam, vtpote, cuius omnigenam puritatem defendant, cùm tamen sine hæresis nota, oppositæ adhærere possent. Quòd hoc exemplo, iam pridem ab alijs insinuato declaratur. Si de nobilitate alicuius magnatis, in tribunali polytico agitaretur causa, quibusdam asserentibus omnigena nobilitate pollere, (quod

(quod nostræ Hispaniæ vocãt *Hidalgo de quatro costados*) negantibus alijs: qui tamen illius Principis partes gererent, haud dubiè ipsius fauorem mererentur, cùm tamen oppositum tuētibus, nullatenus propitius fore deberet. Sic ergo de Mariæ sanctissimæ fauore credi oportet, vt eam nostræ assertoribus sententiæ clementiorem, quàm contrarijs, existimare possimus. Tandem emolumentum aliud, nec parui ponderis toti Ecclesiæ ex immaculata Conceptione Mariæ redundat, vt posit, quemadmodum Apostolus ad Ephes. 5. dixit, esse *Sine macula, & sine ruga.* Cæteri namque homines Ecclesiæ membra, aliqua macula, rugaq; sunt affecti. Vt ergo verificetur Apostolicum hoc dictum, oportet Mariam numquam originalem hanc rugam contraxisse.

Ad Eph. 5.

Efficacia quoque alia superadduntur argumenta. Cap. 27.

Tertiadecima ratio.

NOn leue, futile, aut inane erit argumentum tertiumdecimum. Illud verò ex Patrum, Doctorũ, Theologorũquè, & (quod magis est) Ecclesiæ authoritate, constantiquè doctrina, deducam, qua Deipara sanctissima super Cherubim, Seraphim, Principatus, potestatesque cælestes, sanctitate, & excellentia extollitur. E quo optima consequutione elicietur, hoc priuilegium immunitatis ab originali, ipsi non defuisse, sicut neque illis, quibus superior est constituta. Et quamuis ex Patribus, qui nostram confirmabant sententiã, capitibus præcedentibus relatis, plures, qui hãc nobis veritatē exposuere, adduxerimus, quales sunt antiquissimus Antiochenus Ignatius in Epistola ad Magistrũ Ioannē, sanctus Ephrē Syrus in oratione de laudibus Virginis, Sophronius in epist. de

S. Ignati.
S. Eph.

de Assumptione Mariæ, Theodoretus lib. 3. in Cant. & Chrysost. in Hypopante Domini, & liturgia; alios tamen non prætermitto. Inter quos primus sit Areopagita Dionysius in epistola ad Paulum, vbi Mariam compellat *Deiformem, atque supra omnes cælicos Spiritus Sanctissimam Matrem Christi Iesu.* Cui adiungitur Gregorius ille Nazianzi Theologus in fine Tragœdiæ de Christo patiente; suauissimê modulantis græcê, vt tamen vertit Roilletus, hæc sunt verba: *Theodor. Chrysost. S. Dio. Areopagita. S. Nazi. Roillet.*

—— —— —— Salue puella gratia
Æquanda nullis, Mater, & Virgo, supra
Omnes decora virgines, & maxima
Quæ vincis omnes Ordines Cœlestium,
Regina, Domina, generis humani bonum.

Cui quoque Gregorio Gregorius alius Romanus adhæret, Pontifex, & Doctor primarijs annumeratus: in primi autem Reg. c. 1. sic loquitur: *An non mons sublimis Maria, quæ, vt ad Conceptionem æterni verbi pertingeret, meritorum verticem supra omnes Angelorum Choros, vsque ad solium Deitatis erexit.* Adde Rupertum libro sexto in Cantica, Petrum Damianum sermone de Virginis Assumptione, & sermone secundo de Natiuitate Virginis, & sexcentos alios, qui idem nobiscum & cum Ecclesia vniuersali confitentur. *Greg. Pa. in 1. Reg. cap. 1. Rupert. lib. 6. in cantic. Petr. Da. Serm. de Assump. Virginis.*

Ex hoc verô Mariano epitheto, eius sine vllius peccati næuo sanctitatē, elicere quibim⁹. Si enim Maria purior est Cherubicis, & Seraphicis Angelis, cū in illis nulla macula peccati extiterit, qua facie id de Maria affirmabim⁹? Si Maria Cœlicorū Regina, & Imperatrix est, quomodo ipsos â peccati omni cōtagione liberos dicem⁹, si eam aliquādo culpæ obnoxiā dixerimus? Nūquid *Seruus est maior domino suo?* Si seruos, & subditos â peccati vectigali, & tributo immunes asserimus, Mariam

sanctißimam eorum Dominã, tali iugo, tributarioquè oneri aliquando obstrictam concipiemus? *Est malum* (inquit Sapiens Ecclesiast. 10.) *sub sole, vidi seruos in equis, & Principes ambulantes super terram quasi seruos.* Malum igitur est seruos virginis (Angelicos scilicet cœtus) semper in statu gratiæ insidentes, si ipsam Mariam peccati terram perambulantem dicamus. Quin naturæ dictamen, quòd Principis subditus aliqua excellentia prefulgeat, quam princeps ipse innumeris gradibus non præhabeat, penitus abhorret. Hinc Claudianus in Eutropium:

Ecclesi. 10

Claudia.

Asperius nihil est humili, cùm surgit in altum.

Idest (vt ego intelligo) nihil asperius hominibus apparet, quàm humilem seruum domino suo altiorem possidere locum: qua ergo rationis vi Angelos Maria sublimiores dicemus?

Quartadecima ratio.

Quartamdecimam iam rationem sic eliciam. Nam Deipara sanctißima, ob eius dignitatem egregiam, sanguinis nobilitate clara, ex generosa stirpe parentum progenita, & proauorum titulis decorata fuit. Orta namque est ex multis veteris testamenti Patribus, Patriarchis insignibus, nobilißimis Regibus & Principibus, fortißimis, & strenuis Ducibus, summis Pontificibus, & sacerdotibus, sanctißimisquè diuinę legis cultoribus. Ob quæ meritò virginem alloquentes Virgiliana Carmina Aeneid. 1. vsurpare poterimus:

Virgil. Aenei. 1

—— —— *Quæ te tam læta tulerunt*
Sæcula, quæ tanti talem genuere parentes?

Sub qua propositione minorem subsumo: videlicet, veram hominis nobilitatem, non in claritate sanguinis, proauorum titulis, maiorumquê stemmatibus versari, quod maximè Christi seruo competere decet,

cet, teste namque Paulo 1. Corinth. 1. *Non multi nobiles, sed ignobilia mundi elegit Deus.* Quod Christus clarè ostendit, dum Ioan. 5. dixit: *Claritatem ab hominibus non accipio.* Quare vera nobilitas in animi moribus, animæ sanctitate, & iustitia, & fuga à peccatis, & vitijs consistit. De quo optimè Hieronymus ad Celantiam dixit: *Sola apud Deum nobilitas est, clarum esse virtutibus.* Et Chrysostomus super Matth. *Quid prodest ei, quem sordidant mores, generatio clara?* Accinitquè Ouidius primo de Ponto, dicens:

1. Cor. 1.

Ioan. 5.

S. Hiero.

Chrysost.

Ouidius.

Non census nobilem, nec clarum nomen Auorum,
Sed probitas, magnum, ingenuumquè facit.

Et Iuuenalis lib. 3. sat. 2. acumine ingenij in quẽdam, qui cum prauis moribus esset, generis nobilitate se gloriosum putabat, his inuehitur:

Stemmata quid faciunt? quid prodest, Pontice, longo
Sanguine censeri, pictos ostendere vultus
Maiorum, stantes in curribus Aemilianis?
Tota licet veteris exornent vndique ceræ
Atria, nobilitas sola est, atque vnica virtus.

Iuuenalis lib. 3.

Sed Christianè certè à gentili Poeta Nasone in lib. de Vetula hæc dicta non omittam.

Ouid. in lib. de Vetula.

Nobilitas hominis, mens, & Deitatis imago,
Nobilitas hominis, virtutum clara propago,
Nobilitas hominis, humilem releuare iacentem,
Nobilitas hominis, mentem frænare furentem,
Nobilitas hominis, naturæ iura tenere,
Nobilitas hominis, nisi turpia nulla timere,
Nobilitas hominis, terrenas temnere dotes,
Nobilitas hominis, cælestia carpere regna.

Si ergo Maria sanctissima nobilitate, ingenuitate, perspicuitatequè, omnes creaturas excedit, Angelis superior extat, filijquè nobilitatem, in quantum hu-

mana natura capit, adæquat: vt hæc vera sit nobilitas, nulla peccati sorde inquinatam tueamur. Aliâs, si nobilis, ingenua, & clarissima est, quomodo infami peccati originalis vitio labefactatam dicemus? quomodô hac turpi nota, ingenuam eius nobilitatem affici asseremus? aut quomodo ipsius claritatem hoc opprobrio, infamia, turpiditudinequê obscurari affirmabimus?

Decima quinta ratio. *Nicepho.* *S.Epiph.* Similis erit quinta decima ratio ex virginea pulchritudine desumpta: fuit enim verê pulcherrima, nullo deformitatis næuo, aut nota deformis, sed omnino speciosa, & amabilis: & vt omittam Nicephorum lib. 2. cap. 23. qui ex Epiphanio ad amussim nimis, Virginis Sanctissimæ pulchritudinem describit; quæ *Bernard. in episto. ad Sixt. 4.* eruditus Bernardinus in Epistola ad Sixtum quartum scripsit, non omittam, sic autem canit:

Nulla fuit tanto mulier redimita decore,
Quæ speciem superet, Virgo Maria, tuam.
Candidior Veris rutilas Regina colore,
Et radijs cedit clara Diana tuis.
Luna suum perdit tecum sociata nitorem,
Atque comes nullum Sol tibi lumen habet.

Quin Patres addunt ea pulchritudine infusa diuinitus viguisse Mariam, vt intuentium, non solùm *D. Ambro. de institutione Virg. c. 7.* libidinem extinguerer, sed animos ad castitatem excitaret: Ita Diuus Ambrosius de institutione Virginis, capite septimo, Sanctus Thomas in tertio *S. Thom.* quæstione prima, articulo secundo; Bonauentura *Bonauen.* ibidem, distinctione tertia quæstione tertia, Cancel- *Gersõ in sermo. de Cõ. Virg.* larius Gerson in sermone de Conceptione Virginis, & plures alij ex antiquioribus, & neothericis Theologis. Ex hac igitur Virginea pulchritudine non deforme argumentum in eius fauorem depromam. Nam

vera

vera pulchritudo, non tantum in corporea compositione membrorum, cùm debita adinuicem distantia proportioneuè, sed præsertim in animæ sanctitate, virtuteque consistit: *Pulchra enim est casta generatio cum claritate, & immortalis memoria illius*, teste Sapiente capit. 14. De quo Poeta canit: *Sap. 14.*

Gratior est pulchro veniens in corpore virtus.

Decuit igitur virgineam Dei Matris pulchritudinē, vt vera pulchritudo sit, hanc animi dotem admisisse, vt nulla macula, deformitate, aut peccato, eius sanctissima anima maculata sit.

Vltimam rationem ex quadam quasi verecundia, animi timore, commotioneuè, quibus oppositæ sen tentiæ fautores, cùm eam tuentur, aut de ea loquuntur, affici videmus, efformare possumus. Paucos enim his nostris temporibus reperies, qui palàm audeant affirmare, vt verum, peccatum originale in sanctissima virgine fuisse. Quòd si aliquando id asseuerant, solùm inter occlusos parietes, anxij, atque soliciti, ne offensionem audientium incurrant, id faciunt. Si verò ipsis contradicitur, conticescunt illico, pallent vultus, hærent labia, nec ampliùs de ea sententia loqui audent. Vnde, vt notauit Valencia 3. p. disp. 2. q. 1. punct. 2. nec intermittere possunt, quin quædā in fauorem nostræ sententiæ fateantur, vt oppositam opinionem aliqualiter liniant. Vt cùm Melchior Canus lib. 7. de locis capit. 1. scribit, opinionem de immaculata Mariæ Conceptione *probabiliter, & piè in Ecclesia defendi*. Et Medina tertia parte quæstione 27. articulo secundo eandem sententiam *piam, & deuotioni populi accommodā* vocat. E contra, nostræ sentētię fautores, eā publicè in Regū palatijs, aulis Principū, Cathedris, vniuersitatibus, cōcionibus, vulgaribusq; *Ratio vltima.* *Valen. 3. part. disp. 2. q. 1. pū. cto 2.* *Melch. Canus lib. 7. de locis capit. 1.* *Med. 3. p. q. 27. art. 2.*

ad

ad populum allocutionibus, ſine metu, timore, aut anxietate prædicant. Quæ omnia mihi ſigna ſunt illius veritatem indicantia. Vt enim egregiè, veriſsimeque Areopagyta Dionyſius in capit. 7 de diuinis nominibus ait: *Nouit is, qui veritati coniunctus eſt, quàm bene ſe habeat, etiam ſi plures illum corripiant.* Oppoſitam verò ſententiam, oppoſita ſigna, veritatem non tangere, non obſcurè ſubindicant.

S. Dion. Areop. c. 7. de diui. nom.

Quòd nullum ſacræ paginæ teſtimonium oppoſitæ ſententiæ deſeruiat. Cap. 28.

NOn ſolùm oportet noſtram ſententiam fortiter, & efficaciter confirmare, ſed neceſſarium prorſus eſt, vt ea, quæ in oppoſitum adducuntur, infringere penitus, vel ſaltem oſtendere nullius valoris, efficacitatiſuè, eſſe ad noſtram reijciendam ſentẽtiam. Quia verò Sacræ ſcripturæ teſtimonia, non parum, ſed efficaciter nimis nobis adſtipulari oſtendi, reſtat modò, vt quæ in oppoſitum ex ipſa ſcriptura eliciuntur, omninò diluamus.

Et ſanè ſi prudenter rem examinare velimus, certo certius reperiemus, nihil in Sacra ſcriptura, quod noſtræ aduerſetur theſi, inueniri poſſe. Primò quidem, quia cùm Pontifices ſummi, Eccleſiæ capita, ita noſtræ fauerint ſententiæ, vt ferè nihil, niſi eius expreſſa definitio ab illis deſiderari poſsit: immaculatæ Conceptionis celebrando, inſtituendoquè feſta, eiuſquè cultores indulgentijs, & fauoribus alliciendo: inſuper contra eius aduerſarios, ne aliquod conuitium hæreſis, aut erroris, aut aliquid huiuſmodi illi impingant, ſe opponendo; quis credet

Sacræ

Sacræ ſcripturæ noſtram aduerſari ſententiam? Pō-tifices namque, quòd verbo, Dei ſcripto, aut tradito aduerſari conſpiciunt, nec recipiunt, nec amplectun tur, imò illius auerſatores maximi ſunt. Cùm igitur immaculatæ Mariæ Conceptioni non modò non aduerſentur, quin potiùs maximè patrocinari, & adſtipulari videantur, neutiquam dubitandum eſt, quin illa contrarium dogma ſacræ paginæ non contineat. Secundò, quia cum tot Patres antiqui, & celeberrimi noſtræ partis fautores, aut adiutores extiterint, illamquè, vel indicauerint, vel expreſſerint, quo iure credi poſſet, oppoſitum in Sacra ſcriptura contineri? Si enim in illa illud aduertiſſent, longiſsimè à noſtra abſceſsiſſent ſententia. Tertiò, quia loca Sacræ ſcripturæ, quæ à nobis ſunt in præcedentibus adducta, clariſsimè Mariam ab hoc peccati iugo immunem concedunt, vt pluſquam probabiliter ſuis locis oſtendimus. Nō igitur exiſtimandum eſt, oppoſitum alijs locis edoceri, cùm in ſacris literis contradictio, ſicut nec falſitas, reperiri non poſsit. Tandem quartò, & principaliùs; nam ſacra Tridentina Synodus ſeſsio. 5. iam adducta, cum omnes, & ſingulos homines, miſera peccati originalis macula propter Adami peccatum infectos eſſe declaraſſet, ſimulquè Sacræ ſcripturæ teſtimonia illud indicantia, ad hoc propoſitum adduxiſſet, tandem concludit: *Non eſſe ſuæ intentionis comprehendere in hoc decreto, vbi de peccato originali agitur, Beatam, & Immaculatam Virginem Mariam Deigenitricem.* Quo manifeſtè oſtendit tam motiua, quàm Sacræ ſcripturæ loca, quæ omnes homines hac labe affectos eſſe declarant, neutiquam aliquid contra virgineam puritatem Mariæ definire, ex quo etiam luce clariùs elicitur, nullum eſſe paginæ ſacræ

Conc. Triden. ſeſ. 5

cræ testimonium,qui nostro aduersetur intento.

Quod vt clariùs prosequamur, singulaquè testimonia,quæ nobis à contrarijs obijciuntur, penitus euellamus,animaduerti debet Iuristarum regula approbata,quæ habetur ex Cap. *Solito* in principio,de maioritate, & obedientia, nimirum quod *Terminus vniuersalis non distribuit vniuersaliter, quoad illos, ex quorum distributione resultaret dissonus intellectus.* Quod sic explicatur, quamuis Rex, Princeps,aut Monarcha, stabili condiat lege, omnes vtriusque sexus sui dominij, vectigal, stipendium, aut aliquam impositionem soluere teneri,non ideò existimari debet Reginam,aut Augustam ea lege constringi, quia inde *resultaret dissonus intellectus*,vt regula docet. Sic ergo, quamuis generali regula,nullaquè exceptione præmissa,omne genus humanum, quod per traducem ab Adamo descendit,ipsius peccato obnoxium declaretur,quia inde (meo videri) resultaret dissonus intellectus,non est distribuendus vniuersalis terminus,quoad Mariam.Quid enim magis dissonum esse,aut imaginari potest,quàm quòd,quæ futura esset Mater Domini,Diaboli ancilla,odio habita à Deo, æternisquè secundùm statum præsentem addicta esset suplicijs?Quod etiam egregiè confirmat Reginæ Esther pulcherrima historia:cùm enim impij Aman suasione Imperator Assuerus præcepisset, vt Iudæi omnes *à puero vsque ad senem, paruuli, & mulieres vno die occiderentur*: nihilominus Esther Hebræam, ab illa lege exemptam esse,sine dubio credi potest, cùm postea,re comperta,ipsius precibus,Rex populum vniuersum liberauerit. Pariter quoque idem in nostro casu accidisse,non dubito.Impij enim Aman, idest Dæmonis suasu,omnes *à puero, vsque ad senem,paruuli, & mulie-*

Cap. Solito.

& mulieres, legi lapſus in originale ſunt adſtricti, ſed ſola Regina Maria eximitur, quin eius precibus cæteri liberantur.

Inſuper ſecundò ponderanda eſt Sanctorum grauiſsimorum doctrina, quam Caniſius libro primo capite ſexto, & alij retulere: nimirum vniuerſales propoſitiones, quas ſacra Pagina proponit, non ſemper vniuerſaliter vndequaque exponendas eſſe. Sic enim Hieronymus in Epiſtola ad Damaſum Papam de filio prodigo exponens illud Lucæ 15. *Fili tu ſemper mecum es, & omnia mea tua ſunt*, ait, particulam illam vniuerſalem, *omnia*, non ſemper referendam eſſe ad totum, ſed ad maiorem partem. Quo etiam ſenſu Matth. 3. dicitur: *Exibat ad Ioannem, Ieroſolyma, & omnis Iudæa, & omnis Regio circa Iordanem.* Cùm tamen credibile ſit, innumeros in ſua remanſiſſe domo, quin Ioannem viſerent. Hinc etiam Photius Conſtantinopolitanus Patriarcha in reſponſione ad Amphilochium annotauit, quòd *ſæpe in Scripturis figura eſt vniuerſalis, ſed non tamen ſententia eſt vniuerſaliter accipienda*. Cui adhæret Fulgentius de Incarnatione, & gratia Chriſti capite trigeſimoprimo dicens: *Eſt autem familiare diuinis eloquijs, vt omnes nõnunquam dicant, nec tamen omne humanum genus in ipſis omnibus, ſemper intelligi debere commoneant.* Quam quoque regulam optime Cantapetrenſis lib. 6. Hypotipoſeon cap. 3. mirabiliter probat. Sic ergo ſacra eloquia, quæ omnes, nemine dempto, peccato originali infectos eſſe declarant, neceſſarium non eſt ad Beatam Virginem extendi, quæ ſpeciali priuilegio ab hoc miſero peccati iugo creditur exempta.

Caniſi. li. 1. cap. 6.

Hiero. in Epiſt. ad Dam. Pa.

Lucæ 15.

Matt. 3.

Photi. in reſpõ. ad Amphil.

Fulg. de Incar. & gra. Chriſti ca. 31.

Cant. lib. 6. Hypo. cap. 3.

Quod vt clarius innoteſcat, ſacræ Scripturæ aliquot vniuerſales propoſitiones afferam, quæ tamen ob

ſpeciale priuilegium Mariæ noſtræ adaptari nequeunt. Primò enim omnia illa, quæ actuale peccatum denotant (etiam aduerſarijs fatentibus) penitus à Maria relegantur, quale eſt illud Ieremiæ 6. *A minimo vſque ad maximum omnes auaritiam ſequuntur.* Ad Philip. 2. *Omnes quæ ſua ſunt quærunt, non quæ Ieſu Chriſti.* Ioan. 10. *Omnes quotquot venerunt fures ſunt, & latrones.* Pſalm. 13. *Omnes declinauerunt, ſimul inutiles facti ſunt.* Pſalm. 115. *Omnis homo mendax.* Ad Roma. 12. *Concluſit Deus omnia in incredulitate, vt omnium miſereatur.* Inſuper alia multa ſunt generalia documenta, etiam ſi peccatum non claudant, à quibus tamen excipitur Maria, vt eſt illud Eccleſ. 40. *Omnia, quæ de terra ſunt, in terram conuertentur.* Pariter ergo in Deiparam ſanctiſsimam pios nos exhibere velimus, à generalibus locutionibus de peccati originalis contractione eam eximentes.

Ierem. 6. Ad Phil. 2. Ioan. 10. Pſal. 13. Pſal. 115. Rom. 12. Eccle. 40.

Ex quibus iam ſole clariùs teſtimonia Sacræ ſcripturæ, quæ nobis aduerſarij opponunt, penitus corruunt. Quale eſt illud ad Roman. 5. *Per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertranſijt, in quo omnes peccauerunt.* Et ad Roman. 3. *Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei.* Et 1. Corinth. 15. *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes viuificabũtur.* Et ad Epheſ. 2. *Eramus natura filij iræ, ſicut & cæteri.* Et ad Galat. 3. *Concluſit omnia ſub peccato.* Quibus etiam adiungi poſſunt teſtimonia alia. Hæc tamen omnia, quamtumuis vniuerſalia ſint, nõn tamen ita vniuerſaliter ſunt exponenda, vt ſpeciale priuilegium Mariæ conceſſum excludant. Quare iuxta legem communem, & ordinariam, exponi debent. Qua etiam ſolutione vſus eſt Angelicus Doctor 3. part. q. 27. artic. 1. ad 2.

Ad Ro. 5. Ad Ro. 3. 1. ad Corinth. 15. Ad Eph. 2. Ad Galat. 3. S. Tho. 3. p. q. 27. arti. 1. ad 2.

vbi arguens, quòd Beata virgo non fuisset sanctificata antequam nata, ex Augustino in Epistola ad Dardanum dicere, quòd *sanctificatio, non nisi renatorum est:* respondet Sanctus Thomas, *quòd Augustinus loquitur secundùm legem communem, secundùm quam, per sacramẽta non regenerantur aliqui, nisi priùs nati: sed Deus huic legi sacramentorum, potentiam suam non alligauit; quin aliquibus ex priuilegio gratiam suam conferre posit, antequam nascantur ex vtero.* Quid ergo mirum, quod sancti Doctoris vestigia secuti, similem solutionem in non dissimili causa proferamus? *Augu. in Episto. ad Dardan. S. Thom.*

Tandem testimonia alia Sacræ scripturæ, quę pro contrarijs opponi possunt, eo quòd solùm Christum Dominum à peccato originali excipere videntur, in hunc modum explicari debẽt, vt scilicet, solus Christus fuerit immunis abhoc, & alijs peccatis, iure suo, debitoquè suæ naturæ: B. autem virgo, non ita, sed speciali priuilegio filij, vel diuerso modo. Quo sensu Sophronius in Epistola de Assumpt. ad Paulam dixit: *In Maria totius gratiæ, quæ in Christo est, plenitudo venit, quamquam aliter.* Quare quemadmodum Luc. 8. dicitur: *Solus Deus bonus*, & Apocalyp. 15. *Solus pius*, & 1. ad Timoth. 2. *Soli Deo honor & gloria*, quoniam, quamuis alij boni, pij, & honore, ac gloria digni sint; inferiori tamen nimis, & infimiori modo, quàm Deus. Sic similiter in proposito, propter specialem prærogatiuam, solus Christus dicitur exemptus ab hoc peccato. Addam tamen libenter, si alijs adhærere velimus cum Carthagena homil. 19. in exceptione Christi à peccato originali, B. etiam virginem intelligi exceptam. Primò, quia, vt docet Augustinus sermo. de Assumptione, *Caro filij, est caro virginis Matris;* ergo excepta carne filij Christi ab omni macula, etiam caro *Sophro. in Episto. de Assump. ad Paulã. Luc. 8. Apoc 15. 1. ad Timoth. 2. Carthag. homi. 19. Aug. ser. de Assũptio.*

virginis Matris excipi debet. Secundò, quia, vt suprà cap. 22. notaui ex l. sacris. C. de proximis sacrorum scriniorum, & in l. bene à Zenone. C. de quadrip. & alijs legibus: *Mater, & Augusta gaudet priuilegio Principis, & Imperatoris filij*. Quando ergo excipitur Christus ab originali crimine, etiam Maria exempta esse cognoscatur.

L. sacris C. de proximis. L. bene à Zenon. C. de quadr.

Quòd Beatissima virgo Maria perfectissimè dicatur per Christum redempta, etiã si maculam originalem nõ habuerit. Cap. 29.

PRæcipuum argumentum, quo impugnantes immaculatam virginis Conceptionem, contendũt nostram eneruare sententiam, & quo quasi innixi, grauissimam argumentorum machinam pro nobis extructam, effugere conantur, est, quia arbitrãtur quòd si sanctissima Deipara, absque peccato originali cõciperetur, nõ fuisset à Christo redempta. Quod multis probare nituntur. Primò, quia vbi non est captiuitas, non habet locum redemptio, redemptam ergo fuisse virginem, peccatum originale in ea præsupponit. Rursùs secũdò ex testimonio Zozimi Papæ apud Augustinum Epist. 157. ad Euodium ita dicentis: *Nullus, nisi qui peccati seruus est, liber efficitur; nec redemptus dici potest, nisi qui verè per peccatum fuerit antè captiuus.* Tertiò Leonis etiam Papæ verbis in sermo. 1. de Christi Natiuitat. dicentis: *Sicut nullum à reatu liberum reperit, ita pro liberandis omnibus venit.* Tandem, quia Christus est mortuus pro virgine, ergo virgo mortua est originalis noxæ morte. Antecedens est notum, consequen-

Zozimus Papa. Augusti. Epi. 157. ad Euodiũ
Leo Papa sermo. 1. de Christi Natiuita.

quentia Pauli 2. Corinth. 5. *Si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt.* Cùm ergo Christus mortuus sit propter virginem, peccatum ergo originale contraxit Maria, vt Christi morte redempta dici posset. 2. Cori. 5.

Verumtamen, vt argumentum hoc infirmum esse conspiciatur, animaduertunt Theologi nostri, duplex redemptionis, seu liberationis genus esse. Primum est, quod redemptionem præseruatiuam appellare possumus, quo aliquis præseruatur, ne in captiuitatem, damnum, mortemuè cadat. Secundum genus redemptionis est (quam non præseruatiuam, maioris claritatis gratia, liceat nuncupare) quando aliquis à captiuitate, damno, vel morte, in quod reuera cecidit, eripitur, & eleuatur. Primo modo Maria fuit à Christo redempta, posteriori verò cæteri homines. Quod duplex redemptionis genus adeò verum est, vt ignorem prorsus qualiter ab aliquo negari posſit. Et quia de secundo nullus dubitat, de primo quoque neminem dubitare debere, pro viribus, varijs testimonijs enitendum, & comprobandum est. Pro nunc tamen ex aduersarijs nostris celebres duos Scholasticos adducam, Durandum & Caietanum, ille enim in tertio distinctione tertia quęstione prima ait: *Puto, quòd si Beata virgo peccatum originale non contraxiſset, poſſet tamen verè dici redempta à Deo, pro eo quod in radice sua, ex natura suæ Conceptionis obligata erat ad incurrendum in peccatum, nisi fuiſſet à Deo præseruata.* Caietanus verò tertia parte quæstione vigesimatertia articulo secundo sic idem fatetur: *Si tenetur Beatam virginem, non ex vi Conceptionis, sed ex gratia singularisſima in ipso instanti infusionis animæ præseruatam fuiſſe ab originali peccato, quod tunc incurrisset, nisi illa gratia adfuiſſet, nihil contra fidem* Durand. in 3. d. 3. q. 1. Caie. 3. p. q. 23. art. 2.

tene-

tenetur, sed specialis modus redimendi, ac saluandi à peccatō originali, Christo attribuitur respectu suæ Matris. Hæc insignes Dominicani Doctores, nostræquè de immaculata Conceptione thesis aduersarij Theologi, fatentur nobis.

Sed iam comprobemus intentum. Id autem manifestè pluribus sacræ Paginæ testimonijs lucescit. Et
Psal. 43. primô, Regius Psaltes expressit illud Psal. 43. dum dixit: *Qui redemisti seruum tuum de gladio maligno* (ibi enim Hebraicè punctus apponitur.) Ecce Dauid se redemptum à Deo fatetur, à gladioquè Goliath, vel Saulis, ereptum, in quem non incidit: sed incidisset, si Dei nō
Psal. 85. præseruaretur manu. Insuper Psal. 85. *Eruisti* (inquit Psalmista) *animam meam ex inferno inferiori*, nō in quem de facto descenderit, sed in quem incidisset, nisi Dei fauore fuisset protectus. Celebris quoque est Exod.
Exod. 13 13. locus, vbi sic habetur: *Omne autem primogenitum hominis de filijs tuis pretio redimes. Cumquè interrogauerit te filius tuus, cras dicēs, Quid est hoc? Respōdebis ei: In manu forti eduxit nos Dominus de terra Aegypti de domo seruitutis.* Vbi quilibet, etiam post mille annos ab egressu Aegypti, dicitur redemptus, vel eductus de Aegypto, quia quamuis ibi numquam fuerit, ab ea tamen captiuitate in patribus suis fuit præseruatus, & ereptus. Mihi
Isai. 41. quoque testimonium aliud ex Isa. 41. superaddendū videtur, vbi Deus dicitur *Redemptor tuus sanctus Israel.* Non modò ob ereptionem Israelis, postquam in aliquod incidisset dispendium, sed propter præseruationem à periculis & hostibus, vt manifestè ex antecedentibus capituli innotescit. Nec omittam etiam
Ruth 3. quòd Booz Ruth 3. secūdùm septuaginta Interpretū translationem, ipsius Ruth redemptor appellatur, nō quidem quia ab aliquo damno, in quod de facto cecidis-

cidisset, eam eripuerit, sed quia illi nubendo, multa, quæ illi incommoda obuenire possent, penitus obuiasset. Sic autem est lectio septuaginta senum: *Verè redemptor ego sum, & quidem est redemptor propinquus super me, si redemerit te, bonum, redimat. Si autem noluerit redimere te, redimam te ego.* Item ad Galatas 3. Paulus ait: *Christus redemit nos de maledicto legis.* Cùm tamen constet nos, in propria persona numquam sub tali maledicto, id est, graui illo onere, & iugo fuisse. Quæ omnia manifestè declarant, posse aliquem redemptum dici, solùm ob anticipatam præseruationẽ à damno. *Septuagi.* *Ad Galat. 3.*

Patrum quoque authoritate id libet confirmare. Et primus à recẽtioribus receptus est Dionysius, qui c.8. de diuinis nominibus ante finẽ, maiori claritate, quàm apud antiquos Patres desiderare possumus, hanc docuit veritatem. Postquam enim iustitiam diuinam salutem omnium prædicat, eo quòd *deflectentia ad deteriora præseruat*, subdit interiectis paucis: *Hãc salutem non præter intentionem Scripturæ sanctæ, vt bonitate cuncta saluante, quæ sunt omnia ab suorum prolapsione bonorum redimentem, prædicare meritò possumus.* Et infrà: *Idcirco etiam redemptionem illam Theologi nominant, ex eo quòd non sinit, quæ verè sunt, ad id cadere, vt nõ sint.* Quibus verbis clarissimum nostræ sententiæ antesignanum se præbet Dionysius. Eum verò sequitur Augustinus: in Psalm namque 85. mirificè nostrum approbat intentum, exemplisquè confirmat. Versans namque illud Psalm. *Eruisti animam meam ex inferno inferiori*, inquit: *Eruisse Deum animam suam ab inferno inferiori dixit, quia liberauit se à talibus peccatis, per quæ posset deduci ad tormenta inferni inferioris. Quemadmodum si medicus videat tibi imminentem ægritudinem, fortè ex aliquo labore, & dicat: Parce tibi, sic te tracta, requiesce, his cibis vtere, nam si nõ feceris;* *Dion. c. 8 de diu. nomin.* *Idem.* *Augu. in Psal. 85.*

feceris ægrotabis. Tu autem si feceris, & saluus eris, rectè dicis medico, Liberasti me ab ægritudine, nō in qua iam eras, sed in qua futurus eras. Subiungit alia, quæ, & ista clarissima adeò sunt pro nobis, vt neque expositione, nec ponderatione egeant, sed lectione solùm: quam si fortè ex aduersarijs aliqui habuissent, neutiquam modum redemptionis à nobis assignatum respuerent.

D. Bern. ser. 21. super Cāti. Adiunge quoque Bernardum, qui serm. 21. super Cātic. ait: *Angelos fuisse sanguine Christi redemptos*, non à peccato, quod commiserint, sed ab eo, quod commisissent, nisi Dei gratia præuenirentur.

His etiam adiungamus rationes. Sumatur prima ex l. decem. ff. de verborum obligationibus, & in l. non vtique. ff. de exceptionibus, *Vbi miles ab alio milite liberatus, ne in hostium potestatem veniret, etiam si, numquā seruus eorum extitisset, manumissus* (Hispanè dicitur, *libertado*) *censetur.* Pariter ergo redemptus dici potest ille, qui, etsi neutiquam peccati captiuitatem incurrisset, obnoxius tamen illi erat incurrere, nisi à Deo Redemptore præseruatus euaderet. Secundò, quia quilibet fideliū, qui reuera prædestinatus fuerit, potest dici à pœna æterna, ab inferno, igne, &c. per Christū redemptus, quo in sensu Magister in 3. distin. 19. ait: *Christum Dominum redemisse mūdum à morte æterna.* Sed fidelis prædestinatus, nec est, nec fuit, nec erit vnquā in inferno: nō ergo ad veram redemptionem requiritur, quòd quis eripiatur de illo malo, in quod cecidit, sed sufficit eripiatur ab eo, in quòd caderet, si nō adiuuaretur. Et hinc sumitur præcipua ratio: nam ratio redemptionis solùm dicit essentialiter ereptionem à malo, sed non solùm eripitur à malo, qui in illud prolapsus eleuatur, sed & ille, qui in illud, nisi adiutor adesset, laberetur. Ergo, &c. Quod etiam concinnè

L. decē. ff. de verbo. obligat.
L. non vtique. ff. de excep.
Magis. in 3. d. 19.

cinnè nimis, & aptè ad propositum confirmat exemplum vulgare ancillæ, cuius filius, antequam concipiatur, liberatur ab aliquo, ne in seruitutem actualē deueniat, quod, quia virgineam puritatem, simul cū perfectissima redemptione declarat, inferiùs proponam.

Quibus iam abundè satis prælibatis, asserendum nobis est, Deiparam Mariam altissimo modo à creaturis cæteris redemptam fuisse à Christo Domino, quantumuis originalis maculæ expers extiterit. Cōclusionem hanc nostri instituti defensores, vt certam supponunt. Eamquè subtilis approbauit Doctor in tertio distinctione tertia quæstione prima. Cuius ratio clara est ex dictis, quia redemptio liberatio est, seu ereptio à malo: sed magis liberatur à malo, qui in illud numquam cecidit, quàm ille, qui postquam lapsus est ab illo liberatur. Nam ille particeps damni fuit aliquando, iste verò numquam. Cùm ergo Deipara sanctissima, ex meritis Christi, à misero in originale lapsu præseruata fuerit (eô enim eius prædestinatio ante omnem creaturam à Deo facta fuit) altiori à cæteris creaturis modo redempta à Christo dici debet. Confirmat hoc aureum Augustini dictum super Genes. ad literam: *Maiorem gratiam impendi illi, cui conseruatur innocentia, quàm cui remittitur culpa.* Perfectius ergo redemptionis genus Mariæ adaptamus, dum eam meritis Christi liberatam credimus à misera peccati originalis seruitute, quàm si post illam contractam, ab ea ereptam fuisse diceremus. Quod ipsum penitus declarat; nam si aliquis ancillæ filium, quem paritura erat, qui (cùm partus sequatur ventrem) seruus nasci deberet, antequam nasceretur, imò nec conciperetur quidem, à seruitute liberaret, & om-

Scot. in 3. d. 3. q. 1.

Aug. sup. Genes.

& omnino immunem faceret, perfectiſsimê illi libertatem dediſſe, ipſiusquê perfectiſsimus redemptor diceretur. Hoc igitur modo nobis philoſophandum erit, vt Beatiſsima Maria, cui (quia filia hominum erat ſeminali propagatione producta) originale crimen aduenıret, antequam illud contraheret, Chriſti meritis ab eo immunis, & priuilegiata extitit, veriſsimê, & perfectiſsimê â Chriſto aſſeratur redempta.

Hinc verô facilê perſpicietur, quâm verê Virgo Sanctiſsima, perfectiſsimê â Chriſto dicatur redempta ſupra creaturas cunctas. Quod mihi deſignat Eccleſia dum in officio Conceptionis ſic in hymno canit:

Eccleſ. in Offi. Con. in hym.

Nullum redemit filius
Ex omni gente digniûs;
Qui te ſeruauit prouidè:
Mundans paterno ſcelere.

Bern. ſer. 51. ca. 3. Quod, & exprimit deuotiſsimus Bernardinus dum (referentibus recentioribus) ſermone 51. cap. 3. dicit: *Chriſtum Dominum magis veniſſe in carne pro Beata Virgine redimenda, quàm pro omnibus alijs hominibus.* Et propter hanc cauſam illam vocat: *Primogenitam Redemptoris*, citans gloſſam in id Cantic. 4. *Vulneraſti cor meum, ſoror mea ſponſa.* Hinc etiam meritò Eccleſia de ea canens dicit: *Elegit eam Deus, & praelegit eam.* Vbi illud, *præ*, præſeruatiuam hanc redemptionem ſubindicat. Optimoquê iure, ipſa Deipara Sanctiſsima Chriſtum Dominum Luc. 1. *Salutare ſuum* appellat: congruêque illud Iſa. 61. *Exultabit anima mea in Deo meo.* Et Abacuch 3. *Exultabo in Deo Ieſu meo*, effari poſſet: quia nimirum ſpecialiſsimo, & altiſsimo modo, præ creaturis cæteris, redempta fuit â Chriſto.

Canti. 4. Lucæ 1. Iſa. 61. Abac. 3.

Penitus iam corruunt argumenta contra noſtram oppoſita ſententiam, ex eo quôd, ſi Maria Sanctiſsima

peccatum

peccatum originale non contraxisset, redemptionis Christi particeps non fuisset. Id namque penitus negamus. Imò dicimus altiori, & præstantiori modo Christi redemptionem participasse, eo quòd, ne in peccatum originale, prout habebat debitum, laberetur, præseruata est. Vnde ad primum nego etiam antecedens, nimirum redemptionem præsupponere captiuitatem, hoc namque solùm verum est de redemptione non præseruatiua; non verò de ea, quam præseruatiuam vocamus: nisi per captiuitatem debitum captiuitatis percipere libeat. Ad testimonium Zozimi dico, intelligi posse de non præseruatiua redemptione. Nisi velis ibi per *seruum*, & *captiuum*, non modò intelligi eum, qui actu *seruus est*, & *captiuus*, sed eum etiam, cui debita erat captiuitas, & seruitus. *Zozim.*

Ad Leonem verò Papam respondeo, per *reatum* non solùm intelligere peccatum, seu culpam; sed, & obligationem etiam, & debitum culpæ, quod quidē omnibus adfuit, etiam Marię. Qui modus vsitatus est apud Theologos multos, qui per *reatum* intelligunt obligationem aliquam, seu debitum ad aliquid patiendum. Ad quartum tandem dico, Christum Dominum verè esse mortuum pro virgine; nego tamē inde sequi virginem actualiter, spirituali animæ morte, quod est peccatum, fuisse mortuam. Nam ad hoc, quòd Christus mortuus dicatur, Paulique consecutio efficax sit, sufficit, quod Maria, debitum, & obnoxietatem, ex vi suæ Conceptionis, contrahendi peccati mortē, habuisset; vt enim inferiùs defendemus, aliquale debitum originalis maculæ contraxit. Neque insolens est modus iste loquendi, vt mortuus dicatur aliquis, solùm propter debitum mortis, quamuis mortem actualem non contraxerit. Quod bene *Leo Papa.*

 probat

Valencia. probat Valentia iam citatus ex Anselmo de conce-
Ansel. de ptu virginali capit. 7. & Sacræ scripturæ testimonijs.
Conc. Vir. Sufficiet tamen nobis quod illud Domini ad Adam
cap. 7. Genes. 2. *In quocumque die comederis ex eo, morte morieris,* (quod de morte corporis intelligitur) exponi debere, non de morte actuali, quam incurrerit Adamus immediatè post peccatum, sed de debito, aut necessitate mortis incurrendæ; quemadmodum hunc locum ex Theodoreto q. 38. in Genes. & August. libro
S. Theod. q. 38. in Gen. 13. de Ciuit. cap. 23. interpretatur Pererius tomo 1. Comment. in Genes. lib. 4.

Aug. lib. 13. de Ciuit. c. 23.

Perer. to. 1. Comm. in Genes. lib. 4.

Patrum testimonia, quæ pro contraria sententia afferuntur, nihil illi fauere, ostenditur. Cap. 30.

SAnctorum multitudine nostram obruere veritatẽ contrarij conari videntur. Sunt autem ex grauissimis Ecclesiæ Patribus, quos adducunt. Ne tamen, dũ eos quis legit, de nostra sententia, vel leuiter ambigat, penitius curãdum est sanctos istos Patres, neutiquã nobis aduersarios extare, exponere. Ad id autem asserendum multa me impellunt. Primũ est, quia etiam dato, & non concesso, plures ex illis oppositæ fauisse parti antiquis temporibus, in hoc tamen nostro tempore, ita hæc veritas communita manet, vt non propter illos deserenda esset. In hoc enim Gre-
Gregori. gorij Magni dictum hom. 26. in Ezechi. mihi arridet: *Scientiam spiritualium Patrum per incrementa temporum crescere, ideoquè Apostolos, plusquam prophetas, de diuinis mysterijs cognouisse.* Grauioribus, & magis ad Ecclesiã Dei (vtpotè ad fidei dogmata) spectantibus quæstio-

nibus aliqui ex antiquis Patribus intenti, de minoris ponderis quæstionibus parum curabant. Postquàm verò iam Ecclesia pacem acquisiuit, his & alijs disputationibus, nobiles nouiores Patres, & Theologi adhærentes, veritatem hanc enucleatiùs inuestigarunt. Vnde etsi diceremus oppositæ sententiæ aliquot ex Patribus, & Theologis antiquis fuisse, nihilominus Mantuani nostri versibus vti possemus, de illa loquendo:

Iam senio exangui frigens sua robora sensim *Mantua.*
Perdit: & amissa iam maiestate recedit
Sponte sua, ceditquè noua Latonia Phœbo.

Secundò mihi etiam pro liquido habetur, quòd si omnes sancti Patres, tam veterrimi, quam nouiores, in hoc nostro sæculo vixissent, eorũ nullus nostræ opinioni, vel leuiter restitisset. Ad id moueor ex dictis in superioribus. Cùm enim illi, ita Romanæ Ecclesiæ fuerint addicti, & dediti, vt nec latum vnguem ab eius decretis decedendum crederent, cùm immaculata Virginis Conceptio ipsius Romanæ Ecclesiæ præcepto solemniter celebretur, innumeris decoretur priuilegijs, laudibus eximijs extollatur, ita vt quidquid citra ipsius expressam definitionem facere potuerit, hoc totum Pontifices sanctissimè decreuerint; qualiter ego credam aliquẽ ex Patribus ipsi repugnaturum? Insuper si illorum vnus, Augustinus *Augusti.* nempe, cap. 24. citatus, tantum tribuit *opinioni, ac famæ populorũ, atque gẽtium*, vt propterea affirmet tenuisse fidẽ: quomodo pijssimã sententiã de immaculatæ Mariæ Cõceptu nõ amplecteretur? Nũquid tot miracula, reuelationes tantæ, totq; grauissima illustriũ testimonia virorũ, Patres istos nõ mouerent? Accedit ad hoc, ita deuotũ animũ erga sanctissimã Deiparã hos

patres

Patres habuisse, vt cuiuscumque priuilegij, si fundamentum aliquod videbant, participem fuisse declarabant. Cùm ergo ita his temporibus nostra fulcita sit sententia, vt prudenter existimari posit omnino verissima, credere non assentiar ab vllo ex illis non recipiendam.

Augusti. *Carthag. homi. 19.* Præterea ad Augustini, & aliorum Patrum mentē penetrandam, egregiè, & eruditè notauit Carthagena hom. 19. (quod & ego etiam aliquoties mecū pensitaui) moris esse sanctis Patribus, cum aliquem errorem hæreticorum impugnant, ita se cum illis gerere in suis dictis, & argumentationibus, vt in extremum omnino videantur incidere; adeò enim illis cura est ab Hæreticis discedere. Cuius quidem exemplū habemus in illis, qui contra Pelagium disputabāt: cùm *Pelagius.* enim Pelagius necessitatem gratiæ denegaret, ita acerrimè in eum irruebant Patres, vt nonnihil derogare viderentur libero arbitrio. E cōtra verò tem*Luther.* pore Martini Lutheri libertatē arbitrij penitus tollentis, multi Catholici scriptores contra ipsum scribentes, ita in fauorem libertatis propenderūt, vt necessitatem gratiæ de medio tollere videantur, licet reuera, nec isti necessitatem gratiæ, nec illi libertatē arbitrij, abnegare præsumant. Sic in præsenti contigit Patribus contra Pelagium arguentibus, cū enim *Pelagius.* Pelagius peccatum originale pueris trāsfundi negaret, vt omnino ipsi os obstruerēt, vniuersales propositiones tradiderunt, quibus omnes præter Christum originale crimen, passos esse declararent. Cùm tamē nihil de Deipara sanctissima dicere voluerint, cùm *Augusti.* potiùs illorum vnus Augustinus, *cùm de peccatis agitur,* Mariā exceperit. Ecce ergo, quare vniuersales propositiones sanctorum nihil nobis obesse possunt, cū

illi loquantur de lege communi, & ordinaria, nec virginē sanctissimā sub illa lege voluissent cōcludere.

Hæc verò generaliter dicta, quamuis ex se sufficerent, ad singula tamen testimonia, quæ nobis obijciũtur, respondere placet. Placuit tamen ea ad tres classes reuocare, in prima sunt Patres, qui ita in vniuersum affirmant, omnes homines peccatum originale contraxisse, vt solùm Christum ab ea regula, excipere videantur. Primus est Leo primus Pontifex Maxi. qui, vt capite præcedenti vidimus dixit, quòd *Christus nullum à reatu liberum reperit.* Et infrà: Solum Christum excipere videtur, dum dicit: *Alienum quippe est ab hac natiuitate, quod de omnibus legitur, Nemo mũdus à sorde, neque infans, cuius est vnius diei vita super terram.* Secũdus est Ambrosius, qui lib. 2. in Lucam de Circumcisione Christi sic loquitur: *Solus enim per omnia Dominus Iesus ex natis de fœmina, qui terrenæ contagia corruptelæ immaculati partus nouitate non senserit,* &c. & lib. 2. de Pœnitentia cap. 2. *Omnes homines* (inquit) *sub peccato nascimur, quorum ipse ortus in vitio est, sicut habet lectum dicente David, Ecce enim in iniquitatibus cōceptus sum, & in delictis peperit me mater mea.* Tertius est Augustinus, qui lib. de perfectione iustitiæ cap. 11. ait: *Quòd esse sine peccato de solo in hac vita vnigenito dictum est.* Quod idem docet de peccatorum meritis, & remissione cap. 29. & lib. 4. contra duas epistolas Pelagianorũ cap. 4. Quartus est Fulgentius lib. de fide ad Petrum cap. 2. de Christo dicens: *Solus igitur abstulit peccatum Conceptionis, atque natiuitatis humanæ, Deus vnigenitus, &c.* Tandem quintus est Gregorius lib. 11. Moralium cap. 26. aliàs 28. dicens de Christo: *Solum esse hominem de immundo semine non conceptum, qui sic in mundum venit ex virgine, vt nihil haberet de immunda Conceptione.*

Leo 1. Papa.

S. Amb. lib. 2. in Lucam.

Idem lib. 2. de pœnit. c. 2.

Aug. lib. de perfe. iustitiæ c. 11. & alibi.

Fulg. lib. de fid. ad Petr. c. 2.

S. Grego. li. 11. Moral. c. 26. alias 28.

Secunda classis aliorum patrum est, qui ita de Virgine loquuntur, vt eam peccato originali infectam esse, videantur insinuare. Primus est Augustinus lib. 2. de peccatorum meritis cap. 24. affirmans, quôd Christus *peccatum nullum habuit vnquam, neque sumpsit carnem peccati, quamuis de natura carnis peccati,* (vel vt alij legunt) *quamuis de materna carne peccati;* & Ps. 34. Concione 2. in illud: *Ego autem, cùm mihi molesti essent,* dicit quôd *Maria ex Adam mortua propter peccatum.* Secundô Ambros. in Ps. 118. ait: *Venit Dominus Iesus, & in carne peccato obnoxia, militiam virtutis exercuit.* Vbi, quãuis aliqui cum Caietano in opusc. citato referant dixisse Ambrosium, carnem Christi *in Matre* fuisse peccato obnoxiam; illud tamen *in Matre* non habetur, vt rectê obseruarunt aliqui post Catherinum in opusculo de Immaculata Concept. p. 1. c. 6. Tertius allegatur a Caietano ibidem Eusebius Emissenus serm. 2. de Natali Domini per hæc verba: *Ab originalis nexu nemo liber extitit, neque ipsa Genitrix Redemptoris.* Quartus est Bernardinus Senensis serm. 51. sæpius citato, vbi docet per Sanctificationem Virginis, *remotum esse ab illa originale peccatum.* Sit quintus Anselm. qui lib. 2. cur Deus homo c. 16. *Virgo* (inquit) *in iniquitatibus cõcepta, & in peccato originali nata est, quia ipsa in Adã peccauit.* Præter quæ testimonia Patrũ, affertur etiã Bernardus in epist. 174. ad Lugdunenses Canonicos, & Rup. lib. 1. in Cãtica circa principiũ, quos clarê oppositæ sentẽtiæ fautores esse, multi etiã ex nostris admittunt; de hoc tamen quid sentiendum sit inferiûs proponam.

Tertia classis est aliorũ, qui de Virgine loquũtur, dicentes eã fuisse mundatam, sanctificatam, seu purgatã ab originali peccato, quæ locutiones supponere videntur culpam. Isti sũt Naz. orat. 38. & 42. qui Mariã vocat

August. lib. 2. de peccator. mer. c. 24. In Ps. 34 conc. 2. Amb. super Psal. 118. Caietan. Cathe. in opusc. de Immacu. Conc. 1. p. ca. 6. Eus. Emi. ser. 2. de nat. Dñi. Ber. Sen. serm. 51. S. Ans. lib. 2. cur Deus homo. c. 16. Berna. in Epis. 174. Ru. li. 1. in cantic. Naz. ora 38. 42.

eat *præpurgatam*. Sanctus Maximus in serm. de Assumptione eam dicit: *Sanctificatam, & mundatam*. Remigius in Ps. 21. eam etiam *mundatam* appellat. Fauet Fulgentius serm. de laudibus Mariæ, dum dicit: *Cùm dixit (scilicet Angelus:) gratia plena, ostendit ex integro iram exclusam primæ sententiæ, & plenam benedictionis gratiam restitutam*. Difficiliùs loquitur Chrysippus Presbyter Ierosolymitanus serm. de B. Virgine to. 7. Bibliothecæ: *Cum omnibus* (inquit) *surgat de lapsu, in quo illam constituit Euæ cognatio*. Similiter Ricar. Victor. lib. 2. de Emanue. cap. 26. Mariã *ab omni vitiorum contagio penitus purgatã* appellat. Refertur etiam Beda â Caietano dicto opusculo cap. 4. quôd dixerit: *Spiritus Sanctus superueniens in Virginem, mentem eius ab omni vitiorum sorde purgauit*. Ea tamen nõ habet Beda in hom. in festo Anũciationis, quæ est inter hyemales, licet aliqua dicat, quæ similia videntur.

Remig. in ps. 21. *Fulg. ser. de laud. Mariæ.* *Chrysip. serm. de B. Virg.* *Ricardus Victor. li. 2. de Emanue. c. 26* *Caiet. dicto opusc. cap. 4.* *Beda in hom. in festo Anũtiation.*

Hæc verô omnia facili negotio ruent. Vnde ad Patres primæ clasſis dico, Catholicũ quemlibet teneri aliquã expositionẽ his Patribus assignare. Videntur enim (vt cõstat ex eorũ dictis) non solũ peccatum in Conceptione Mariæ cõcedere, sed & in Natiuitate etiã & per vitã, quæ nullus Catholicus affirmare quibit, cũ oppositũ teneat Ecclesia. Quare iuxta dicta assero, eas vniuersales propositiones dixisse, quia solus Christus est, cui ex vi suæ Cõceptionis, naturæ, & natiuitatis debitũ est, nullũ habere peccatũ: reliqui autẽ omnes, etiam eius Mater tali debito sunt cõstricti. Quare si Christifera Maria peccatũ originale euasit, non ex debito, sed ex speciali priuilegio id obtinuit. Nec hæc expositio incongrua videatur cuipiã; si enim iuxta interpretationẽ Augustini, Theodoreti, & aliorũ, quos cap. præcedẽti attuli, potuit dici Adamo Gen. 2. *In quocunque die comederis ex eo, morte morieris*, ex eo quôd tunc contraxit debitum, & obli-

August. *Theodor.* *Genes. 2.*

obligationem mortis, cur hæc, & similia non potuerũt Patres dicere de Maria, solùm propter debitum, quod habuit originalis maculæ contrahendæ? Vnde cessat admiratio Caietani, hanc quasi irridentis solutionem: sed irridendus non est, qui solutionem loco Sacræ scripturæ à Patribus adhibitã, testimonijs sanctorum adhibet, præsertim cùm à grauissimis Theologis tradatur.

Caietan.

Ad secundę clasis testimonia dico, plura ex eis nõ aliam præter traditam, solutionem desiderare; nimirum Deiparam Mariam debitum aliquale contrahẽdi originale incurrisse, ratione cuius Augustinus eius carnem, *carnẽ peccati*, & in *Adam mortuam*, & Ambrosius *carnem peccato obnoxiam* appellare potuerunt. Eusebius autem Emissenus aliam solutionem desiderat: verbis namque illis in argumento positis apponit aliud, quo suam mentem expressit. Adhibuit namq; particulam *per se*, dicẽs: *Ab originalis nexu, nemo per se liber extitit, neque ipsa genitrix Redemptoris*: quibus manifestè declarat suæ intentionis solùm esse, neminem ex vi suæ naturæ ab *originalis nexu* immunem facere. Bernardini quoque verba, nullius ponderis mihi videntur, sicut enim medicus præseruantibus à morbo medicinis, infirmitatem, quæ ingruebat, auertens, dicere potuit remouisse infirmitatem, sic & Deus per gratiam sanctificantem impediens, ne peccatum originale sanctissimam Mariæ præoccuparet animam, dicere potuit remouisse peccatum originale, per sanctificationem ab illa. Difficilior videtur Anselmus. hęc tamen difficultas vincetur si aduertamus hæc verba non ipsius Anselmi, sed Bossi cuiusdam esse, in eo Dialogo interlocutoris vicemgerẽtis, illaquè dixisse obijciendo Anselmo, non asserendo. Quòd si Ansel-

Augusti. *Ambros.* *Eusebius Emißen.* *Bernardi.* *Anselm.* *Bossus.*

ſelmus ipſi non reſpondet, nihil mirum: commune namque eſt ſanctis, & Theologis, cùm aliqua ſibi argumenta opponuntur, falſa plura ſilentio præterire, non quia vera exiſtimẽt ſed quia in alio ſolutionem conſtituunt, vel quia de illis nihil pro tunc curare cõtendunt. Cuius quidem mihi euidens exemplum eſt in eodem Anſelmo dict. cap. 16. lib. 2. *Cur Deus homo.* Cùm enim Boſſus idem virginis munditiem à peccato *tribuerit fidei, qua credidit in mortem filij ſui;* ad hoc nihil reſpondet Anſelmus. Quis tamen inferet inde verum eſſe id, quod ſupponere videtur Boſſus, nimirũ tunc fuiſſe mundatam virginem, eò quód ad illud nihil dicat Anſelmus? Pariter in propoſito dicendum eſt. *Anſel.* *Idẽ c. 16. lib. 2. cur Deus homo.* *Boſſus.*

De mente melliflui Bernardi laborant multi. Et primò, nõ modò aduerſarij, ſed ex ijs, qui nobiſcum ſentiunt, aliqui penitus inexplicabilem illum exiſtimant: adeò namque putant in illa Epiſt. 174. ad Lugdunenſes clarè oppoſitæ fauiſſe ſententiæ, vt labor inutilis ab his reputetur Bernardi mẽtem exponere. Hi ſunt inter alios Vazquez, & Suarez citatis locis. Verumtamẽ grauiſsimi alij Theologi, durum exiſtimantes, Bernardum nobis aduerſarium eſſe, conati ſunt illi expoſitionem adhibere. Inter quos pius, & doctus Caniſius lib. 1. de Maria cap. 7. contẽdit multis, ex eiuſdem Bernardi ſcriptis, illum neutiquã nobis aduerſari. Tùm, quia in ſerm. 2. de Aſſumptione Mariæ, dubitantis, ac pauidæ mẽtis in hac parte ſpecimen præbet, dum dicit: *Quòd ſi originalem à parẽtibus maculam traxit,* vbi cõditionalis, *ſi,* ancipitem animũ Bernardi præſefert. Et poſt pauca ſubiungit: *Vt omninò pium eſt credere; proprium Maria delictum non habuit.* Tùm etiam, quia ſermo. 4. de Salue Regina omnium cla- *Bernar. in epiſt. 174* *Vazquez* *Suarez.* *Caniſ. lib. 1. de Maria c. 7.* *Bernar. in ſermo. de Aſſump. Mariæ.* *Idẽ ſer. 4. de Salue Regina.*

clarissimè nostræ patrocinatur thesi, vt suo loco vidimus. Quare putat Canisius, quem inter quàm plures sequitur Carthagena homilia citata, ideò Bernardum Canonicos Lugdunenses reprehendisse, quòd inconsulta Apostolica sede, & sine exemplo, vel præcepto Romanæ Ecclesiæ, nouæ celebritatis ritus introduceretur, festiuitatem Marianæ Conceptionis celebrando. Ideoquè hæc nouitas à Bernardo appelletur *præsumpta nouitas, mater temeritatis, soror superstitionis, & filia leuitatis.*

Carthag.

Mihi tamen non semel, aut bis hanc Bernardi epistolam legenti, occurrit primò dicendum, verè sanctum Doctorem aliquam Conceptionis Mariæ solemnitatem improbare, non solùm, quia sine sedis Apostolicæ licentia coleretur, sed & quia falsò coleretur, quæ nullius sanctitatis particeps extitit, sed aliquo modo cum peccato fuisse dici potuit. Cùm hoc tamē assero, neutiquam festum Conceptionis, quod nos modò celebramus, aut veritatē per ipsum intentam, reprobari à Bernardo. Et quia hoc secūdum inferiùs probabo, primum modò sic confirmo ex pluribus ipsius Bernardi verbis, quibus aliquam Conceptionem non sanctam fuisse declarat. Primò dum dicit: *Nam quid consequentiæ habet, vt quoniam sanctum præcessit natalem conceptus, propterea reputetur & ipse (scilicet conceptus) sanctus.* Et infrà: *An non potiùs, quia præcessit absque sanctitate conceptus?* Et inferiùs: *Vnde ergo conceptionis sanctitas?* Rursusquè: *Quam obrem, etsi quibus, vel paucis filiorum hominum datum est cùm sanctitate nasci, non tamen & concipi.* Præterea subdit: *Vniuersos respicit ex Adam natos, quod vnus humiliter de se ipso, ac veraciter confitetur, In iniquitatibus, inquiens, conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.* Tandemquè conclu-

D. Berna.

Idem.

Idem.

cludit: *Cum hæc ita se habeant, quæ nam iam erit festiuæ ratio Conceptionis?* Atque ita esse constabit cuilibet, eam Epistolam accuratè & seriò perlegenti.

Vt verò secundum, quod dixi, clariùs confirmem, videlicet nobis non aduersari Bernardum in hac parte: aduertat diligenter lector, duplicem nobis conceptionem accidere, seu dupliciter à matre fœtum concipi dici posse. Contingit prima, quando maternus vterus virile semen suscipit, proprioquè coagulat, vt postea suo tempore fœtum producat. Secunda conceptio est, cùm primum fœtus anima à Deo producta informatur, & animatur in vtero. Conceptio prima, per aliquos dies iuxta varia Medicorum, Physiologorumquè placita, quæ nobis necessarium non est referre, secundam præcedit. Hæc autem duplex hominis conceptio, adeò communi calculo omnium recipitur, vt eam denegare ignorantia reputetur. Vtraque ergo conceptio Deiparæ Mariæ, vtpotè quantum adhoc, humano modo productæ, in vtero contigit matris Annæ. Bernardum ergo, cùm Deiparæ Conceptionis sanctitatem denegat, de prima loqui, non de secunda, ex pluribus ipsius verbis in ipsa epistola mihi pro comperto est.

Primò quidem, quia dum dicit Conceptionem Mariæ sanctam non fuisse, id probat: *Quia non valuit antea sancta esse, quàm esse, siquidem non erat, antequam conciperetur*: vbi luce clariùs indicat, se non loqui de secunda conceptione, sed de prima: nam si de secunda loqueretur, cùm tunc iam anima Virginis producta fuisset, non potuit dicere tunc non esse Mariam, neque tunc non valuisse sanctificari. Clariùs *Idem.*

suam

Idem. suam mentem exprimit subdens: *An fortè inter amplexus maritales sanctitas se ipsi cõceptioni immiscuit, vt simul, & sanctificata esset, & concepta?* Quæ verba, nisi cæci simus, manifestè declarant, de ea Conceptione Mariæ solùm loqui Bernardum, quæ fuit in maritali coniunctione parentum. Inferiusquè adiungit: *Aut certè peccatum quomodo non fuit, vbi libido non defuit?* Ex quo etiam manifesta ratione designat solùm illi Conceptioni Mariæ sanctitatem denegare, in qua non defuit libido, qualis est sola prima conceptio; in secunda namque conceptione libido non adest. Quam quidem verborum Bernardi expositionem, priùs à me excogitatam, postea traditam vidi à Catherino 1.p.opusc. cap.7. & Valencia dicta disp.2.q 1.punct.2. Et quamuis Pater Vazquez inutilem hanc interpretationem appellet: ast ego vtilem, & veram prædicandam esse censeo Neque ea quæ contra illam obijciuntur alicuius ponderis sunt, si rectè intelligantur.

Idem. Cathe. 1. p.opus.7. Val. disp. 2. q. 1. p. 2. Vazquez Oxe. c. 14

Non me latet, Patrem Oxeda in tractatu iam adducto cap. 14 cõtendere probare epistolam hanc 174. ad Lugdunenses Canonicos, non esse Diui Bernardi. Et quamuis hoc aliquibus congruentijs probare nitatur, nihilominus non est cur eam, vt à S. Bernardo non conscriptam reijciamus, tum quia apud Sanctum Thomam, Bonauenturam, Alẽsem, & antiquos Scholasticos alios, oppositum inualuit: tum quia stylus Bernardum redolet, tum & maximè, quia quamuis inter opera ipsius Bernardi aliqua, vt apochrypha, & incerta sint ipsi adscripta; indubitatum tamẽ fuit apud omnes, hanc epistolam ipsius esse. Nec est cur ad has angustias coartemur, cùm facilem meo videri, & veram D. Bernardo solutionem tradiderimus.

S. Thom. Bonauen. Alensis.

Solùm

Solùm videntur aliquid momenti contra eam habere, ipsius Bernardi in dicta epistola hæc verba: *Si igitur ante conceptum sui sanctificari minimè potuit, quoniam non erat, sed neque in ipso quidem conceptu, propter peccatum quod inerat, restat, vt post conceptum in vtero iam existens sanctificationem accepisse credatur, quæ excluso peccato sanctam fecerit natiuitatem.* Vbi non iam de prima conceptione, seu conceptu seminis, sed de secunda, quæ est conceptio humanitatis, loqui videtur. Verùm enim uerò hæc clarè sic exponuntur. Cùm dicit *ante conceptum sui sanctificari minimè potuit*, loquitur de prima cõceptione, quasi diceret, impossibile esse antea Mariã sanctam esse, quam eius parentes illius generationi vacassent. Cùm verò subdit: *Sed neque in ipso conceptu propter peccatum, quod inerat*, loquitur etiam de prima conceptione, quæ dicitur esse cum peccato, tũ quia est quasi instrumẽtum ad originale peccatum in anima traducendum, tũ etiam, quia, quãtum est ex se ratione debiti, & exigentiæ naturalis in istud peccatũ inclinat, præsertim, quia pluries, inter coniuges etiã, talis conceptio non sine peccato, saltem veniali, fit. Cuius exemplum habemus in Concilio Tridentino sess. 5. affirmante, concupiscentiam ab Apostolo, & Ecclesia, peccatum appellari, non quia ipsa peccatũ sit, *sed quia ex peccato est, & in peccatum inclinat.* Pariter ergo in præsenti philosophandum erit. Deinde cùm subdit: *Restat, vt post conceptum in vtero iam existens, sanctificationem accepisse credatur*, loquitur etiam ibi de primo conceptu, post quem dicit *sanctificationem accepisse*, scilicet in secunda conceptione, de qua dicitur *excluso peccato sanctam fecisse natiuitatem*, quia peccatũ, quod in illo conceptionis instanti secundum naturæ debitum oriri debebat, penitus exclusit, & ita fecit

D. Berna. | Idem. | Idem. | Conc. Triden. sess. 5. | D. Berna. | Idem.

sanctam natiuitatem, per quam intelligere possumus; tam natiuitatem in vtero, quàm extra vterum. Idem quoque quod de Bernardo dixi, de Ruperto accipi debet, ille enim, vel solùm primam Conceptionem Mariæ, quæ fit inter maritales amplexus, sanctam esse denegat, quod indicat dum dicit, potuisse Mariam dicere, *In peccatis concepit me mater mea*: vel solùm loquitur de debito contrahendi originale, quod de deuotissimo viro, Deiparæquè deditissimo credi oportet, maximè cùm in ipsis quoque verbis Deiparam non habuisse peccatum originale subindicet dicẽs: *Ante faciem huius amoris peccatum, nec illud, nec aliud, stare potuit, ante faciem huius ignis stipula omnis interijt, vt totum fieret sanctum habitaculum.*

Rupert.

Vnum tamen velim aduertat lector, pro hac epistola Bernardi, quod etsi in illa Bernardum nobis aduersarium extare fateremur; nullo tamen probabilitatis vestigio affirmari potest, idem asserturum si modò viueret. Quod ex vltimis verbis eius epistolæ elicio, dicit enim: *Quæ autem dixi, absque præiudicio sanè dicta sint sanius sapientis, Romanæ præsertim Ecclesiæ authoritati, atque examini, totum hoc, sicut & cætera, quæ huiusmodi sunt, vniuersa reseruo, ipsius, siquid aliquid sapio, paratus iudicio emendare.* Quomodo ergo si modò Conceptionis immaculatæ festum à Romana Ecclesia celebrari videret, ipsi repugnaturum Bernardũ, aut oppositæ auxiliaturum sententiæ credi potest?

D. Berna.

Ad tertiæ classis Patres respondeo, neutiquam eorum dicta sententiæ nostræ aduersari. Dicũt enim Beatissimam Mariam sanctificatam, & purgatam à peccato, non quia vllum contraxit, sed quia reuera accepit gratiam præseruantem, sanctificantem, & purgantem ab omni peccato si adesset. Sicut enim

mun-

mundum, & sanctum, nõ solùm dicitur id; quod, cùm prius esset immundum, & pollutum, postea mũdum, & sanctum efficitur; verùm etiam id, quod numquam immundum fuit, & pollutum: ita quoque mundari, purgari, & sanctificari, de eo dici potest, quod numquam fuit immundum, aut pollutum. Debet autem huiusmodi solutio acceptari ab omnibus propter multa. Primò quidem, quia, vt ex ipsis Patribus constare poterit, non solùm loqui videntur de purgatione, emundatione, seu sanctificatione ab originali, sed etiam ab alijs peccatis. Constat autem secundùm veram, Catholicamquè doctrinam, nullum peccatum actionis, etiam veniale præcessisse. Cùm igitur dicitur Maria sanctificata, mundata, aut purgata, intelligi id debet ratione præseruatiui priuilegij, à quo habuit, vt nullum crimen admitteret. Quod indicat Nazianzenus, dum Mariam vocat *præpurgatam*; *Nazian.* particula namque *præ*, cùm antecessionem dicat, antecedentem quandam munditiem ante omnes sordes peccati prænotat. Secundò admitti debet hæc solutio, quia ipsemet Christus saluator Ioannis *Ioan. 10.* 10. sanctificatum se etiam declarat dicens: *Quem pater sanctificauit, & misit in mundum* & Ioannis 17. *Pro* *Ioan. 17.* *eis ego sanctifico me ipsum*: Cùm tamen in eo nullum præextiterit peccati vestigium. Quid mirum ergo, vt pariter etiam Maria sanctificata in vtero, etsi nullum habuerit contagium peccati, dici possit? Tertiò, est hæc explicatio Patrum conformis Dionysio *Dion. c. 2* capite secundo de Ecclesiastic. Hierarc. vbi ait: *An-* *de Eccles.* *geli purgantur ab ignorantia*, quod explicat Lynconien- *Hierarc.* sis, inquiens: *Diuina scientia est purgans, non à sorde, quæ in* *Lyncon.* *ficit, sed ne insit obstans, quod genus purgationis est secundùm*

veritatem optimum. Sic ergo Maria *purgata*, & *mundata* dicetur, non à sorde aliqua inficiente, *sed ne insit* aliqua peccati macula, *quod genus purgationis* (Lyconiensi teste) *est secundùm veritatem optimum.*

Idem.

Fulgent. *Chrysipp.* Restare solùm videtur difficiliora verba Fulgentij, & Chrysippi in eadem tertia classe reposita declarare. Illa verò non minùs facilè enodari possunt. Primùm quidem, quod ait Fulgentius voce Angeli salutantis Mariam significatum fuisse *iram exclusam primæ sententiæ, & gratiam benedictionis restitutam*, de præseruatione facta in Conceptione virginis exponitur satis congruè & aptè. Cùm enim ratione peccati primi parentis ira Dei in Beatam virginem, quasi debito naturæ inferri posset, & deberet, gratiaquè benedictionis in Adamo collata ipsi denegari, eo ipso, quòd ab originali fuit præseruata, rectè dici potest *exclusam iram primæ sententiæ, & gratiam benedictionis ei restitutam.* Ad Chrysippum respondeo, virginem dici surrexisse *à lapsu, in quo illam constituit Euæ cognatio*, non quòd priùs lapsa in peccatū re ipsa fuisset, sed quòd cognatione Euæ in periculo labendi fuisset constituta, à quo periculo præseruata, non ineptè surrexisse dici potuit. Quam solutionem meritò amplectitur *Vazquez* Vazquez superiùs relatus.

Ex omnibus autem allatis manifestè liquescit, nullum esse Patrem adductum, ex antiquis, vel neothericis, qui nostræ sententiæ videatur oppositus. Omnes *S. Anto. de Padua.* enim, qui pro contraria afferuntur, facillimam habēt solutionem. Alios quoque referunt, vt nobis omni- *Gerardus Episcop.* no aduersarios, videlicet Antonium de Padua, Gerardum Episcopum, & Vincentium Ferrerium. Sed *S. Vincēt. Ferrer.* hunc vltimum pro nobis dimicare ex dictis cap. 20. innotescit: Primum verò, & secundum legere nō potui;

tui: sed nec credam ita locutos, quin aliquam ex adhibitis solutionibus permittant.

Rationibus, quæ in contrarium obijciuntur fit satis. Cap. 31.

DEbilia certè sunt, & lanea, tela argumentorum, præsertim ex rationibus petita, quibus nostram validissimam sententiam, quasi fortissimam arcem, in altissima rupe veritatis constitutam, emollire conantur: ideò omnia in hoc capite sigillatim euertã. Primam autem rationem ex eo construunt, quòd indecens videatur, & contra singularem Christi honorem, quòd illud priuilegium præseruationis ab originali, quo ipse fuit gauisus, puræ alij creaturæ tribuatur. Secundam verò à posteriori sic conficiunt: nam B. virgo, pœnas originali peccato à Deo præfinitas, & statutas, subiuit, qualis est mors, & ærumnæ aliæ temporales, ergo, & ipsum peccatum originale fuit experta. Similiter à priori sic formant rationem, quia B. virgo concepta fuit cum libidine maritalis complexus, ergo & habuit crimen originale, illud enim est causa istius. Insuper arguunt ab absurdo, quia si B. virgo originalis maculam non admisit, si ergo antequam Christus moreretur ipsa mortem obiret, statim ad cælum euolaret, & videret Deum, quod esse falsum constat ex eo, quia Christus morte sua ianuas cælestis regni occlusas aperuit. Denique ex alio capite obijciunt, quod potiùs decuisse videtur, vt Christus ex matre, quæ aliquando fuisset in peccato, nasceretur, quandoquidem propter peccatores venerat, vt (iuxta regulam Hieronymi in cap. 1. Matth.)

Primũ argumentũ.

Secundũ.

Tertium.

Quartũ.

Quintũ.

Hiero. in cap. 1. Matth.

Qui propter peccatores venerat, de peccatricibus nascens omnium peccata deleret.

Sed hæc ita facilia sunt, vt ex se ipsis propriam infirmitatem ostendant. Nihil enim prorsus (vt ad primum argumentum respondeam) singulari dignitati, & honori Christi derogare potest, quôd eius sanctissima Mater præseruatione originalis gaudeat, quin potiùs oppositum filij dignitati opponi, latiùs monstrauimus in antecedentibus. Sicut enim non derogat Christi maiestati, quòd eius Augustissima Maria ab omni peccato actionis immunis extitisset, aut quòd corporis corruptionem post mortem euitaret, aut quòd in hac vita existens, Dei aliquando intuitiua visione frueretur, quæ propria filij videntur priuilegia: sic neque repugnabit eiusdem Christi excellentiæ, vt eius Mater ab originali crimine sit exempta. Præsertim, quia diuersis titulis filio, & Matri hæc immunitas conuenit, filio quidem ex se, natura sua, vi suæ conceptionis, & ex ipsa humanitatis ad verbum coniunctione; Matri verò solùm ex filij cōcessu. Vnde Patres, præsertim Sophronius in epistola de Assumptione Mariæ iam citatus dixit: *In Maria totius gratiæ, quæ in Christo est plenitudo venit, quamqui aliter.* Idest, filio per naturam, Matri verò per gratiā Ad quod optimè accinit Vlpianus in l. Princeps. ff. de legibus, dicens: *Princeps legibus subditus non est, Augusta verò licet sit subdita, Princeps tamen eadem priuilegia illi concedit, quæ ipse habet.* Quæ quidem meritò nos de hoc priuilegio prædicare possumus.

Sophron.

Vlpian. in l. Princeps ff. de legibus.

Ad secundum, fateor aliquot ex effectibus originalis criminis primi Parentis Adami, in virgine permansisse: hinc tamen in efficaciter nimis sumitur argumentum ad probādum in ea fuisse originale peccatum.

catum. Quia, ſicut in bona Philoſophia certum eſt, primarium effectum formæ ſine illa extare non poſſe, ſic, & indubitatum habetur, ſecundarios formæ effectus ab alia forma dimanare poſſe. Mortem autem, & ærumnas cæteras, peccati effectus ſecundarios eſſe, non negabit Theologus, & ita ex alio capite potuiſſe prouenire. Imò hinc ſumam efficax argumentum pro mea ſententia, magis vrgendo contrarium. Nam ſi in Maria ſanctiſsima fuit peccatum originale, ergo fuerunt in illa propinquiores effectus ipſius: at peccati fomes, inclinatio ad malum, inordinatuſquè motus, etiam primò primus, quæ proximiores effectus ſunt originalis peccati, quàm mors, & ærumnæ, in ipſa numquam extiterũt: ergo neque, & ipſum originale contagium. Oportuit autem effectus, merè pœnales peccati originalis in Maria permanſiſſe, tum ad meriti augmentum, tum etiam ad maiorem ſimilitudinem cum Chriſto, qui ſimiles pertulit, quod latè tractat Damaſcenus duabus orationibus de Aſſumptione. *Damaſce. duab. ora. de Aſſũptione.*

Ad tertium, aliqui refragantur aſſumptum, negare namque videntur, Deiparam ſanctiſsimam cum libidine à parentibus genitam, ad quod afferunt Angeli verba ad Ioachim Patrem virginis: *Deus clauſit ad tempus vterum vxoris tuæ Annæ, vt non libidinis foret quod naſceretur, ſed diuini eſſe muneris noſceretur.* Tum reuelationem Beatæ Brigittæ factam ex primo libro reuelationum capite nono, vt elicit Caniſius libro primo capite ſeptimo, quòd ſcilicet: *cùm parentes virginis ex Angelo intellexiſſent, filiam ſibi fore virginem, ex qua mundi ſalus procederet, nihil minus ipſis libuiſſe, quàm ad carnis redire commercium, quandoquidem in illa ætate carnis voluptati, ac libidini nuncium penitus remiſiſſent.* *B. Brigit. Caniſ. lib. 1. cap 7.*

Ve-

Verùm eosdem Angeli admonitione, ac Dei potiùs, quàm carnis voluptate vlla permotos, & diuinæ dumtaxat obedientiæ ratione habita, coniugali officio satisfecisse. Quod fortè Rudolphus Agricola Frisius, cùm Annæ sedulus esset, in carmine ipsius celebrauit, dicens:

Rudolph. Agric.

Salue sancta parens, & tu nata inclyta salue:
Quas caro, quas pietas, has quoque iungit honor.

Sed necessarium non est, antecedens in argumento assumptum negare: præsertim, cùm illud affirmare videatur Bernardus dicta epistol. 174. Quare quidquid de illo sit, de quo modò disputare non libet, consequentia vt falsa reijcienda est. Etsi namque daretur genitam fuisse Mariam ex parentum libidine, adhuc tamen inferri inde non posset, vt illatio necessaria, originale peccatum contraxisse. Propria namque huius peccati causa, non est libido parẽtum, sed propagatio ex Adamo, opera viri, & fœminæ facta. Vt rectè annotauit Vazquez dicta disputatione capit. 13. Solùm meo videri inferri inde poterat, aliquale debitum contractionis habuisse, de quo in sequẽtibus.

Bernard. Epist. 174

Vazquez cap. 13.

Quarto argumento non eodem modo satisfaciũt Theologi. Mihi tamen aliqua dicẽda sunt: primũ est, me prorsus nescire, qua fundamenti specie, hoc argumentum cõtra nos attulerint aduersarij; nisi enim oculis velamen imponamus, idem etiam contra aduersarios athletas, dimicare conspiciemus. Ipsi enim (vt reuera sunt pij, Catholicique Theologi) etsi virginem Matrem, peccati originalis sordibus infectã esse fateantur, annuunt tamen in vtero materno sanctificatam fuisse. Si verò hæc ita sunt, idem argumentum contra eosdem conficio: Quidnam accideret, si ante Christum moreretur Maria? Quonam eius sanctissima anima tenderet, cælum ne, an Abrahæ sinũ?

Eadem

Eadem certè, qua nos difficultate premuntur. Ab ea tamen me expediens, dico secundò; quòd si legem ordinariam, & communem attendamus, ea hypothesi data, quòd ante Christi mortem obiret Maria, in Abrahæ sinum descensura esset. Hæc enim est communis hominum lex, vt nullus ante Christum cæli ianuã, Adami peccato occlusam, intret. Vnde Christi victoriæ effectus fuit illam aperire, testibus Ambrosio, & Augustino in hymno *Te Deum*, cùm dicunt: *Tu deuicto mortis aculeo, aperuisti credentibus regna cælorum.* Quam doctrinam confirmat Suarez loco citato ex D. Thoma, Alensi, alijsque Doctoribus. *Ambros.* *Augusti.* *Suarez.* *D Thom.*

Quòd si petas: an ex speciali priuilegio tribueretur in eo casu Mariæ, diuinæ essentiæ visio. Inclinat in negatiuam partem Suarez. Mihi tamen affirmatiua benignior videtur: cui adhærere videntur Scotus, Cancellarius Gerson, & deuotissima Parisiensiũ Schola, ipso Suarez referẽte. Nec huius maior ratio reddi debet, quàm communis omnium priuilegiorũ Mariæ radix, Maternitatis nimirum dignitas, ex qua quidquid Deo nõ repugnet, eidẽquè virgini cõgruere posit, nec dedeceat, concedere non grauabor. Insuper, si secundum aliquorum piam, & probabilem opinionem, adhuc viuenti Mariæ, hoc priuilegium fuit concessum, vt Dei essentiam intuitiuè aliquando videret, cur non idem post mortem ipsi concedendum erit? Et verè id decens Mariæ videtur, cũ enim iam vitæ suæ cursum fælicissimè peregisset, clamare poterat cum Dauide Psalm. 119. *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est*, & etiam: *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* Maximè, cùm, iuxta Sapiẽtis dictum Prouerbiorum 13. *Spes, quæ differtur, affligit animam.* Congruum quoque, & consentaneum ex parte *Alensis.* *Suarez.* *Scotus.* *Gerson.* *Suarez.* *Psal. 119* *Prou. 13.*

Dei

Amb. lib. 1. de Abrahã c. 3

Dei eſt, qui (vt Ambroſius lib. 1. de Abraham cap. 3. dixit:) *Non eſt ſerus ad remunerandum Dominus, & citò promittit, & multa largitur.*

Ad vltimum negamus magis decuiſſe Chriſtum ex Matre peccatrice, quàm omnino à peccato immuni, cõcipi, & naſci, cùm clamet Anſelmus millies repetitus: *Decuiße virginem ea puritate nitere, qua maior ſub Deo nequeat intelligi.* Hieronymus autem citato loco, ſolùm aſsignat cauſam, quare permiſerit Chriſtus in Genealogia ſua peccatores extitiſſe, vt ſcilicet oſtenderet benignitatem ſuam erga homines, qui cùm propter peccatores venerat, ab eiſdem deſcendere non abhorruit. Vnde, & ſi non dedeceat Chriſtum ex remotioribus parentibus peccatoribus naſci, dedecet tamen illum ex matre peccatrice natum fuiſſe; remotiores namque parentes, vtpotè nobis remotiſsimi, non eam coniunctionem nobiſcum petunt, quam proximi à quibus geniti ſumus. Vnde meritò Ouidius Metamorphoſ. 13. proauos alienos à nobis putat:

Anſelm.

Hieron.

Ouid. Metam. 13.

Nam genus, & proauos, & quæ non fecimus ipſi
Vix ea noſtra voco.

Sene. lib. Tragœd.

De quibus etiam Seneca in lib. Tragœdiarum.

Genus qui laudat ſuum, aliena laudat.

Propinquitas verò filij ad Patrem, vel matrem, adeò ſtricta eſt, vt quaſi pro eadem perſona reputentur, & infamia & gloria vnius in alterum redundet. Quare meritò Fulbertus cap. 25. allatus dixit: *Filij gloriam cum matre non tam communem iudico, quàm eandem.*

Fulbert.

Habetur hinc prætere a, ex horum argumentorum facili enodatione, ſententiam noſtram, nullo modo, aut nulla ſpecie, nullouè probabilitatis veſtigio, alicuius cenſuræ nota inuri poſſe. Vnde toto cælo aberraſſe

aberrasse conspicitur Matthiam Illyricum Centu. 9. c. 10. affirmantem: *Sententiam Doctoris Idiotæ, quam de B Mariæ Conceptione protulit, erroneam esse*, & Tilmanum Heshusium in libro de Sexcentis erroribus Pontificiorum 3. tit. & Kemnitium in Examine Conc. Trid. sess. 5. dum asserunt, opinionem de immaculata Cōceptione contra verbum Dei à Pontificijs defendi. Quin etiā innotescit inde, falsò, & sine rationis vesti gio affirmasse, quemdam Bartholomæum de Spinis: *Repugnare fidei Catholicæ opinionem negantem Mariæ originale peccatum*, quē meritò Catherinus in dicto opusculo redarguit, quòd, non obstantibus harum spinarū aculeis, viget, & floret in Ecclesia Conceptio immaculata Virginis: *Sicut lilium inter spinas*. Contra hos tamē omnes Sixtus 4. in extrauaganti *Graue nimis*, quin etiam Conc. Trident. sess. 5. se opponunt, quibus qui Catholici sint respondere non valebunt. Hæretici verò, vt impudentes homines, & iuxta sui cerebri captum insanientes, relinquēdi sunt. Insuper liquescit clarè quàm inconsideratè quidam, quem nec nomino, asserere ausus fuit, opinionē de immaculata Virginis Conceptione à *lanarijs, talaribus sutoribus, & artificibus defendi*, cum ex dictis in superioribus constet à sanctissimis Patribus, grauissimis Doctoribus, Principibus nobilissimis, viris, & fæminis illustrissimis, totis præcordijs fuisse receptam.

Matthias Illyricus Centur. 9 cap. 10. Idiota. Tilmanus Heshu. Kemniti. in Exam. Conc. Trident. sess. 5 Barth. de Spinis. Sixt. 4. Conc. Trident.

An saltem Maria in Adam peccasse dicatur, debitumquè contrahendi originale habuisse. Cap. 32.

MVtilum, & truncatum Apologeticum hunc librum de Deiparæ immaculato conceptu æstimabit

mabit aliquis, si dum eius immunitatem ab originali requiro, simul etiam an debitum illius admiserit, non inuestigem. Id igitur in præsenti faciam. Et, quia in superioribus non leuiter, sed accuratê, & qua potui diligentia, Mariam originali crimine orbam fuisse demonstraui, iam in sequentibus (etsi breuiûs) nequaquam tamen minori cura, & solicitudine (paucos in hoc antesignanos habens) quid de debito contrahendi tale peccatum, piê sit sentiendum, ostendam. Vbi etiam an de facto in communi Parente Adamo peccauerit disputabo. Pro vna namque, & eadem re communiter vtrumque habetur. Id autem methodico, & scholastico modo discutiam, cûm iuxta doctrinam Aristotelis in suis Metaphysicis, *quærentes veritatem sine disputatione similes sunt, quò ire ignorantibus.* Quin etiam melius disputatione veritatem indagari, docet textus in lege prima §. mixta ff. de muneribus, & lege secunda §. ex legibus ff. de origine iuris.

Arist. in Metaph.

Lege 1. §. mixta ff. de mune.

Lege 2. §: ex legibus ff. de origine iuris.

Primò igitur prænotet lector, peccatum communi diuisione ab scholasticis in peccatum *in fieri*, & in peccatum *in facto esse* secerni. Appellant illud, *ipsummet actum peccati, peccaminosum & malum, quo homo actualiter, & formaliter appellatur peccans*, siue eius malitia in positiuo aliquo, reali, aut rationis, siue solûm in priuatione debitæ rectitudinis, vt ego probabilisimum puto, consistat: de hoc enim modò non quæro, nam quidquid circa hoc dicatur, eadem difficultas nostra manebit. Peccatum verô in facto esse appellant illud Theologi, *à quo*, iam transacto actu peccati, *homo peccator esse, aut in statu peccati versari* dicitur. Est namque peccatum hoc modo, effectus peccati in fieri; imò, quod præcipuê animam inficit;

Et ideo communiter, *macula peccati* à Theologis nuncupatur. Quam maculam, consequenter ad ea, quæ capite primo huius libri diximus, priuationem esse gratiæ, seu iustitiæ originalis existimamus, iuxta probabiliorem Theologorum opinionem, quam potiùs supponere, quâm probare modo contendimus. Et quamuis communiter hæc diuisio, ad solum peccatum actuale restringi videatur, nihilominus sine dubio ad peccatum etiam originale extendi debet, ita vt in ipso sit peccatum *in fieri*, & peccatum *in facto esse*. Illud primum appello ego, actum ipsum malum, & peccaminosum, quo Adamus Protoparens ligni vetiti cibum comedendo, diuinum præceptum fuit transgressus, cuius peccati omnes nos, quatenus in ipso, vt primo capite, virtualiter continebamur, participes fuimus, ita vt verê dicere potuerit Paulus ad Romanos 5. *Omnes in Adam peccauerunt*, & primæ Corinthiorum 5. *omnes in Adam moriuntur*, quia videlicet, ipsum etiam originale peccatum, aliquo modo commisimus. Peccatum verô originale in facto esse, est macula illa peccati, seu priuatio iustitiæ, cum qua omnes homines concipiuntur. Et quia in præcedentibus capitibus, Deiparam Beatissimam, ab hoc peccato in facto esse, excipiendam esse longiùs confirmauimus, nunc in sequentibus an etiam ab ipso originali in fieri, fuerit exempta, ita vt in Adamo non peccauerit, examinandum duxi.

Ad Roman. 5.
1. Corin. 15.

Pro quo vlteriùs animaduerti debet, radicales duas conditiones requiri, ad hoc quôd aliquis ex posteris Adami, ipsius peccati particeps nominetur, & sit: non solùm quoad hoc, quôd in propria

persona illud contrahat, sed etiam, vt in illo peccasse dici posit. Prima est, *quòd in illo, vt in capite naturæ contineatur, & secundùm naturalem, & seminalem propagationem ab eo procedat.* Quæ conditio communi Theologorum calculo approbatur, nemine (quod sciam) discrepante. Sufficiat nũc pro ea duo Theologorum lumina referre S. Thom. 1. 2. quæst. 81. præsertim art. 4. & Scotum in 2. dist. 32 §. *Quantum ad tertium.* Vnde propter hanc rationem, quia Christus non processit ab Adamo secundùm seminalem rationem, sed secundùm corpulentam substantiam, vt Theologi aiunt, non solùm ex vi vnionis Hypostaticæ, sed ex vi etiam suæ generationis, immunis fuit ab originali contagio. Similiter, si aliquis ex humano semine viri, aut mulieris, miraculosè à Deo generaretur, quia non fieret per naturalem generationem, originalis peccati particeps non esset. Ac tandem, propter hãc etiam causam tradit ipse S. Thom. dicto art. 4. *Quòd si aliquis ex humana carne miraculosè à Deo formaretur, originale crimen non contraheret*, quod probat in argumento *Sed contra* ex Augustin. 10 super Genes. ad literam cap. 19. & 20. Et ratio huius reddi potest, quia peccatum originale, ea ratione, qua peccatum est, aliquid voluntarij debet participare: ergo debet esse voluntarium, in se, vel voluntarium in alio, quod sit caput aliorum. Sed alijs hominibus ab Adamo, non est ipsius peccatum voluntarium voluntate propria: oportet ergo, quòd sit volũtarium voluntate alicuius, qui sit caput aliorum, atque ita, si aliquis non contineretur in Adamo, vt in primo, & naturali capite, ipsius peccatum, nec quoad fieri, nec quoad factum esse, participaret.

S. Thom. 1. 2. q. 81 art. 4. Scot. in 2. dis. 32. §. quantum ad 3.

D. Thom.

Aug. 10 sup. Gen. 19. & 20

Secunda conditio prorsus etiam necessaria, vt ali-

quis Adamicum peccatum contrahere,& commisisse dicatur, est *contineri sub pacto illo, quod Deus cũ Adamo habuit, de transfundenda iustitia in posteros, si non peccasset, si verò peccaßet, quòd cæteri ex posteris peccaßent etiam, & peccatum originale contraxißent.* Recipiunt hãc conditionem Theologi plurimi,& ex recentioribus Suarez tomo 2. in 3.part.disp.3. sectio.2. & in re, est communis sententia Theologorum contra Sotum 1.de natura,& gratia cap.10. affirmantium, vt posteri Adæ ipsius peccati sint participes, non satis esse, vt in illo, tanquam in primo parente, & naturali principio, sint contenti, sed oportere etiam, vt Deus speciali pacto,& lege, voluerit Adam morale caput aliorum constituere, quodammodo in eius voluntate aliorum voluntates ponendo, vt veluti omnium hominum nomine preceptum impositum aut seruaret, aut trãsgrederetur: ita vt eo in diuina obediẽtia perseuerante omnes posteri, quasi hæreditario iure, iustitiam,& gratiam à Deo obtinerent, illo autẽ peccante, omnes essent Deo inuisi, & inimici. *Suar. to. 2. in 3. p. disp. 3 sectio. 2. Sot. 1. de natur. & gra. c. 10.*

Ex vtraque ergo hac duplici conditione dimanat, omnes nos peccati originalis in propria persona maculam cõtraxisse. Per naturalem namque, & seminalem propagationem ab Adamo procedimus, & sub pacto Dei cum ipso contracto cõtenti sumus: diuersimodè tamẽ ex duplici hac radice id procedit, ex prima nãque solùm radicaliter, & remotè; ex posteriori autẽ proximè, & immediatè id oritur. Quod sic explicatur: nam prima conditio se habet tãquam fundamentum secundæ, prius enim est, omnes homines intelligi ab Adam per seminalem propagationem processuros, quàm quòd Deus cum illo pepigisset, quòd si peccaret, omnes etiam peccassent *Notatu dignum.*

in illo, sin verò præceptum non transgrederetur, iustitiam, & sanctitatem pro omnibus seruaret. Deinde, quia ex vi secundę cōditionis, scilicet, pacti initi, habuit voluntas Adami, quòd esset etiam omniū nostrum voluntas: ergo proximiùs prouenit ex hoc pacto, quòd peccati ipsius reddamur participes: à nullo nāque proximiùs, & immediatiùs procedit peccatū, quā ab eo, à quo rationē voluntarij mendicat. Quare ex secunda hac conditione proximè, & immediatè procedet, omnes nos in Adamo peccasse, nam ex vi illius pacti factum est, vt dixi, voluntatem Adami, esse etiam quodāmodò nostram; vnde, quia ipse peccauit, nos quoque peccauimus in illo.

Notabile Vnde etiam (& est maximè aduertendum) duplici debito adstricti concipimur omnes ad contrahēdum originalē maculam in proprijs personis. Primū est radicale, & remotum, in eo consistens, quòd per seminalem propagationem ab Adam ortū ducamus: ex eo enim prouenit, vt sicut Adæ filij, & membra sumus, ita eodem, quo ipse, qui caput est, crimine inficiamur. In moralibus namque, & naturalibus, malum, vel bonum capitis in membra, & inferiora, quasi debito quodam proportionis, redundat. Secundum debitum est proximum, & immediatum, ortum videlicet ex eo, quòd, quia in pacto à Deo cum Adamo inito comprehensi sumus, peccante eo, pactūque transgrediente, nos etiam cū illo peccauerimus, ac per consequens debitum proximum contrahendi tale peccatum in proprijs personis, cùm conciperemur, haberemus. Difficultas ergo pręsens est, an Maria sanctissima habuerit debitum aliquod originale contagium in propria persona admittendi, in Adamo vè peccauerit.

De

De quo (vt verum dicam) plurium Theologorum sententia fuit: *Deiparam sanctissimam debitum contrahendi originale peccatum habuisse, & in Adamo peccasse.* Hanc amplectuntur non solùm hi, qui ipsam ab originali peccato non liberant, sed & alij etiam, qui nobiscum oppositum sentiunt, specialiter Thomistæ 3. par. circa q. 27. vbi Suarez, & Vazquez, quibus adde Cordubam lib. 1. q. 44. Ex quibus aliqui, tam seuerè de opinione cõtraria censent, vt illi aliquam notam, seu censuram adhibeant: alij verò mitiùs se gerunt, sic enim suam sententiam defendunt, vt oppositæ nullam notam inurant. Illorum placita, & dicta posteà videbimus, nunc autem huius sententiæ fundamenta, tã, quę ab eius authoribus sunt proposita, tam quæ pro illa afferri possunt, in medium proponam.

Thomistæ 3. p. circa q. 27. Suarez. Vazquez. Corduba lib. 1. qu. 44.

Sit primum ex regulis generalibus sacræ Scripturæ depromptum, ad Roman. 3. *Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei.* Et cap. 5. *In quo* (scilicet Adamo) *omnes peccauerunt.* Et infra: *Per vnius delictum in omnes homines in condemnationem.* Et 2. Corinthiorum 5 *Si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt.* Et 1. ad Corinthios 15. *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur.* Ex quibus locis arguitur sic: Huiusmodi loquutiones sacræ Scripturæ vniuersales sunt, neminem excipientes; sub illis ergo Deipara clauditur, atque ita peccauit, & mortua est in Adam, debitumquè contrahendi originale incurrit.

Ad Rom. 3. & 5. 2. ad Corinth. 5. 1. ad Corinth. 15

Secundum sit ex Patribus, & omissis illis, qui beatam Virginem sub originalis contractione claudere videntur, specialiùs etiam alij, *eam peccasse,*

seu mortuam esse in Adam, atque obnoxiam fuisse peccato originali declarare videntur. Leo Papa primus serm. 1. de Christi natiuitate affirmat: *nullum à reatu liberum reperisse Christum*; Augustinus in Ps. 34. asserit, *Mariam ex Adam mortuam esse propter peccatum*; Anselmus lib. de conceptu Virginali, & peccato originis cap. 7. *in Adam omnes peccauimus, quando ipse peccauit*, & lib. 2. Cur Deus homo cap. 16. clarê affirmat, *quòd Maria in peccato originali nata est, quia ipsa in Adam peccauit.* Plures alios prætereo, qui solum Christum ab hac Adami culpa immunem esse concedunt. Confirmatur insuper hæc ratio ad hominem contra doctrinam â nobis in superioribus traditam, quia Sacræ Scripturæ, & Patrum authoritates, quæ nobis aduersari videbantur, capitibus præcedentibus diluimus, dicendo eas intelligi de debito peccati originalis, ratione cuius Maria Sanctissima fuit obnoxia tali peccato, etiam si in propria persona illud non admiserit. Si ergo negamus Mariæ tale debitum, viam exponendi hoc modo ista testimonia penitus præcludimus.

Leo Papa 1. serm. 1 *August. in Ps. 34.* *Anse. de Concept. Virg. c. 7* *Idem lib. 2. Cur Deus homo c. 16.*

Tertium fundamentum huius sententiæ est, quia indubitata veritas esse debet, â qua nulli recedere licet, Mariam verê â Christo redemptam fuisse, quia Christus fuit vniuersalis Redemptor generis humani, & pro omnibus mortuus ad Rom. 5. 2. Corinth. 5. 1. ad Timoteum 2. & aliâs millies. Quare ab hac generali regula aliquē excipere, cōtra fidem esse censet Augustin. lib. 1. de peccatorum meritis, & remissione cap. 27. & 28. & alibi sæpe. At si B. Virgo nec in se, nec in Adamo peccauit, nec debitū incurrēdi peccatum cōtraxit, redēptione nō indigeret, quia & si redemptio actualem casum, seu captiuitatem non requirat, exigit tamen vt minimum, obligationē, periculum, seu obnoxietatē cadendi in illū:

Ad Ro. 5. 2. Corinth. 5. 1. ad Timoth. 2. *August. lib. 1. de pecc. merit. & remiss. cap. 27. 28.*

quod

quod nos etiã falsi sumus capitibus præcedentibus. Vrgeri etiam potest hoc argumentum magis, nã vel B. virgo in se ipsa habuit debitũ peccati originalis; vel solùm in primo parente: si primum, habeo intentũ, tale enim debitũ nõ erat aliud, quã actualiter pec casse: si secundũ; ergo in se ipsa nõ indigebat redẽptione, quia eatenus aliquis redẽptione indiget, quatenus cecidit in peccatũ, vel erat in periculo cadẽdi.

Insuper quartò, nam B. virgo verè mortua est cor poraliter propter peccatũ: teste enim Paulo ad Rom. 5. *Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, ita & in omnes homines mors pertransijt.* Sed non est mortua propter peccatũ originale, quia illud non habuit, ergo mortua est propterea quòd illius peccati particeps fuit, simul cum Adamo peccãdo, atque ita debitum contractionis originalis habuit. Vnde Augustinus lib. 4. contra duas epistolas Pelagianorum capit. 4. *Pati* (inquit) *mortem sine meritis mortis, de vno solo mediatore Catholica fides nouit.* *Ad Ro. 5.* *Aug. lib. 4. contra duas epis. Pelag. c. 4*

Præterea vrget Vazquez, quia verè Adamus accepit iustitiam transfundendam, non solùm pro alijs posteris, sed etiam pro B. Virgine, ita vt contẽta fuerit sub lege, & pacto de transfundenda iustitia: ergo etiam contenta fuit sub pacto, & lege de transfundendo peccato. Probatur hæc consequentia, quia cùm hæc iustitia non esset transfundenda si Adamus peccaret, si virgo sanctissima sub priori lege de transfundenda iustitia continebatur, non potuit à posteriori de transfundenda carentia iustitiæ excipi: ac per consequens de transfundẽdo peccato. Quod argumentum adeó efficax reputat Vazquez, vt ex eo sententiam Catherini erroris velit conuincere. Quod confirmat, nam si B. virgo à posteriori lege *Vazquez.* *Idem.* *Catherin.*

de transfundendo peccato fuit exempta, & ideò ab hoc peccato præseruata: sequitur, vt etiamsi in pura natura sine gratia iustificante conciperetur, non cõtraheret peccatum originale: quia, vt contraheret illud, deberet contineri sub lege illa posteriori de transfundendo peccato. Consequens autem est absurdum, quia absurdũ est asserere (inquit Vazquez) Beatam Virginem sine gratia iustificante potuisse à peccato originis præseruari.

His non obstantibus secunda sententia defendit, *Virginem nec peccasse in Adamo, nec debitum* (intelligo proximum) *contrahendi peccatum originis in propria persona incurrisse.* Hanc sententiam plures Theologi docent, quorum primus est Ambrosius Catherinus, qui eam absolutè, & eruditè tuetur in opusculo de peccato originali, cap. vltimo. §. *Vide & octauò.* & libr. de cõceptione Mariæ ad Synodum Tridentinam parte 1. cap. 1. & super illud Pauli, *Omnes in Adam peccauerunt.* Eandem etiam amplectitur Petrus Galatinus lib. 7. de arcanis cap. 10. (quidquid aliqui contendãt contrarium) ait enim, *Christum, & beatam Virginem peccati Adami non fuisse participes, ideoquè immortales, & impassibiles esse debuissent: licèt propter aliquas causas mortui essent.* In quo clarè indicat, non sòlùm Mariam peccatum originale non incurrisse, sed etiam quòd neque in Adamo peccauit, aliàs nullo pacto vir doctus affirmare posset Adamici peccati nõ fuisse participem, nec debuisse mortem pati. Refertur quoque pro ea Ioannes Viguerius Dominicanus de institutionib. Theologicis cap. 18. §. 5. in quo tamen nihil tale aduertere potui.

Catherinus de pec cat. origi. cap. vlti.

Galatinus lib. 7. de arcanis c. 10.

Viguerius ca. 18. de instituti. Theolog. §. 5.

Et quamuis hi sòlùm authores pro hac sententia communiter afferantur, omissis pro nunc Patribus, è quo-

è quorum authoritatibus in sequenti capite munietur, placuit insuper alios illis adiungere, qui eam varijs locis, tractatibus, seu opusculis amplectuntur. Sunt hi Bollanus in tract. de conceptione, qui extat Romæ in bibliotheca sancti Petri Montis aurei. Præsentatus Mendez Dominicanus in suo Mariali lib. 3. cap. 34. §. 2. & 4. vbi historiam Hester latè prosequēs probat non fuisse constitutam legem pro beata Virgine, Ioannes Suarius Frãciscanus in lib. vocato Cō ciones 23. in Apocalypsim, vbi meliorem sibi affirmat videri opinionem eorum, qui dicunt virginem in Adamo non peccasse. Ad idem est doctissimus Salmeron in cap 5. ad Rom. vbi ostendit Mariam ab solutam fuisse ab originali, quia pactum ad illam nō se extendit. Nouissimè id defendit noster Carmelita Loaisa in primo tract. conceptionis. punct. 2. Pro ea etiam parte sunt Turrianus in epistola ad Iacobum Amiotum, & doctor Didacus Perez de Valdiuia in libello de conceptione Deiparæ à capit. 8. & alij plures.

Bollanus. Mendez in Maria. lib. 3. ca. 34. §. 2. & 4. Suarius in conc. 23. in Apocalyp. Salmeron in cap. 5. ad Rom. Turrian. in epistol. ad Iacob. Amiotū. Valdiuia in libello de conceptio. Deiparæ, c. 8.

Præter istos, etiam plures alios possumus referre, quorum alij Mariam exceptam esse ab illa generali Apostoli regula: *Omnes in Adam peccauerunt*: contendunt, quæ, cùm iuxta proprietatem sermonis, tum iuxta Patrum, & Theologorum expositionem, vel solùm, vel præcipuè denotet omnes in Adamo peccasse, si ab ea excipitur Maria, manifestè fit in Adamo non peccasse. Hi sunt Albertus Magnus relatus à Canisio, & à nobis suprà capit. 2. Iosephus Angles in 2. dist. 31. q. 1. appendice 6. & Barradas tom. 1. lib. 6. cap. 3. § *à lege filium*. Alij verò sentētiam hanc probabilem, vel ad minus non improbabilem asserunt, ex quibus est Cosmas Magallianus in 1. ad Thimot. cap. 2.

Albertus Magnus Canisius. Iosephus Angles. Barradas. Cosmas Magallianus.

capite 2. sectione 3. annotation 6. nume. 21. ibidem Iustinianus pagina 453. & Gregorius de Valencia in 3. part. disput. 11. quæst. 1. puncto 2. vbi hanc opinionem minùs probabilem vocat, postcà tamen absolutè negat, beatissimam Mariam in Adamo peccasse. Similiter Enriquez libr. 3. Summæ eam capite 11. minùs probabilem censet, vbi manifestè supponit probabilitate non carere. Præterea Ioannes Carthagena in homilijs Catholicis de Deipara, homilia 16. scholastica, hanc opinionem, & oppositam ponens, vtriusque fundamenta iacit, & dissoluit, quo denotat clarè problema esse hanc difficultatem. Insuper doctus Basilius Legionensis Augustinianus prima part. quodlibet. fol. 546. asserit, eam non esse improbabilem, nec videre, qua ratione quidam rigidi censores Complutenses illam censura notent.

Iustinianus. *Valentia.* *Enriquez.* *Carthagena.* *Basilius Legio.*

Demùm huius partis probabilitati, plurimi, grauissimiquè nostri gymnasij Complutensis Doctores, Magistri, Religionumquè Lectores (è quorum numero minimus ego fui) sumpta occasione ab eo, quod posteà referam, libenter subscripsere, eã pluribus piam compellantibus. Quare in Religiosissimo conuentu Minorum præside doctissimo Theologo Fr. Antonio de Velasco sacræ Theologiæ emerito Prælectore, publicè, magnoquè cæterorum Theologorum applausu fuit hisce verbis defensa: *Nullius censuræ nota est inurenda positio aßeuerans, intemeratam, & in æternum benedictam Deiparam Mariam, neque in Adamo peccaße, neque ex pacto, iustitiæ originalis debitum proximum contrahendi originalem labem incurriße, probabili quippe gaudet veritate, pia insuper est, & altissimæ redemptioni consona prælargo viscerum hiatu defendenda.*

Fr. Antonius de Velasco.

Quia

Quin etiam eam in publico Theologorum cœtu doctor Henricus de Villegas sacrorum Bibliorum interpres, & perdoctus Theologus Pater Albornoz in Collegio Societatis Iesu publicè defenderunt. Et quod omnibus magni pretij haberi debet, sapientissimus Theologus Decanus, & primarius professor doctor Ludouicus Montesinos à me consultus, eam, vt probabilem reputauit.

D. Henricus de Villegas.
P. Albornoz.
D. Ludouicus Mõtesinos.

Nec grauetur lector, dum huius partis patronos adscribo insignes duos, Christianissimosquè Poetas huic opinioni fauentes, lepidissimis versibus audire. Alter est celebris Vidas in hymno ad Matrem Virginem, sic loquens.

Vidas.

——— Postquam diuino fœdere rupto,
Primus in orbe parens hominum se perdidit ipse,
Sequè, suumquè genus veniens corrupit in æuum,
Sola malo exorta es, veteriquè imperuia noxæ.

Si enim Maria sanctissima *veteri imperuia noxæ* orta est: ergo non peccauit in Adam; aliàs illi culpæ obnoxia diceretur à Vida. Alter est insignis noster Mantuanus iam adductus sic de Maria canens:

Mantuanus.

Quare illam in nostras opus est detrudere sordes,
Et turpi infestare luto, mortalibus æquas;
Cui Pater æthereus mentem subiecit, & astra?

Per has autem sordes non minùs intelligere possumus peccatum originale in propria persona contractum, quàm actualiter in Adamo peccasse, atque ita vtrumque denegat Mariæ.

Antequam autem, quid in hac difficultate affirmandum sit, latiùs proponam, hoc vnum in hoc capite probare contendam, neutiquam

sci-

ſcilicet, nulloquè iure, aut ratione, hanc ſecundam opinionem cenſuram vllam, notam, aut infamiam mereri: immeritoquè proinde, & iniuſtè ab aliquibus cenſurari. Id autem multipliciter oſtendo, primò quidem ex Theologorum, quos iam retulimus, authoritate: credi namque non poteſt, imò falſò affirmatur, ſentētiam à pluribus, grauiſsimiſquè Theologis, vt probabilem receptam, cenſurę alicuius notam promereri. Deinde, quia præter illos ſunt quoque alij, qui eam vel referentes, vel etiam refellentes, nihilominus nulla cenſura irretire audent. Quales ſunt Salas 1.2. quæſtio. 83. tractat. 15. ſectione 5. quæſt. 10. oſtendens etiam faciliter poſſe argumenta illi aduerſa diſſolui. Azor. tom. 1. libr. 4. capit. 34. quæſt. 3. Zumel. 1.2. quæſt. 81. Herrera part. 2, diſputat. 24. notab. 2. Ouandus 3. ſententiarum. diſtinct. 3. quæſtione 1. articul. 2. & plures alij, quos non refero. Quòd ſi hæc ſententia cenſura aliqua irretiri deberet, immeritò id Theologi iſti ſilentio præterirent. Tertiò etiam, quia argumenta pro illa capite ſequenti à nobis adducenda, ex authoritate petita, & etiam ea, quæ ex rationibus proferam, quantumuis aduerſarij ſint iudices, probabilem nimis eam reddere, facillimè innoteſcet. Quartò, nam ex illis, qui illam cenſura aliqua inurunt, manifeſtè quidam oſtendunt, ſententiam iſtam, eo modo, quo à nobis in ſequentibus defendetur, nullatenus cenſuram mereri, vt videre eſt in Suarez loco citato. §. *Quæret aliquis*, & Vazquez etiam citato loco, num. 28.

Salas. Azor. Zumel. Herrera. Ouandus. Suarez. Vazquez.

Tandem hanc ſententiam nullo pacto mereri cenſuram, ex eo omnibus certum, & indubitatum eſſe debet, quia ſanctiſsimæ Inquiſitionis æquiſsimo iudicio expenſa, ſine vllo erroris, aut veſtigio

Sāctæ Inquiſitionis tribunal.

etiam

etiam, fuit reperta: ideoquè, vt publicè defenderetur, permissa. Accidit enim abhinc paucos menses; quòd cùm à Franciscanis Theologis insignis conuentus, & vrbis Toletanæ in publicis conclusionibus defendendum proponeretur, *Beatam Virginem non habuisse debitum peccati originalis*, (quod de debito proximo explicabant) scrupulosi aliqui, bono zelo sine dubio, hanc opinionem non securam arbitrantes, ad sanctissimæ Inquisitionis tribunal detulere. A quo, dum causa examinatur, Theologi Complutenses consuluntur, quibus annuentibus ipsius opinionis probabilitati, alijsquè expensis (qua consilij maturitate, tam sanctus, & sublimis senatus procedere solet) ipsius decreto, & permissione, annuente maximè, imò, vt audiui, de euētu exultante illustrissimo, & reuerēdissimo domino D. Bernardo de Roxas Cardinale, Toletano Antistite, & sanctæ Inquisitionis præside maximo, hæc opinio publicè, nimioquè applausu, fuit defensa Toleti. Quare de eius iam probabili veritate, defensabilitatequè dubitare tam alti senatus authoritati derogare videtur. *D. Bernardus de Roxas Card. Tolet.*

Nec minori ponderatione dignum est, quòd cùm in opusculis Catherini, aliqua sanctæ Inquisitionis iussu, & per nouum expurgatorium, fuerint expuncta: vnde fit opera istius authoris à grauissimis Theologis lecta, & perlecta fuisse. Nihilominus hanc opinionem, quam clarè defendit intactam & incolumē, Ecclesia hucusque reliquit. Vnde plusquam moraliter euidenter colligitur, toto cælo à nota aliqua erroris, seu censuræ deuiare. *Catherinus.*

Quin etiam debilitas fundamentorum illorum, qui illi aliquam notam impingunt, idipsum persuadet. Corduba namque iam relatus ideò contendit, *Corduba.*

hanc

S. Th. 1. 2. q. 81. art. 3. hanc sententiam esse hæreticam, quia S. Th. 1. 2. q. 81. art. 3. dixerit de fide esse omnes ab Adamo procedentes secundùm seminalem propagationem, obnoxios esse peccato originali. Hoc verò fundamento nihil probat Corduba, nam ibidem Angelicus Doctor solùm *Corduba.* contendit omnes homines, præter solum Christum, peccatum originale contrahere, de quo quid sentiendum sit ex dictis in superioribus satis liquescit. Vnde S. Th. *S. Thom.* ibi nullum verbum habet de debito contrahendi peccatum originale, & ita non est ad propositum eius authoritatem in casu præsenti afferre. Similiter Caietanus *Caietan.* ideô probat hanc secundam sententiam esse contra fidem, & Suarez esse errorem, quia aduersatur dictis Sacræ Scripturæ. Veruntamen hoc fundamentum nullum esse, contendit Vazquez in 3. p. disp. 115. cap. 3. & *Suarez.* *Vazq.* nos in solutione argumentorum eisdem locis satisfaciẽdo, non aduersari isti sententiæ facilê demonstrabimus. Præterea Vazquez iam citatus reiectis aliorum funda- *Idem.* mentis, ideô contendit hanc sententiam erroris conuincere, propter quintam rationem â nobis pro prima opinione adductam. Sed hoc etiam fundamentum, futile prorsus existimo. Tum, quia illius rationis solutionem facilem in sequentibus assignabimus: tum etiam quia, adhuc dato, quôd vni, aut etiam multis rationibus aduersaretur, non ideo dicere deberet vir doctus esse erroneam. Erronea namque sententia non eô dicitur talis, quia aliquibus rationibus eius falsitas comprobetur, sed quia ita falsa est, vt aliquo modo fidei, aut fidei principijs aduersetur, quod nõ probatur illa ratione. Restat ergo iam, vt sententiam nostram in medium proferamus.

Deiparam Mariam, nec peccasse in Adamo, nec debitum proximum incurrendi originale habuisse, authoritatibus probatur. Cap. 33.

DVo in hoc capite mihi præstanda sunt, primum quidem breuiùs, & succinctiùs, secundum verò magis extensè proponam: faciliùs primum, non ita facilè secundum. Primò ergo assero, *Deiparam Mariam, debitum remotum, & radicale contrahendi originale crimen, in propria persona habuisse, debitumquè peccandi in Adamo, nisi præseruaretur, in illa fuisse.* Hoc est ita certum, vt nullatenus de eo, si rectè intelligatur, vel dubitari possit. Et (vt vno verbo dicam) hoc, & non aliud, argumenti primæ opinionis, quæ contrarijs efficacissima videntur elicitur. Insuper (vt etiam semel dicam) fortè hoc solum, scholastici antiqui, adminus plurimi ex illis, qui hanc sunt versati controuersiam, intendebant, cùm Mariam Sanctissimam obnoxiam peccato originali contrahendo concedebant. Et ne sine testibus loquar, duos, ex nostraquè familia Carmelitica antiquos Theologos in medium producam. Sit primus Ioannes Bacco, qui lib. 3. quodlib q. 12. part. 3. probat Mariam Sanctissimam non potuisse de potentia ordinaria præseruari, quin contraheret necessitatem ad originale *quia fuit filia Adæ, & per concubitum genita.* Secundus est Michael de Bononia, qui in Ps. 29. etsi concedat, Mariam formaliter non contraxisse peccatum originale, nihilhominus asserit contraxisse illud causaliter, id est habuisse debitum illud contrahendi, quia scilicet *fuit per seminalem propagationem concepta.* Quo etiã sensu intelligo opinionẽ Aureoli ob eodẽ Bacco relatã dicentis:

Prima cõclusio.

Ioan. Ba. 3. quodlib. q 12. p3.

Michael Bononia in Ps. 29

dicentis: quòd Maria *contraxit de iure originale in conceptione seminis, sed non de facto in conceptione animationis.* Vbi debitum contrahendi peccatum originale Mariam, non ponunt in eo, quòd in Adamo peccauerit, sed in eo, quòd ab ipso per seminalem propagationem processerit: quod etiam fortè plures ex recentioribus solùm intendunt. Et quod maiori pōderatione dignū est, D Anselmus de Conceptu virginali c. 7. necessitatē cōtrahendi peccatū originale, nō in alio collocare videtur, quā in eo quòd ab Adamo procedamus. Ait enim: *Quià de illo futuri eramus tunc facta est illa necessitas, vt, cū essemus, peccaremus.* Idest, vt cō traheremus originale, vt explicat Valēcia vbi suprà.

D. Ansel. de Conceptu virginali c. 7.

Valencia.

Et quidem tale debitum remotum originalis criminis habuisse Mariam, ex dictis capite præcedenti liquescit. Ipsa namque per seminalem propagationem à parentibus est genita: ergo verè habuit saltem radicale debitum contrahendi originale in proprio indiuiduo. Consequentia nota est, quia prima radix, & origo vnde homines tale peccatum contrahunt, naturalis, & seminalis generatio est, ex mare, & fæmina, vt iam probaui. Vnde hanc conclusionem negare nullus poterit, nisi qui ausus fuerit asserere virginem sanctissimam non fuisse ex naturali, & seminali maris, & fæminæ coniunctione progenitam, vt putridè effutire non est veritus Philippus quidam Paracelsus à Canisio lib. 1. capit. 3. relatus, affirmans: *Mariam filiam fuisse Abrahami iuxta promissionem, at non ex Adamo, neque ex eius semine,* & rursus: *Virgo Maria* (inquit) *pura fuit absque carne, & sanguine Adam, & Eue.* Hoc tamen ridiculum commentum patres Ecclesię, totaque cōgregatio fidelium, penitus irridet. Ex hac etiam radice, debitum quoque proximū peccandi in

Philippu. Paracel. Canis. lib. 1. cap. 3.

Adamo habuisse sic probo: nã ex eo quòd in Adami lumbis continebatur, & ab ipso per seminalem propagationẽ erat processura, obnoxia, & subiecta fuit ad hoc, quod in pacto cũ Adamo inito clauderetur, & ad hoc, quôd volũtas ipsius virginis, in ipso quasi poneretur, sicut generaliter cæteris Adami posteris hoc contigit. Sed si voluntas virginis in Adami poneretur voluntate, verè Maria peccaret in illo: verè ergo habuit debitum peccandi proximum, licet, quia præseruata est, vt postea videbimus, de facto non deliquerit. Declaraturquè hoc exemplo: si Princeps aliquis, aliquo tributo, lege, vel impositione, vicinos omnes cuiusdã ciuitatis astringeret, quadã fœmina sola exẽpta, verè fæmina ista obnoxia, & subiecta tali impositioni mansisse diceretur: quia cũ esset pars, & mẽbrum illius ciuitatis, quòd similibus etiã legibus, & impositionibus, ac alij conciues, obstringeretur, subdita erat. Pariter etiam de beata Virgine philosophari debemus, vt quia filia Adami erat, & per cõsequens humanæ naturæ membrum, & pars, obnoxia esset, vt peccato toti naturæ communi inficeretur.

Assero secũdò: *Beatissimam Virginẽ debitũ proximũ cõtrahẽdi peccatũ originis nõ habuisse, neq; in Adamo peccasse.* *Secunda conclusio.* Hãc conclusionẽ tuẽtur authôres secũdæ sentẽtiæ iã adducti, cui nimis etiã nostri Theologi Cõplutenses adhærẽt. Et quia nõ habuisse proximũ debitũ oritur ex eo, quòd nõ peccauerit in Adamo, ideò hoc vltimum latè probabo. Et vt eius maximam probabilitatem ostendam, in Dei, & eius genitricis honorem, ferè eodem genere argumẽtorum, quo in toto libro Deiparam à peccato originali liberam demõstraui, eodem etiã, paucis, & quoad materiam mutatis, probare contẽdam, neutiquam in Adamo peccasse. Hic

autem ferè solùm attingam loca, & argumenta præcedẽtibus capitibus adducta, quæ ingeniosius Theologus poterit suo loco penitius inspicere.

Expendam igitur priùs loca Sacræ scripturæ pro nostra sententia adducta, quæ non minus probant Mariam non peccasse, quàm non contraxisse originale peccatum. Primô ex illo Genesis 3. dicto ad serpentem: *Ipsa* (scilicet Maria) *conteret caput tuum*, nam per hęc verba, vt cap. 3. probaui, denotatur Deiparã sanctissimam omnimodam de serpente, qui Diabolus est, victoriam reportaturam, præsertim quoad peccatum originale. Si autem illud commisisset, vereque in Adamo tale crimen perpetrasset, nõ video, qualiter hanc victoriam cõsecuta fuerit, cùm potiùs Diabolus Adamum decipiendo, superandoquè, etiã Mariam decepisset, & superasset. Similiter secundò, quæ capit. 4. de Iobi 3. testimonio dixi, nostro deseruiunt proposito: si enim, vt ibi probaui, in hoc maledicitur peccatum originale à Iobo, vt *expectet lucem, & non videat, nec ortum surgentis auroræ*, id est, quòd neque Christum, neque Mariam tangat, dici nõ potest non tetigisse Mariam, si, vt aduersarij volunt, in Adamo peccauit; cùm saltem in eo non modò tetigisset, sed infecisset, & inquinasset illam. Rursus tertiò locus ille Psalm. 84. *Benedixisti Domine terram tuam, auertisti captiuitatem Iacob*, de quo latè cap. 5. egimus, maximè quoque vtilis est intento: nam si Maria peccauit in Adamo: ergo fuit maledicta in illo, ergo in illo verè, & actualiter commisit, & patrauit originale crimen: quomodô ergo stat cum hoc dici de Deo: *Benedixisti Domine terram tuam* (scilicet Mariam) *& auertisti captiuitatem Iacob* (scilicet peccatum originale) ab ea? Quomodò enim auertitur originale ab eo, qui

qui illud actualiter fecit? Pari etiam pietate, quæ ex Psalm. 86. adduximus, nostro cohærent proposito: si etenim neque in Adamo peccauit Maria, non saluatur congruentiùs, fundamenta Mariæ, esse *in montibus sanctis*, cùm primum secundùm naturam Mariæ fundamentum, Protoparens fuerit, in quo fuit contenta: meliusquè verificatur, *gloriosa dicta* esse de illa, si gloriosum hoc priuilegium illi concedamus: concinniusquè dicetur: *Sicut lætantium omnium* fuisse habitationem Mariæ, cùm in ea numquam fuerit luctuosa materia peccati. Psal. 86.

Præterea hæc sententia roboratur, ex illo Psal. 88. *Thronus eius sicut sol in conspectu meo, & sicut luna perfecta in æternum, & testis in cælo fidelis*, quod cap. 7. de Maria explicauimus: si enim Maria est Sol, & Luna perfecta, nullum obscuritatis, aut vmbræ vestigium (hoc est peccatum etiam in fieri) cōcedere ipsi debemus: si verò peccasset in Adamo, cùm vt sic peccatrix esset, & peccato actuali infecta, hæc congruè exponi non possent. Multoquè certius est, non posse vocari *testē in cælo fidelē*, cùm enim peccatum hoc commisisset, saltem in alio, Deo non posset omnino fidelis appellari, sicut neque sponsa virum offendens fidelis appellatur, quin potiùs illud Oseæ 6. *Omnes sicut Adā transgressi sunt pactum*, de ipsa affirmari posset. Item ex loco Ezech. 43. cap. 8. recitato fulciri potest intentū, cùm enim dicatur: *Ista est lex domus* (quæ est Maria) *omnis finis eius in circuitu sanctum sanctorum est*, hæc verificari nequeunt, si in Adamo peccauit, quia ex ea parte, non esset sancta, sed peccatrix: quomodo ergo *omnis finis eius in circuitu sanctum sanctorum est*? Præterea omnia ferè testimonia ex Cātico Canticorum deprōpta, & c. 9. nostro proposito adducta, huic etiā Psal. 88. Oseæ 6. Ezec. 43. Cant. Cāticor.

famu-

famulantur. Nā neque Maria *Pulchra*, aut *tota Pulchra*, *Proxima Deo*, *Soror*, *Immaculata*, & *Electa genitrici suæ* (scilicet gratiæ) dici rectè potest, si in Adamo peccauit, vt sic enim posset à nobis è contra appellari deformis, remota à Deo, maculata, & imperfecta, &c. hæc enim omnia affert secum quodcumque peccatū destruens amicitiam Dei. Multoquè minus de ea af-
Cantic. 4. firmari possent, quæ sponsus dixit Cant. 4. *Macula nō est in te.* Sicut enim aliquis infamis, ignobilis, & proditor dicitur, propter infamiam, & proditionem à parentibus commissam, sic Maria, si particeps fuit Adamici peccati, in ipso maculata, infamis, & ignobilis dici posset.

Cantic. 8. Clarissimequè meo videri Cant. 8. locus in illo capite allatus, hanc opinionem cōfirmat, vt doctos aliquos aduertisse video. Dicitur enim ibi de Maria: *Quæ est ista, quæ ascendit delicijs affluens, innixa super dilectum suū, sub arbore malo suscitauite, ibi violata est genitrix tua, pone me, vt signaculum, &c.* Quæ verba, pijs Theologis nostram digito indicabunt sententiam: vocatur enim virgo *delicijs affluens*, quia, vt dignitate maternitatis decoranda, erat à Deo electa: *Innixa super dilectū suum*, quia hoc habuit ex meritis Christi: insuper dicitur, *sub arbore malo suscitata*, quia ab illius arboris peccaminoso esu, cuius fructum comedendo Adam, & Eua, peccauerunt, abstinuit Maria, ita vt nullo pacto tale peccatum admiserit. Ideoquè additur: *Ibi est violata genitrix tua*, vt ostendatur, quòd eo peccato, quo violata est, & corrupta Eua, Maria sanctissima fuit im-
Guillel. munis. Vnde optimè Guillelmi antiqui huius loci expositoris verba id declarant: *Ibi est corrupta mater tua, vbi tu suscitata, idest, à corruptione liberata*: nescio autē à qua corruptione fuerit ibi Maria liberata, nisi à pec-

cato

cato cōmuni toti naturæ. Demum facili discursu omnia alia, quæ c. 10. & 11. adduximus, de varijs figuris testamenti veteris Mariam designantibus, & de varijs epithetis ipsi in Sacra scriptura concessis, ad propositum accomodari possunt: cùm enim omnia illa maximam, & excellentissimam super omnes creaturas sanctitatem Mariæ clarè depromant, credi debet indicare etiam hoc priuilegiū sanctitatis, quòd nec in Adamo Deum offenderit, criminis eius particeps essendo. Idem dico de verbis Angeli Lucæ 1. *Aue gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu, &c.* quæ capit. 12. tractauimus: cùm enim ex illis colligant Patres ibi adducti, & alij plures, omnia priuilegia, dona gratiæ, charismataquè cuncta in Dei genitrice extitisse, cùm hoc priuilegium, quod intendimus possibile fuerit a Deo Mariæ communicari, piè credi potest fuisse de facto communicatum. *Lucæ 1.*

Secundò etiam principaliter probo meam sententiam, ex Ecclesiæ dictis, & determinationibus. Ad quæ expendam primò in tertia Synodo Ephesina vocari Mariam *Immaculatam*, & in sexta in Epistola Sophronij *ab omni contagione, seu labe liberam*, in septima quoquè *irreprehensibilem, & immaculatam*, & in Francofordiensi Concilio (vt fertur) appellari *Immaculatam, prorsusquè puram*: quo etiam nomine *Immaculata* à Concilio Tridentino sessione quinta de peccato originali, & à pluribus alijs Pontificibus, tā in officijs festi Conceptionis, quàm alijs locis, vt videre est in c. 13. insignitur. Quis autem non videt epitheta hæc nō ita commodè de Maria intelligi posse, si, vt contrariæ opinioni placet, ideò debitū originalis habuit, quia in Adamo peccauit? Si enim contigit ita; ergo maculata, labefactata, reprehensibilis, & impura *Concil. Ephes. Sophro. in 6. Synodo 7. Synod. Concil. Fràcefor. Conc. Tridentin. ses. 5.*

pura

pura fuit in Adamo. Quomodô ergo illa epitheta, concilia,& Pontifices, Deiparæ tribuerunt?

Conc. Triden. sess. 5 Maximè quoque ex Concilij Tridentini doctrina in sess. 5. dicta,& decreto de peccato originali nostra roboratur sententia. Cùm enim Concilium generalem pro omnibus tradidisset doctrinam, post alia in §. 2. aliqua specialiter dicit: primum est: *Adæ præuaricationem non sibi soli, sed eius propagini nocuisse*: secũdum est, *acceptam à Deo sanctitatem, & iustitiam non sibi soli, sed nobis etiam perdidisse*: tertium est, *hoc peccatum, quod mors animæ est, in omne genus humanum transfudisse*: quartum est, *oppositum affirmantes contradicere Paulo, cùm ad*

Ad Ro. 5. *Roman. 5. dixit, Per vnum hominem peccatum intrauit in mũdum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt*. Tandem post hæc, & alia in §. 5. hęc dicit: *Declarat hæc ipsa sancta Synodus, non esse suæ intentionis comprehendere, in hoc decreto, vbi de peccato originali agitur, B. & immaculatam virginem Mariam Deigenitricem*. Ex quibus verbis sic argumentor: concilium excipit,& eximit à doctrina, quam de peccato originali tradidit, Deiparam sanctissimam: sed in hac doctrina, non solùm habetur: *Omnes nos in propria persona contrahere originalem maculam*, sed etiam *in Adamo peccasse, & Adæ præuaricationem nobis nocuisse, & iustitiam, & sanctitatem, non sibi soli, sed nobis etiam perdidisse*, vt constat ex adductis verbis. Ergo ab omnibus istis eximit Mariam, ac per consequens ita excipietur, quòd neque in Adamo peccauerit, nec Adæ præuaricatio illi nocuerit, neque illi Adamus sanctitatem,& iustitiam perdiderit, quæ omnia clarè expriment sententiam, quam defendimus. Vnde grauissimos Theologos vidi, apud quos hæc ponderatio plurimum valuit ad huius sententiæ defensionem.

Nec

Nec valet si dicas, exceptionem Concilij solùm esse quantum ad contractionem peccati originalis, non verò quantum ad contractionem debiti proximi, aut peccati in Adam; cuius signum videtur esse, quod ibidem Concilium remittit se ad constitutiones Sixti Quarti, *Sixtus 4.* in quibus solùm est sermo de peccati originalis contractione. Verumtamen non ob hæc, argumenti nostri vires infringuntur. Primô, nam illud in suo permanet vigore, nam Concilium eximit Mariam, non ab vno, aut altero, quod in decreto dictum erat, sed generaliter dixit, *non esse suæ intentionis comprehendere in hoc decreto Beatam Mariam*, in quo decreto vtrumque dicitur, & omnes homines peccasse, & perdidisse iustitiam in Adamo & eius peccatum contraxisse: ergo ab vtroque excipitur Beata Virgo. Insuper si Concilium tantum eximere voluit Mariam â contractione originalis, sequitur diminutê nimis, & obscurê processisse, quod nullatenus affirmari potest. Sequela probatur, quia debebat dicere Concilium in suo decreto, non comprehendere Dei Genitricem, quantum ad hoc solum, quod est contrahere originalem maculam in propria persona. Tandem id ita mihi persuadet, quôd cûm doctissimus Catherinus *Catheri.* Sacræ Tridentinæ Synodo præsens adesset, cûm hanc opinionem defendisset, credidit certè consonam, & cōformem nimis Concilij doctrinæ, maximê quia cum patribus alijs in Concilio assistentibus sermonem habebat. Nec obstat, quôd Concilium ad constitutiones Sixti Quarti se referat. Quia in eo quod attinet ad contractionem peccati originalis B. Virginis in propria persona, rectê potuit ad extrauagantes Pontificias, & pœnas ibi contentas se referre: quantum ad aliud verò, scilicet, quôd neque in Adamo peccauerit, ad nullum se remittit Concilium; sed tamen voluit exemptionem Vir

 ginis

ginis facere, quantum ad hoc, ſicut quantum ad primum.

Præcipuê etiam, dum Eccleſiæ authoritates pro hac opinione expendimus; ponderari debet eam ferê clarê in Officio Conceptionis â ſummis Pontificibus approbato declarari. Ibi enim eſt iſtud reſponſorium, *Omnes moriemini, quia in Adam peccauiſtis.* Cuius vniuerſalis regulæ exceptio fuit facta quoad Mariam, dum de ea ſubiungitur, *Quid habes Eſther eleuata in populis? Non morieris*: ratioquê traditur, *Non enim pro te, ſed pro omnibus hæc lex conſtituta eſt.* Quod magis exprimitur per hæc, *Non extinguetur in nocte lucerna tua, non timebis à frigore niuis.* Quæ omnia ſi rectê ponderentur, noſtram clarê ſubindicare ſententiam liqueſcet. Cùm enim Maria, quia eſt vera Eſther Regina in populis eleuata, â generali regula, *Omnes moriemini, quia in Adã peccauiſtis* excipiatur, ſignum eſt, neque in Adamo mortuam, aut peccatricem fuiſſe. Quod indicat etiam illud *Non morieris*, clariûſque exprimitur, dum dicitur, non pro illa, ſed pro omnibus alijs legem conſtitutam eſſe: ex quo mihi pro comperto eſt (id quod etiam in inferioribus probabo) pactum illud cum Adamo initum, neutiquam ad Mariam pertinuiſſe, atque ita, nullatenus in eo peccaſſe. Quod argumentum apud graues aliquos Theologos plurimũ valuiſſe, aliquando perſpexi.

Officium Concept.

Ex Patribus pluribus probatur ſententia noſtra Caput 34.

TErtiô principaliter fulcitur noſtra ſententia ex dictis Sanctorum Patrum eo ordine, quo eos in ſuperioribus capitibus adduxi. Et primus ex allatis capite 16.

S. And.

ſiſ

fit Sanctus Andreas, qui, vt vidimus, dixit: *Sicut de immaculata terra, & nunquam maledicta factus fuerat primus homo, ita ex semper Immaculata Virgine, &c.* vbi Virginem Sanctissimam, *Immaculatam & nunquam maledictam* appellat: si autem in Adamo peccasset, in eo maledicta dici posset, ac per consequens absolutê maledicta appellaretur: etenim ille, qui in patre est maledictus, absolutê talis nuncupatur, vt patet in posteris Cham, & aliorum, & communiter apud Iurisconsultos recipitur. Si ergo Maria in Adam peccasset, similibus malis addicta esset. Secundus sit Iacobus Apostolus eo capite â nobis recitatus, vbi inter alia encomia Mariam appellat, *Omnibus modis irreprehensam*, si autem in Adam peccauisset, sicut ipse fuit a Deo reprehensus, & punitus illis verbis: *Maledicta terra in opere tuo, in laboribus comedes ex ea, spinas, & tribulos germinabit tibi, in sudore vultus tui, &c.* sic & Maria in illo punita, & reprehensa esset, ac per consequens non posset illam *Omnibus modis irreprehensam* appellare Apostolus. Pariter tertiô expendi possunt verba illa in libro Sanctorum Cæcilij & Thesiphontis reperta, & â nobis ibidem allata: *Ad Mariam non peruenit primum peccatum*, satis enim ad ipsam peruenisset, si illud, vel in alio etiam perpetrasset. Ex eodem etiam capite decimosexto ponderari debent Ignatij illa verba, vbi Mariam compellat *Omnium gratiarum abundantem*, Vnde sequitur habuisse hoc priuilegium, vt neque Adamici peccati particeps vocari possit. Et rursus *in Maria humanæ naturæ, natura Sanctitatis Angelicæ sociatur*: sicut ergo in Angelis Sanctis nunquam tale accidit contagium, vt in alio peccatores dici possint, pariter de Christifera Maria asserendum erit.

Genes. 9. *S. Iacob.* *Genes. 3.* *S. S. Cæci. & Thesi.* *Ignatius.*

Ex capite etiam 17. maximoperê ponderari debent antiquissimi Origenis verba ibi adducta, quæ mihi clarissimê meam sententiam denotare videntur: illis autem affirmat, *Mariam fuiße, quæ neque persuassione Serpentis decepta est, nec eius venenosis afflatibus infecta.* Dico autem hæc verba clarê nostram indicare sententiam, quia ex illis euidenter sequi videtur non peccasse in Adamo, nam si ita esset, quemadmodum Eua persuasione Serpentis decepta est, sic esset & Maria, quatenus in lumbis ipsius continebatur. Roboratur autem hoc argumentum, quia cûm hoc affirmat Origenes de B. Virgine, non ideo id dicit, quia in propria persona, & indiuiduo *persuasione Serpentis non fuißet decepta, aut venenosis afflatibus infecta*, aliâs hoc ipsum de quocumque ex nostris affirmare posset. Aliquid ergo peculiare concedit Mariæ, quod nobis concedi nequit: atque ita manifestê sequitur loqui de illa, quatenus continebatur in primis parẽtibus, vnde fit, neque in illis peccasse. Expendi etiam possunt, & meritissimê Hipolyti verba eo capite adducta, dum ait, *Deum omnem gratiam, & honorẽ Matri impendisse, quia dixit ipse: Honora patrem tuum, & matrem tuam:* prorsus namque nescio, qualiter omnem gratiam Mariæ impendit, aut quomodo perfectê & vndequaque Matrem honorauit, si hanc gratiam, & honorem, vt neque in Adamo peccaret, ipsi non concessit. Pari quoque pietate ex eodem cap. 17. expendi poterit congruê ad propositum Cypriani dictum, quôd *Maria natura cõmunicabat, non culpa*: rursusquè, *Mariæ plenitudo gratiæ debebatur*, & illud Athanasij *Mariam iterum, & semper, & vndequaque Beatissimam esse.* Nec prætermittenda sunt Ephrem Syri verba compellantis Mariam, *sublimiorem cælicolis, puriorem Solis radijs, & splendoribus, honoratiorẽ Cherubim, & sanctiorem Seraphim &c.* Simulquê alia

Origenes

Hypolit.

S. Cypr.

S. Atha.

S. Ephr.

Chry

Chrysostomi encomia: hæc enim omnia si non parcè ni- mis, & cum affectu ad contrariam sententiam ponderentur, maximè fauere nostræ liquescit. *S. Chrys.*

Rursus ex capite 18. afferam primùm Sophronium, cuius verba egregiè nobis adstipulantur: *In Maria* (inquit) *totius gratiæ, quæ in Christo est, plenitudo venit, quamquam aliter*: Cùm ergo in Christo fuerit hæc gratia, vt etiam si filius Adæ sit, Adæ tamen præuaricationis particeps non extitit, sic de Maria secundùm Sophronij mentem sentire debemus, *Quamquam aliter* (vt dicit Sophronius) quia Christo id competit ex natura sua, cum non secundum seminalem rationem, sicut Maria, in Adamo fuerit contentus; Mariæ verò per gratiam. Subdit etiam Sophronius: *Quidquid maledictionis infusum est per Euam, totum abstulit benedictio Mariæ* ergo maledictio illa per Euæ peccatum infusa, quòd scilicet in Adamo peccaremus omnes, ad Mariam non peruenit. Quibus consonant alia eiusdem Sophronij verba, videlicet, quòd *Beata Virgo vltra Angelorum, & Archangelorum dignitatem transcenderit*, & etiam, quòd *Quidquid in ea gestum est, totum puritas, & simplicitas, totum veritas, & gratia fuit, & ideo immaculata, quia in nullo corrupta*, quæ omnia si oppositæ sententiæ adhæreas, explicare rectè non poteris. Nec minùs fauet Hieronymus ibidem relatus, quia ab eo compellatur Maria, *Virgo liberior nullum habens fruticem, nullum germen ex latere*, & rursus *nubes illa* (scilicet Maria) *numquam fuit in tenebris, sed semper in luce*: ex quibus, luce etiam clariùs, constat Hieronymum nostræ causæ extare patronum. Ad quod etiam deseruiunt nostri Patriarchæ Ioannis verba ibidem ponderata. *Sophron.* *Idem.* *Idem.* *Hierony.* *Ioan. Pa.*

Ad Augustinum iam eodem capite à nobis relatum veniamus, qui sicut Deiparam à peccato originali immunem *S. Aug. 3 de nat. & gra. c. 36.*

munem facit, sic etiam, neque in Adamo deliquisse confitetur. Primò ex illis verbis ex primo de natura & gratia capite 36. *De qua* (videlicet Maria) *propter honorem Domini nullam prorsus, cùm de peccatis agimus, habere volo quæstionem.* Vbi esse sermonem, tam de actualibus, quàm de originalibus ibidem probaui. Ex eis quoque concludi, nec in Adamo peccasse, colligitur ex omnibus congruentijs ibi adductis, præsertim ex illis verbis, *propter honorem Domini*: sicut enim honor Christi læderetur, si eius Mater contraxisset originale peccatum, sic etiam si in Adamo peccasset. Vnde optimè connectuntur hic eiusdem

Idem August. Augustini verba ibidem relata: *Si potuit inquinari, Manichæe, cùm ipsam facerem, potui & ego inquinari, cùm ex ea nascerer;* vbi æqua lance videtur cōparare Augusti nus innocentiam Christi cum innocentia Mariæ, & ita, quemadmodum Christus, neque in alio peccauit, sic idem de Maria dicere poterimus. Ex-

Idem August. pendi etiam debent Augustiniana etiam alia, ibique recitata: *Magnifica illum virgo beatissima, qui te ab omni peccato super omnes præseruauit.* Et infrà: *Præseruata, & incorrupta ab omni labe peccati*, quæ omnia non expositione, sed pia lectione indigent. Quin etiam ex eodem Augustino ponderari debet, quòd Maria sit, quæ caput serpentis contriuit, si autem, vel in Adamo peccasset, potiùs dicere possemus, serpentem contriuisse Mariam.

S. Maximus. Ex cæteris quoque patribus eodem capite 18. à nobis relatis, maximè audiendus est Maximus, qui clarè meo videri nostram indicat sententiam, dum Mariam comparat auro fulgenti in luto, & rosæ rubenti in spina, quamuis enim humanum genus

veneno serpentis fuerit vitiatum, tamen (vt inquit:) *Hoc operante diuina prouidentia, ex radice vitiata, sine vitio prodijt Virgo Maria*, ideſt, quamuis totum genus humanum in Adamo peccauerit, sola tamen Maria huius peccati expers extitit. Idem etiam docuit Sedulius Presbyter, dum Deiparam molli rosæ inter spinas ortæ comparat, affirmans nihil habuisse, quod lædat honorem his versibus: *Sedulius.*

Et velut in spinis mollis rosa surgit acutis,
Nil, quod lædat habens, matremquè obscurat honore.

Si verò Maria in Adamo peccasset, dici non posset nihil habuisse, quod lædat eius honorem, maximè namque eius honor inde læderetur. Sicut enim inter homines infamis dicitur ille, qui etiam in suis parentibus publicè punitus fuit, quod dicitur Hispanè: *Su padre salio al tablado de la Inquisicion con sambenito*, sic etiam Maria, si in Adamo peccasset, ibi quoque maxima ignominia, & infamia fuisset affecta. Maximè etiam ex nostro Cyrillo expendam illa verba ibi adducta: *Propter filium temerarium est in Maria Virgine ponere culpam aliquam peccati*, quæ sonare videntur nostram sententiam, tum quia à beata Virgine excludit omne peccatum, tum etiam, quia hoc dicit esse *propter filium*, honori namque filij non solùm pertinet, Mariam à peccati originalis macula liberare, sed etiam à proximo debito illius. Expendatur etiam insigne illud, & inusitatum epithetum à Theodoreto Mariæ concessum *Immaculatissimam*, quod quidem cùm (me quoque non dicente) vestigium omne, signum, & indicium maculæ, ab ipsa deneget, etiam actualiter in Adamo *S. Cyril.* *Theodo.*

Cardinal. mo peccasse denegabit. Tandem ex illo capite illu-
Arator. strissimi Aratoris sententiam, nostræ adhærere, ex illis versibus conspicitur:

A nato formata suo mala criminis Euæ
Virgo secunda fugat: nulla est iniuria sexus.

Si namque opposita sententia vera est, qualiter *mala criminis Euæ fugauit?* Meliùs namque dicere possemus, ea penitus hausisse: rursusquè qualiter affirmare possemus, nullam esse iniuriam in Maria, si huius criminis particeps extitit?

Insuper ex patribus 19. capite relatis, primus oc-
Sophroni. currit Hierosolymitanus Patriarcha Sophronius, qui nostræ fautor est sententiæ, dum Mariam vocat: *Ab omni contagione corporis, & animæ liberatam, seu liberam:* nam nullatenus talis dici posset, quæ contagiosi peccati primi parentis particeps fuit, sicut neque filij liberi sunt à contagijs infamibus parentum, si illorum participes extiterunt. Sed secundus ex illo capite, qui meo videri, clarissimè nostræ adstipulatur
S. Illeph. sententiæ est sanctissimus Illephonsus noster Toletanus antistes: in libro namque aduersus eos, qui de perpetua virginitate sanctæ Mariæ disputant, adeò clarè loquitur, vt superfluum existimem, singula eius verba referre. In summa ergo intentum illius ferè in toto libro est, Matrem sanctissimam liberam esse à communibus ærumnis, & cruciatibus fæminarum, in concipiendo, & pariendo, declarare; quia immunis fuit à peccato & maledictione primorum parētum. Vnde in eo ait, *Mariam ab omni contagione primi originis esse alienam.* Et infrà. *B. Virgo reliquarum exemplum fuit, quæ nec Adam ad se admisit, nec sub maledicto in doloribus, & angustijs enixa*, & rursus: *Nullis coinquinata sordibus,*
Idem. *nullis vexata Euæ cruciatibus.* Clariùs in fine libri, quasi

totius

totius summam colligens, sic dicit: *Nullas adscribant Sacratissimæ Matri contumelias, non gemitus, non dolores, non ærumnas, non vllas viscerum vexationes, non vllas diræ tristitiæ corruptiones, quia hæc omnia (sicut sæpe dictum est) in prima origine illata sunt, vindictæ, & retributiones iustissimæ primæ præuaricationis. A quibus omnibus Beata Virgo Maria, quantùm est aliena à culpa, tantûm proculdubio libera fuit â doloribus, & pœna.* Videatur totus liber, in quo non solûm euidentissimê docet immunitatem Mariæ ab originali, sed etiam clarê indicat hanc nostram sententiam. Hoc idem indicat Isidorus in eo capite relatus, cùm Mariam vocat *à corruptelæ contagio seruatam.* *S. Isidor.*

Ex reliquis quoque Patribus eodem capite 19. â nobis relatis, optimê fauet Germanus, dum dicit Dei Genitricem nulli penitus culpæ affinem, hoc enim verificari nequiret, si originalem culpam in Adamo cõmisisset: tunc enim, maximê affinis culpæ isti dici posset. Insuper, quamuis plura ex Damasceno eodem capite adducto, & huic proposito congrua afferri possent, quæ mihi tamen congruentiora videntur, sunt illa: *Ad hunc paradisum serpens aditum non habuit;* verê enim in opposita sententia oppositũ affirmari deberet: nã si Maria in primis parentibus deliquit: quemadmodum ad illos serpens aditum habuit, pariter ad illam aditum habuisset. Expendo quoque ex eodem illud: *Animã meam tibi charam accipe, quã à peccati labe puram seruasti,* quod non minûs indicat nostrã sententiam. Ex sapientissimo quoque Idiota, põderari possunt ferê omnia illius verba, à nobis ibidem relata, quæ huic parti fauere, omnes, qui illa piê expenderint, animaduertent. *German.* *S. Dam.* *Idem.* *D. Idiot.*

Denique ex Patribus, qui â nobis capite 20. sunt allati confirmare meritô possumus nostram sententiã.

S. Bruno. Primò enim ex sancto Brunone Carthusiensium patre, fauent nimis illa verba de Maria: *Hæc est incorrupta terra illa, cui benedixit Dominus, ab omni præterea contagione peccati libera*, quæ non satis congruè ab oppositæ sententiæ fautoribus intelligi poterunt. Deinde, ex illustrissimo Petro Damiano, etsi singula eius verba eo capite adducta, ponderari queant, præsertim cùm nihil sanctitatis, gratiæ, & iustitiæ, virgini defuisse testetur, duo tamen præcipuè pōderari oportet. Primum est, quod ait: *De tortuosa generis humani radice, omnem ignorare nodositatem Mariam*, quæ pulchrè indicant, non peccasse in Adamo, aliàs iam de tortuosa generis humani radice aliquam nodositatem habuisset. Pulchriùs tamen id indicat secundum: ait enim, Mariam esse *Reconciliatorium aureum, in quo Deus se post tumultus Angelorum, & hominum inclinauit, & requiem inuenit*. Quæ verba pulcherrimè, & artificiosè nostrum intentum comprobant. Considerasse namque Deum videtur Damianus, postquam Lucifer, & Angeli in cælis, homines cum Adamo in terris, grauissimè Deum offenderunt: quos omnes exosos, & inimicos habens per peccatum, ad solam Mariam respexit: in eaque tanquam in spōsa fidelissima, nec leuiter illi inimica, requieuit. Ex quo sic argumentor: si Maria peccauit in Adamo; ergo quemadmodū cæteri homines in eo contra Deum deliquerunt, ita & Maria, qualiter ergo post tumultus hominum in ea *requiem inuenit*?

Petr. Damian.

Anselmum quoque eo capite à nobis adductum, egregium fautorem nostræ esse sententiæ dubitet nullus. Primò enim cap illo 18. de Conceptu virginali, celeberrimum illud de Maria testimonium protulit: *Decens erat, vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit*

Ansel. de Conceptu virg. c. 18

intelli-

intelligi virgo illa niteret. Quæ verba euidentiſsimè fauent noſtro inſtituto, nam ſi peccaſſet Maria in Adamo, non niteret ea puritate, qua maior ſub Deo nequit intelligi, quia quantumuis aliàs pura eſſet, tamẽ purior intelligi poſſet, ſi neque in illo tale crimen perpetraſſet. Expendo ſecundò illud ex lib. de Excellentia virginis cap. 12. *Omnia tibi ſecum poſsibilia eſſe donauit*: nam, cùm nullus negare poſsit, hoc priuilegiũ, quod intendimus poſsibile eſſe à Deo Mariæ concedi, negare etiam nequibit, niſi Anſelmum reſpuat, de facto eſſe conceſſum Mariæ, cùm iuxta mentem illius, omnia poſsibilia Deus ipſi donauit. Expendantur etiam eiuſdem Anſelmi verba ex concione 2. de Conceptione virginis. Inſuper eo capit. 20. adduximus Bernardum pro immaculata Mariæ Conceptione dimicantem, nunc verò, vt probem illum etiam immunem à peccato actuali in Adamo eam credidiſſe, aſſumo illa verba Bernardi ibi adducta, quòd ſcilicet Maria, *quantum ſine perſonali vnione creaturæ conditio patitur, luci illi inacceſsibili videatur immerſa*: cùm ergo nõ peccaſſe in Adamo creaturæ (etiam citra vnionem hypoſtaticam) communicari poſsit, hoc de facto, iuxta melliflui Doctoris mentem, Mariæ contigiſſe, exiſtimandum eſt.

Idem de Excellen. virg. c. 12.

D. Bern.

Denique ex eodem capit. 20. teſtimonia aliorum ponderari poſſunt, vt vtilia propoſito. Primò illud Petri Comeſtoris: *In Maria plus viguiſſe gratiam, quàm naturam*; vt inde cognoſcamus, quòd quamuis ſecundùm naturam filia ſit Adæ, & ideô eius macula inficienda, attamen per gratiam præuenta eſt, nõ ſolùm à peccato originali, ſed etiam à debito proximo illius. Verba etiam ſancti patris Dominici, quemadmodum ſimilia ex Diuo Andrea, & Brunone, ponderata

Petr. Comeſtor.

S. Dominicus.

Laurent. Iustin. derata ſunt, expendi debent. Præterea Laurentius Iuſtinianus nimis fauet propoſito, dum Mariam *ſub peccati lege conditam* negat, quæ lex, meo videri, non eſt alia, quàm ea, quam habuit Adamus de transfundendo peccato in poſteros: inſuper dum aſſerit: *Mariam iugum damnationis Diaboli euaſiſſe*, atque dum vocat *alienam à chyrographo damnationis*, & rurſus, *ab omni peccati labe extraneam*, quæ omnia, ſi rectè, vt decet, intelligantur, ſententiam noſtram clarè pronunciant.

Idem.

Demum ex pluribus teſtimonijs illorum, quæ cap. 22. attulimus, confirmari poteſt noſtrum inſtitutum, præſertim ex regulis iuris à nobis ibi adductis, quæ non minûs probant Deiparam non peccaſſe in Adamo, quàm non contraxiſſe peccatum originis. Qualis eſt illa ex l. ſacris: *Mater gaudet priuilegio filij*, & in l. Bene à Zenone: *Auguſta gaudet priuilegio Principis*, & in l. Princeps: *Imperator eadem priuilegia tribuit Auguſtæ, quæ & ipſe habet.* Cùm ergo hoc priuilegium immunitatis ab Adamico peccato, habuerit Chriſtus, hoc etiam credi debet communicaſſe virgini, licet diuerſimodè, quia Chriſto per naturam, Mariæ verò per præſeruatiuam gratiam.

L. ſacris. L. Bene à Zeno. L. Princeps.

Rationibus probatur noſtra ſententia. Caput. 35.

PLuribus, nec inefficacibus rationibus noſtram cõfirmare poſſemus ſententiam, quarum aliquæ ſpeciales ſunt huic inſtituto; aliæ veró iam ſunt adductę in ſuperioribus, dum probauimus ipſam Dei Matrẽ, non contraxiſſe originale peccatum; quas huic noſtræ ſententiæ accommodabimus. Ex prioribus autem prima, & quaſi à priori ab authoribus huius ſen-

ten-

tentiæ allata, in hunc modum efformari potest. Nam ad hoc, vt quis dicatur in Adam peccauisse, non sufficit contentum fuisse in illo, tanquam in principio, & naturali capite, sed necesse etiã est, quod fuerit in eo, vt in principio, & capite morali comprehẽsus, ita vt in pacto Dei cum Adamo de contrahẽdo peccato à posteris eius, peccante ipso, fuerit contentus. At B. virgo excepta fuit ab isto pacto, & per consequens non fuit in Adamo, tanquã in morali capite, & principio: non ergo peccauit in illo. Maior huius argumenti apud omnes est certa, & ideò, vt talis à nobis supposita supra cap. 32. consequentia etiam est legitima; vnde solùm minor restat probãda. Quam hac ratione sic confirmo: Verè possibile fuit ab hoc pacto Deiparã sanctissimam excludere, ita vt à nullo Theologo negari id possit, cũ legislator, qui ex mera sua voluntate legem vniuersalẽ cõstituit, possit pro libito excipere quemcumque voluerit: sed ex alia parte decens fuit ita contigisse, ergo credi debet factũ esse. Discursus huius solùm minor subsumpta probanda restat: quamuis autem, tam ex adductis, quàm ex adducẽdis in hoc capite manifestè probetur, simulq; insinuetur ab Ecclesia clarè, dũ in Officio Conceptionis, vt suprà c. 33. retuli, dicatur: *Non pro te, sed pro omnibus hæc lex constituta est*, nihilominus speciali hac ratione, & exemplo manifestè rem declarante, mihi moraliter euidens apparet.

Pro eo autem suppono, quod iterum dixi, & c. 26. probaui, videlicet Christi, & eius matris prædestinationẽ, ante omne peccatũ, tã originale, quã actuale factam fuisse, ita vt priùs Dei voluntatẽ erga vtrũquè versari cognoscamus, quã diuinus intellectus aliquod in hominibus, aut Angelis peccatũ pręuiderit. *Notabile.*

Vnde

Vnde fit prædestinationem Virginis ad Maternitatis dignitatem præcesſiſſe voluntatem pacti, quod Deus cum Adamo habuit de iuſtitia originali in poſteros transfundenda ipſo non peccante, ſin minus, omnes ſine illa concipiendos. Quo poſito ſic procedo, probando illam minorem. Nam antequam Adamus, & poſteri in illo peccarent, Deuſquè cum eo pactum dictum inijſſet, virgo ſanctiſsima electa fuit ad Chriſti Maternitatis dignitatem: ergò decẽs fuit ſub illo pacto non comprehendi. Hæc conſequentia mihi nota eſt, quia cùm Maria pro illo ſigno ad Dei Maternitatem fuerit electa, certiſsimum eſt ad maxima quoque priuilegia, dona, chariſmataquè, & abundantiam gratiæ fuiſſe prædeſtinatam, vtpotè, quæ ſupra creaturas cæteras etiam producibiles dilectiſsima à Deo erat. Ex quo certum eſſe videtur, nõ fuiſſe cum omnibus alijs hominibus in Adamico pacto incluſa, nec id decuiſſe fieri: tum, quia hoc eſſet cæteris alijs Dei Matrem æquare: tum & præcipuè, quia eſſet hoc eam euidenti periculo exponere, quòd in Adamo peccaſſet, & per conſequens non digna Dei Mater eſſet, cùm ſciret Deus conditionata ſcientia Adamum tale pactum tranſgreſſurum, ſi illi imponeret præceptum.

Quod ipſum hoc exemplo moraliter poſsibili declaratur. Si Rex aliquis, alicuius ſibi ſubditi Principis filiam in ſponſam adoptaſſet, ſimulquè illius patri aliquam dignitatem, & officium tradidiſſet, videlicet, vt prouinciam aliquam, arcem, vel vrbem, in cuſtodiam, & regimen haberet; eo pacto, & conditione, vt ſi ſibi fidelis in eo munere extitiſſet, ad eius poſteros illud officium, & dignitas tranſiret: ſintamen crimen læſæ Maieſtatis committeret, omnes eius filij, & po-

ſteri, vt rei talis criminis haberentur, perpetuæquè infamiæ condemnati manerent: quis non credat à tali pacto, & lege excepturũ Regem filiam illius Principis, quam ſibi in ſponſam elegerat, ita vt quamuis pater deliquiſſet, nihilominus nulla nota, & infamia ad illam, inde proueniret? Cùm enim eam maximè diligeret, poſsibileque iudicaret illius patrem, non rectè in eo munere obeundo ſe habiturum, nollet eã talis infâmiæ, & notæ periculo exponere. Pariter ergo in præſenti caſu de Maria ſanctiſsima philoſophãdum eſt, vt ſcilicet, quia eam ante pactum cum Adamo initum in Spiritus ſancti ſpõſam, & filij Matrem præaſſumpſiſſet, ne eã exponeret periculo infamiæ, quam in Adamo peccans admiſiſſet, à tali pacto, & lege eam penitus excluſerit. Quod exemplũ, & aptiſſimum eſt ad propoſitum, & altiſsimum modum præſeruationis Mariæ à peccato Adami ſufficientiſsimè declarat.

Secundò etiam ex alio capite, noſtræ ſententiæ decentiam probare poſſumus: quia nihil magis odioſum, & abominabile in naturalibus, polyticis, & moralibus reperitur, quàm eſſe proximè obnoxium, vel debitorem alicuius culpæ, ſeu mali. Noxius enim, ſeu obnoxius à *noxa* deriuatur, quæ à *nocendo* trahit originem; vnde propriè obnoxius (vt ait Feſtus) dicitur ille: *Qui pœnæ obligatus eſt ob delictum.* Quis ergo credat Deiparam ſanctiſsimam proximè obnoxiam eſſe peccato originali, quæ Regina cælorum, & omniũ creaturarum habetur? Imò quemadmodũ apud nos, non ſolùm ignominioſum eſt tributum ſoluere, ſed & talis tributi debitorem eſſe, vt in iure eſt manifeſtum; & ex communi hominum æſtimatione cõſtat, ita ſimiliter ignominioſum eſſet Mariæ, non ſolùm origi- *Secunda ratio.*

originale crimen contrahere, sed & proximum debitum, & obnoxietatem illius habere. Neque omnino libera, immunis, & exempta à culpa dici posset, sicut neque ille, qui alicuius tributi soluendi obligationi est addictus, omnino liber, & immunis à tali tributo compellatur.

Iam verò rationes ferè omnes, quibus in praecedentibus capitibus, Mariam liberam esse à iugo originalis peccati demonstraui, nostro intento faeliciter accommodemus. Et omissis duabus prioribus, quae nobis deseruire nequeunt, tertiam sic efformo. *Tertia.* Nam virgo sanctissima est verè Mater Christi: congruum ergo est, & decens, vt Adamici peccati omnino fuerit expers, & vt à pacto cum illo inito penitus fuerit exclusa. Consequentiam hanc probant singula in cap. 25. adducta. Primò, quia ex Maternitate Mariae oritur, quòd sit proximior, & propinquior Deo creaturis cunctis, ita vt in aliquo sensu verificari possit Petri Damiani dictum: *Deus est idem cum ipsa*, & Augustini sententia: *Caro Christi est caro Mariae.* Si autem in Adamo peccasset, remotissima, & valde distans à Deo potiùs dici posset, claudiquè sub Prophetico illo Isai. 59. *Iniquitates vestrae diuiserunt inter vos & Deum vestrum.* Secundò etiam, quia cùm ex Mariae Maternitate plurimi Patres eam ab originali crimine exemptam esse declarauerint, quin constans doctrina Patrum ex ea, innumera ipsius priuilegia, dona, charismataquè, eliciat, non video, cur etiam priuilegium hoc, quod in praesenti inquirimus, ex eadem Maternitate non colligatur. Tertiò, nam vt Paulus ad Hebraeos ait de Christo: *Tantò melior Angelis fuit effectus, quantò differentius prae illis nomen haereditauit:* Sic de Maria etiam, quia hoc insigni nomine Matris

Petr. Damia. *Augusti.* *Isai. 59.* *Ad Heb.*

Dei

Dei præfulget, dicere poterimus, tantò meliorem Angelis effectam, quantò differentius præ illis nomen hæreditauit: atque ita, sicut Angeli sancti omnino expertes fuerunt peccati in seipsis, & in alio, potiori iure idem de Dei Matre censendum erit. Tandem quartò, quia si esse Mariam Dei Matrē, est principium fæcundissimum, vnde omnes conclusiones in fauorē virginis possibiles deduci possunt, cur non ex eodē elicietur priuilegiū hoc, quod intendimus?

Similiter quarta ratio eodem cap. 25. adducta intentum confirmat. Nam Beatissima Maria ad generis humani redemptionem saltem remotè & indirectè cooperata est, vt ibidem ex Patribus, & ratione probaui: ex quo deduco non commisisse peccatum vllum, neque in Adamo. Consequentiam hanc probo, tùm ex ratione Pauli ad Hebræos 7. qui propter similem causam probat, decere Christum fuisse *sanctum, innocētem, & impollutum*: tum etiam, quia si Deipara Maria cooperata fuit redemptioni generis humani, maximè hoc fuit, quantum ad captiuitatem propter primi Parentis peccatum inductam, quod docet Augustinus sermo. 35. de sanctis, de Maria dicens: *Hæc primæ Matris damna resoluit, hæc homini perdito redemptionem adduxit.* Decebat ergo, vt ipsa talis peccati particeps non esset. *Quarta.* *Ad Heb. 7.* *Aug. ser. 35. de sanctis.*

Præterea aliæ etiam rationes ex dicto capite 25. excerptæ, æquè pro hac parte militant. Nam cùm Beatissima virgo Maria Christi Mater sit, decens profectò Christi dignitati fuit, si rem rectè pensitemus, vt eam à peccato isto in Adamo præseruaret: contrarium namque, indecorum nimis, & opprobriosum Christo videretur. Cùm enim propter hanc rationem, leuem etiam, & venialem

culpam à Maria deneget Ecclesia, nescio cur propter eandem, grauius hoc crimen denegare non possimus. De quo non ignobilis Poeta sic:

Poeta quidam.

Immunem sponsam voluit sine crimine leui,
Sic illi voluit maius abesse nefas.

Præterea, cùm Mater Dei sit maximè supra creaturas cæteras à Deo dilecta, & honorificata, beneficijsquê gratificata credi debet. Quis ergo pius Theologus honorem istum, & beneficium, quod Deus Matri potuit conferre, & quod alteri maiori incompossibile non est, non contulisse credat? Ad quod maximê deseruit illud Christi Lucæ 11. *Si ergo vos, cùm sitis mali, nostis bona data dare filijs vestris, quantò magis pater vester*, &c. Cûm igitur nullus, quamtumuis iniquus filius, simili honore, amore, & beneficio matrem, si posset, non decorasset, cur credam filium Virginis hoc non fecisse? Præsertim, quia cûm propter hoc peccatum Dei Genitrix captiuitatem in Adamo contraxisset, & aliquo modo sub Diaboli seruitute in Protoparente maneret, penitus ignoro, qualiter non indecorum fuerit Christo, eius sanctißimam Matrem, Diaboli captiuam, & ancillam aliquando fuisse.

Luc. 11.

Insuper rationes capite 26. factæ etiam hanc sententiam bellè corroborant. Nona quidem, nam simili argumento probare eam possumus in hunc modû. Quia vel Deus non potuit Matrem suam à peccato Adami, & pacto cum illo inito excipere, vel si potuit, tamen facere noluit, vel tandem potuit, & voluit. Primum affirmari non potest, tum ex dictis, tum quia ratione naturali oppositum conuincitur, ex eo quod in eo nulla repugnantia clauditur. Secundum quoque falsum esse argumenta adducta, & adducenda confirmant, præsertim Augustinianum illud in ser-

Aug. in sermo. de Assump.

mone

mone de Assumptione: *Quidquid tibi vera ratione melius occurrerit, id scias fecisse Deum.* Restat ergo quôd solûm tertium sit verum. Decima etiam ratio ex prædestinatione Virginis petita, iam est adducta, & adeo efficax mihi videtur, vt vix credam Theologum vllum affirmantem, prædestinatam esse ante vllum peccatum præuisum, vt probabilissimê plures defendunt, negare posse nostram sententiam. Vndecimum quoque argumentum efficacissimê nobis fauet, cûm enim propter sanctissimæ Dei Genitricis dignitatem, â pluribus, & communibus regulis odiosis excipiatur, & inter eas plures sint, quæ minoris in infinitum æstimationis sunt, quâm hoc priuilegium immunitatis ab Adamici peccati participatione, non poterit sufficicientem rationem assignare Theologus, quare cûm ab illis excipiatur, excepta etiã non sit ab illa Apostolica regula ad Romanos 5. *Omnes in Adam peccauerũt*, ita vt affirmare possimus, neque in Adamo peccasse, nec proximum debitum originalis criminis contrahendi habuisse. *Ad Rom. 5.*

Accedit etiam ad idem duodecimi argumenti discursus, cûm enim nullum emolumentum, aut vtilitas, ex eo, quòd Beata Virgo in Adamo peccauerit Deo, Virgini ipsi, aut Ecclesiæ aduenerit, Deusquê nulla permittat mala, nisi inde (iuxta Sanctorum doctrinam) plurima eliciat bona, consequens est tale peccatum nunquam permisisse. Et quidem nobis nullam vtilitatem inde prouenire, luce clariùs existimo, ita vt nisi sine fundamento oppositum affirmari nequeat; quin potiûs ex nostra sententia non parum vtilitatis hominibus accidere constat, quia dum tam puram cogitamus Dei Geni-

tricem, vt neque in Adamo peccauerit, in ipsius deuotionem, maximumque Christi amorem, qui ita miro, & artificioso modo, ipsam præseruauit, accendimur, & excitamur. Deo autem & virgini nullam ex opposita sententia vtilitatem aduenire pro comperto est, quia si aliqua ea esset, maximè, quòd Christus Mariam redemerit, ipsaquè à Christo redempta dicatur. At, vt ex dicendis constabit, altissimo modo B. Virgo à Christo redempta fuit, etiam si neque in Adamo peccauerit: cùm enim non peccasse in eo, effectus fuerit meritorum Christi, per quæ præseruata est à tali lapsu, meritò vt sic dicetur redempta. Nõ ergo est necessarium, hoc peccatum in virgine ponere, vt eam redemptam esse à Christo fateamur. Quod & illi, cum quibus disputamus, præsertim Vazquez, & Suarez suprà cap. 32. adducti nobis concedunt.

Tandem ex rationibus, & argumentis cap. 27. propositis, non minùs efficaciter munitur nostra sententia. Est autem tertiumdecimum argumentum ex eo petitum, quôd, vt ex Ecclesiæ, Cõciliorum, Patrum, sanctorum & Theologorum doctrina manifestũ est, B. Virgo Maria super omnes choros cælestium spirituum, sanctitate extollitur, ex quo optima consecutione elicitur, nullo pacto, aut in Adamo peccasse. Si enim Angeli, Archangeli, cæteriquè spiritus beati, non modò in se, sed & in alio etiam, nullius peccati, quodcumque illud sit, participes extiterunt, quomodo sanctior est illis Maria? Quomodo superior prædicatur? Aut quomodo illorum Regina, & Imperatrix appellari potest? Quo argumento nobilẽ quendam Theologum sic vidi nostram sententiam docuisse, vt cùm oppositam tueretur, illam postea in publico grauissimorum Theologorũ cœtu in virginis

honorem retractaret. Similiter aliæ duæ rationes in eo capite adductæ ex clara virginis nobilitate, pulchritudinequè depromptæ, non minùs adstruunt intentum. Si enim ob sanctissimæ Matris dignitatem naturalibus his dotibus exornari debuit, vt nobilissima, pulcherrimaquè supra creaturas cunctas censeatur, quis illi supernaturale hoc priuilegium negare velit? Plurima prætereà, quæ ad hoc propositum eo capite adduxi, ponderētur, & quàm efficaciter illud persuadeant liquescet; nunc verò ad argumentorum contrariorum solutiones pergam.

Argumentis contrarijs fit satis. Cap. 36.

PRæcipuum fundamentum sententiæ nostræ versatur in eo, vt ostendamus argumenta illi aduersantia valida non esse, quod si fiat, cùm tot, ac tam efficacibus nostra pars muniatur, nulli Theologo non arridebit. Primo igitur argumento, quod iure validissimum omnium reputari debet, cū ex Sacræ scripturæ testimonijs sit desumptum, pluribus satisfacere possumus. Vt igitur illud soluamus, aliqua ex ijs, quæ cap. 28. notauimus, annotare conuenit. Primum est, sanctorum doctrina ibi recitata, nimirum vniuersales propositiones, quas sacra Pagina proponit, nō semper esse vniuersaliter accipiendas, sed quandoque *Figuram esse vniuersalem, non tamen sententiam*, vt dixit Photius Constantinopolitanus Patriarcha in responsione ad Amphilochium. Secundum est, innumeras esse Sacræ scripturæ propositiones, quæ tamen ad Beatam virginem extendi non possunt, cùm, vel ab Ecclesia, vel Concilijs, vel Patribus, vel Theologis

Phot. Patriarch. in respon. ad Amph.

gis ab illis excipiatur, quarum plurimas eo cap. 18. & alijs antecedentibus adduximus; & patet de illis, in quibus dicitur omnes actualiter peccasse, omnes nasci in peccato, omnes in terrā esse cōuertēdos, & alia huiusmodi, quæ nō referā, & in prōptu erūt docto Theologo.

Vaz. dis. 115. c. 3. Hoc posito, fatetur Vazquez dicta disp. 115. cap. 3. testimonijs, quæ in hoc argumento adducuntur, non satis confutari nostam sententiam, & prætermissis his quibus probat ea inefficacia esse, ex alijs capitibus ea facile soluere possumus. Primô quidem ex dictis, quòd quamuis vniuersalem locutionē ea testimonia cō tineant, hoc tamē non obstat, quominus ex speciali priuilegio ad Mariam non extendātur, vtpotê, quæ ab innumeris alijs regulis vniuersalibus Sacræ Scripturæ eximitur. Deberi autē Virginē ab his generalibus propositionibus, in quibus dicitur omnes in Adamo peccasse, aut in eo mortuos esse, eximi, authoritates Sacræ Scripturæ, Ecclesiæ, Conciliorum, & patrum, rationesquê in præcedentibus adductæ, satis probabiliter suadent, Vaz. n. 23. neque omnino negat Vazquez numero 23. Vel secundô respondere possumus ea omnia testimonia, intelligēda esse de debito, quod habuit B. Virgo ad peccā dum in Adamo, & vt in illo moreretur, si relinqueretur suæ naturæ; cū enim esset secundúm naturam Adæ filia eiusdem criminis particeps esset, nisi â Deo specialiter præseruaretur. Esse autē hanc expositionem probabilissimam, ex Patrum doctrina cōstat, nam Diuus Anselmus de cōceptu Virginali cap. 7 ait: *Omnes in Adam peccauimus quando ille peccauit, non quia tunc peccauimus ipsi, qui nondū eramus, sed quia de illo futuri eramus, & tunc facta est illa necessitas, vt, cū essemus, peccaremus.* Vbi Anselmus, affirmat omnes peccasse in Adamo, quia de illo futuri eramus, & in hoc ponere videtur debitū nostri pec-

Ansel. de Concep. Virg. c. 7

ti originalis. Quid ergo mirum, vt locutiones sacræ Scripturæ affirmantes, omnes in Adam peccauisse intelligantur, quantum attinet ad beatam Virginem, ratione debiti, quod habuit talis peccati, quia scilicet, futura erat filia Adami ab eo per seminalem propagationem processura? Similiter testimonia illa, quæ asserunt, omnes in Adam fuisse mortuos, etiamsi ad Mariam extendantur, intelligi posse ratione debiti, quod habuit, nisi præseruaretur: constat ex doctrina Augustini, & Theodoreti cap. 29. adducta: illud enim cōminatorium Dei verbum ad Adam, Genes. 2. *In quocumque die comederis ex eo, morte morieris*: ratione debiti mortis explicant. Quare ergo locutiones sacræ Scripturæ vniuersaliter affirmantes, omnes in Adam mortuos esse, quatenus ad Virginem extēduntur, non licebit eas exponere de debito, quod habuit talis mortis. *Augustinus.* *Theodoretus.* *Genes. 2.*

Ad Patres in secundo argumento adductos hæc secunda solutio applicari debet. Et quidem Leonis Papæ verba applicata Mariæ, optimê explicantur de debito remoto, quod habuit, etenim nomen *reatus*, non semper significat culpam, sed debitum aliquod, vel culpæ, vel pœnæ, adeò vt Budæus relatus à Calepino, in verbo *reatus*, dixerit: *Errore nimio hæc opinio inter nostræ ætatis Iurisperitos inualuit, vt reatus pro crimine excudiatur.* Quod idem dico de verbis Augustini adductis, &, vt constat ex dictis §. præcedenti hæc expositio illi satis congrua est. Idem etiam manifestê constat dici debere ad Anselmum, vt ipse in primo loco se explicauit; quare in secundo etiam ex libro secundo, *Cur Deus homo*. capit. 16. eamdem expositionem admittet. Præterquâm quôd ista verba nōn sunt Anselmi, sed Bosi illius interlocutoris in illo dialogo, vt dixi, cap 30. Vnde etiam constat, Patres omnes si qui alij sunt, affirmātes, solū Christū immunem esse â culpa Adami intel- *Leo Papa* *Budæus.* *Calepinus verb. reatus.* *Augustinus.* *Anselmus.* *Item lib. 2 cur Deus homo. cap. 16.* *Bosus.*

ligendos

ligendos esse, quia solus ipse est, qui neque proximũ, neque remotum, neque vllum debitũ illius habuit. Beata namque virgo, & cæteri omnes debitum talis culpæ habuerunt, licet Deipara solùm remoti debiti particeps extiterit. Ex quo etiam patet solutio ad cõfirmationem: constat namque ex dictis, quôd cùm in superioribus, Sacræ scripturæ, & Patrum authoritates, quæ videbantur in B. Virgine peccatum originale ponere, exposuimus de debito, quod habuit illud contrahendi, intelligendum est id de debito remoto à nobis assignato, orto ex eo, quòd Maria per seminalem propagationem ab Adamo processerit: neque aliud est necessarium ad illa omnia testimonia exponenda.

Ad tertium argumentum, nõ solùm negamus virginem Beatissimam redemptam dici non posse, si in Adamo non peccauit; sed etiam asserimus altissimo redemptionis modo à Christo præseruatiua redemptione fuisse redemptam, etsi non peccauerit: ad quod videantur, quæ suprà cap. 29. longè annotauimus, illa namque huic proposito deseruiunt. Ponderarique debent illa Hymni Ecclesiæ in festo Conceptionis ibi adducta:

Nullum redemit Filius
Ex omni gente dignius
Qui te seruauit prouidè
Mundam paterno scelere.

Vbi clarè denotari videtur, quod quamuis à peccato Adami immunis fuerit, nihilominus perfectiùs cæteris à Christo dicatur redẽpta. Quod bellè Illustrissimus Cusanus lib. 8. annotauit, dum Christum vocat præliberatorem, id est, præredemptorem, Mariæ, sic enim ait: *Præliberatorem enim virgo sancta habuit, cæteri* *Card. Cusanus.*

liberatorem, & post liberatorem, Christus enim sic omnium liberator, quod & Virginis liberator, & præliberator, cæterorum vero liberator, & post liberator. In quibus altissimum redemptionis, & liberationis modum à Deo Mariæ concessum satis declarat. Vnde ad argumentum patet, quód ad hoc, quòd Deipara dicatur redempta sufficit, quod debitum peccandi in Adamo, & debitum remotum originalis criminis, etiam in propria persona, habuerit, ratione cuius, si à Deo ex Christi meritis præseruata non esset, & in Adamo peccaret, & in propria persona originale crimen admitteret. Per quod etiam confirmationi fit satis. Nec valet aliquorum obiectio dicentium, inde sequi Angelos etiã dici posse redemptos. Nam quidquid sit de hoc, de quo Theologi aliàs, diuersissima ratio est B. Virginis, ac Angelorum: illa namque, cùm filia Adami sit, & ab eo per seminalem, & naturalem propagationẽ procedens, ac per consequens in eo quantum ad naturam contenta, habuit debitum peccandi in illo. & ita quòd ab hoc peccato præseruetur, redemptio quædam fuit ex meritis Christi: Angeli autem nihil horum habuerunt, & ita non mirum quòd à Christo redempti non dicantur.

Sed adhuc petet aliquis, an hoc debitum peccandi in Adamo, quod habuit Maria, sit tale, vt ratione illius dici possit eam fuisse obligatam ad tale peccatũ perpetrandum? Respondeo, quamuis forte sit quæstio tantùm de nomine, congruentiùs tamen virginis dignitati esse, huiusmodi debitum, quod habuit ad peccandum in Adamo, ex eo quòd ab eo, vt à cõmuni parente processerit, non appellari debitũ obligationis, sed obnoxietatis, subiectionis, & capacitatis, ita vt nisi à Deo præseruaretur, tale crimen ad-

mitteret. Quod sic explico, & confirmo exemplo illo in capit. 33. adducto: nam si Princeps aliquis, omnes in vna ciuitate commorantes tributo aliquo soluendo astringeret, vna sola fœmina illius ciuitatis excepta, reuera illa non diceretur habuisse debitum obligationis talis tributi, quia non erat obligata ad hoc, vt illud tributum ipsi imponeretur, nec post ipsius impositionem adstricta manebat, nihilominus diceretur obnoxia, subiecta, & capax illius, quia nisi à Principe exciperetur, ex vi vniuersalis legis, qua omnes alij illius ciuitatis vicini adstricti fuerant, ipsa quoque adstringeretur. Sic quoque in nostro casu de Deipara sanctissima est philosophandum, vt scilicet, non dicatur habuisse debitum obligationis, aut peccandi in Adamo, aut quod sub pacto cum illo inito clauderetur, sed dicatur fuisse obnoxia, subiecta, & capax talis delicti, taliter, quòd, nisi talis particularis exemptio, circa illam facta fuisset, comprehenderetur in pacto illo, sicut cæteri posteri, ac per consequens peccante Adamo, peccaret & ipsa.

Ad quartum argumentum, meo videri, facilis est solutio; concedo namque B. Virginem mortuam esse propter peccatum, nō quidem proprium, sed alienum, scilicet peccatum Adami; ex eo namque, iuxta doctrinam sanctorum maximè Augustini lib. 13. de Ciuit. cap. 19. manauit, vt omnes Adami posteri mortales nascerentur. Neque locus Apostoli cōtrarium persuadet, solùm enim dicit, *per peccatū introiisse mortem in mundū*. Quare Beatissima Virgo mortua est nō propter aliquod peccatum proprium, cùm neque in Adamo peccauerit, neque in propria persona illud admiserit, sed dici potest occasionaliter mortua propter peccatum Adæ, ex quo omnes homines immor-

tali-

talitatem perdiderunt. Formaliter autem mors virginis ex conditione humanæ naturæ ex Adamo procedentis, & compositæ ex qualitatibus contrarijs sumpsit exordium. Quam solutionem tradunt aliqui relati à Carthagena dicta homil. 15. & clarissimè doctus Canisius lib. 5. de Deipara capit. 2. Ad Augustini authoritatem, omissa solutione Vazquez, respondeo, ipsum per merita mortis intelligere idem, quod debitum mortis, & ita etiam B. Maria mortua est propter merita mortis, quia scilicet cum ab Adamo processerit, habuit ab eo naturam corruptibilē, & mortalem, & ita habuit debitum mortis, quod quidem nō est peccatum aliquod ipsius, sed naturæ corruptibilitas, & mortalitas ab eo mendicata. *Carthag. hom. 15. Cani. lib. 5 de Deipar. c. 2. Augusti. Vazquez.*

Ad quintum argumentum, admisso etiam antecedenti, de quo nolo contendere, nego consequentiā: ad cuius probationem notauit bene Carthagena vbi suprà, illud pactum Dei cum Adamo includere duo in ordine ad posteros, alterum fauorabile, nimirum, quòd persistente illo in iustitia ipsi essent illam habituri: alterum odiosum, quatenus illo præuaricante, omnes essent in eo peccaturi, imò & in propria persona peccatum originale contracturi: B. ergo virgo in illo pacto excepta fuit quantum ad odiosum, non quantum ad fauorabile. Vnde ad probationem consequentiæ, dico, quòd quamuis hæc iustitia originalis non esset transfundenda in virginem, si Adamus peccaret, non sequitur, quòd eo peccante, sicut de facto cōtigit, illius peccati particeps esset B. Virgo, quia in pacto cum Adamo inito excepta est, saltem quantum ad hoc. *Solutio.*

Quòd si dicas, peccatum originale non est aliud, quam carentia iustitiæ: peccante Adamo transfun- *Obiectio.*

denda esset in virginem carẽtia iustitiæ, ergo & peccatum originale, ac per consequens non potuit excipi virgo à lege de transfundendo peccato; posito quod esset contenta sub lege de transfundenda iustitia. Respondeo: Nego minorem cùm enim, vt capite præcedenti, & in superioribus vidimus, B. Virgo antecedenter ad pactum esset prædestinata ad Maternitatis dignitatem, & per consequens ad maximam gratiam, ex vi huius voluntatis prædestinantis prouenit, vt eam habuerit in instanti conceptionis, & ita numquam habuit carentiam iustitiæ, neque illam potuit in ipsam virginem Adamus trãsfundere. Pro quo maximè considerandum est, quòd ex duplici capite erat gratia transfundenda in Mariam, & danda in instanti Conceptionis, primum est ex vi prædestinationis, qua est electa ad Maternitatem, & per consequens ad innumera dona gratiæ illam consequentia: secundum est ex vi pacti initi cum Adamo, si ipse non peccaret. Quamuis ergo Adamo peccante, de facto non habuerit B. Virgo ab eo, & ratione pacti cum illo initi, in instanti Conceptionis gratiam præseruantem ab originali, habuit tamen illam ratione prioris voluntatis, qua antecedenter ad pactum electa est ad Maternitatem, & alia dona gratiæ illi debita. Et ita verificatur, quod numquam fuerit in Maria iustitiæ originalis priuatio, neque ab Adamo transfusa.

Ad confirmationem meo videri facilis est solutio, concedo namque sequelam, scilicet quod si B. Virgo in pura natura sine gratia iustificante conciperetur, non cõntraheret peccatum originale, non quidem, quia illud auferri posſit per aliud, quam per gratiam iustificantem, vt bene habetur in argumento, sed

sed quia in casu, quod esset B. Virgo in pura natura Concepta, nullo pacto posset habere peccatum originale: repugnant namque hæc duo, nempe aliquem produci in pura natura, & in originali peccato. Quod sic probo, nam homini in pura natura solùm sunt debita ea, quæ ad naturam pertinent, aliàs si aliquid supra naturam, aut supernaturale esset debitum, iam esset homo ille eleuatus, & per consequens esset iam extra statum puræ naturæ: ergo non est debita illi homini gratia, aut iustitia originalis. Sed peccatum originis est carentia iustitiæ, aut gratiæ debitæ: ergo repugnat esse hominem in pura natura, & concipi in peccato originali. Vnde impossibile erit, quod B. Virgo conciperetur in pura natura, & cum peccato originis.

Hæc & omnia mea, iudicio Ecclesiæ Catholicæ Romanæ, nec non sanctæ Inquisitionis æquissimo tribunali libenter subijcio; paratus siquid eius doctrinæ, minimo apice aduersum quoquo modo scriptum sit, corrigere, emendare, abradere, ac penitus abolere.

FINIS.

INDEX CAPITVM IN hoc opere contentorum.

Cap.14.

Cap. 27

FINIS.

INDEX RERVM notabilium, quæ in hoc libro cótinentur. Prior numerus folium designat, secundus paginam.

A.

B.

G.

H.

I.

L.

M.

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

Sedu-

T.

V.

F I N I S.